

Jan 1869. I. 29.

Incun. 172 & 173. BW. 2137
HX8167 Bibl. Jag.

172-173

Inc.

Tabula

fl. 3 2

Tabula sequens opus qd
Manipulus curatoz nun
cupat feliciter incipit.

De suscipientibz baptisimus
Capitulu. v.
De ritu baptismi. vi.
De effectu baptismi. vii.
De annexis baptismi, Capi
tulum. viii.

Incipit 172

Iber iste

prima sua diuisione i
tres ptes In p
ma parte agit de sa
cramētis. z de his q ptinet
ad ipoz sacramētoz admi
nistratōē. Et diuidit ps
illa pncipalis in septe tra
ctatus. quoz pmtus est de
sacramētis in generali. z ha
bet tria capitula.

De institutione sacramen
toz. Cap. i.
De efficacia z virtute sacra
mentoz in generali ii.
De numero sacramentoz.
Capitulu. iij.

Tractatus

secundus prime ptis de ba
ptismo. Et habz octo capis
tula.
Quid est baptismus z vnde
dicat baptismus. i
De materia baptismi. ii
De forma baptismi. iij
De ministro baptismi iij.

Tractatus

tertius pme partis de con
firmatione. Et habet septe
capitula.
Quid est confirmatio. Ca
pitulum. i.
De materia confirmationis
Capitulu ii.
De forma sacramenti cōfir
matōis. iij.
De ministro cōfirmationis.
Capitulum. iij.
De suscipientibus cōfirma
tionem. v.
De ritu confirmatōis. vi.
De effectu confirmationis.
Capitulum. vii.

Tractatus

quartus pme partis de euz
charistia. Et habet vndeci
capitula.
Quid est eucharistia z vnde
dicat. Caplm i.
De mīstro eucharistie. ii.
De materia eucharistie. iij.

Incipit 167

Tabula

De forma eucharistie et de
forma cōsecratiōis sanguis
nis. iij.

De loco vbi missa debet cele
brari. v.

Quo tēpore debz missa cele
brari. vj.

Quoties debet in die missa
celebrari. vij.

De vestibz qbz sacerdos in
duit in missa. viij.

Quibz debet dari sacrm eu
charistie. ix.

De ritu quo debet dici mis
sa. x.

De defectibz q pnt euenire i
missa. xi.

Tractatus

quintus prime partis s or
dinibus. Et habet qnqz ca
pitula.

Quid est ordo Lap. j.

Quot sunt ordines ij.

An in qlibet ordine impri
tur character. iij.

In q actu imprimat charac
ter in qlibet ordine. iij.

Que reqrunt in suscipiētibz
ordines. v.

Tractatus

sextus prime partis de extre
ma vinctiōe. Et habet septē
capitula.

De materia sacramēti extres
me vinctiōis. Lap. j.

Que sit forma extreme vincti
onis. ij.

Quis sit mīster extreme vnz
ctionis. iij.

Quis sit effect? extreme vnz
ctionis. iij.

Quibz debeat dari istud sa
cramentum. v.

In quibus partibus corpo
ris debz fieri istud sacramē
tum. vj.

Si hoc sacramentum debes
at iterari. vij.

Tractatus

septimus pme partis habet
duas ptes sub se. Prima ē
de sponsalibz. Et habet qn
qz capitula.

Quid sint spōsalia z vnde di
cantur. j.

Qualiter cōtrabantur spon
salia. ij.

In qua etate possunt cōtra
bi sponsalia. iij.

Qui sint effectus sponsalio
rum. iij.

In quibus casibz dissolun
tur sponsalia. v.

Secūda pars

septimi tractatus de matri
monio. Et bz octo capla.

Tabula

Quid est m̃rimoniũ La. j.
 Qualiter cōtrahit matrimo-
 nium ij
 Quādo vbi ⁊ q̃b⁹ verbis fuit
 institutū. iij.
 Que fuit cā institutōis m̃ris
 monij. iiij.
 Qui p̃nt p̃trahere matrimo-
 nium. v.
 Quot modis dicat̃ matrimo-
 nium. vj.
 Quot sunt bona matrimo-
 nij. vij.
 Que impediunt matrimoni-
 um. viij.
 De impedimēto erroris ma-
 trimonij.
 De impedimēto p̃ditionis.
 De impedimēto voti.
 De impedimento cognatio-
 nis carnalis.
 De impedimēto cognatiōis
 spūalis.
 De cognatiōe legali
 De impedimēto criminis
 De impedimēto disparitat̃
 De impedimēto violētie.
 De impedimento ordinū.
 De impedimēto ligaminis.
 De impedimēto publice ho-
 nestatis iusticie.
 De impedimēto affinitatis
 De impedimento impotētie
 coeundi.
 De impedimento interdicti.

ecclesie.
 De his q̃ cōtrahunt bannis
 p̃termisiss qd̃ est iterdictū
 ab ecclesia.

Sec̃da par-

ticula p̃ncipalis hui⁹ op̃is
 bz q̃ttuor tractat⁹. Prim⁹
 est de p̃nā ī generali. Et bz
 quattuor capla.
 Quid est p̃nā ⁊ vñ dicat̃. et
 q̃t sunt eius species. j.
 De solēni p̃nā. ij.
 De publica p̃nā. iij.
 De puata p̃nā. iiij.

Tractatus

secundus sc̃de p̃ris p̃ncipa-
 lis de contritione habet se-
 ptem capitula.
 Quid est p̃ritio. La. j.
 De q̃ntitate p̃ritōis. ij
 De eius q̃litate. iij.
 Quantū debet durare cōtri-
 tio. iiij.
 De q̃b⁹ dz eē p̃ritio. v.
 Que sunt cause iductiue cō-
 tritiōis. vj.
 De effectu p̃ritōis. vij.

Tractatus

tertius de p̃fessiōe habz vn-
 decim capitula.
 De institutiōe p̃fessiōis. j.
 Qui tenet ad p̃fessiōem. ij.

Tabula

De tēpore quo tenet hō con
fiteri. iij.
Cui debet hō p̄fiteri. iij.
De quibus debet fieri p̄fessio.
Qualis d̄z eē p̄fessio. ij.
De iteratōe p̄fessiois. vij.
Quō debet se sacerdos habere ad p̄fidentē. viij.
De interrogatiōibz fiendis i p̄fessione. ix.
De p̄tate clauū z effectū cōfessionis. x.
De sigillo p̄fessiois. xi.

Tractatus

quartus secūde p̄tis p̄ncipalis d̄ satisfactiōe b̄ns sex capitula p̄ncipalia.
Quid est satisfactio. La. j.
De elemosyna. ij.
Et habet quattuor capitula sub se.
De quo debet fieri elemosyna. La. j.
Quis potest facere elemosynam. ij.
Cui dāda est elemosyna. iij.
Qualiter debet fieri elemosyna. iij.
De ieiunio. Capitulum tertium z p̄ncipale quarti tractatus. habēs sub se quattuor capitula siue cōsiderata.

Quot modis dicitur ieiunium. La. j.
Quā fuit institutū. ij.
Quot requirūtur ad ieiunium. iij.
Quot bona faciūt ieiunium. iij.
De oratiōe. Capitulum q̄rtū z p̄ncipale q̄rti tractat⁹.
Que p̄nia d̄z imponi p̄vno quoq; p̄ctō. v.
Utrū vnus possit satisfacere pro alio. vi.

Tertia pars

p̄ncipalis totius opis est d̄ articulis fidei. z habz quattuor capitula p̄ncipalia.
De articulis fidei. La. j.
De petitiōibz orōnis dominice. ij.
De decem p̄ceptis per ordinem. iij.
De dotibz beatorū. Capitulum quartū z vltimū.

Finit Tabula.

Electoris epistola

Incipit feli-

citer doctissimi ac famosissimi
mi viri dñi Guidonis d mō
ro Rothertij liber q Dani-
pulus curatoz vulgarie ap-
pellat : i q pñecaria officia
eoz qbo cura aiaz cōmissa ē
fm septē sacroz ordinē bre-
uiter ptractant.

Electoris epistola.

Eueren

do i chio pñ ac
dño: dño Rich-
ardo diuina pui-
dētia scē Vale

tine sedis epō: suoz deuotoz
minim⁹ Guido de mōte Ro-
thertij cū deuota z hūili reco-
mēdatōe se totū suis obseq-
is mācipatū. Fons sapiē dei
pñū dispositōe mirabili cun-
cta ordinās z disponēs mili-
tantē eccliam ordinauit z dis-
posuit ad istar ecclie triūphā-
tis. Qd figuratine fuit oñsū
legislatori moyſi qñ fuit sibi
pceptum edificare taberna-
culū in deserto. iuxta exem-
plar qd fuerat sibi in monte
demonstratū. Tabnaculū in
h⁹ mōdi deſto pstructū: ē mi-
litās ecclia ad istar supne vie
rusalē ordiata. L⁹ qdē militā-
tis ecclie fūdamēta i montib⁹

scēis ppha rememorās p mō-
tes p latos superiores aplis
succedētes insinuat. q ad mo-
dū spirituum supme hierar-
chie: medios: inferiores vicz p-
laos illūināt: pfiūt z pur-
gat vt sic medi a supiorib⁹ il-
lūinati sciētis: pfecti p tūtib⁹
z errorib⁹ expurgati. inferio-
res scēares. s. z laicos sili mō
illūinēt: pfiāt z purgēt. qd
facere nequnt nisi fuerit diui-
na grā z doctria ibuti. Nec
q attēdes z vigili meditatōe
ppēsans se qns opusculū de
instructōe neophicorū curato-
rū cōposui: rudi qdē stilo sed
vtili. nō curās de pboz orna-
tu: s. de aiaz cōmodo z pfer-
ctu. Quod qdē opusculū ad
vos q estis sacrosctē ecclie lu-
miare pēlaz. q lucetis velut
lucerna lucēs i firmamēto ec-
clie militātes: q radio dñe sa-
piē: exēploqz vite scīssime: ac
saclo correctōis charitatē
subditos vros illūinat: pfi-
citis z purgatis: duri hūiliē
destinādū vt lima correctōis
vře politū pdeat in publicū
qd sine illa nō audet. Susci-
piatis pñ z dñe reuerēde curz
affectu beniuolo pñens opu-
sculum qd offert humilitas
cōminat affect⁹: ac charitas
psuadet. Correctūqz z emen-

Prologus

datū si v're dñatōi videt cōis-
care placeat curatis neophi-
cis, vt q̄ nesciūt addiscāt, z q̄
sciūt scire se gaudeāt ad ma-
iora p̄cedāt. Vram reuerē-
dā p̄sonā p̄seruet deus ecclie
sue sc̄rē: cui me hūil'r recōmē-
do. Sēptm̄ Thurolij Anno
dñi. M. cccc. xxiij.

Incipit prologus.

Via s̄m qd̄ dīc̄ p̄pha
q̄ Balachias, c. ij. imo
dñs p̄ Balachiam.
Sacerdotis labia custodiūt
sciam, z legē req̄rūt d̄ ore ei⁹
Angel⁹ ei dñi exercitū ē. xj.
q. j. Sacerdotib⁹. Idcirco
ne sacerdotib⁹ legē euāgelice
p̄tigat id qd̄ dñs cuidā sacer-
doti legis moysaice p̄ Osee
p̄phaz p̄minat dī. Qz tu sciaz
p̄pulisti, repellā te ne sacerdo-
tio fungar⁹ mibi: dignū duri
ad istructionē neophicor⁹ sa-
cerdotū maxie curator⁹ scri-
bere aliq̄ p̄ q̄ possint se i ere-
cutōe sui officiū dirigere z dō
debite mīstrare. Nō at̄ d̄ p̄
sūptiōis temeritate me iudi-
cet, q̄ ego pctōr i gr̄as z i sc̄i⁹
p̄sumā sacros sacerdotes q̄
sacre legē p̄fessores se i strue-
re aut i formare. Cōfissio tñ
d̄ illi⁹ adiutorio q̄ ora mutoz
apit z liguas i fātū dīsertas
fac̄ z loq̄, tētabo breuit aliq̄

scribere vt dem mag⁹ p̄fect⁹ z
p̄tiorib⁹ mat̄iā altiora ac s̄b-
tiliora ac mag⁹ vtilia scribēdi
sillis p̄uo caniculo q̄ latratu
suo magnos leporarios inci-
tat ad currēdū. Cōfido ei q̄
ille q̄ dedit a sine Balaā loq̄
lā mibi rōnali creature i fūm⁹
det gr̄am: ne venerabiles sa-
cerdotes erubescāt a me eoz
fuitore mīmo edoceri, s̄z p̄li-
derēt illō p̄bū eximij docto. *Aug. 34*
Aug. Ego iā senex z sexagin-
ta ānoz etat⁹ nō erubescere a
puero anniclo edoceri. Lic̄
ei vt dī Sene. p̄cūdōsū sit
senes addiscere: tñ mag⁹ p̄e-
cūdōsū ē eos i gr̄are. Quō at̄
q̄libet si velit suū officiū d̄bi-
te ereq̄: d̄z scire illa q̄ ad suū
officiū spectāt. Officiū at̄ sa-
cerdotū maxie curator⁹ cōfī-
stie i q̄ttuor s̄m q̄ttuor etymo-
logias isti⁹ nois sacerdos q̄
habēt a Damasceno. Quia
sacerdotes s̄ missaz celebra-
tores, iō d̄z sacerdos q̄si sa-
cra dicēs, Plebis doctores
z iō d̄z sacerdos q̄i sacra do-
cēs, Cōfessionū auditores, z
iō d̄z sacerdos, q̄si sacer dur
Sacroz mīstratores, z iō d̄z
sacerdos q̄i sacra dās. Ergo
p̄t p̄mū dñt hīc tñ d̄ scia q̄
sciāt recte z distincte legere z
p̄grue p̄nūciare z accētuate.

*officiū
sacerdotū*

Diuisio huius operis

et ad min⁹ gramaticalit^r itelli gere ea q³ in misse officio pri nent. Propt^r scōz dñt hie tātū d scia q³ sciāt nūez sacroz, et q³ sit debita forma cuiuslibet sacri, et modū ea obite mīstrā di: potissime de sacris q³ ad eos spectāt. Propt^r etiā dñt hie tātū de scia q³ sciāt discer nere iter leprā et leprā, i. iter pccm et pccm, et iponere pñas salutare. Propter q³ tū dñt hie tātū d scia q³ sciāt ad mī nus pplm sibi cōmissū i artiz cul^r et alijs rudimētis fidei in formare. Omissio autē pmo q³ illō spectat ad grāmaticā et sac^r suppono q³ dñi epi nul lū ad sacerdotij ordinē pmo ueāt nisi sufficiēt fuerit i grā maticalibz informat⁹. Et q³ d h age^r qñ dice^r d sacro eu charistie de alijs tribz in h li bello est agēdū. Quē libellū volui vocari Manipulum curatorūz, eo q³ sacerdotes potissime curati dñt libellūz istū hie p māibz vt videāt ea q³ circa officiū eoz se agēda.

Finit plogus

Diuisio huius opis.

Iudicē q³ opusculū h
d i tres ptes. In q³ p^r ma agit d sacris et his q³ p^r tinēt ad sacroz admīstra tionē. In scōda de penitētijs

et his q³ p^r tinēt ad p^r fessionū audientiā et pñaz ipositōez In tertia de articulis fidei et q³ p^r tinēt ad ppli informatiōz Quantū ad p^r mā p^r tē pmo videbunt aliq³ de sacris i ge nerali. Scōdo de q³ libet eozū in spēali. Et pmo d sacro ba ptismi. Scōdo de sacro cōfir matiōis. Tertio de sacro eu charistie. Quarto de sacra mento ordiis. Quinto de sa cramento extreme vnctionis. Sexto de sacramento ma trimonij.

Tractatus

p^r mus de sacramentis in ge nerali. Et hz tria capla.

De institutiōe sacroz.

Caplm p^r mū.

Quantum

q³ ad sacra in gñali. p^r mo videndūz est de eoz institutiōe. Scōdo d eoz efficacia et p^r te. Tertio d eo rū nūero et distinctiōe. Sci endū ē q³ sacra oīa noue le gis fuerūt imediate instituta a chio. qd pbat doctores sic Illi⁹ ē sacra alicui⁹ legis istis tuere cui⁹ ē legē dare et p^r dere sz chis fuit imediate p^r ditor institutor et dator noue legi vt diffuse pbat apls in epla.

Tracta. I. prime partis

ad Gal. et hinc in Esaia dicere.
 Dñs rex nr: dñs legifer nr.
 ipse ueniet et saluabit nos. Er
 go ad solū chris pringit noue
 legi sacra istituere. Un sacris
 baptisimi instituit qñ baptis
 smū a Joāne i iordane susce
 pit. Tūc eivt dñs Beda. tactu
 sue mūdissime carnis vim re
 generatiuā ptulit aq̃s. Licet
 at tūc sacrm baptisimi istitu
 rit: tñ null⁹ ad susceptiōez ba
 ptisimi erat obligat⁹ vsq; p⁹ re
 surrectiōez qñ i die ascēsiōis
 dixit aplis. Eūtes docete oēs
 gētes: baptizātes eos i noīe
 p̃ris et fili⁹ sp̃s sancti Mat. vl
 ti. et Mar. vl. Eūtes i mōm
 vniuersum p̃dicate euāgeliū
 oī creature: q̃ crediderit et ba
 ptizat⁹ fuerit salu⁹ erit. q̃ uo n̄
 crediderit cōdēnabit. Sa
 cramētū autē cōfirmatiōis in
 stituit qñ imposuit man⁹ sup
 capita puulor. et aplis phis
 bētib; dixit. Sinite puulos
 venire ad me. Licet aliq̃ do
 ctiores dicāt q̃ sacris cōfirma
 tiōis instituit i die penteco
 stes qñ misit visibilr sp̃m san
 ctū sup aplos. Primū tñ re
 puto ver⁹. Sacrm at eucha
 ristie istituuit i die cene qñ p⁹
 comestiōe agni pascal panē
 et uinū i suū corp⁹ et sanguinē
 sua ineffabili grāte cōuertit di

cēs. Accipite et comedite h̄ ē
 corpus meū. Et sup̃to calice
 dixit. Bibite ex h̄ oēs. h̄ ē ca
 lix sanguis mei. Sacrm autē
 pnie instituit qñ exordiū sue
 saluberrime p̃dicatiōis assū
 psit dicēs. Pniā agite ap̃
 propinquabit ei regnū celo
 rū. Q. at eēnt pctā sacerdos
 tibi p̃fitēda figuratiue istitu
 it. qñ decē leprosis ab eo mū
 datis p̃cepit dicēs Lu. xviij.
 Ite cōfite vob; sacerdotib;.
 Et ei teste p̃pha Ezech. xviij
 q̃ dñs i p̃sona dei. Quacūq;
 hora ingemuerit p̃ctōr oīm
 iniquitātū ei⁹ nō recordabor.
 Licet pctā i cōfiteōe dimitt
 tant: tñ pctā sunt nihilomin⁹
 sacerdotib; p̃fitenda si possi
 bilitas occurrat. Sacrm
 ordis instituit qñ i die cene
 postq̃ cōicaui aplos dixit
 eis. h̄ facite in meā cōmemo
 rationē. Tūc ei fm doc. oēs
 aplos in p̃sbyteros ordiauit
 Sacrm uo ordis chris insti
 tuit septupliciter fm q̃ septē se
 ordies. q̃tuor nō sūt sacri et
 miores. ut hostiariar⁹: lecto
 ratur⁹: exorcistat⁹: et accholy
 tar⁹. Et tres sacri et maiores
 ut subdiaconar⁹: diaconar⁹:
 et p̃sbyterar⁹ q̃ oēs dicūt vnū
 sacris. q̃ ad vnū puta p̃sbatū
 p̃ncipaliter ordinant. Ordis

*Baptismus
instituitur*

De sacramētis in generali

nē hostiariat^r instituit qñ fecit
flagellū & funicul. & eiecit de
tēplo vēdētes & emētes. Or
dinē lectorat^r instituit qñ legē
do p̄ba Esaie p̄dicauit dicens
Spūs dñi sup me. eo q vn
xerit me: paupibz euāgeliza
re misit me &c. Ordine exor
cistat^r instituit qñ demōes ab
hoibz obsessis eijci p̄cepit.
Ordinē accolytat^r instituit
qñ p̄dicādo dixit. Ego sum
lux mōi. Ordine āt subdiacono
nat^r instituit qñ p̄ cenā pedes
discipulor suoz lauit. Ordine
diaconat^r velut leuita vi
gilare monuit. Ordine p̄sby
terat^r instituit qñ discipul^r su
is corp^r & sanguinē p̄buit su
mēdū dicens. Hec qñescūqz
fecerit^r in mei mēoriā faciat^r
Dñqz p̄t corp^r & sanguinē suū
in ara crucis semetipm hostiā
obtulit &c. Sacrm aut ex
treme vnctionis instituit qñ
aplos misit vngere ifirmos
& sanare. Un illud qd dicit
aliq doc. s. q b. Jac. instituit
istd sacrm qñ dixit i canoniz
ca sua. Infirmitat^r qd ex vob
inducat p̄sbyros ecclie: & orēt
sup eū vngētes eū oleo i noie
dñi. Salua eoz reuerētia n̄
reputo vey p̄t rōnē in p̄nci
pio h^r capli dictā. Credo em̄
q illd dictū b. Jac. nō fuit is

stitutio sacri sed pmulgatio.
Un b. Jac. nō fuit institutor
hui^r sacri s; solū pmulgator.

De sacro āt m̄rimoniū qñ *mi m̄rimoniū*
fuerit institutū. & vtz fuerit is
stitutū a ch̄io icarnato ē du
biū: cū m̄rimoniū fuerit isti
tutū i statu inocētie. & fuit in
tpe qd fuit añ icarnatiōz sic
& p̄ icarnatiōem. Et ideo ad
hmōi dubitatiōis solutiōz sci
endū ē q m̄rimoniū p̄t tribz
mōis cōsiderari. Uno mō p̄
ut est officiū nate. Alio mō p̄
ut est remediū carnal^r cupie
Tertio mō p̄t ē signū alie
rel. s. p̄ficiōis ch̄i & ecclie:
quā significat p̄iunctio anioz
viri & vxoris: & p̄iunctiōis na
ture hūane & diuine in p̄sonā
filij dei. quā p̄cat p̄iunctio cor
por. M̄rimoniū p̄mo & se
cūdo mōis cōsideratū nō est
sacrm. put h loqmur de m̄ri
moniū sacro. Tertio mō p̄si
deratū ē m̄rimoniū sacrz. & sic
fuit institutū a ch̄io qñ i vto
h̄gis voluit n̄fam naturā di
uine nature vpire i vnitate sui
suppositi seu p̄sōe: qm̄ vniōz
p̄cat m̄rimoniū. Sic ei i actu
m̄rimoniāli vir & vxor s̄ duo
i carne vna. sic due nate. s. hu
mana & diuina s̄ i p̄sona vna
vicz i p̄sona filij. Et istd suffi
ciat de institutiōe sacroz.

Tracta. I. prime partis.

De efficacia et virtute sacro-
rum in gñali. Cap. II.

Efficacia et virtute
b. sacroꝝ sciēdū ē qd p^r
sacroꝝ in generali. qz
p^rea dicit^r d^r virtute cuiuslibet
in spēali p^rsistit i duobz. s. a au-
ferēdo culpā et p^rferēdo grāz.
Nē ei sacm noue legis nisi sit
obex. i. apēdimētū ex pte reci-
piētis aufert culpā si inuenit
eā. et p^rferat vl^l auget grāz. et p^r
h^o d^rnt sacra noue legis a sa-
cra ātiq^{ue} legis. qz sacra veteris
legis sacro circūcisionis exce-
pto q^untū erat ex pte opis opa-
ti nullā p^rutē hēbāt q^untū ad
ablutōz. cl^opez collatōz grē s^z
totā p^rutē et efficaciam habē-
bant ex parte opis opantis.
Sacra āt noue legis nō solū
hnt efficaciam ex pte opis opa-
ti: imo et ex pte opis opantis.
Op^o opans vocat^r duotō sus-
cipiēt^r sacm. Op^o opatū vo-
cat^r op^o exercitātū circa sacra
Sic op^o opatū i baptismo ē
asp^rsio vl^l imersio aq^{ue} et platio
p^rboz. et q^u sacra noue legis q^u
tū est ex pte opis opantis cō-
ferūt grāz: et s^z cā grē p^r p^r dis-
finitionē sacri positā a m^rg^ro
smiaz i. iij. di. dis. j. q^u talis est
Sacm est inuisibil^{is} grē: visibi-
bil^{is} forma. vt ei^{us} similitudinē ge-
ratur cā existat. Vt^r āt sit grē

cā sine q^u nō aut p^r quā indi-
geret studio maior^{is} p^rsidera-
tiōis q^u p^rineat ad p^ris opus-
culū. et iō relinq^u. Est et alia
p^rus sacroꝝ noue legis. qz q^u
dā eoz impmūt characterē
in suscipientibz ea. sic baptis-
mus: p^rfirmatio: et ordo. Et
est character qdā p^ras spēal^{is}
p^r quā suscipiēs sacm p^rt ali-
qd facere vl^l recipere. qd nō po-
terat aū. Sic baptizat^r p^rt re-
cipe alia sacra ecclie. qd nō p^rt
facere nō baptizat^r. Et ordi-
nat^r p^rt exercere officiū sui
ordinis qd nō p^rt facere non
ordinatus Et p^rfirmatus
tenet audacter p^rfiteri fides
ch^ri i tpe p^rsecutionis fidei. ad
qd nō tenet nō p^rfirmat^r nisi
forte i spēali inq^rreret de fide
Alia aut sacra. s. eucharistia
extrema vinctio: et m^rimoniū
nō impmūt characterē et p^rt
m^rltoniēs iterari. Sic hō p^rt
m^rltoniēs cōicere m^rltoniēs
p^rfiteri: et m^rltoniēs inungi. et
mortua vna vxore cū alia p^r-
here. Sed sacra q^u impmūt
characterē nō p^rt nec dūte ite-
rari. Sic null^{us} d^r bis baptis-
zari vl^l p^rfirmari: vel eodē or-
dine ordiari. Et est rō. qz p^r
eoz sp^{iritus} m^ract. s. charact^{er} q^u ē ide-
libil^{is}. Et istō sufficiat d^r p^rus
te et efficacia. sacroꝝ i gñali.

*Co^o p^rari
nō p^rari d^rt
f^ruere*

Op^o opans

ob^o opans

De baptismo

De numero sacroz.

Caplm. III.

Quantū aut ad nūez

q sacroz sciēd ē q se-
ptē sūt sacra. s. baptis-
mus: pfirmatō: eucharistia
pnia: extrema vinctio: ordo: z
mrimoniū. Distinctio z suffi-
ciētia hoz sacroz dat a qbus
dā doctoribz tal. Sic est i vi-
ta corporali: sic suo mō dz eē i
vita spūali. In vita at corpora-
li sic videm⁹ q pmo gñat hō
scdo auget. tertio nutrit: qz
to venit ad tātā pfectōez vir-
tutis q pē sibi silem gñare.
z sic gen⁹ hūanū multiplicat.
Et qz sanitas hoīs pē ipedi-
ri p infirmitatē. iō hō indiget
medicia duplici. vna ē infir-
mitatē: alia ē reliqas infirmi-
tates. Et sic i vita corporali qnq
sūt necaria. s. gñatio. augmē-
tū: nutritiū: multiplicatio
z medicina. sic in vita spūali
qlis est vita fidelīū viuentiū
i fide z vnitatē ecclie sūt qnq
necessaria. s. spūalis genera-
tio q fit i baptismo p quā hō
regenerat chō. Spūale au-
gmentū qd fit i pfirmatōe in
qua grā baptismalis auget.
Spūale nutritiū qd dat i
eucharistia q ē cibo spūal aie
Et qz fideles indigēt multi-
plicari spūalr z corporalr. qzrū

ad multiplicatiōē spūalē ac-
cipit sacrm ordis: p qd mini-
stri ecclie multiplicāt. Quantū
ad multiplicatiōē corporalez
accipit sacrm mrimoniū. qd
ordiat ad multiplicatiōem fi-
deliū. Spūalis medicina est
sacrm pnē ē spūalē infirmis
tatē q est pctm. Contra reliq-
as pctoz est extrema vinctio
Et sic patet numerus z suffi-
ciētia septē sacramētoz. Et
ista sufficiant de sacramētis
in generali.

Tractatus scōs pme par-
tis de baptismo. Et bz octo
capitula.

Inc dicē

n dū est d sacramētis
in spūali. Et pmo d
baptismo. Circa qd pside-
da sunt octo. Primo qd ē ba-
ptismus. Scdo de materia
eiusdem. Tertio de forma.
Quarto d mīstro baptismi
Quinto de suscipientibz ba-
ptismū. Sexto d ritu bap-
tismi. Septimo de effectu ba-
ptismi. Octauo de annexis
baptismo.

Quid est baptismus z vn-
de dicat.

Caplm. I.

b Aptismus est ablu-
tio corpis exterior
cū pscpta. i. taxata

*Spūat magis iōm
z sicut magis pōtē*

*Incipit
tal p bō*

*In om
qz p bō
Incipit*

Tracta. II. prime partis

forma & bonz scēa ita tñ q̄ il-
la ablutio material q̄ sit ex-
teri⁹ in corpe est signū ablu-
tiōis spūal quā de⁹ facit ites-
tus i mēte. Et dicitur baptism⁹ a
baptizo. as. qd idē est qd ab-
luo. is. Un baptism⁹ grece
idē est qd ablutio latine.

De materia baptismi.

Capitulum II.

materia baptismi est

aq̄ simplex elemētar

r⁹. Q̄at ista aq̄ sic ppa matia
baptismi tota rō ē ex instituti-
one chri q̄ instituit baptismū
fieri in aq̄ elemētari. Si em̄
instituisset baptismū fieri i vi-
no vel i aliq̄ alio liq̄re. vinū
vl ille ali⁹ liq̄r eēt ppa matia
baptismi. Aliq̄ tñ pgnētie
assignat a doctoribz q̄re chris
instituit baptismū magis fieri i
aq̄ q̄ in aliq̄ alio liq̄re. Quia
rūyna ē. qz sacrm matie neci-
tatis dicitur hēre materiā maxime
cōez. ne ppter defectū matie ali-
q̄s impediret a susceptiōe bap-
tismi. s3 baptism⁹ ē sacfz matie
nēitat⁹. qz sine baptismō nul-
lus p̄t saluari. iō ne vll⁹ possz
se excusare a susceptiōe bap-
tismi ppter defectū matie vl cari-
stia ei⁹. baptism⁹ dicitur hēre mate-
riā matie cōez. tal ac matia ē
aq̄ q̄ inuenit i q̄libz tra z d fa-
cili p̄t bñ. Possz se aliq̄s ex-

cusare si matia baptismi eēt
vinū vl oleū vl lac. vl ali⁹ liq̄r
p̄ciosior q̄ n̄ inueniret i oī tra.
nec posset ita q̄libet d̄ facili
hēre. Alia pgnētie siue rō q̄
re aq̄ est ppa matia baptismi
assignat a doctoribz talis. qz p-
prietas aq̄ matie ē pueniēs
baptismo. Est ei aq̄ mūdificati-
ua sordiu⁹. refrigeratiua
estuariū. puia. i. lucida ocul⁹ i
tūctiū. Sicut baptism⁹ mūdāt
sordes aīe. iō vocat baptism⁹
qz baptism⁹ grece idē ē qd lo-
tio facie. Un baptizare idē ē
qd lauare. Baptism⁹ ei refri-
gerat estū carnal⁹ cupie. illu-
minat oculos mētis respectu
diuine noticie. Arguit ḡ do-
ctores sic. Illud ē ppa matia
baptismi c̄ ppetas matie cō-
uenit baptismō. s3 aq̄ ē. ḡ aq̄
ē ppa matia baptismi. Utz
at aq̄ sit bñdicta vl n̄ nihil fac
ad baptismū. qz ita bñ p̄t fie-
ri baptism⁹ in aq̄ nō bñdicta
sic i aq̄ bñdca. S3 aq̄ bap-
tismi in ecclia bñdicit ppter so-
lēnitatē z maiorē reuerentiā
ad baptismū. Q̄. etiā aq̄ sit
calida vl frigida nihil ad ba-
ptismū. s3 spūitādū est piculū
baptizadi. S3 nūqd i aq̄ ro-
seacea vl i aq̄ ardēte vl i aliq̄
aq̄s distillat⁹ posset fieri ba-
ptism⁹ si aq̄ elemētari inueniri

*in hīs verbis
baptism⁹ fit
in aq̄
liq̄re bñdicto*

*bapt⁹ fit
in aq̄
bñdicta*

*aq̄ ros-
acea*

De baptismo

nō possz. Dōm est q n. qz ta
les aq n sē ppe aq sz būores
illoz corpm a qbz distillant.
In litiuio at si aq nō possit
iueniri possz fieri baptism?
cū litiuū nihil aliō sit nisi aq
colata p cineres. Et ppe eādē
rōnē dicūt aliq doctores q i
vrina ppe dfectū aq possz ba
ptizari. qd tū n credo eē vez
qz vrina n est aq sz būor reso
lut^o a cibis comestis. Et idēz
dico d salina. i c. Alōvt appo
neres. d baptis. Sz nōnē i
brodio carniū possz fieri bap
tism^o vbi aliq alia aq n pos
set iueniri. Dōz ē. qz aut tāta
resolutio carniū est scā i bro
dio illo q definit ibi eē por
spēs aq. z ē alia spēs d nouo
generata. z tūc n pē ibi fieri
baptism^o. aut n ē ibi tāta reso
lutio facta carniū. z tūc fieri
pē. z in tali brodio baptizari.
Dñ at tal resolutio sit scā aut
qñ nō. pē ppēdi i spissitudie.
Si at sit tāta spissitudo illi^o
brodij qnta ē i cutioyl aliqn
tulū mior nō credo q possit
in illo brodio baptizari. Si
at nō sit spissitudo sz brodiū
sit aliqn tulū pigue. credo q
tūc i illo brodio possz bap
tizari. Et idē dico de luto. s. si
aq expmat ex illo luto. In illa
aq expsa pē fieri baptism^o.

Si nix etiā liqfierz. i illa aq
liqfacta a niue possz baptiza
ri. Solet aut ab aliqbz tal
qd fieri. si eēt vn^o puer bap
tizand^o iuxta vnū puteū pfūdū
z ille q dberet puez baptiza
re n hiet cū q extraherz aqm
de puteo. nec posset aliunde
aquā hie. z puer eēt in picto
mortz. nūqd d3 puez pūcere
ad puteū dicēdo Baptizo te
i noie pūis z filij z spūsci. Di
cēdū ē q n. qz fm qd dōt bea
tus paul^o. Nō sē faciēda ma
la vt eueniāt bōa. Z3 g ex b
istō bonū euēiret q aia isti^o
pueri saluaret. tū ille q pūce
ret istū puerū faceret istō ma
luz q peccaret mortāl. z sic
qntū i se eēt dānaret aīaz suā
z qlibet ex ordie charitatē te
net pl^o diligere anīam suā qz
aīaz cui^o cūqz alit^o. z si dicat
q tal possz p^oea pteri z pite
ri d isto pctō. z sic n dānaret
aīa sua. Dōm q istō ē fatuū
dicere. qz null^o cert^o est de vi
ta sua. vñ iste nō est cert^o an
stati postqz piecerit puez vl
etiā i ipō actu pietōis mori
at. Vñ hie talē spez ē ppe tē
tare deū. qz certū est q tal si
pūciat puez peccat mortāl
icertū est aut si de^o daret sibi
spaciū pūcedi. Quare sciēdū
ē f3 pūliū b. Aug. dicēs. Te

*Paulus vñ
facienda mala
ut eveniant bona*

Tracta. II. prime partis

ne certū z dimitte scertū. de
pe. di. viij. c. ij. hīcū ē loco suo
De forma baptismi.

Capitulum III.

Intra formā baptismi
c sciendū ē q̄ alia forma
vtunt greci i baptizā
do. z alia forma vtunt latini
Nā greci vtūt tli forma Ba
ptizet fū? chri tal i noie p̄is
z filij z spūsc̄i. amē. Latini
aut vtūt tli forma. Baptizo
te i noie p̄is z filij z spūsc̄i
amē. Et q̄uis ex vtracq̄ for
ma seq̄r baptismus. nā greci
ita bñ baptizati sūt sic latini
qđ pz qñ redeūt ad vnitatē fi
dei ecclē rhomane nō reba
ptizāt. tñ forma latinor̄ que
nietior est q̄ grecor̄. qđ pz q̄
ad nūc ex duobz. P̄io qz illa
forma baptismi puenietior ē
q̄ magis p̄cordat cū p̄bis chri
institutiōis baptismū. s̄z chris
institutiōis baptismū dixit aplis
vt recitat bñs Mat. in euā
gelio suo ca. xlii. Ite docete
oēs gētes baptizātes eos in
noie p̄is z filij z spūsc̄i. Et
cū istis p̄bis magis p̄cordat
p̄bū istud baptizo. q̄ p̄bū
baptizet. qz p̄bū baptizo ē
actiū. z istud p̄bū baptizet
est passiū. z istō p̄icipiū ba
ptizātes descendit ab actiūo
z nō a passiūo. q̄re puenietior

or est forma latinor̄ q̄ b̄ba
ptizo: q̄ forma grecor̄ q̄ dicit
baptizet. Scđo pōt patere
idē sic. Illa forma est pueni
entior forma baptismi. i q̄ et
p quā magis expmunt ea q̄ se
necessaria in baptismo. s̄z tal
est forma latinor̄ p cōpatiōz
ad formā grecor̄. qz i bap
tismo est necessaria p̄? dei p̄se
rēt? efficacīā baptismi. z istō
tāgit in vtracq̄ forma cū dicit
noie p̄is z filij z spūsc̄i. Est
etiā ibi necessaria p̄sona susci
piēt? baptismū. et ista expm
itur i forma grecor̄. cū dicit. ser
uus chri tal. In forma aut la
tinor̄ expmīt. cū dicit. te. Etiā
ē ibi necāria p̄sona mīstri ba
ptizantis. que nō expmīt
ad minus explicite in forma
grecor̄. In forma aut latinor̄
expmīt explicite cū dicit bap
tizo. q̄re puenietior est forma
latinor̄ q̄ grecor̄. Verisile ei
est q̄ forma q̄ vtūt rhomana
ecclia. q̄ disponēte dño oim
eccliar̄ caput est z m̄ḡa. ex
tra de bap. z ei? effec. c. ma
iores. sit puenietior quacūq̄
alia. Est ḡ debita forma ba
ptismi. Baptizo te i noie pa
tris z filij z spūsc̄i. amen.
Q. at noiat p̄sona baptizan
da: vlt q̄ ponat ibi ego z no
mē. dicēdo Petre vlt Maria

De vni
formā
baptiz.

In vni
formā
baptiz.

In vni
formā
baptiz.

De vni
formā
baptiz.

De baptismo

ego baptizo te etc., nō sēd esse forme, qm̄ sine ip̄is possz fieri baptism⁹: tñ dñt poni ī forma p̄t maiorē exp̄ssioēz, nō ei ē necariū q̄ exp̄sse ponāt. Ita at forma p̄t p̄ferri ī latino vl̄ ī q̄cūq; alio idiomate. *Utr̄ at possit aliqd̄ imutari circa istā formā.* Sciendū ē q̄ ille q̄ imutaret aliqd̄ circa istā formā aut itēdit mutare ritū eccl̄ie, et sic nō cēt baptizmus, aut itēderet illō facere qd̄ fac̄ eccl̄ia: s; ex īgratia vel īadueretia aliqd̄ circa istā formā mutaret. Et tūc circa h̄ sciendū est q̄ tal̄ mutatio p̄t fieri q̄nq; mōis. Uno mō talit̄ mutādo p̄ba ip̄i forme et tūc n̄ fit baptism⁹ ex tali forma, sic si diceret baptizo te ī noīe genitorz et geit̄i et p̄cedētis ab utroq; Licet ei ex cōi vsu loq̄ndi genitor significz p̄iez, et genit̄ significz filiū, et p̄cedēs ab utroq; significet sp̄m̄sc̄m̄. Tñ p̄pe loq̄ndo ī diuīs genitor et genit̄ et p̄cedēs exp̄sse f̄cāt acc̄p̄ notionalē q̄ ip̄as p̄sonas, ī forma at baptismi d; fieri mētio exp̄ssa de p̄sonis. Alio mō pōt fieri mutatio circa formā baptismi: trāspōnēdo p̄ba ip̄i forme, sic si diceret sic. Baptizo te ego ī noīe p̄ris et filiū

et sp̄m̄sc̄m̄ amē, vl̄ q̄cūq; alio mō trāspōnēdo Et tūc cū manet idē sensus verborū ex tali mutatioē nō īpeditet baptism⁹: m̄. Alio mō p̄t fieri mutatio circa ip̄am formā baptismi addēdo aliqd̄ ad ip̄as formā Et tūc aut tal̄ additio corūpit sensū p̄borū forme, sic mutabat formā Arri⁹ dicēdo sic Baptizo te ī noīe p̄ris maiorz et filij minorz et sp̄m̄sc̄m̄. Talis additio corūpit sēsū p̄borū forme cū tollat eq̄litate p̄sonarū, et sic nō fit baptismus Aut tal̄ additio nō corūpit sensū p̄borū forme: imo n̄ obstatē tali additioē ad huc manet idē sensus p̄borū. Et tūc si ille q̄ addit aliqd̄ itēdit mutare formā eccl̄ie nihil facit: cū nō baptizet ī fide eccl̄ie. Si at nō itēdit mutare formā eccl̄ie: s; ex q̄dā fatua deuotioē addat aliqd̄, vt sic Baptizo te ī noīe p̄ris et filiū et sp̄m̄sc̄m̄, amen, et br̄e p̄gis, vt br̄a p̄go adiunet te: vel aliqd̄ aliō tale, tal̄ additio n̄ īpedit baptismū. Alio mō p̄t mutari forma baptismi diminuēdo d̄ ea aliqd̄. Et tūc si diminuat dictio ītegra q̄cūq; sit illa d̄ oīb; istis, baptizo te ī noīe p̄ris et filiū et sp̄m̄sc̄m̄ amē nihil fac̄, qz oīa ista p̄ba s̄t de

Tracta. II. prime partis

et forme. Si autem non diminuat dictio iteque per dictiois, tunc aut diminutio talis fit in principio dictiois, sic de ista dictioe prius l' quicquid alia scribat per ma l' r' p' ma syllaba, talis diminutio impedit baptismum cum tollat sensus perborum. Si autem talis diminutio fiat de fine dictiois, sic de ista dictioe prius remoueat s. vel aliquid aliud tale, talis diminutio non impedit baptismum cum maneat idem sensus perborum, sic narrat in decretis, d. de. d. iij. c. Retulest, quod quidam sacerdos ignarus lingue latine baptizabat sub ista forma verborum, Baptizo te in nomine patris et filii et spiritus sancti, amen. Et de papa in decreto illo quod per baptizabat. Alio modo potest fieri mutatio circa formam baptismi interruptio perba ipsius forme, et tunc si sit tanta interruptio quod ipsa impediatur intentione baptizantis, sic si de mane diceret, Ego baptizo te, et postea iret ad expedire negotia sua, et quando rediret diceret, in nomine patris et filii et spiritus sancti, amen, nihil faceret. Si autem non sit tanta interruptio quod impediatur intentione baptizantis sicut si diceret, Baptizo te in nomine patris. Et hoc dicto dicat assistantibus, tacete vel orate, vel aliquid tale, et postea perficeret

ex hoc non impeditur baptismus.

De ministro baptismi.

Capitulum. III.

Minister baptismi est duplex. Unus extra causam necessitatis, et iste est

solus sacerdos, quod ad solum sacerdotem extra causam necessitatis pertinet baptizare, et ratio assignatur a doctoribus talis, Ille est proprius minister ordinarius sacerdotum quod baptizat super corpus christi verum, sed sacerdos solus est talis, et solus sacerdos est proprius et ordinarius minister sacerdotum. Quod autem ad illum pertineat ministratio seu dispensatio sacerdotum quod baptizat super corpus christi verum probatur sic, quod ad illum pertinet ordinatio corporis christi mystici, quod est ecclesia, id est congregatio fidelium quod baptizat super corpus christi verum, id est dispensatio sacerdotum pertinet ad ordinandos corporis christi mystici, et dispensare sacra pertinet ad illum quod baptizat super corpus christi verum, sed talis est solus sacerdos quare ad solum sacerdotem pertinet dispensare et ministrare sacra. Alius est minister baptismi in casu necessitatis et iste potest esse tam vir quam mulier: tam fidelis quam infidelis. Hoc enim interest iter baptismum et alia sacra, quod minister baptismi potest esse alius quam sacerdos: non autem minister aliorum sacerdotum. Et ratio ista

In manu
p. r. m. 22
f. 100

De baptismo

est. qz baptis^m est sac^rm ma^j
 xime necessitat^s; nō autē alia
 sac^ra. qz sine baptismo null⁹
 pōt esse saluus. nulla em sine
 baptismo sal⁹ est. Sine autē
 alijs sac^ris saluant mlti. Ar
 guunt ḡ doctores sic. Illud
 sac^rm qd est tāte necessitat^s
 qz sine ei⁹ susceptiōe null⁹ sal
 uari pōt debet hīc ministrum
 ita cōem qz ppter defectū mi
 nistri nullus ab ipi⁹ suscepti
 one excuset. sed sac^rm bap
 tismi est tāte necessitat^s qz sine
 ei⁹ susceptiōe null⁹ saluari pōt
 dicente ch^rso saluatore n^ro in
 Joāne ca. iij. Nisi quis rena
 tus fuerit ex aq^a z spūscro nō
 pōt introire in regnū dei. Jō
 sac^rm baptis^mi d^z hīc mini
 struz ita cōem qz nemo ppter
 defectū mīstri excuset a susce
 ptiōe baptis^mi. Et idcirco i
 casu necessitat^s tā vir qz mu
 lier: tā fidelis qz infidelis. sic
 iudeus: paganus: hereticus
 baptizare pōt: dūmō bap
 tizet in aqua. z debite pferat
 verba forme baptis^mi. z ha
 beat intentiōem faciendi illd
 qd facit eccl^a. Licet infide
 lis nō crederet illud valere:
 ita tñ qz spū deferendū est cete
 ris paribz digniori. Un infi
 delis in p^resentia fidelis nō de
 bet baptizare. mulier etiā in

p^resentia viri nō d^z baptizare. nō
 p^rmot⁹ etiā ad sacros ordies
 in p^resentia p^rmoti. Laicus etiā
 in p^resentia clerici tonsurati nō
 debet baptizare. Et rō istoz
 est qz ille q baptizat in p^rsona
 ch^ri baptizat. z rep^rntat eius
 p^rsonā q pfecti⁹ rep^rntat p fide
 lē qz p infidelē: p virū qz p mu
 lierē: p p^rmotū qz p nō p^rmotū
 z p tonsuratū qz p nō tonsu
 ratū. Sciendū est tñ q in il
 lo q baptizat requir⁹ intentio
 baptizandi. s. faciēdi illud qd
 intēdit seu facit eccl^a aliter
 nō eēt baptismus: quia alia
 nec^raria ad baptismū sunt ibi
 Nō autē requir⁹ tal⁹ intētio q
 baptizās intēdat baptismū
 valere baptizato ad vitā eter
 nā: imo cū intētiōe tria. s. cū
 intētiōe q baptism⁹ nihil va
 let. Sufficit em q baptizās
 itēdit facere illd qd fac⁹ eccl^a
 qd cūqz sit illd z valet bap
 tism⁹. Et nūqd si aliq^s min⁹
 v^l qd cūqz ali⁹ ludēdo aspgat
 aqm sup aliq^s n baptizatos
 dicēdo. Baptizo vos i noīe
 p^ris z filij z spūsc^ri amē. ta
 les erūt baptizati. Dm ē q
 talis aut itēdit baptizare in
 tēdēdo facere qd facit eccl^a
 lz d^z h⁹ faciat trufas z derisio
 nes suas. Et tūc talis q^suis
 gūit peccet faciēdo irreuerē⁹

Tracta. II. prime partis

tiā sacro: tñ ꝑe ꝑfert baptis-
mū. Si at nō itēdat i mēte
sua facere qđ fac ecclia nihil
fac. Nūqd etiā i cāu neces-
sitat aliqđ ꝑt baptizare seip-
sū. Dōm est q ille casus pōit
i qdā decretali incipiēte. De
bitū. extra de bap. z el' effec.
vbi narrat de qdaz iudeo q
ꝑt iudeoz metū n erat aus
vocare aliquē fidelē. sz acci-
piēs aquam dixit. Baptizo
me i noie pātis z filiū z spūsci
amē. Et ad b'euidētiā notā-
dū ē q triplex ē baptism⁹. s.
flumis: fluminis: z sanguis.
Flumis scz qñ aliqđ bapti-
zat in flumine siue i aq. z iste
est sacm ecclie. Et d isto loq
mur h. Et loqndo d tali bap-
tismo null⁹ ꝑt baptizare ses
ipz. Et rō reddit a papa in il-
la decreali. qz baptism⁹ est q
dā gñatio spūalis. Et iō sic
seipm null⁹ ꝑt gñare corpalr
dicēte brō Augu. in li. de tri-
ni. Null⁹ gignit seipm corpa-
liter: ita null⁹ seipm ꝑt gene-
rare spūalr. baptizādo vcz se-
ipm. Et ē ali⁹ baptism⁹. s. fla-
minis qñ spūscūs mūdat z
abluit aiam alicui⁹ iuisibilr a
pcrō. Et tali baptism⁹ ꝑt ali-
qđ baptizare seipm disponē-
do seipm ad grāz dei. z sic nō
baptizat⁹ adult⁹ habēdo de-

uotionē ad baptismū. z essen-
do in ꝑposito q si hiet optu-
nitate suscipet sacm bap-
tismi. z si moriat i tali ꝑposito
saluat. nec est h 3 vbu qđ est
sup allegatū. Nūi qđ renat⁹
fuerit ex aq z spūscō nō pōt
itroire i regnū di. qz itelligē-
dū ē rnat⁹ ex aq i pūul i re. sz
i adult⁹ vl' in re vl' i voto. Et
lz iste nō sit regenerat⁹ ex aq
i re: est tñ i voto. Et ali⁹ ba-
ptism⁹. s. baptism⁹ sanguis. s.
qñ aliqđ n baptizat⁹ suscipit
mortē ꝑ fide cbū. Et tal' bap-
tism⁹ ꝑficat ad salutē dū tñ
habeat baptism⁹ aq i voto. si
ille q sustinet mortē ē adult⁹
Sic h i legēda brē Latari-
ne de illis rhetoribz q ad ei⁹
ꝑdicatōem ꝑueri fuerūt qđ
ipatoz fec cōburi. Si at nō
sit adult⁹ n requirit ille votū. sz
sufficiē mors tolerat ꝑ cbū
sic fuit d inocētibz. Et tñ ba-
ptismo null⁹ pōt se baptizare
qz nulli licitū ē inficere seip-
sū ꝑ qcuqz cā. Nec ē 3 h d lā-
sonet rasia q infecerūt seipos
Quia vt dīr brōs Hiero. Fa-
ctū eoz nō ē trahēdū ad ꝑse-
qntiā. qz ꝑuilegia paucorū n
faciūt legē cōem. Nūqd etiā
in mīstro baptismi requirit bo-
nitas vite. scz q sit sine pctō
mortalī. Dōm q ista qđ itel-

De quibus
inducta

De quibus
baptiz

De quibus
baptiz

De quibus
baptiz

De quibus
baptiz

De quibus
baptiz

De baptismo

M. 102
102
102
ligenda est o sacerdote. qz vt dictū est ppriū mister baptismi est. Ad huius solutōez sciēduz ē qz q̄tū ad effectū baptismi nihil facit bonitas vel malicia mistri. qz sine sit bonus sine malus p̄fert vt dictū est verus baptismus. S; q̄tū ad minis trū vtz peccet vñ nō i baptizādo. Dōm est qz aut sacerdos baptizat in cāu necitatē sine solēnitare. sic facerz vna vetla. tūc aliq n̄ peccat mortalit̄ si baptizat exñs in pctō mortali. Aut baptizat extra casū necitatē z cū solēnitare. tūc peccat mortalit̄ si baptizat exñs in pctō mortali. qz facit irreuerentiā sacro. Vt est qz dñs Durādus qndā ep̄s Auiciēf. z postea ep̄s Podiensis i Frācia. z mgr i theologia celeberrim⁹. z isup ordiis p̄dicatoz. q̄ fuit doctor sacri palatij dē in q̄rto suo sacramentali. qz quodcūqz sacerdos exñs in pctō mortali baptizat peccat mortalit̄. vtz eius opinio sit p̄a nescio. tū scio qz bñ est dura. Scien dū ē qz mister baptismi dz ē vn⁹. Et rō assignat cōit a doctozibz. qz baptizās baptizat in p̄sona ch̄i q̄ ē vna p̄sona Et idcirco p̄sona baptizātis dz ē vna. vñ p̄les nō p̄nt ba

ptizare vnum. Et si dicat qz vn⁹ possz baptizare p̄les. dicēdo. Ego baptizo vos i nomine p̄ris z filij z sp̄s sci amē. Ergo a fili p̄les possent baptizare vnū dicēdo. Nos baptizam⁹ te i noie p̄ris z filij z sp̄s sci. Dōm qz nō ē sile. qz cū dē baptizo vos idē est ac si diceret. baptizo te z te. qñ at dicim⁹. nos baptizam⁹ te. idē ē ac si diceret. ego z tu baptizam⁹. qz dicitia ē iter nos z vos. qz nos idē est qd ego z tu. vos aut idē est qd te z te. Iō dicēdo vos nihil mutat i forma. s; dicēdo nos mutat aliqd in forma. Solet at ab aliqbo poni tal casus. ponat qz h̄ sint duo. qz vn⁹ sit mus i⁹ z ali⁹ mās. z sit ibi vn⁹ puer baptizand⁹. z mut⁹ aspgat eū aq̄ z mās pferat p̄ba. qrit vtrū talis puer sit baptizat⁹. Dōm ē qz aut isti baptizāt i forma grecoz. aut baptizāt i forma latinoz. Si baptizāt i forma grecoz. tūc dicūt ali q̄ doctozes qz tal puer n̄ ē baptizat⁹. qz vt sup dictū est baptizās in q̄cūqz forma baptizat baptizat in p̄sona ch̄i. vt dē bñs Joānes baptista dicens o ch̄o. Qui me misit baptizare dixit mihi. sup quez videris sp̄m descēdētē h̄ est qz

Tracta. II. prime partis

baptizat. psona at chri ē vna
 Un Athanasi⁹. Nō duo m̄
 s; vn⁹ ē chris. qre optz q ille
 q baptizat sit vn⁹ i qcuq; for
 ma baptizet. Alij aut docto
 res sic Joānes Sco. z sui se
 qces dicūt q si baptizet i for
 ma grecoz q ē pē baptizat⁹
 qz vt dicūt. lz ille q baptizat
 baptizet i psona chri c⁹ vna
 psona. baptizat tū i noie tris
 mitat⁹ i q sūt psone ples. z sic
 n̄ p̄riat baptismō fm formā
 grecoz si sint ples baptizan
 tes. Que istaz opinionuz sit
 verior nescio. s; meo iudicio
 papa ē p̄sulē⁹ sup h. ad quē
 maiores q̄stiones potissime
 circa articulos fidei tūgētes
 sūt referēde. extra d̄ bap. z ei⁹
 effec. c. maiores. Si aut ba
 ptizet in forma latioz dicūt
 cōit q̄si oēs doctores q nō
 baptizāt p̄t rōez supradictā
 de v̄ritia de nos z vos. q est
 rō venerabilis doctoris sci
 Thome de aqno in vltia pre
 sume. Alligē rō tal a m̄grō
 Berneo br̄tone. qz in sacro
 maxie p̄ritatis nil dz cē falsi
 tatis. s; baptismus est sacm
 maxie p̄ritatis. g in baptismo
 nil dz esse falsitatē. S; si isti
 vterent forma latinoz qv̄tū
 rhomana ecclia z sibi adhe
 rētes. cēt i tali baptismo fal

sitas. qz m̄ac⁹ dicēdo. ego ba
 ptizo te. i. abluo te i noie pa
 tris z c. ipe mētret. qz ipe n̄ ba
 ptizat. i. nō abluir. imo h̄ fa
 mur⁹. qre m̄ifestū est q tal
 baptism⁹ ē null⁹. Hāc at rō.
 nē conant solvere aliq docto
 res dicētes. q si ille m̄ac⁹ nō
 diceret ego baptizo. s; dice
 ret. nos baptizam⁹ te. z sic n̄
 diceret falsū imo vez. qz ista
 oio. nos baptizam⁹ te p̄a ē p
 synecdochē. Sic ē cēt duo
 sc̄ptores q sc̄psissent vnū li
 brū: ita q vn⁹ ipoz sc̄psisset
 medietatē. z ali⁹ aliā mediet
 tatē. vn⁹ eoz posset p̄e dicere
 nos sc̄psim⁹ istū libū. A sili
 cū mur⁹ in baptismo talasp
 gat siue ifudat aqm. z m̄ac⁹
 pferat p̄ba. vtq; p̄p̄e dicere
 nos baptizam⁹ te. Hoc autē
 nihil valet. qz ad h̄ q aliq p
 positio p̄ficet p synecdochē.
 de duob; optz q abo fecerit
 actū eiusde; rōnis. qz si fecis
 sent diuersaz rōnū: vna ppo
 sitio nō p̄t p̄ficari d̄ his. sic
 si vn⁹ rasisset pgamenū de q
 sc̄pt⁹ ē lib. z ali⁹ sc̄psisset lib.
 ista ppositio. nos sc̄psimus li
 brū istū: nullo mō pōt verifi
 cari. sic est de istis dicēduz.
 Nos baptizam⁹ te. qz insun
 dere aquā z pferre p̄ba sunt
 actus diuersaz rōnū. iō nūq;

De baptismo

lo mō eis pōt dicta ppositio
pificari. Et hec sufficiant de
mīstro baptisimī.

De suscipiētibz baptisimuz

Capitū. V.

Apertimū dñt suscipe
b tā viri q̄ mulieres oēs
qz sine baptismo vel
in re v̄l in voto vt dictū ē sus
pra null' p̄t saluari. S; alit ē
de adultis; aliter de puulis
qz in adulto q̄ recipit baptis
imū requir̄ itētiō p̄pā suscipi
endi illō qd̄ offert ecclīa. qz ne
mo ex aq̄ et spūscō renascit̄
nisi volēs saltē i adultis. z sue
volūtatis arbitris. i. c. Dñs.
de p̄se. di. iiii. In puulo sus
ficit fides z intētiō eoz. q̄ cū
offerūt ad baptismū. S; nū
qd̄ p̄t aliq̄s in vētre m̄ris ba
ptizari. sic sit vna mulier pres
gnās de vno puero. z p̄uriē
do sit i piclo mortis. nūqd̄ in
ventre ei' d; puer baptizari.
Dñm q̄ nō. Cui' rō assignat̄
a doctoribz talis. qz ille q̄ sus
cipit baptismū debet suscipi
a manibz mīstri ecclīe z spar
gi aq̄ v̄l imergi i aquā. s; ista
nō pnt fieri circa existentē in
vtero m̄ris. q̄re exñs in vte
ro m̄ris ñ p̄t nec d; baptiza
ri. vide sup. c. qm̄ i maternis
in p̄ncipio. de p̄se. di. iiii. vbi
d; q̄ ille q̄ fm̄ Adam ad buc

nat' nō est fm̄ chim regenes
rari nō p̄t. Et in c. si qd̄d ē
in hoīe. Sed ponat̄ q̄ aliq̄
ps pueri appareat extra. nū
qd̄ tal' puer si timeat̄ de picu
lo ita q̄ nō possit expectari
q̄ totalr nascat̄ p̄t baptizari
Dñm q̄ illa ps q̄ apparet ex
tra. aut est caput aut alia ps
corpis. si illa ps q̄ apparz sic
caput. tūc caput d; aspgi aq̄
dicendo. Baptizo te in noīe
p̄ris z filij z spūscō amen. z
est p̄e baptizatus. z si nascat̄
postea nō d; amplius bapti
zari. Et rō est. qz caput ē p̄n
cipalis ps corporis. z in eo vi
gent oēs sensus corporis. Si
āc illa ps q̄ apparet ē alia ps
q̄ caput. sic man' v̄l pes. tūc
dicūt aliq̄ doctores q̄ illa p̄
d; aspgi aq̄ z baptizari. z est
p̄e baptizatus. nec si nascat̄
postea apli' d; baptizari. Et
rō est. qz baptism' sit p̄t ani
mā. nō p̄ter corp'. Alia autē
q̄stū ad essentiā suā est tota i
toto. z tota in q̄libet p̄e cor
poris. z iō q̄cūqz ps corporis
baptizata fuerit tot' ē bapti
zat'. Alij autē dicūt q̄ tal' ps
d; aspgi aq̄ z baptizari. s; si
puer nascat̄ postea d; bapti
zari sub ista forma. Si tu es
baptizat' ego te ñ baptizo. s;
si tu ñ es baptizat' ego te ba

Tracta. II. prime partis

ptizo in noie pñs z filij z spi
ritus scñ amē. Quis istoz ve
ri⁹ dicat, nescio, sed tñ credo
q̄ istud vltimū sit securius.

Sed nūqd si aliq̄s sic scñ
ficat⁹ in vtero mñs dz bap
tizari. Dñm ē q̄ sic, nō qdē p
pter culpā qm̄ hñet. s; vt ascri
beret in nūero fidelīū i susce
ptioe characteris baptismal.
z vt implet⁹ pceptū chñi d̄ sus
ceptioe baptismi. Sed nū
qd filij iudeoz puuli sunt ba
ptizādi inuitis parētib; Dis
cendū q̄ aliq̄ doctores sicut
Joānes Scor⁹, z dñs Du
rad⁹ ep̄s Auiciēsis z sui seq
ces dicūt q̄ sic. Dicūt em̄ q̄
pñcipes z dñi trāz i q̄b; ha
bitāt iudei pñt eis auferre fi
lios suos, z eis inuitis face
re eos baptizari cū iudei sint
eoz serui, z fm̄ leges filij ser
uoz sūt res dñoz q̄z sūt ser
ui: ita q̄ dñi pñt eos vēdere
vel ipignozare. Arguūt igit
sic, mai⁹ est aliq̄e posse obli
gare vl̄ addicare fuituti aliis
cui⁹ dñi t̄paliis q̄ fuituti dei
cui ois hō de iure nat̄ali tes
net fūire, s; dñi terraz in q̄b;
habitāt iudei vēdere pñt filios
os iudeoz, z tradere eos al
teri dño inuitis pentib; q̄ pñt
eos pentib; inuitis tradere
fuituti chñi, qd̄ sit p̄ suscepti

onē baptismi. Alij docto
res sic br̄s Thomas de aq
no z sui seq̄ces dicūt q̄ filij
iudeoz puuli nō sunt inuitis
pentib; baptizādi. z h̄ p̄t pi
culū qd̄ posset cōtingere, qz
qñ isti puuli q̄ inuitis pentib;
bus eēnt baptizati, eēnt ad
ulti cū ples naturalit̄ sequat
p̄tem ipi forte abnegarēt ba
ptismū z r̄dirēt ad iudaismū
verisile em̄ est q̄ si iudeoz fi
lij puuli essent inuitis penti
bus baptizādi: chñianissimi
reges z impatores q̄ p̄cesse
rūt z fuerūt tāti zelatores fis
dei iudoz filios fecissent ba
ptizari, z etiā sūmi pōtiffices
inducerēt reges z pñcipes i
q̄z terris habitāt iudei ad h̄
faciendū. Quis istoz veri⁹
dicat lectoris indicio relin
quo. Sed nunqd furiosi z
amentes dñt baptizari. Dis
cendum est q̄ isti furiosi aut
fuerūt a natiuitate ita q̄ nū
q̄ habuerūt vsū rōis, aut ha
buerūt aliq̄tēs vsū rōis
s; amiserūt p̄pter aliquā cām
Si fuerūt furiosi a natiuitate
nō sūt baptizādi, qz vt dictū
est i adulto qd̄ dz baptizari re
q̄rit fides z int̄tio suscipien
di illd̄ qd̄ pfert eccl̄ia, s; tales
nō pñt hñc fidē nec int̄tioez
cum supponat eos nunq̄ ha

*Scilicet leges
filiis pro non
fuit*

*In adu
f. n. n. f.
p. n. n. f.*

De baptismo

buisset sū rōis. & tales n̄ pnt
suscipe baptisū. Si at nō
fuerūt furiosi a natiuitate sz
habuerūt aliq̄tiēs vsuz rōis
vl̄ bnt aliq̄tiēs lucida inter-
ualla. & tūc si in tpe q̄ hebāt
vsū rōis. vel tpe q̄ hebāt lu-
cida interualla habuerūt fidē
deuotioē ad baptisū. & pe-
tierunt ip̄m dnt baptizari si
necessitas sit q̄p̄ sint i furia.
Si at tpe q̄ hebāt vsuz rōis.
vl̄ tpe q̄ hebāt lucida interual-
la nō hebāt fidē & deuotio-
nē ad baptisū nec petebāt
ip̄m nō debēt baptizari. Et
idē dico de demoniacis: qz si
anteq̄ essent demoniaci ha-
bebāt fidē & deuotioē ad ba-
ptisū & petebāt ip̄m debent
baptizari. si at n̄ hebāt n̄ de-
bēt baptizari. Sile iudiciū
est de frenetico. Utz autē
aliq̄s dormiēs debet bapti-
zari. Dōm est q̄ si possit exci-
tari non debet baptizari in
somno. sz si nō possit excitari
tūc distinguendū est put sup̄
qz aut tpe vigiliē habuit des-
uotioē ad baptisū & petijt
ip̄m. & tunc d3 baptizari. aut
nō habuit fidē & deuotioē ad
baptisū. & tūc nō d3 bapti-
zari dormiens. Sed qd si sit
vnū monstrū qd habet duo
corpa p̄iuncta d3 ne baptizari

ri vt vna persona vel vt due
Dico q̄ cū baptisū fiat p̄t
aiam & nō p̄t corp⁹ q̄tūcūq̄
essent duo corpa si solū esset
vna ania d3 baptizari vt vna
p̄sona. Sed si eēnt due anie
d3 baptizari vt due persone.
Sz quō sciat vtz sit vna aia
vel due. Dico q̄ si sint duo
corpa sūt due aie. sz si est vnū
corp⁹ ē vna aia. Et iō si sint
duo pectora et duo capita
supponēdū est eē duas anias
Si at eēt vnū pect⁹ & vnū ca-
put q̄ntūcūq̄ alia membra
essent duplicata erit vna aia

De ritu baptisū.

Capitulum. VI.

Baptismus fit duobus
modis. Vno mō im-
mergēdo i aq̄m. Alio
mō aspgēdo aq̄. Quis at sit
melior mod⁹. Dōm q̄ si n̄ ti-
meat d̄ piclo vel p̄t debilita-
tē baptizāt vl̄ pueri vl̄ aliqd
aliō. meli⁹ sit immergēdo i aq̄
q̄ in aspgēdo. C̄rō assignat
qz baptisū significat sepul-
turā ch̄i. An d̄t ap̄ls. Cōse-
pulti estis ch̄io p baptisū
sed melius figurat sepultura
q̄n sit immergēdo q̄n sit aspgēdo.
& meli⁹ sit immergendo
q̄ aspgēdo. Sciendū est q̄
vnusq̄lq̄ d3 suare ritū ecclie

Tracta. II. prime partis

sue nec d3 ipm mutare. Utz
at reqrat trina imersio vlt sus
ficiat vna. D3 q suffic vna
in c. ppter d. 3 se. di. iij. Sed
ceteris paribz meli^r fit p tris
nā. in c. postq. dist. iij. i glo.
qz baptis^m dat in noie trini
tatis. q trinitas melius rep
sentat p trinā imersionē vel
aspersionē q pynā: ita tñ q p
ba nō finiat aūq oēs tres i
mersiōes sē cōplete. In h at
q fiat vna vlt trina qlibet de
bet suare ritū ecclie sive di
ctū est sup de alio.

De effectu baptis^mi La. VII

Effect⁹ pncipal bap^t
e smi ē delere oēm cul
pā tā origiale q actua
lē z pferre grāz. z apire ianu
am regni celest^{is}. i q differt a
circūcisioe. qz l3 aū passiōez
chri circūcisio deleret culpā
originalē z pferret grām: tñ
ianuā regni celestis apire nō
potat. Et ista ē snia Bede q
dr in Omelia sua de circūci
sione dñi. Scire d3 fraterni
tas v^{ra} q idē salutifere cura
tiōis remediū olī circūcisio
i lege 3 origiale pcti vulnus
agebat. qd nunc tpe reuelate
gre baptis^m agere cōsuevit
excepto q ianuā regni celest^{is}
apire nō poterat. Sciēdū at
q baptis^m alit opat in puul

z aliter i adult^{is}. qz in puulis
nihil requit a pre ipoz. S3 i
adult^{is} requit a pre eoz q nō
ponāt obicē. q n habeāt 3
riā dispositōez. i. q n accedāt
fictē ad baptis^m. s3 accedāt
cū debita deuotiōe. Nō solū
at baptis^m pferit grām. imo
oibz suscipiētibz ipm tā puu
lis q adult^{is} q n ponūt obicē
pferit oēs p^rutres tā theologi
cas qz morales. Et si n qtrū
ad vsū ad min⁹ qtrū ad habi
tū. Et ista est snia p^rclij gene
ralis. z h^r in pstitutiōibz dñi
Clemēt^{is} qnti. extra d. sū. tri.
z fide cath. c. fidei catholice.
Est at z ali⁹ effect⁹ baptis^mi
qz p ipm 3 hit pgnatō spūal
q ipedit m^rimoniiū 3 hēdū z
dirimit tā 3 cū. de h tñ dicet
ifra qñ dicet de m^rimonio.
Per baptis^mū impm^r etiaz
characterē dictū est supra. z
iō baptis^mus nō d3 iterari.
imo pena illi⁹ q iteraret fm
leges est decapitatō. L. ne sā
cum baptisma steretur. l. ij.
Scdm vero canones est q
nō possit pmoueri ad sacros
ordines.

De annexis baptismo.

Lap^m. VIII.

Aptis^mū at qñ sit cū

b debita solēnitare pce
dūt cathecis^m z exoz

in c. ppter
d. 3 se. di. iij.
Van

bede
in omelia

De baptismo

cism^o. Et ē cathecismus idēz qđ instructio. qz i cathecismo instruit baptizād^o de fide z merito fidei. Un baptizādo petit sacerdos. qđ pet^r ab ecclia Et ipse si est adult^o rñdet: fidē Si at sit puul^o aliq rñdēt in psona ei⁹. rñcz patrini. z tñc sacerdos petit. fides qđ tibi pñtabit. z ille rñdet. vitā etnā Et tunc dicit sacerdos. Nec est vita etna zc: Et in isto cathecismo facit tria sacerdos baptizādo. P^orio mittit digitos in aures ei⁹. z ponit d saliuā in ore ei⁹. z significat q baptizād^o dz hñ aures apertas ad audiendū verbū dei z documēta fidei. Positio saliuē in ore ei⁹ significat q dz eē pñptus ad rñdendū z ad loqñdū d fide. qz locutio fit mediāte saliuā. Scđo facit sibi crucē i frōte z i pectore. z fcat q baptizādus dz hñe z recipe fidē chñ in corde. qđ fcat crux facta i pectore z in ore pñfiteri fidē chñ. Nec dz erubescere fidē chñ. qđ significat crux facta i frōte: qz in frōte statī apparet pñcundia qz fñ q dñt apls Rho. x. Cor de credit ad iusticiā: ore aut pñfessio fit ad salutē. Tercio ponit ei sal i ore. qđ fcat sapientia. iuxta doctrinā apli

Loz. iij. Dñs fmo ei⁹ dz esse sale diuie sapie pñdit^o. Exorcism^o idē est qđ adiuratio. qz adiurat demō vt exeat d aia baptizādi. vt det locū spūscācto adueniēti. Et fac tria sacerdos baptizando. qz pmo fac ei crucē i frōte cū pollice z h masclō z feie dicēdo. xpi vinit. chñ regē zc. Et fcat q baptizādus pñgnat vt sit tēplū dī sine hitaculū spūscī. Scđo facit ei crucē d sputo ad aures z ad nares z ad os dicēdo. Effeta qđ ē apire. et fcat q baptizād^o dz hñ aures res cordis clausas ne audiat suggestiōes diaboli. z debet hñe os clausus ne loqñt mala pba. z dz sic viuere. vt sit fm doctrinā apli bon^o odor chñi in vita sua. vel isto fcat q talis dz emittere fumū deuote orōnis p qm effugat demō. Juxta pñbū Raphael in Tobia. iij. ca. Fum^o ei⁹ effugat oē gen^o demonioz. Et ista fiunt cū sputo. i. pñtute chñ. q significat p sputū. fm qđ dicit glo. sup illo pñbo Joā. iij. Lutu fecit ex sputo z limiuit oculos meos. Nā sicut sputū emittit ab interioribz cordis ita fili⁹ dī gignit ex suba pñis Tercio facit ei crucē de oleo exorcizato i spatul^o z i pector:

Tracta. III. prime partis

re. et fecit qd baptizad⁹ dz esse
fortis ad luctadū 3 diaboli
et ad portandū onera pnie. et
ista fiunt mediāte oleo diuie
grē. Post baptismū aut sa
cerdos facit tria baptizato.
Priovngit eū chrismate. et si
gnificat pntem grē spūscī
quā sumpsit i baptismo. Se
cūdo tradit ei vestē albā. et si
gnificat inocentiā baptisma
lē. Tertio tradit ei cerēū in
centum. et significat lumē fī
dei qd dat i baptismo. Scis
endū aut qd ista nō sūt d essen
tia baptismi. qz sine ipīs bñ
pōt dari baptism⁹ in casu ne
cessitatis. Sed in tali casu si
baptizatus supuixerit debz
portari ad ecclīaz et ibidē ca
thecizari et exorcizari ppter ri
tū ecclīe suandū. Nō aut dz
baptizari itez si sit certum qd
sit recte baptizat⁹. si āt nō sit
certū dz baptizari sub ista for
ma. Si tu es baptizat⁹ ego
nō te rebaptizo. sz si tu nō es
baptizat⁹ ego te baptizo i no
mie pīs et filij spūscī amē
Et hec sufficiant breuiter
de baptismo.

Tractatus

terti⁹ pme ptis de pfirmatio
ne. Et habet septē capla.

Alia spū

alē generatiōez ses
q dtur augmētū spū
ale. nō postqz d spū

ali gnatōe q fit in baptismo
dictū ē. restat dicere de spūa
li augmēto qd fit in pfirmā
tiōe. Circa quā pnsiderāda sūt
septē. Priō qd est pfirmatio
Scdo d materia pfirmatio
nis. Tertio d ei⁹ forma. Quar
to de ei⁹ mistro. Quito d sus
cipiētibz pfirmatiōem. Ses
pto de ei⁹ ritu. Septimo de
eius effectu.

Quid ē pfirmatio. Ca. I.

Onfirmatio pōt sic dif
c finiri. Cōfirmatō ē cō
fictio scā cū chrismate
te in fronte baptizati ab epō
cū certa forma pboz ad au
dacter pfitendū nomē chri.

De materia pfirmatiōis.

Caplū. II.

Materia sacri pfirmas
m tiōis vt pōt patere ex
dicta diffinitōe ē chri
sma. in q chrismate sūt duo. s.
oleū oliuaz et balsamus. Et
rō qre ista duo sunt materia
hui⁹ sacri ē institutio chri q i
stituit ista duo eē materiā b⁹
sacri. licet em nō inueniat in
euāgelijis q chris istō sacm
instituerit. tñ bñs Petrus

De baptismo

q̄ fuit vicarius ch̄i z pastor
z rector vniuersal ecclie do-
cuit; pmulgauit z predicauit
ch̄m istituiffe. z h̄ ista pmul-
gatio nō iueniat i canonicis.
id ē i eplis b̄i Petri. tñ dñs
papa h̄z in decretis rhomane
ecclie. z p̄ b̄i ex obſuātia p̄
meua toti⁹ ecclie vniuersal a
tpe b̄. Petri apli vsq; nūc. q̄
qdē obſuātia p̄minet auto-
ritati cuiuscūq; cū vniuersal
ecclia regat a spūscō z erra-
re nō possit. Et si q̄rat. quare
euāgeliste in euāgelis nō po-
suerūt materias z formas sa-
cramētorū. Ad h̄ rñdet b̄tūs
Diony. in li. d̄ celestibierar.
dicēs. q̄ euāgeliste voluerūt
h̄ facere ne materie z forme
sac̄orū venirēt in derisionē
infidelium. qz fm q̄ d̄ salua-
tor. margarite nō sunt ponē-
de añ porcos. Sec⁹ at est de
baptismo. qz baptismus est
sac̄m marie necessitatis. qz
sine baptismo nemo pōt sal-
uari. Idcirco oportuit q̄ for-
ma ei⁹ eēt oibz cōis z mani-
festa. Idcirco euāgeliste po-
suerūt eā exp̄sse in euāgelis
Assignat aut a doctoribz tal
rō q̄re ch̄isma ē p̄a mat̄ia
hui⁹ sac̄i. qz in ch̄ismate vt
dictū est s̄ duo. s. olei oliva-
rū z balsam⁹. z p̄p̄tates ma-

rie istorū pueniūt huic sac̄o
qz olei olivaz est nutrimen-
tū splendoris. z iō ponit in lā-
pade vt lumē possit ibi dura-
re. Et idcirco olei est signū
maioris noticie luminis f̄i-
dei quā d̄z habere p̄ alijs cō-
firmat⁹. qz ip̄e tenet se exp̄sse
ob̄icere p̄secutoribz fidei et
p̄fiteri fidē. etiā absq; h̄ q̄ re-
q̄rat. Un̄ p̄firmato d̄z i p̄s.
Inueni David suū meū. in
baptismi susceptōe. oleo san-
cto meo vnti eū in p̄firmari-
one. man⁹ ei mea auxiliabit
ei. in fidei p̄secutiōe. Balsa-
mus aut rōne sue fragantie si-
gnificat odorē bone fame et
opiniōis q̄ d̄z esse in p̄firmato.
Un̄ in Ecclesiastico. xxiij.
c. Sic cinnamomū z balsa-
mū aromatizās odorē dedi.
Arguūt ḡ doctores sic. Illō
est p̄a mat̄ia sac̄i cui⁹ p̄p̄e-
tates marie pueniūt effectui
ip̄i sac̄i. sed p̄p̄tates olei
z balsami maxime pueniunt
effectui sac̄i p̄firmatōis.
Sciendū aut q̄ ista oportet
p̄mo esse sc̄ificata seu b̄ndi-
cta ab ep̄o añq; sunt p̄p̄ia ma-
teria h̄ sac̄i. Et rō assignat
a venerabili doctore sancto
Thoma de aq̄no in q̄rto suo
Quia in illis sacramētis q̄
ch̄is recepit in corpe suo nō

etiam in
p̄firmato
ut ab rō
p̄firmat⁹

Saluator
de aq̄no
in q̄rto suo

etiam in
p̄firmato
ut ab rō
p̄firmat⁹

Tracta. III. prime partis

requiritur sacrificatio materie eorum. qz ipe tactu sui scilicet corporis sacrificauit ea. Et ideo qz chris s fuit baptizatus non requirit de necessitate sacri q aq p uo bndicat a nq sic materia baptismi. qz vt dicitur Be da. chris sue mundissime carnis tactu vim regeneratiua p tulit aq. Quia etia chris suscepit sacm eucharistie in seipo: no requirit q p uo panis z uinuz bndicant ante q sine materia sacramenti eucharistie. Sed in illis sacris que chris no suscepit in seipo requirit q pcedat materie sacrificatio. z ideo qz chris no suscepit sacm pfirmatiois in seipo. no in pfirmatioe requirit materie sacrificatio. Et ide dico de sacro ordiis z sacro extreme vinctiois: qz oportet q pcedat materie sacrificatio. Alia autem assignat ab eode doctore in vltima pte sume. qz in illis sacris in qbo requiritur miter spealr consecratus requirit q materia sacri pformiter se habeat ad mistrum sacramenti. s in sacro pfirmatiois requirit miter spealr consecrat. s. eps. qre in sacro cōfirmatiois requirit materia specialr psecrata. igit i alia materia no pōt fieri h sacm.

De forma sacri cōfirmationis. Caplm. III.

Prima autem huius sacri fuit pba q eps dicit qn facit crucē in fronte pfirmadi cū chrismate. q verba se ista. Cōsigno te sig crucis: z pfirmo te chrismate factus. in noie pris z filij z spūs scī. amē. Et q ista forma sit pueniēs forma huius sacri pōt sic pbari. Illa forma est pueniēs forma sacri p qua z in q exprmunt verba ea q sunt necessaria ad sacm pfirmationis. sed in ista forma exprmuntur ea q sunt necessaria ad sacramentū pfirmatiois. qz i cōfirmatioe est necessa q miter pferēs sacm. Et iste exprmit cū dicit. Cōsignor pfirmo. Et etia ibi necāria psona suscipientis sacm q exprmit euz dicit. Et etia ibi necāria materia sacri q exprmit cum dicit chrismate. Et etia ibi necāria vms dei pferēs efficaciam sacro. q exprmit cū dicit. i noie pris zc. Effectus etia sacri exprmit in ista forma. sed istud videbit infra qn age de effectu huius sacri. qre manifestū est q ista forma cōueniēs est forma huius sacri.

De mistro pfirmatiois. Caplm. III.

De cōfirmatione

Inister huius sacra-
m mēti cōfirmatiōis est
ep̄s solus. Cuius rō
assignat a doctoribz talis sic
est in policia corpali bene or-
dinata. ita suo mō debet esse
in policia spūali. sed sic est in
policia corpali bñ ordinata
q̄ p̄mouere aliquē ad statuz
z gradū excellētie sup alios
sicut facere milite p̄inet ad
illū q̄ habet curā cōmunita-
tis. scz ad p̄ncipē. Quia ḡ cō-
firmatus p̄ sacm cōfirmatio
nis ponit in statu excellentie
sup alios. qz cōfirmatus effi-
cit miles ch̄i. idō p̄ferre sa-
cramentū cōfirmatiōis p̄inet
ad solū ep̄m q̄ habet curā to-
tius cōitatis in sua diocesi.
S; vtz in cāu necitat; ali-
q̄ ep̄s possit cōfirmare. Dōz
q̄ in materia isti sacri sibi
riant doctores ad inuicē. Di-
cūt ei aliq̄ doctores q̄ papa
p̄t cōmittere cuiusqz fideli
viro q̄ mīstret sacm cōfirma-
tiōis. z assignāt talē rōnē. Il-
le q̄ tenet locū ch̄i i terris et
bz plenitudinē p̄tatis i eccle-
sia dei p̄t disp̄sare in sacris
oibz q̄ si fuerit instituta a ch̄o
s; nō legit i toto canone no-
uē testamēti q̄ ch̄o instituit
sacm cōfirmatiōis dari a sol-
ep̄is. ḡ papa q̄ bz plenitudi-

nē p̄tatis i ecclesia. z tenet locū
ch̄i i tris p̄t ordiare q̄ sacz
cōfirmatiōis ab alio q̄ ab ep̄o
p̄ferat. Alij aut̄ doctores di-
cūt triū. dicūt ei q̄ papa nō
p̄t cōmittere alicui. nisi eēt ep̄s
q̄ p̄ferret sacm cōfirmatiōis
Et assignāt talē rōnē. qz in ill-
q̄ sūt d̄ necitate sacri n̄ p̄t ali-
qd p̄ papā imutari. s; ep̄s est
de necitate sacri cōfirmatiōis
z mīster sacri. z idō nō p̄t per
aliquē fieri puta q̄ ali-
p̄ferat illō sacm. Maior isti-
us rōis cedit ab oibz. mino-
rē aut̄ isti p̄bāt sic. qz sic d̄ ne-
cessitate sacri isti est q̄ mate-
ria ei sit sc̄ificata: nec aliq̄s
posset istō mutare. ita de ne-
cessitate sacri est q̄ ei mīster
sit sc̄ificat. q̄ sc̄ificatio fit
in ep̄ali p̄secratōe. q̄re solus
ep̄s d̄ necessitate sacri est mī-
ster huius sacri. Alij aut̄ doctores
tenēt viā mediā. z dicunt
q̄ dñs papa nō p̄t cōmittere
cuiusqz fideli indifferēter q̄
p̄ferat sacm cōfirmatiōis. s;
oi sacerdoti p̄t cōmittere. Et
rōez p̄mi dicti assignāt. qz nlli
p̄t cōmittere q̄ habeat p̄tātē su-
per corp⁹ ch̄i mysticiū ad mī-
qd ad disp̄satiōem sacroz. nisi
habeat p̄tātē sup vtz corp⁹
pus ch̄i. qz p̄tās sup corp⁹
ch̄i mysticiū d̄scēdit a p̄tātē

confessio
p̄tatis
in mīster

Tracta. III. prime partis

sup corp^o chrii vey. sed sol^o sacerdos h^o p^otr^o sup^o corp^o chrii vey. i^o soli sacerdoti p^ot comitti q^o habeat p^otr^o sup^o corp^o chrii mysticu. z h^o i disp^o sando sacro. S^o mistrando sacm p^ofirmat^ois habet: potestas sup corp^o chrii mysticu q^ore soli sacerdoti p^ot comitti q^o sit m^olter sacri p^ofirmat^ois. R^on^oe sc^oi dicti assigne ex q^o da^o d^ocreto i q^o legi^o q^o Bre. pa pa p^omisit q^obusda^o sacerdoti bus anglie q^o vngeret bapti^o zatos in fr^ore cu^o crismate s^o i tali vinct^oe p^ofert sacm p^ofirmat^ois. q^ore p^ot comitti sacerdotib^o a papa q^o p^oferant huiusmodi sacm. Et istud vlti mu^o reputo veri^o.

De suscipi^ontib^o p^ofirmat^ois

Cap^olm. V.

Ac^om p^ofirmat^ois debent recipe o^os bapti^o zati ta^o viri q^o m^olieres q^o sec^o est de militia seclari z de militia sp^ouali. q^o militia z secular^o n^o d^ont recipe mulieres s^o sol^o viri. q^o m^olieres n^o sunt apte ad pugnand^o corp^oaliter. Militia aut^o sp^ouale p^ot recipe o^os idiffer^oter ta^o viri q^o m^olieres. q^o ta^o viri q^o mulieres se apti ad pugnand^o sp^oualiter p^osecutores fidei. sed militia sp^oualis dat^o i p^ofirmat^ois

ti^oe. q^ore sacm ist^o p^ont recipere ta^o viri q^o m^olieres. Et h^o est q^o d^o ap^ol^os. In ch^oio iesu neq^o mascul^o neq^o feia. vult dicere q^o q^o ad ch^om n^o e^o dif fer^oetia iter masculu^o z feia.

S^o nu^oqd^o pueri se p^ofirmat^o di^o D^om q^o sic cu^o incipiunt habere vsu r^oonis. q^o tuc s^ont apti ad p^ofitend^o fide^o ch^oi. Et in sacro isto dat^o sp^oiffectus ad robur: vt fides ch^oi audact^o recipiat z p^ofit^oeat. S^o nu^oqd^o si ne p^oct^o p^ot aliq^os omitt^oere ne vnq^o recipiat istud sacm c^os p^ofirmat^ois. D^om q^o sine isto sacro p^ot q^o e^o saluus: q^o m^ol ti n^o p^ofirmati saluant^o. s^o si occurr^oit optunitas suscipiendi istud sacm q^olibet d^oz ip^om suscipe. z si sine ca^o r^oabili omittat ip^om suscipe peccat mortali^o: nisi suscipiat ip^os. Et r^o hui^o p^ot e^o ista. q^o q^olibet q^ontu est i se d^oz se disponere ad suscipiend^o gra^o vel ei^o p^o augm^otu si sit capax ei^o p^o q^o c^ofert gra^o vel aug^oet. s^o i sacro p^ofirmat^ois si digne suscipiat c^o fert gra^o vl^o aug^oet. q^o q^olibet habita optunitate debz suscipe ist^o sacm. Et i^o sacerdotes h^ontes cura^o aiaz d^ont i^ostruere po^ochianos suos vt q^o ep^ous fuerit p^ons i parochia sua suscipiat istud sacm.

2. Long.

247-
- 27
31

Chambers

munis hō confirmat⁹ sig⁹ cruc⁹.
Blapa at q⁹ dat confirmato nō
est de necessitate sacri sed so
lū p⁹pter memoriā dat. Le⁹
aut vinctiōis debet aliq⁹ pan
no lineo mūdo inuolui p⁹pter
reuerentiam sacri.

Lap^m. VII.

Fecit⁹ hui⁹ sacri⁹ p⁹fir
 e mat⁹ois ē. qz vt dictū
 est sup. in eo dat spūs
 tūs z robur ad audacē p⁹fi
 ndū nomēz fidē ch⁹st. vñ n
 sit ober. i. impedimētū ex pre
 scipiciēz i isto sacro dat noz
 agra v⁹l antiq⁹ auget. Est et
 p⁹ effect⁹ isti⁹ sacri. qz p ipz
 bñ z digne suscipiat: p⁹ca
 olita mortalia z venialia di
 mittūz. Per istud etiā sacrm
 n⁹pmit⁹ character vt dictū ē
 p. iō istud sacrm nō p⁹t nec
 z bis suscipi: imo q bis illō
 ienter suscipet mereret fm
 ges decapitari. vt dictū est
 p⁹ra d baptismo. Sciendū
 q character p⁹firmatiōis
 supponit characterē bapti
 smi. qz null⁹ pōt accipē istud
 sacrm: nisi fuerit baptizatus
 der istud etiā sacrm p⁹trahit
 cognatio spūal. sic p bapti
 smū q ipedit m⁹rimoniū p⁹tra
 endū z dirimūz iā p⁹tractus

zum b. f. r. p. m. n. n.
f. i. g. i. n. e. n. l. e. g. e. s.
b. e. n. e. d. i. c. t. i. o. n. e.
f. a. c. i. t.

Tracta. III. prime partis

De hoc em̄ dicet infra qñ dicet de m̄rimonio. Et hec de sacro p̄firmatōis dicta sufficiant.

Tractatus

q̄rtus p̄me ptis de eucharistia. Et h̄z vñdecim capla.

¶ Ostquā

p dictū est de generali ratiōe spūali q̄ fit in baptismo. et au

gmento spūali qd̄ fit in p̄firmatōe dñm est de spūali nutrimento qd̄ dat̄ in sacro eucharistie. Circa qd̄ p̄sideranda sunt vñdecim. Primo qd̄ est eucharistia. Secdo d̄ m̄stro eucharistie seu misse qd̄ et q̄lis debz eē. Tertio d̄ materia sacri eucharistie. Quarto d̄ forma eucharistie. Quinto de loco in q̄ debz missa celebrari. Sexto de tpe q̄ dz celebrari missa. Septimo q̄ tiens dz missa celebrari i die. Octauo de vestibz qbz debz indui sacerdos i missa. Nonno cui dz dari sacm̄ eucharistie. Decimo de ritu misse. Vñdecimo de defectibz qui p̄nt occurrere in missa.

Quid est eucharistia et unde dicat̄.

Capl'm. I.

Eucharistia p̄t sic notificari. Eucharistia est sacm̄ corpis et s̄guis ch̄il p̄tētoz sub sp̄ibz panis et vini: p̄tute p̄boz a sacerdote p̄latoz. Et d̄ ab eu qd̄ est bonū. et charis qd̄ est gr̄a. qz in illa p̄tinet ille q̄ est f̄s gr̄e sc̄z ch̄is. de cui⁹ plenitudine oēs accepim⁹ gr̄az p̄ gr̄a. vt d̄ Joā. j.

De m̄stro eucharistie.

Capl'm. II.

m̄ Inister sacri eucharistie. i. m̄ster q̄ p̄t et dz celebrare missā ē sacerdos rite et legitime ordiat⁹: sine p̄tō mortali ex̄is. et cui n̄ ē p̄hibiti celebrare missaz. Dico q̄ p̄t et dz. qz m̄lti possent q̄ nō dñt celebrare. sic sacerdotes heretici vel ex̄cōicati: vel scismatici v̄l d̄egdati. qz si celebraret̄ paciter p̄ficlūt corp⁹ ch̄il: tñ peccāt mortāl̄ in dīcēdo missaz. Et n̄ solū ipi celebrātes. imo oēs q̄ audiunt missam eoz. si sint notorie tales. Dico rite et legitime ordiat⁹. qz null⁹ nisi sit rite et legitime ordiat⁹ in sacerdotē p̄t missam celebrare. Intelligēdū ē tñ q̄ aliq̄s n̄ rite et legitime ordiat⁹ p̄t eē duobz modis. Vno mō q̄ in ordiatōe sua omittat aliquid qd̄ sit de

De eucharistia

essentia ordiis: sic qd nō ordi
net ab epō. vñ qd qñ ordinat
manus ei nō inungant. vñ qd
nō tradat sibi calix. vel qd or
dinās nō dicat pba debita et
statuta. vel qd nō habeat or
dinādi intētionē. Et tal' nullo
mō pōt celebrare missaz. qz
tal' nō est sacerdos. Alio mō
qd in ordiatōe sua fuerit oibz
q se d' cēntia ordiis siue ordia
tiōis omittat aliqd eoz. q se
d' solēnitatē ordiis siue ordia
tiōis. et tal' pōt bñ celebrare: tñ
credo qd nō d' potissime si ex
sua negligētia fuit aliqd tale
omissuz. Quid at sit d' essen
tia ordiis vñ ordiatōis. et qd
de solēnitatē nō est pñt' spe
culatōis. qz scire istō magis
spectat ad epm qd ad simpli
ces sacerdotē. Dico etiā sine
pctō mortali exñs. qz null' i
pctō mortali exñs d' celebra
re missam. Notandū tñ qd
aliquē eē in pctō mortali pōt
eē duobz mōis. Uno mō qd
sit in pctō mortali notorio.
Alio mō qd sit i pctō mortali
occulto. Prīo mō si sit not
torio: heretic' : scismatic' : vñ
excoīcat' : simoniac' vñ forni
cari' : nō solū ipse peccat i cele
brādo vt dictū ē. imo oēs q
audiūt ei' missā. Et rō est. qz
ista qctūor crimina maxie re

pugnāt huic sacro. Nā in B
sacro ē secretū fidei. et iō speli
lunt heretici. Est vñ culū cha
ritat'. iō repellūt scismatici et
excoīcati. Est etiā vas gracie
vñ vocat eucharistia. et iō re
pellunt simoniaci: qui grām
emūt et vēdūt. Est et eleuās
hoīez ad statū spūalē. et iō re
pellūt notorij fornicarij q oēs
sūt carnales. Et dicūt notorij
fornicarij nō pōt suspiciōez vñ
alia sig'pbabilia: s; q se s; iu
ris ordinē pdenati d' tali cri
mie. vñ spōte i iudicio p fessi:
vñ canonice pūcti: vñ pōt eni
dētiā facti. Et voco euidentia
facti qñ factū ē ita notoriū qd
nō indiget testibz cū nlla possit
tergiversari dē celari. Si sit i
pctō mortali occulto tñc sciē
dū ē qd aliquē eē i pctō mor
tali occulto pōt eē tribz mōis
Uno mō qz iā pmissit vñ scit
se pmississe tpe pterito aliqd
pctm mortale d' q nō dolet ne
q penitet neq pterit. Et tal'
sic celebrās non solū peccat
mortalit': imo mortalissime.
Et d' tali d' apl's qd q mādū
cat et bibit idigne. iudiciū. s.
mort' etne sibi māducat et bi
bit. Alio mō pōt qd eē i pctō
mortali occulto. s. qd cōmisit
aliqd pctm mortale qd nō fu
it p fessus: tñ nō recolit d' illo

*Nullus
pōt
vñ vñ bñ
vñ vñ pōt*

Tracta. iiii. prime partis

peccō. et tūc tal' aut diligenter
examinat cōsciam suā anq̃
poneret se ad celebrandū: et
nullo mō potuit recordari d̃
isto peccō. et ē i pposito q̃ si re
cordaret cōfiteret illd̃ peccm̃ et
faceret p̃niam de ip̃o. et i gñā
li dolet de oīb̃ peccis oblit̃
et iste nō solū n̄ peccat in cele
brādo. imo p̃tute sacri misse
meret veniā. et absoluit a pec
cato tali. Et ita itelligit istd̃
p̃bū erimij doctor̃ Augusti
ni q̃ sac̃r̃ istd̃ vinificat mor
tuos. i. illos q̃ isto mō ex̃it̃es
in peccō mortali celebrāt Tū
si postea recordet̃ de t̃li peccō
tenet̃ de illo cōfiteri. Et ideo
q̃libet anq̃ ponat se ad cele
brandū diligēter examinare d̃
p̃sciam suā si sit in peccō mor
tali ṽl ne. Et ita p̃cipit b̃t̃s
Paulus di. Prober. i. exami
net seip̃m hō. et sic de pane il
lo edat̃ et de calice bibat. Si
āt aliq̃s ex̃is i peccō mortali
de q̃ nō recordat̃ exponat se
ad celebrandū anq̃ examina
uerit aliq̃ mō p̃sciam suā cre
do q̃ peccat. q̃ ē trāsgressor
p̃cepti apli iā dicti. illi. s. p̃
bet aut̃ seip̃s hō. Tercio pōt
ēē aliq̃s i peccō mortli. s. q̃ re
cordat̃ se determinate aliq̃d
peccm̃ mortale p̃misisse. et tūc
aut̃ ite h̃z iā i p̃nti copiā cō

fessor̃ aut nō h̃z. si sic habeat
copiā p̃fessor̃: tenet̃ anq̃ ce
lebrat̃ cōfiteri. et nisi cōfiteat̃
peccat mortat̃ i celebrando
Nec suffic̃ sibi p̃fessio gñal̃
q̃ sit in p̃ncipio misse. q̃ ista
p̃fessio ex̃ēdit se solū ad peccā
venialia et n̄ mortalia. mari
me ad illa d̃ q̃b̃ hō recordat̃
Si āt talis nō habeat copi
am p̃fessor̃. aut iminet sibi
necitas celebrādi aut nō. pu
ta q̃ sit curat̃. et ē dies dñica
vel alia dies solēntis. et p̃ls
sibi p̃missus vult audire mis
sam. et eēt scādālū i p̃plo: nisi
iste celebrat̃. ṽl forte aliquis
prochian⁹ su⁹ ē ifirm⁹ picu
lose et redrat̃ istuz q̃ det sibi
corp⁹ ch̃i. et iste nō h̃z hostiā
p̃secratā quā det sibi. ṽl imi
net sibi aliq̃ alia n̄citas legi
tima celebrādi. sic si sunt nu
p̃rievl aliq̃d aliō t̃le. i. ist̃ ca
sib̃ et sibi ip̃e tenet̃ cōreriz
penitere d̃ peccō suo. et ēē in p
posito cōfitẽdi ip̃m q̃n̄ hēbit
op̃tunitatē. et dicat missaz su
am i noīe dñi. q̃ ch̃is q̃ ē sū
mus sacerdos absoluit eū. et
postea cōfiteat̃ q̃n̄ hēbit copi
am p̃fessoris. Si āt iste q̃ sic
ṽl dictū ē existit i peccō mor
tali. et nulla iminet necitas ce
lebrādi. nullo mō se exponat
ad celebrandū. q̃ abiq̃ dñi

De eucharistia

bio si celebraret mortalissi-
me peccaret. Sz pone q ali-
q sacerdos accipiat pecu-
nias ab aliq vt dicat missaz
de reqem vl aliquā aliā mis-
saz. nūqd tal sacerdos bz ne-
cessitatē legitimā celebrādi:
ita q posset celebrare i pctō
morti exns absq eo q pfite-
at qn nō bz copiā pfessoris.
Dico saluo meliori pfilio vl
iudicio qm mibi videt q
null⁹ sacerdos dz fcipe pecu-
niā p dicēda missa: ita q itē-
tio sua sit q missā eqparet p-
cio pecunie. tñ qz fm q dicit
apls. Si spūalia vob semia
m⁹ n ē mix si spaliavsa meta
m⁹. Nō est phibitū qn sacer-
dos p sustēratōe vite sue. nō
ppcio misse fcipiat pecuniā
ab eo p q dic missaz. 7 maxie
qn sacerdos n bz reddit⁹ sus-
ficiētes p sustēratōe vite sue
Sz nūqd tal receptio pecu-
nie est legitia necitas celebrā-
di excusās ipz q exns i pctō
morti possz dicere missam
absq pctō sine h q pfiteat si
n habeat copiā pfessoris. Di-
co saluo meliori iudicio q
iste sacerdos aut ē obligat⁹
rōne sui bñficij sibi collati p
supiore l p illū q bz ius patro-
nat⁹ i illo bñficio ad dicēdū
qlibet die missam. sic se illi q

hnt ppetuas vicarias aut ca-
pellanias i aliq eccia. Et de
tali idē videt mibi dōm. sic
dixi sup d curato cui iminet
necitas celebrādi. s. q doleat
seu pterat 7 peniteat de pctō
suo. 7 sit i pposito pficēdi. 7 ce-
lebret i noie dñi. 7 pfiteat qn
occurrer sibi confessor. Aut
iste sacerdos recipit pecuniā
p dicēda aliq alia missa sin-
gulari. sic sūt mlti q recipiūt
pecuniā p missis rogat. sic
p vna missa l plib⁹ d reqezit
d scōspū: vl d brā fgi. vl de
ifirmis. 7 sic d alijs. Et d isto
dico q iste nullo mō exns in
pctō mortali a nq pfiteat dz
expōere se ad celebrādū mis-
sam. qz peccaret mortali i di-
cēdo missā. Ac exns i tñ sta-
tu dz fcipe pecuniā p dicēda
missa statim: imo dz se excusa-
re dicēdo. Amice n sū pnūc
bñ dispositus ad celebrandū
missā. sz qn de⁹ vult q ero bñ
disposit⁹ libet faciā qd peti-
iō pcat mibi. Et si aliq in-
stant reqrat q statim dicat mis-
sā si fcepit pecuniā restituat
statim eā sibi. 7 nullo mō se ex-
ponat ad celebrādū. Dixi et
sup i dscptōe misse qd 7 qlis
dz eē mster misse cui n ē ph-
bitū celebrare. qd dixi ppter
aliq religiosos qbz fz iustit

Tracta. iiii. prime partis

rōes sue religiōis ihibet q̄ n̄
 celebrēt q̄d in sint i aliq̄bo pe
 nitētijs q̄busdā pctis p̄cri
 tis. S3 nūqd āgelus p̄t eē
 mister h̄ sacri. i. nūqd āgel⁹
 p̄t p̄secrare. Dōz q̄ āgel⁹ ne
 q̄ bon⁹ neq̄ mal⁹ d̄ sua natu
 ra p̄t celebrare siue p̄secrare
 qz nō ē susceptibil̄ characte
 ris sacerdotal̄. C̄rō ē. qz cha
 ract̄ sacerdotal̄ p̄suppōit cha
 racterē baptisimalē. Vñ nul
 lus p̄t ordiari i sacerdotē: ni
 si sit baptizat⁹. Arguūt ḡ do
 ctōres sic. Null⁹ p̄t suscipe
 characterē sacerdotalē: nisi
 sit baptizat⁹. s3 āgel⁹ n̄ p̄t ba
 ptizari. qz ille q̄ baptizat⁹ o3 q̄
 aspgat aq̄. s3 āgel⁹ n̄ p̄t aspgi
 aq̄ cū n̄ sit res corpea. q̄re an
 gel⁹ n̄ p̄t baptizari. z p̄ p̄ns n̄
 p̄t i sacerdotē ordinari. Et si
 dicat. s3 āgel⁹ n̄ sit res corpea
 tñ p̄t assumere corp⁹. z sic i
 illo corpe baptizari. sic aia rō
 nal̄ n̄ ē corpea: z tñ baptizat⁹
 i corpe. Dōz ē q̄ nō ē sile. qz
 alit̄ vñf aia corpi. z alit̄ āge
 lus. qz aia vñf corpi vt for
 ma matie. āgel⁹ āt n̄ vñf sic
 s3 solū vt motor mobil̄. z iō
 aia baptizato corpe baptiza
 tur. Hō āt āgel⁹ qz aia z cor
 p⁹ faciūt vñf suppositū. n̄ sic
 angel⁹ cū corpe qd̄ assumit.
 Et iō cū fm phm in p̄mio

metaph. Actōes sūt suppo
 sito3. z iō aia corpe baptiza
 to baptizat⁹. nō āt āgel⁹. z sic
 p̄ p̄ns aia p̄t suscipe characte
 re baptisimalē. n̄ āt āgel⁹. idē
 circo p̄secrare n̄ p̄t. S3 qd̄
 si āgel⁹ p̄ntaret vñā hostiā di
 cēdo eam eē p̄secratā. nūqd
 illa hostia d̄z adorari? Dōz q̄
 si āgel⁹ mal⁹ rep̄ntet eā nō est
 adorāda: nisi p̄staret p̄ certo
 q̄ eēt p̄secrata rite. s3 si āgel⁹
 bon⁹ p̄ntaret eā eēt adorāda
 Et rō ē qz āgel⁹ mal⁹ teste sal
 uatore mēdar ē z p̄ mēdactj
 q̄ sp̄ n̄rit̄ d̄cipe hoīes q̄re nū
 q̄ d̄z sibi credi. Angel⁹ āt bo
 n⁹ sp̄ verax ē z v̄itat̄ alūn⁹. z
 sp̄ n̄rit̄ ad saluatiōz hoīs. et
 iō d̄z sibi sp̄ credi. Vex qz vt
 d̄t apls q̄ āgel⁹ malus sepe
 trāfigurāt se i āgelū luc̄. Jō
 hostia p̄ntata ab āgelo sp̄ est
 adorāda sub p̄ditōe. s. si ē ri
 te p̄secrata: nisi p̄staret p̄ cer
 to q̄ esset angelus bonus.
 De materia eucharistie.

Caplm. iiii

Ateria sacri m̄sse est
 m duplex. vīc3 p̄ais z vi
 ni. Et rō ē. quare ista
 duo sunt matia hui⁹ sacri. qz
 istud sacm̄ ordiāt ad sp̄uale
 nutritionē. Nūc aut̄ sic nu
 tritio corpalis p̄sistit in cibo
 z potu corpalibz. z p̄ais bz.

De eucharistia

27

maxie rōem cibi. z vinū habz
rōem pot⁹: ita nutritio spūa
lis p̄sistit in cibor potu spūa
alib⁹. Et iō in isto sacro dat
corp⁹ ch̄i sub sp̄e panis in ci
bū: z sanguis ch̄i sub sp̄e vi
ni in potū. Et ita dicit ip̄emet
ch̄is Joā. vi. vbi dicit sic. Caro
mea vere est cibor sanguis
me⁹ ē est pot⁹. Sciendū at q
panis q̄ ē matia hui⁹ sacri ē
panis d̄ tritico aq̄ elemētari
p̄fect⁹. Dico p̄ais. qz i pasta
nō possit p̄fici corp⁹ ch̄i. Di
co etiā d̄ tritico. qz i alio p̄ae
sic i pane de siligie v̄l de hor
deo: v̄l de alio q̄cūq̄ ḡno nisi
d̄ tritico n̄ p̄t celebrari missa.
Dico etiā d̄ aq̄ elemētari p̄fe
ct⁹. qz dato q̄ p̄ais eēt de tri
tico si eēt p̄fect⁹ cū alia aq̄ v̄l
cū alio liq̄re sic cū vino v̄l cū
lacte vel cū aq̄ rosacea. z sic
de alijs: z vniuersalr nisi eēt
p̄fect⁹ cū aq̄ simplici ex t̄li pa
ne n̄ possit p̄fici corp⁹ ch̄i.
Sciendū q̄ ex p̄cepto z vsu
r̄hōmane eccl̄ie q̄ disponēte
d̄no oim eccl̄iaz caput ē m̄r
z m̄gr̄a. de so. cōpe. c. vi. z iō
oēs eccl̄ie ei t̄q̄m m̄r̄i z m̄gr̄e
d̄nt in oib⁹ obedire panis de
q̄ p̄fici corp⁹ ch̄i d̄z eē azym⁹
nō fermētat⁹. qz l̄z ex vi sacri
i pane fermētato possit p̄fi
ci corp⁹ ch̄i: nihilomin⁹ q̄ in

p̄ae fermēto celebraret morz
talit peccaret: z eēt ḡuit pu
niēd⁹. Notandū etiā q̄ vinū
q̄d est matia ist⁹ sacri d̄z eē
vinū d̄ vite. qz i alio vino sic
i vino maloz ḡnatoz: v̄l moz
roz l̄ pomoz. v̄l i q̄cūq̄ alio
vino: nisi in vino de vite n̄ p̄t
celebrari. Notandū etiā q̄
in aceto vel in agresta nō p̄t
celebrari vel p̄secrari. z itelli
go d̄ aceto q̄d est oīno acetū
qz in vino aliq̄ntulū acetoso
posset cōsecrari: l̄z n̄ deberet
q̄ posset h̄re aliō vinū. Et est
rō. qz n̄ s̄t eiusdē sp̄ei cū vino
cū habeāt d̄rias p̄rutes. In
musto etiā l̄z posset p̄secrari
tū credo q̄ meli⁹ ē q̄ expectet
donec sit b̄n defecātū. i. clari
ficātū: cū mustū rōne limosiz
tatis vix p̄t b̄n euelli: q̄n d̄ eo
aliqd remaneat in calice.
Rō q̄re ista duo. i. p̄ais d̄ tri
tico z vinū d̄ vite s̄t mag⁹ ma
teria hui⁹ sacri q̄ alia duo ē
ista potissima. qz. i. ch̄is ist⁹
tuit ist⁹ sacrm i ista matia ce
lebrari. si em̄ i alia matia ist⁹
tuit illz. illa matia eēt p̄pa ma
teria ist⁹ sacri. Sz congruēter
ch̄is i ista matia mag⁹ istitu
it illud sacrm celebrari q̄z in
alia. qz effect⁹ corp̄al panis z
vini spūalr maxie puenit hu
ic sacro. panis ei h̄z naturalr

*Reman
bina l̄z*

*Vine
d̄z*

Tracta. III. prime partis

confortare iuxta illud ps. Et pa
 nis cor ho. psir. Vinū at hz
 letificare, iuxta eundē. Vinū
 letificet cor hominis. Et istud
 sacm digne sūptū sumentē
 spūalr confortat: ne in via hui⁹
 mūdi deficiat. iō vocat viatōr
 cū. i. viatores confortās et leti
 ficans. Et iō vocat eucharis
 tia ab eu qd ē bonū. et char
 qd ē grā. qm bōa grā q sumē
 tē digne letificat Sic etiā pa
 nis ex multis gnis pficit. et vi
 nū ex multis racemis pfuit. sic
 et i pceptōe corporis et sanguis
 chri fideles ad inuicē spūalr
 vniūt. Et iō vocat cōmunio
 a cō qd ē sil et vniō qm sil vniō
 Ipe etiā chris cōpauit se gra
 no frumēti dicēs Jo. xij. Mi
 si gnū frumēti cadēs i trāzē.
 Cōpauit se etiā viti: dicens
 Joā. xv. Ego sū vitis verazē.
 Et iō agrue sacm corporis et
 sanguis chri in vino de vite
 et in pane de tritico pficit.
 Notādū etiā q licz aq nō sit
 d essentia materiē hui⁹ sacri
 dz tñ misceri cū vino in cali
 ce. sed in modica qntitate. qz
 aq fcat pplm. iuxta illud Apo
 ca. xvij. Aq multe: ppli mul
 ti. Jō mixtio aq cū vino i ca
 lice significat spūalē vniōnē
 chri et fidelis ppli. q fit p tute
 istius sacri. Sz nunqd sa

cerdos possit in qcuqz qntis
 tate de ista materia psecrare
 Dicūt aliq doctores q nō.
 sed solū qntū sufficeret sibi et
 p plo sibi cōmisso. quoz rō ē
 qz cū istud sacm ordinat ad
 vsū fideiū sacerdos nō pōt
 psecrare pl⁹: nisi qntū suffi
 cit vsui fideiū. Alij aut do
 ctōres dicūt q nō est detmi
 nata qntitas vltra quā sacer
 dos nō posset psecrare d pa
 ne et vino. imo in qcuqz qnti
 tate pntaret sibi panis et vi
 nū in tāta etiā qntitate possz
 psecrare de pane et vino. Lū
 em in forma psecratōis po
 nat istō pnomē demonstrati
 uū hic vel h optet q materia
 psecrāda obijciat ocul sacer
 dotz. Un dicūt q sacerdos
 exns in altari n possz psecra
 re totū panē q est in plateayl
 totū vinū qd est i cellario. sz
 totū panē et totū vinū qd sibi
 offert i qcuqz qntitate eēt
 posset totū psecrare. Et rō ē
 qz si pma opinio eēt pā: seq
 ret q sacerdos exns in deser

Sacer
 in deser

Viatōr
 et viator

Eucharis
 tia

cōmunio
 et cōmuniō

Aq
 multe

De eucharistia

alia sacra. nam essentia aliorum
sacrorum consistit in dispensatione et
usu materie. sic essentia baptis-
mi consistit in aspersione aque. plati-
one forme. et ita est de alijs
sacris. scilicet essentia huius sacri eu-
charistie consistit in consecratione
matie et non in usu eius. quod posito
quod hostia consecrata nunquam sume-
ret adhuc esset verum corpus. Et
ideo licet sacerdos non debeat con-
secrare: nisi tot hostias quantum sibi
et populo suo sit necessarie. tamen si con-
secraret mille milia omnium essent con-
secrate. Solum autem ab aliquibus
talis quod moveri circa istam
materia. Si essent tredecim ho-
stie consecraret sacerdos non cre-
deret esse nisi duodecim. nunquam
omnes tredecim essent consecrate. Ad
hunc dicit dominus Berengarius archi-
episcopus postellanus magister in theolo-
gia parisiensis in quodam quodlibeto suo
et dicit. quod aut iste sacerdos inten-
dit consecrare omnes hostias que sunt
ante se quantum sint: tamen non credit quod
sint nisi duodecim. et tunc dicit quod
omnes sunt consecrate. Aut intendit pro-
prie consecrare duodecim non plu-
res. et non determinat quod sit ille duo-
decim. et tunc dicit quod nulla est consecra-
ta. quod cum quilibet sit consecrabilis
ita quod non magis una quam alia. et sa-
cerdos non determinat se magis
ad istam quam ad aliam. et igitur quod ratione tu-
dices ista non est consecrata: ita ego

eandem ratione dico quod nec illa. et sic
potest de quolibet dici. quod neutra
erit consecrata. unde quando sacerdos
habet consecrare plures hostias non
dicit se determinare limitare ad
certum numerum. sed dicit habere intentionem quod
consecret quicquid est ante se. Et ista
sufficiat de materia eucharistie
De forma consecrationis eu-
charistie et sanguinis christi.

Capitulum III.

Unum sacrorum forme
o consistit in verbis certis et de-
terminatis. et ideo forma
sacri eucharistie in aliquibus ver-
bis limitatur consistit. Ad scien-
dum autem in quibus verbis consistit forma
istius sacri sciendum quod in missa sunt
quodam verba que sunt de solennitate tamen
et quodam que sunt de necessitate. Ver-
ba que sunt de solennitate sunt illa que
solum faciunt ad ornatum et ad
quendam decorum misse sicut sunt ple-
na et aliquid plus quod dicunt infra gloria
in excelsis deo. et infra sanctus. et in-
fra agnus dei. Et ista nihil faci-
unt ad essentiam misse. imo cre-
do quando dicitur esse primo dicitur dimitti
totam melodiam vel ad minus
abbreviari. quod plene perficitur primo
quod talia carmina: cum ista mulce-
ant aures corporis. et primo me-
dices lagueribus aie. Verba que
sunt de necessitate sunt illa que dire-
cte sunt de officio misse. Sci-
endum quod duplex est necessitas: quod

rubric
by episcopus
9/12/12

plus
p. 20/12/12

Y. 10/12/12
m. 10/12/12
g. 10/12/12

Tracta. III. prime partis

dā est necitas pcepti: z qdā ē
necitas sacri. In missa. g qd
dā sūt pba d necitate pcepti
z qdā de necitate sacri. de ne
cessitate pcepti sūt oia illa p
ba q a brō Petro aplo z ab
alijs sūmis pōtificibz succes
soribz suis fuerūt instituta di
ci in missa. De necitate vero
sacri sūt illa pba q chris in ces
na ptulit qn sacrm istd insti
tuit. Et est dñia int illa pba.
q: si aliqs dimitteret ista pba
q sūt tm de necitate pcepti. z
diceret illa q sūt de necitate
sacri: hiet itētōz psecrādi cō
secraret: pē tñ mortalissime
peccaret: z eēt guissime pūie
dus. si pō diceret oia ista ver
ba q sūt de necitate pcepti. z
dimitteret illa q sūt d necita
te sacri qntūcūqz itēderet cō
secrare: nullo mō tñ psecra
ret. Cū g fm phm forma sit
q dat eē rei. z sine q res eē n
pt. māifestū est q illa sola p
ba q sūt de necitate sacri sūt
forma huius sacri. Ista aut ver
ba qntū ad formā psecratiōis
corpis sē hec. Hoc est ei cor
pus meū. Sciendū āt q hec
dictio em nō est de necitate
sacri. qz posito q aliqs sacer
dos cū incētiōe psecrādi. pfe
rat ista pba. s ē corp⁹ meū. z
nō diceret em vere psecraret

Utrū aut opteat q pcedāt
aliq alia pba q sē de integrit
tate forme. Florādū ē q mgt
Joā. Scor⁹ in auij. suo dē q
oia ista pba ab illo q pdierē.
iclusue vsqz ad illū locū: fili
mō exclusue sunt necaria ad
formā psecratiōis corporis
chri. z rō sua est: qz sacerdos
psecrāspferē pba psecratiōis
in psona chri. optet g q aliq
pba pcedāt pba psecratiōis
p q demonstrat q sacerdos
loqr i psona chri. ista āt pba
sē pba illa q pdie zē. g d neci
tate optet q illa pba pcedāt.
Et istd dclaret ipē p tale exē
pluz. Si aliqs diceret. dico
chrim Iesuz fuisse mīstrū cir
cūcisiōis dubiū eēt. vtz illd
pba fuitz dictū a brō Paul
lo. s si ipē diceret. Paul⁹ dē.
dico chrim Iesuz zē. tūc eēt cū
ct⁹ audientibz certū q istd ver
bū eēt dictū a b. Paulo. Si
milie i pposito vt denotet q
sacerdos dicit ista pba. s. s ē
ei corp⁹ meū i psona chri op
tet q pcedāt aliq pba p q da
tur intelligi q chris dicit ista
pba. s est ei corp⁹ meū. Ista
aut verba sunt illa q pdie zē.
Alij āt doctores dicūt vt di
ctū est q duplex est necitas.
scz necitas sacri. z necitas p
cepti. Dicūt g q de necitate

Non est
necitas

De eucharistia

sacri se tñ ista q̄ttuor vba. h
est corp⁹ meū. qz cū ist⁹ q̄ttuor
or vbis fieret p̄secratio si sa
cerdos diceret ea cū intētoe
p̄secrādi. Alia āt se de necita
te p̄cepti. Et si q̄s omitteret
sciēt aliqd eoz peccaret mor
talit: tñ nihilomin⁹ p̄secraret
Et rñdēt ad rōem suā qñ dic
qz sacerdos p̄secrās loq̄t i p
sona ch̄i. ⁊ iō optet qz dicat
aliq̄ vba p q̄ denotet qz loq̄t
i psona ch̄i. Dico qz istō de
necitate sacri nō requir̄ s; suf
ficir itētio sacerdot⁹ itēdēt⁹
loq̄ i psona ch̄i. ⁊ p̄t ista vba
h̄ est ei corp⁹ meū. s; at⁹ oñdūt
qz sacerdos n̄ i psona p̄ba lo
q̄t. qz null⁹ sacerdos vñt dice
re qz sit corp⁹ suū p̄p̄iū. s; loz
q̄t i psona ch̄i cui⁹ istō ē cor
pus. Dōz ḡ qz forma p̄secra
tiōis corp⁹ ch̄i p̄sistit p̄ci⁹
se i his vbis. h̄ est corp⁹ meū
De h̄ aut̄ qd demonstratiū h̄. cū
dicit. h̄ ē corp⁹ ⁊ ē. est magna
dubitatio. Ad h̄ āt dixerunt
aliq̄ doctores qz istō p̄nomē
h̄ demonstrat corp⁹ ch̄i. Alij
dixerūt qz demonstrat subam
panis. S; istō salua reuerē
tia dicentiū nō est vez. Et ar
guo sic ⁊ eos fm̄ sniam oīm
doctoz ⁊ fm̄ v̄itatē: vba sa
cramēntalia efficiūt illō qd si

gnificāt. s; vba p̄dicta. s. h̄ est
corp⁹ meū. nō efficiūt qz cor
pus ch̄i sit corp⁹ ch̄i. qz añ
q̄ vba ista p̄ferent iā corpus
ch̄i: i erat corpus ch̄i. nec eti
am efficiūt qz p̄ais sit corp⁹
ch̄i. qz ista est falsa. suba pa
nis est corp⁹ ch̄i. ḡ istō p̄no
mē h̄ n̄ demonstrat corp⁹ ch̄i
nec suba panis. Et p̄t h̄ di
cūt aliq̄ qz istud p̄nomē h̄ ni
hil demonstrat. qz ista vba di
cūt recitatiue a sacerdote. ⁊
iō istō p̄nomē h̄ n̄ tenet d̄mō
stratiue s; materialr tñ. S;
istō nihil est dictū: qz n̄ tollit
difficultatē. qz licet ista vba
dicant mō recitatiue a sacers
dote p̄secrāte. tñ ch̄is confes
crās in die cene nō dixit ista
vba recitatiue. ⁊ iō qñ dixit
ista vba istō p̄nomē h̄ aliqd
demonstrabat. ⁊ sic remanet
eadē difficultas q̄ pus. Et
iō dicūt aliq̄ qz istō p̄nomē h̄
nihil demonstrat d̄terminatū
s; demonstrat aliqd indeterminatū.
vñ qñ d̄z. h̄ ē corp⁹ me
um i psona ch̄i optet qz p̄ce
dāt aliq̄ vba p q̄ dēt intelligi
qz ch̄is dixit hec verba. h̄ est
corp⁹ meū. ⁊ est sensus. h̄ qd
cōnnet sub illis sp̄ebz q̄cqd
sit istō ē corp⁹ meū. Et si obij
ciat qz illō qd p̄tinet sub ist⁹
sp̄ebz p̄ toto tpe q̄ dicūt vba

Tracta. III. prime partis

est p^{ri}ncipalis. q^{ui} corp^{us} ch^{risti} n^{on} incipit
ibi e^{ss}e: nisi p^{er} platōz vlti^mes syl
labe. s. um. g^o q^uā d^{icitur} sic. h^{oc} ē r^{ati}o.
sit sen^{tentia} q^{uod} ill^{ud} q^{uod} p^{er}tinet sub
ist^{us} sp^{iritu} s^{an}c^{to} sit corp^{us} ch^{risti}. erit
sensus q^{uod} panis ē corp^{us}. q^{uod} ē
falsū. D^{icitur} q^{uod} ista p^{ro}p^{os}itio h^{oc} ē r^{ati}o.
sic ē q^{uod} libet alia donec tota p^{er}
ferat nō ē p^{er}fecta: nec p^{er}fectū
sensū generat in aⁿimo audito^{ris}.
r^{ati}o. z i^{tem} nō est iudicādū d^e ei^{us}
veritate q^{uod} sit tota plata.
Cōstat āt^{que} f^{ide}m h^{ab}ere q^{uod} istud q^{uod}
p^{er}tinet sub ist^{us} sp^{iritu} s^{an}c^{to} p^{ro}latio
nē vlti^mes syllabe est corp^{us} ch^{risti}.
Et i^{tem} p^{er} d^{icitur} q^{uod} istud p^{ro}nomen
hoc demonstrat ill^{ud} q^{uod} p^{er}tinet
sub ill^{ud} sp^{iritu} s^{an}c^{to} q^{uod} d^{icitur} sit illud
Et ista sufficiāt d^e forma cō
secratōis corp^{us} ch^{risti}.

De forma cōsecratōis san
guinis ch^{risti}.

Alia p^{ar}te q^{uarta} capituli.

Intra formā cōsecratio
nis s^{an}c^{ti} sanguis ch^{risti} sciēdū
est q^{uod} i^{tem} q^{uod} p^{er}bis p^{er}sistit
forma cōsecratōis est duplex
opinio. H^{ab}et sc^{ilicet} Tho^{mas}. d^{icitur} aⁿq^{ue}
no z sui seq^uentes dicūt q^{uod} for
ma cōsecratōis s^{an}c^{ti} sanguis p^{er}sistit
in his p^{er}bis. Hic est ei^{us} calix
s^{an}c^{ti} sanguis mei noui z et^{er}ni testa
mēt^{is} myst^{er}ium fidei q^{uod} p^{ro} vob^{is}
z p^{ro} multis eff^udet^{ur} i^{tem} remissio
nē p^{ec}catōz. Ita q^{uod} o^{mn}ia ista p^{ro}ba
sūt de e^{ss}entia forme. z q^{uod} aliq^{uod}

istoz p^{ro}boz dimitteret nihil
faceret. Et r^{ati}o sua est ista: q^{uod}
de e^{ss}entia z integritate alicui^{us}
p^{ro}p^{os}itio sūt nō solū subiectū z
p^{re}dicatū. s^{ed} etiā ea q^{uod} sunt des
terminatōes subiecti z p^{re}dicat
i. s^{ed} ista p^{ro}ba noui z et^{er}ni te
stamēt^{is} vsq^{ue} ad p^{ec}catōz. s^{ed} d^{icitur} ter
minatōes p^{re}dicati. s. calix s^{an}c^{ti} s^{an}c^{ti}
guis mei. q^{uod}re o^{mn}ia sūt de e^{ss}en
tia z integritate istius p^{ro}p^{os}itio.
Hic est calix r^{ati}o. q^{uod}re o^{mn}ia sūt de
e^{ss}entia forme. V^{er}g^o āt^{que} h^{ab}et
ricus d^{icitur} B^{ea}taudoz sui seq^uentes
dicūt q^{uod} i^{tem} ist^{us} p^{er}bis t^{em}p^{or}al^{is}. h^{oc} ē ca
lix s^{an}c^{ti} sanguis mei. p^{er}sistit forma
cōsecratōis s^{an}c^{ti} sanguis. z tūc ista
p^{er}bis dicit^{ur} statū est ibi s^{an}c^{ti} sanguis
ch^{risti}. Alia āt^{que} p^{ro}ba q^{uod} sequūt^{ur}. s.
et^{er}ni z noui testamēt^{is}. r^{ati}o. nō
sūt f^{ide}m istos d^e e^{ss}entia forme
nec de necitate sac^{ra}ci. s^{ed} solū d^e
necessitate p^{re}cepti. V^{er}ū q^{uod} d^{icitur}
mitteret aliq^{uod} istoz verboz
nouū et^{er}ni testamēt^{is} licet gra
uiter peccaret tū vere cōsecras
ret. Et r^{ati}o istoz ē ista: q^{uod} p^{ro} for
mas sac^{ra}les nō ipozitat de
necessitate sac^{ra}ci: nisi illud q^{uod}
efficiūt. s^{ed} e^{ss}entia s^{an}c^{ti} sanguis ch^{risti}
in isto sac^{ra}to directe z expli
cite signat p^{er} ista p^{ro}ba. g^o p^{er}cise
p^{er}sistit forma cōsecratōis san
guinis i^{tem} his p^{er}bis. Que ista
rū opinionum sit verior fac
teor me nescire. Primū t^{em}p^{or}al^{is} re

De eucharistia

puto securiorē. et ad eā cōfirs
mādā adducit fr̄ Beṛ. de ga
nachō qndā cleric⁹ claromō
tēfz baccalauri⁹ i theologia
parisi⁹ i correctorio suo s̄
mgīm Hēricū talia duo s̄g
Primū ē q sacerdos i missa
n̄ oñdit p̄lo sāguinē ch̄i ad
adorādū qusq; p̄pleuerit oīa
p̄ba p̄dicta. s. h̄ est calix rē. v̄
q; i remissioēz p̄ctōz. et statī
his p̄bis dictis elenat calicē
oñdēs sāguinē ch̄i p̄lo ad
adorādū i signū q tūc cōple
ta est p̄secratio sāguis et añ n̄
Scōm signū est q b. Amb.
q̄ est vn⁹ de q̄tuor doctoribz
p̄ncipalibz ecclie in missali
suo sc̄psit formas sac̄ozum
oīm lris aureis. et i eodē mis
sali sc̄psit oīa p̄ba p̄dicta au
reis lris. q̄ d̄ itēōe br̄i Am
brosij fuit q oīa p̄ba p̄dicta
sūt de forma p̄secratiois sanz
guis ch̄i. Iudicio etiā meo
puo illō videt eē d̄ itēōe illi
us decretal. Cū marthe. extra
d̄ cele. mis. Casus ei decretal
est iste. Quidā ep̄s attēdēs
vidēs q i nullo euāgelioz i
uenit q aliq; euāgelistaz
posuerit ista p̄ba mysteriū fi
dei. mirabat̄ q̄s fuerit tante
audacie q fuit aup⁹ p̄b sac̄a
libz inponere ista p̄ba. et sup
b̄ p̄suluit dñm papā. Et cō

stat q itēio sua erat q istō
eēt d̄ integritate forme: als q
stio sua eēt nlla. qz eodē mō
posset q̄ri d̄ qlibet p̄bo toti⁹
canōis. Et papa n̄ rep̄bēdit
eū d̄ qōne illa. imo cōmēdat
Et q̄ videt q oīa illa p̄ba s̄
de integritate forme. et q̄cqd
sit de p̄itate istaz op̄inonū
nescio. Cōsulo tñ cuilibet ce
lebrāti q oīa p̄ba p̄dicta di
cat sub vnico p̄textu. et cum
actuali intētiōe q̄tū poterit
p̄secrādi. Sciendū autē q p
ista p̄ba isti⁹ forme tangunt̄
q̄tuor bñficia q̄ recepim⁹ a
passiōe ch̄i. Cur⁹ passiōis
istō sac̄m est rememoratīū
iuxta verbū apli Pauli. j. ad
Cor. ij. dicēt. Quotiescūq;
māducabitis panē hūc et ca
licē bibetis: mortē dñi annū
ciabitis rē. Prim⁹ effect⁹ si
ue p̄mū bñficiū passiōis ch̄i
est q p̄ ipam sum⁹ a p̄tate de
montis libati. Et istud tāgit̄
i forma sac̄i cū d̄. hic est ca
lix sāguis mei. Sic ei olīm
filiū isrl̄ fuit d̄ p̄tate et fuitus
te p̄baradis p̄ sāguinē agni
p̄scalis libati. sic p̄p̄s fidel
est a p̄tate demōis libat⁹ p̄ sā
guinem ch̄i. fm q p̄fiteb̄.
Joānes i Apoc. c. v. d̄ ch̄o
Redemisti nos dō in sāguie
tuo. Scōs effect⁹ siue scōm

Handwritten marginal note in the right margin.

Handwritten marginal note on the left margin, partially obscured.

Handwritten marginal note on the left margin.

Tracta. iiii. prime partis

bñficiū qđ recepimus a chñ
passiōe ē qđ p ipaz sum⁹ cele
stis glie heredes effecti. Et
istud tāgit i forma ista cū dī
nouit eterni testamēti. Sic
ei pī dēs testamētū filios
heredes instituit. sic z chñs no
uū testamētū ordinās fideles
instituit heredes glie paradisi.
Et istō testamētū fuit in sua
passiōe pfirmatū. qđ testamē
tū morte testatoris cōfirmat
vt dī apls Heb. ix. Et h est
qđ dī idē i eadē epla dicēs d
chñs. Noui testamēti media
tor ēvt morte ircedēte repro
missiōez accipiāt qđ vocati se
etne hereditas. Sciendū autē
qđ lex euāgelica dī nouū z et
nū testamētū ad dīaz legī mo
sayce qđ fuit testamētū vet⁹ z
trāsitorīū. Et dī nouū. qđ no
ua pmitit. s. bona celestia qđ
nūqđ legūt pmissa i veti testa
mento. s. solū bona tpalia. z
iō qđ bona tpalia transitoria
sūt. iō testamētū vet⁹ trāsito
riū fuit. s. qđ bona celestia et
na sūt. iō testamētū nouū vo
cat eternū. Dī etiā nouū. qđ
nouo mō fuit institutū. s. a sā
guie chñi. lex ei moysaica fuit
iō instituta cū sāguie aialū pī
qđ legit z recitat apls i epla
ad Heb. ix. dicēs. qđ postqđ
Moyles scpsit legē in libro

z legerat corā oī pplo aspexit
librū z pplm sanguie vitloz
z hircorū dicēs. h est sāguis
testamēti. S. lex euāgelica
fuit instituta mediāte sāguie
chñi. pī qđ dīc ipemet chñs.
Lu. xxi. dicēs. Hic est calic
noui testamēti i sāguie meo.
z istā rōnē tāgit apls Heb.
ix. Nō ei p sanguinē hircorū
aut vituloz. s. p xpī sāguis
nē introiuit sel i scā eterna re
dēptiōe iuēta. z iō noui testa
mēti mediator est. Tertius
effectus siue tertiūz bñficiū
qđ p passiōez chñi recepim⁹ ē
qđ p ipaz sum⁹ dī fide catholi
ca i formati. z istō tāgit i for
ma istī sacri. cuius dī mysteriū
fidei. Sic ei dī Ambro. i li.
qđ vocat examerō. sāguis ex
tract⁹ dī sub ala dextera colū
be valet ad illūinādū oculos
corpales. ita sāguis chñi qđ exi
uit dī latere ei⁹ dextro pēdēs
i crucevalz ad illūinādū ocu
los spūales aīe ad credendū
ea qđ sūt fidei. Et in h⁹ figurā
velū tēpli qđ occultabat ea qđ
erāt itra scāscōz fuit i passi
one chñi scissū. i signū qđ ea qđ
erāt occultata z velata sūt vī
bra legī z pphaz fuerūt mī
festata z reuerata. Quart⁹ ef
fect⁹ siue qrtū bñficiū qđ p
passiōe chñi recepim⁹ ē qđ p

De eucharistia

spaz sum⁹ a pctis mūdaci. z h
tāgīt i forma ista cū dī. in rez
missiōez pctōz. Et d h loqīt
brūs Joāes i Apoē. j. dices
Dilexit nos z lauit nos a pec
catis nrīs i sanguie suo. Ex
his ptz q forma psecratōis
corpis chīi pssitit pēse i his
pōis. Hoc est ei corp⁹ meū.
Dat. xxvj. Dat. xiiij. Jo.
xix. Lu. xxiij. z. j. ad Cor. xj.
Forma at psecratōis sāguis
nis pssitit i his pōis. Hic est
calix sanguis mei zc. vsqz ibi
i remissiōz pctōz. Un qūis
oīa pba canonis debeāt dī
ci cū mag attētoe z duotoe z
mētis relectōe. Ista tū p
ba spēālī cū sūma deuotoe z
actuali itētoe qntū possibile
ē dnt dīci. Et si aliqz qratv
dubitet qre i forma psecrati
onis sāguis n dī. h ē sāguis
me⁹. sic i psecratōe corpis dī
h est corp⁹ meū. Pōt dīci q
cā h⁹ ē ista. Hoc ei sacm oī
dīat ad vsū fidelīū. qv sus est
spūalis z sacralis manduca
tio qntū ad corpus. z spūalis
z sacramentalis pot⁹ qntū ad
sanguinē. Et qz hoīes mag
abhorrerēt bibere sāguinēqz
cōedere carnes. iō ad remo
uēdū horrozē nō dī i forma
psecratōis sāguis. Hic ē sā
guis me⁹. sic dī in forma cō

secratōis corpis chīi. h ē cor
p⁹ meū. s. dī. h ē calix sāguis
mei. Et ē ibi qdā figura quā
grāmatici vocāt merhono
miā. s. qn pōit pīnēs p pten
to. sic qn dī. bibat istud vas
vini. qz n ē sēsus q hō bibat
vas: s. q bibat vinū qd cōti
net in vase. Silr qn dī. hē st
calix sāguis mei. n ē sens⁹ q
pente pboz sit ibi calix. qz an
tea erat ibi. Sz q ibi sit san
guis chīi Si aliqz dubita
ret. qre in forma psecratōis
corpis chīi n dī. h ē corp⁹ me
ū qd p vob tradet. sic dī in
forma psecratōis sāguis: q
p vob effundet. cū ita bñ fu
erit corp⁹ p nob tradituz
sāguis effusus. Ad h dōz ē
q istud sacm ē rememorati
uū passiōis z mortis chīi: ita
dī apls Paul⁹. j. ad Cor. xj.
Quotiescūqz māducabitis pa
nē hūc: z calicē biberis: mor
tē dñi annūciabitis: donec ve
niat dies. s. iudiciū. Chīs eti
am instituens h sacm dixit
Lu. xxiij. Hoc facite qntēscū
qz sumitis i meā pmeoratōez.
h est in meōrīā mee passiōis
Passio at z mors chīi meli⁹
repntat p effusiōē sāguis
qz p traditiōez sui corpis. iō
dī i forma psecratōis sāguis
nis: q p vob effudet. z n dī i

*Bibant vob
vini*

Calix

Passio

Tracta. III. prime partis

ꝑsecratioe corporis qđ ꝑ vob
tradet. Florādū etiā qđ li
cet ex ꝑtute ꝑboꝝ forme ꝑse
cratiois corporis sub spē panis
sit tñ corpꝝ chꝝi: ꝑtute for
me ꝑboꝝ ꝑsecratiois sāguis
sub spē vini sit tñ sanguis
chꝝi. tñ ex qđā naturali ꝑco
mitātia sub vtraqꝫ spē est to
tus chꝝis verus deꝝ ꝫ verꝝ hō
ita dꝫ i ꝑsa de corpe chꝝi. vbi
dꝫ. Caro cibo: sanguis potꝫ
manet christus tñ totus sub
vtraqꝫ specie.

De loco in qđ debet missa
celebrari. Caplm. V.

Estat oim ꝑboꝝ snia
t qđ mirabilis est influ
entia loci ꝑꝑꝫ. Et re
uera est mirabilꝫ intātū qđ rē
mutat ꝫ alterat a sua natura
sic narrat Aristo. in li. 8. plā
tis. de pomis ꝑficiis dictis a
ꝑsia vbi ꝑmitꝫ inuēta fuerūt
Nā illa qđ nascuntꝫ ibi come
sta itercifiūt. ea autꝫ qđ nascūt
hic sē ad comedendū suavia
ꝫ iocūda. Ex qđ ꝑꝫ manifeste
qđtū facit locꝫ ad mutationē
rei. Et ꝑpter hꝫ fuit ꝑceptū fi
lijs isrlꝫ in li. Deutero. xij. ca.
qđ nō offerretꝫ sacrificiū: nisi i
loco quē dñs elegisset. Si ei
sacrificiū israeliticū qđ dꝫ car
nibꝫ hircorꝫ vitulorꝫ ꝫ agno
rū fiebat offerri nō debebat

nisi in loco scđo ꝫ mūdo: qñ
to magis sacrificiū catholi
cū in qđ chꝝis verus deꝝ ꝫ verꝝ
hō offert nō dꝫ offerri: nisi i
loco scđo ꝫ mūdo. vñ locꝫ in
qđ regularitꝫ dꝫ missa celebra
ri est ecclia. Et ita dꝫ Augu.
Extra eccliam non est locus
veri sacrificij. Et dico regu
laritꝫ. qꝫ in aliqđo casibꝫ ꝑt
missa celebrari extra eccliaz.

Florādū atꝫ qđ ecclia qđ ad
nūc ꝑt duobꝫ modis ꝫside
rari ꝫ accipi. Quia vno mō
ecclia idē est qđ ꝫgregatio fi
deliū. qđ ꝫgregantꝫ fide ꝫ cha
ritate. ꝫ ita accipit Aug. ec
clesiā qñ dꝫ qđ extra eccliam
id est extra fidē ecclie nō ē lo
cus veri sacrificij. Alio mō
ecclia idē est qđ ista domus
materialꝫ in qđ dicuntꝫ hore et
misse. ꝫ extra eccliam sic dis
ctā ꝫt in aliqđo casibꝫ missa
celebrari. sic i honesto exerci
tu: vñ qñ ad aliquā festiuitatē
vel ad deuotionē alicꝫ scđi
vel obsequiū alicuiꝫ defūcti
vel ad aliquā missam nouā:
vel ad aliqđ aliō tale ꝫuenit
mūltitudo magna ꝫpli. ꝫ ecclie
sia est ꝫua. ita qđ nō ꝫt ibi re
cipi ꝫpls. ꝫt in cimiterio vñ
in aliqđ alia platea honesta ꝫ
mūda erigi altare. ꝫ dꝫ ita de
center ꝫpari ne puluis vñ ita

Aug.
Extra
eccliam
non est
locus
veri
sacrificij

ꝫfuer
ꝫzab.
hꝫmꝫ

ꝫt placet hꝫmꝫtꝫ missa celebrari

De eucharistia

tuo vñt vñ aliqd aliqd tñe pos
sit ibi aliqd offendiculū iser
re. De lnia etiā diocelani pñ
pñt aliquā nēcitatē missa ce
lebrari i domo alicui⁹ i aliq
camera apta ad bocita tñ q
sp celebret sup altare porcati
le qd ponat sup aliquā tabu
lā lapideā alicui stipiti anes
xā bñdictā ab epō. Et ista ta
bula dz eē integra: q si eēt fra
cta nō deberet ibi missa cele
brari: nec etiā si eēt a stipite
amota: imo peccar⁹ q ibi cele
braret. Ista ē tabla dz eē la
pidea z nō de aliq alia matia.
Et h⁹ rō ē vna, qz chīs q ibi
imolat vocat petra. Vñ dic
apls. j. Coz. x. Petra at erat
chīs. Alia cā ē, qz seplcz xpi
qd repñtat altare fuit excisū
de petra, vt dñ i Marco. Et
ppter istā eādē rōnē corpalia
dñt eē linea. z nō de aliq alia
matia: qz chīs i monumēto
fuit inolut⁹ i syndōe mōa. i. i
lino cādidiſſimo. Et corpalia
fcāt illa linreamia i qbo chīs
fuit mortu⁹ inolut⁹. Calix ē
nō dz eē de vitro, qz de facili
posz frāgi: nec d ligno, qz li
gnū ē porosū. z i por⁹ posset
sanguis subitrare. Nec d cali
be: nec d cupro nec aurichal
co, qz iducūt fastidiū z nause
am: z eēt piculū de vomitu.

pñt at fieri d auro z argēto
vñ stāno. Sciendū at q qñ
altare ē totū bñdictū nō opz
q sit ibi tabula alia. Notā
dñ ē q altare siue sit i ecclia
siue extra eccliaz sp dz erigi
s⁹sus orientē: ita q ille q dic
missā habeat faciē ad oriētē
Et rō est vna, qz chīs vocat
orientis. Lu. j. Visitauit nos
orientis ex alto Et d chīs cātāt
ecclia. O orientis splendor luc
etne. Alia cā ē, qz fm qd dñ
cūt phi. ps orientat ē dextra
ps celi. Scōz at qd dñ chīs
i Mat. xxv. c. statuet bonos
a dextris. Ut g i iudicio mere
amur poni a dextris dñe? ora
re s⁹sus orientē. Et qz pñcipa
lior oīm oionū ē missa. iō q
dic missaz dz hñe faciē s⁹sus
orientē. Qat ecclia i q dicit
missa sit psecrata vñ nō nihil
fac ad missaz. lz qñtū ad solē
nitatē misse sp si possibile sit
debeat dici i ecclia psecrata
cū sit multū honorificū z vñ
le eccliaz esse psecratā. qz qñ
aliqs cā oionis irat eccliaz
psecratā pctā venialia sibi re
mittūt. Sciendū at q in nau
nūq dz celebrari missa pñ
piculū effusiois sanguis. In
ecclia etiā sanguis vñ semis
effusioe polluta nō dz missa
celebrari. Et si aliqs ibi cele

Tracta. III. prime partis

braret quic peccaret. Nō tñ
ex h̄ efficeret irregularis sic fuy
it declaratū p dñz Bonifaciū
octauū. extra de sen. ex. c. is q
li. vj. Si etiā ecclia eēt pdis
cto mō polluta nō posset i ci
miterio sibi p̄guo celebras
ri. qz qñ ecclia ē polluta silt
cimiteriū sibi cōtignū polluz
tū reputat: nō tñ ecōuerso. si
cimiteriū sit pollutū qz ecclie
sia sibi p̄igua sit polluta: cū
pncipale trahat ānerū: z nō
ānerū pncipale. vt h̄ extra d
p̄sec. ec. vel alta. si ecclia. l. b.
vj. Un̄ in cimiterio p̄guo z
ānexo ecclie pollute n̄ d̄ ali
q̄s celebrare: nec etiā d̄ ibi
aliq̄s sepeliri. Sec̄ eēt si ci
miteriū nō eēt p̄tignū ecclie:
qz posito qz ecclia eēt polluta
cimiteriū n̄ p̄tignū ipi ecclie
nō pollutū. vt p̄z in c. palle.
Tpe etiā interdici n̄ d̄ dici al
ta voce nec ianuis ap̄s missa
nec etiā alie hore i ecclia nisi
in q̄tuor festiuita. s. i die na
talis dñi. i die resurre. dñi. in
die pente. i die assūp. b. Ma
rie. ne aut ecclie defraudaret
officijs debis. z ne diuinū of
ficiū negligat. z ne fidelitū de
uotio minuat: z ne ifidelitū i
deuotio augeat. tpe cuiuscūqz
qz interdici ianuis claus: ex
cōicat: z iterdicti expulsi: cā

panis etiā n̄ pulsas: d̄ missa
z totū reliquū officii d̄iū
tam diurnū q̄ nocturnū dici
summissa voce i ecclia: ita qz
nō possit audiri ab alijs q̄ se
extra. Dia ista habet extra d
sen. ex. z iterdic. i. c. alma m̄.
li. vj. z q̄ p̄riū fecerit ē irregu
laris z ieligibilis: nec etiā ipe
p̄t eligere: nec p̄t absolui: nisi
si i articulo mortis tñ nisi p̄ se
dē aplicā. vt h̄ d̄ sen. ex. c. is
q̄. li. vj. Aliq̄ etiā excōicato
p̄nte null⁹ d̄ celebrare i ecclie
sia aut alibi alioq̄n peccaret
mortali. z vltra h̄ eēt suspen
sus ab īgressu ecclie: nec pos
set absolui nisi ab illo q̄ tulit.
sniaz excōicatois. vt h̄ extra
de pul. c. epoz. li. vj. Et istō
nō d̄ p̄tēni. qz si suspēsus ces
lebrar: eēt irregularis. vt h̄ ex
p̄sse. extra d̄ se. ex. si cui. li. vj
Quo tpe d̄ missa celebrari

Laplm. VI.

T de Salomō. Dia
v tps bñt. z h̄ rōnabilr
res ei penes varietatē tēpoz
maximā addrūt imutatōem
Qd̄ euidentissime p̄t appere i
lactuca: q̄ cū tpe sue inuētur
frigide z hūide sit nature: fer
uorilqz sāguis cholere exti
ctina. ex q̄ frōdescit hūorē cō
uertit i calidū z siccū z amaz
q̄ obest cholericis z supcales

In Commen
tariis

Tempor
mortalitatis

De eucharistia

facti. Ex q̄ liq̄de apparet q̄n
tū res penes mutatores t̄puz
mutat̄ z alterat̄. Qd̄ sat̄ pul
cre fuit figuratū. Exod. xvj.
vbi legit̄ q̄ māna collectū t̄pe
debito erat h̄ns oē delectas
mētū z oēm sapore suauitat̄
Qū at̄ colligebat̄ t̄pe nō des
bito. s. die sabbati op̄t̄rebat̄
z p̄mibz scatebat. Et istō mā
na erat figura corporis ch̄i. sic
d̄z i historia d̄ corpe ch̄i. vbi
d̄z. Hui⁹ sacri figura p̄cessit
q̄n dñs pluit māna p̄ibo i de
serto. Sic ḡ illd̄ māna n̄ des
bebat colligi: nisi i t̄pe debi
to. ita istō sacratissimū sacri
ficiū n̄ d̄z offerri: nisi i t̄pe de
bito z statuto. Sciendū ḡ q̄
missa d̄z celebrari d̄ die z n̄ d̄
nocte: nisi i festo n̄tatis dñi
i q̄ missa celebrat̄ i media no
cte. q̄ illa hora fuit nat⁹ ch̄is
De h̄ tñ maḡ dicet̄ ifra. An
tiq̄t̄ etiā i vigilia resurrectio
nis dicebat̄ missa de nocte.
Uñ in ōione misse adhuc d̄z
Deus q̄ h̄ac sacratissimā no
ctē ē. Rō q̄re missa celebrat̄
de die z n̄ d̄ nocte vna ē. q̄ i
missa remeozat̄ passio ch̄i q̄
fuit facta d̄ die z nō de nocte.
Alia rō ē. q̄ p̄ noctē figurat̄
stat⁹ p̄cti. p̄ diē status gr̄e. vt
d̄t glo. sup̄ istud p̄bū apli ad
Rbo. xij. Abūciam⁹ opa te

nebray. i. p̄ctā. z iduamur ar
ma luc. i. p̄tutes q̄ sūt arma
gr̄e. Ad p̄cadū ḡ q̄ ille q̄ dic̄
missa d̄z ē in statu gr̄ez sine
p̄ctō. iō d̄z missa d̄ die z nō d̄
nocte. Qua aut̄ hora d̄z dici
missa notādū q̄ tres sūt hore
p̄ncipales q̄bz d̄z dici missa.
scz tertia: sexta: nona. Et ma
gis i his tribz horez q̄ in alijs
d̄z dici missa. Rō ē. q̄ vt em̄
freq̄nt dictū ē missa d̄z i me
morā passiois ch̄i: ch̄is i istz
tribz horez fuit crucifix⁹ z pas
sus. Hora ei t̄tia fuit cruci
fix⁹ liguis iudeoz z snia pilas
ti. q̄z hora t̄tia clamabāt iu
dei. crucifige eū. z i illa hora
pilar⁹ adiudicauit satisfieri
petitōi eoz. Hora sexta fuit
elevator⁹ i cruce Uñ d̄z Mar.
xv. Erat aut̄ hora q̄si sexta z
crucifixerūt eū. Hora aut̄ no
na emisit sp̄m Uñ d̄z i Mar.
xvij. Et circa horā nonā ex
clamauit voce magna. z seq̄
tur. z emisit sp̄m. Et istō itel
ligo de missa q̄ d̄z solēnit̄ in
ecclia. q̄ misse p̄ctiāres p̄nt
dici a p̄cto aurore vsq̄ ad se
xtā. z i diebz ieiunioz vsq̄ ad
nonā. Post nonā at̄ nō d̄z ce
lebrari missa nisi forsan i die
bus ieiunioz z rōne ordinū
Incidentāl̄ at̄ notādū ē q̄ n̄
solū missa. vtz etiā alie hore

Tertio
fuit
dicitur
dicitur
dicitur

Missam
fuit
fuit
fuit
fuit
fuit

Missam
fuit
fuit
fuit
fuit
fuit

Tracta. iiii. prime partis

canonice dicitur i memoria pas-
sionis christi. Matutine enim di-
citur i memoria quod christus hora ma-
tutinali fuit captus et vince fuit
ductus ad Annam principem sacer-
dotum ubi fuit multipliciter delu-
sus. Et dicitur dici matutine me-
dia nocte iuxta verbum prophetarum. cxxvii
Media nocte surgebam ad con-
fiteendum tibi domine. Prima hora in me-
moria quod christus illa hora in do-
mo Caiphe ligatus ad columnam
fuit durissime et gravissime fla-
gellatus ita quod fere quod prodixerat
Elias propheta a planta pedis
usque ad foveam non erat sanitas
in eo. Tertia autem hora in memoria
quod illa hora christus fuit ductus
ad pilatum et crucifixus fuit lin-
guis iudeorum clamantium et dice-
ntium. Tolle tolle crucifige eum
Et fuit illud impletum. psalmus. cxxj
Apuerunt super me os suum sicut
leo rapiens et rugiens. Sexta
hora in memoria quod in illa hora
christus expoliatus et illusus et a mi-
lilibus fuit clauatus in cruce. et
tunc fuit impletum illud psalmus. cxxj
Foderunt manus meas et pedes
meos. Nonam hora in memoria quod in
illa hora christus felle aceto po-
tatur expiravit dicens. Pater in ma-
nus tuas commendo spiritum meum
et fuit impletum illud psalmus. lxxvii
Dederunt in escam meam fel: et in siti
mea potaverunt me aceto. Ve-

spe autem dicitur i memoria quod in illa
hora fuit datus a pilato nobili
decurioi Ioseph. et per eum fuit
de cruce depositus. Completo igitur
hora in memoria quod christus illa hora a
matre sua tristissima et alijs sa-
ctis mulieribus lamentatus et aroma-
tibus conditus fuit positus in seplero
Et sic bonum est et congruum ut qui
libet septem horarum dicere si ho-
ra determinata. Iuxta illud
psalmus. cxxvii. Septies in die lau-
dabo tibi. Vnde quod propter rei
familiaris occupaciones vel propter
humanam fragilitatem neque istud
facili fuerit tamen illud quod ordina-
tum est. extra de celestibus. c. psalmus. lxxvii
ubi dicitur sic. Presbyter matutina-
li officio expleto. scilicet media no-
cte mane presum sue fuerit.
vigilia prima: tertia: sexta: nona:
vesperamque psolvat. Ita tamen ut
horis competentibus iuxta possi-
bilitatem aut a se aut a schola-
ribus publice compleat. Deinde pa-
ctus horarum visitatus i firmis si vo-
luerit exeat ad opus rurale ciui-
um. Et dicant omnes iste hore per
modum qui precipit extra e. ti. c. do-
lectes. ubi precipit quod officium di-
uinum tam diurnum quam nocturnum di-
cat studioso pietatis et deuote. et qui
scient transgreditur istum modum
atque mandatum sciat se mortaliter
peccare: utpote quod est transgres-
sor precepti ecclesie. Notandum autem quod

Yanthon
82. 200. 9.

in

Tertia

sexta

nona

vigilia

Compl.

a schola
habenda
publice

monita
per vtr

De eucharistia

Notatur
nullus dicat missas quousque dice-
rit matutinum: sed congruum est et
necarium quod prima dicatur ante mis-
sam. Alie et hore propter vespas et
plerorumque prout dicitur ante missas.

officiu
Notandum quod sacerdos non debet di-
cere seu facere officium pro volun-
tate sua, sed ob tempore vel ob scriptis de
quibus agit illa terra. Quoties
debet in die missa celebrari.

Capitulum VII.

officiu
Et quod dictum est quod missa debet
celebrari de die, restat
dicere, quoties in die debet di-
ci missa. Et est sciendum quod si quod
debet extra de cele. mis. c. solui-
sti. nullus debet dicere missam nisi se-
mel in die. Valde ei felix est qui di-
gno celebrat vnam. Excipitur di-
es natus domini: qui die celebrantur
tres: ita quod unus sacerdos potest il-
la die celebrare tres missas.

Notatur
ut habetur de se. di. i. c. xvj. nocte
sacra. Et ratio quare dicuntur illa die
tres. Una est propter mysterium: quoniam
per istas tres repuntatur tres statum
scilicet ante legem: sub lege: et statu gratie.
Illa missa que celebratur in media no-
cte repuntatur statum qui fuit ante legem:
quoniam totum mundus erat in tenebris.
Unde in missa illa celebratur illa pro-
phetia Esa. ix. Populus gentium qui
ambulabat in tenebris: vidit lucem
magnam. Secunda missa que celebratur
in aurore fecit statum qui fuit sub
lege: qui statu inceperunt christum

scire. propter dicta legi prophetarum. sed
non habebat perfectam noticiam de eo.
Et ideo celebratur in aurore. quoniam incipit
appere lux diei. sed non clare
vnde in illa missa celebratur. Lux ful-
gebit. Tertia missa debet in claro
die. et fecit statum gratie in quo sumus.
Et debet officium. Puer natus est nobis.
Alia causa est ad repuntandum tres
nativitates christi. nam prima debet ad
repuntandum nativitate eternam quam natus
scilicet ex deo patre. Unde debet in introitu
tu. dominus dixit ad me: fili mi
es tu. Et debet illa missa de nos-
tre quoniam est tempus obscurum ad desig-
nandum quod illa natus est nobis oc-
cultus. Secunda debet ad repuntandum
nativitate spirituale quam nascitur christus
in animabus iustorum per gratiam. Unde cele-
bratur in illa missa. Lux fulgebit
super nos. lux fulget. scilicet gratia dei.
Tertia repuntatur natus est tempore
le quem natus est ex maria virgine pro sa-
lute nostra. Unde celebratur. Puer na-
tus est nobis. Accipit si considerantur
evangelia que dicuntur in missis istis.
Prima missa repuntatur nativitate
temporalem quam christus natus est secundum carnem
ex maria virgine. Unde illud evange-
lium quod legitur in illa missa. Erunt
edictum est. totum loquitur de ista nati-
vitate: ut patet inveni. Secunda rep-
sentat natus est spirituale. tunc ei les-
git illud evangelium. Pastores lo-
quuntur. quod totum potest intelligi de
ista spirituali natus est. Tercia

Tracta. III. prime partis

repñtat nēitatē etnā q̄ nascit̄
ex p̄e. An tūc dī illō euāge-
liū. In pñcipio erat p̄bū. qđ
totū loq̄t d̄ nēitate filiū dei

Notādū etiā q̄ in die pasce-
neñ d̄z dici missa. Et rō ē, qđ
istud sac̄z ē figura passiōis
ch̄i: q̄ t̄i die fuit facta. z ve-
niēte p̄itate. s. passione. p̄ illa
die d̄z cessare figura. Alijs
āt dieb̄ n̄ d̄z dicere sacerdos
nisi vnā missā nisi i casu ne-
cēi t̄at̄ i q̄ p̄t celebrare duas t̄m̄
Et vn̄ cas⁹ ē si aliq̄s morit̄ et
sacerdos celebrauit missā d̄
die p̄t dicere p̄ defūct̄. s. d̄ re-
q̄es: dūmō adhuc sūt ieiun⁹ z
nō sit ali⁹ sacerdos q̄ celebret
Ali⁹ cas⁹ ē si sit aliq̄s i piclō
mort̄ z petat corp⁹ ch̄i sibi
dari. z sacerdos n̄ hēat hosti-
am p̄secratā pōt iterū celebra-
re: dūmō vt p̄dici sit ieiunus
z nō sit ali⁹ q̄ sit etiā par⁹ cele-
brare. qđ sp̄ ē itelligēdū. Ali-
us cas⁹ ē p̄t nēitatē nuptia-
rū qñ. s. t̄ps nuptiaꝝ transit
Si dicta missa supueniant
aliq̄ q̄ habeāt p̄bere p̄t iterū
sacerdos celebrare dūmō sit
sic sup̄ dixi. Ali⁹ cas⁹ ē p̄t ne-
cessitatē pegr̄ioꝝ. qñ. s. sup-
ueniunt pegr̄ini dicta missa.
Et istū casū ponit Ray. i sū-
ma sua. Sz salua ei⁹ reueren-
tia istud videt̄ exp̄isse s̄ c. Te-
referēte. extra d̄ cele. mis. La

sus ei illi⁹ capli ē q̄ archiep̄s
Sepōrin⁹ in die cene dñi de
antiq̄ p̄suetudie tenet̄ p̄se-
re chrisma i ecclia sepōtina. z
idē archiep̄s eadē die ascēdit
d̄ m̄ac d̄ p̄suetudie ad garga-
menā eccliam vt recipiat ibi
pegrios illi⁹ loci. z ibi a clero
z p̄pō celebrare cōpellit. vn̄
sup̄ s̄ iplorauit p̄siliū pape.
Et papa rñdit q̄ in ecclia se-
pōtina i q̄ tenet̄ chrisma p̄se-
craret t̄m̄mō d̄beat celebrare
Ex q̄ m̄āifeste apparet q̄ rōe
pegr̄inoꝝ nō d̄z p̄stitutio de
vnica missa in die celebrāda
trāsgredi. An saluo meliori
iudicio maḡ approbo istam
p̄suetudinē q̄ fuit in aliq̄bo
eccl̄ijs gallicanis. qñ. s. dicta
missa veniūt aliq̄ pegr̄ini ad
aliq̄ā eccliaꝝ si n̄ sit ibi aliq̄s
sacerdos par⁹ celebrare. sacer-
dos iduit se sic si d̄beret dice-
re missā. z d̄t eis officiū d̄ be-
ata p̄gi. maria vl̄ d̄ sp̄uscō. vl̄
d̄ trinitate: l̄ d̄ illo sc̄op̄ q̄ sit
pegr̄iatio: n̄ tñ dic̄ canonē ne
p̄secrat. s̄ oñdit eis reliq̄as
aliq̄s loco eleuatōis corp̄is
ch̄i. Et ista missa vocat̄ mis-
sa sicca. Tñ si alibi fuit con-
suetudo alia iuxta opinionē
Raymūdi nō p̄dēno eā. Ali⁹
cas⁹ ē p̄t nēitatē honestat̄
vel vtilitat̄. vt si dicta missa
supueniat aliq̄ p̄sōa maḡ q̄ ve

in casu
necitatis
missa

in casu
necitatis
missa

Mo. No.
ca. m.

De eucharistia

lit audire missas p̄t sacerdos
iteq̄ celebrare dūmō sit vt s̄,
dici. Istū casū ponit glo. sup
c. p̄soluisti. i. ti. d̄ cele. mis. De
ista necitate nescio qd̄ dicā.
qz nō video tātā necitatē q̄
p̄t h̄ debeat trāsgredi m̄āse
istū m̄adatū de vnica missa ce
lebrāda: p̄t cū magne p̄sōe
n̄ mltū ep̄ibz n̄ris ita afficiāt
ad missas. et illi q̄ afficiūt du
cūt secū sacerdotes. Ali^o cas^o
ē p̄t necitatē debiti. sic qñ se
rata. i. bz curā aīaz. abūt red
ditus ita tenues q̄ nō suffi
cerēt duobz sacerdotibz sed
vnus sol^o sacerdos bz curāz
vtriusq̄. In isto casu sacer
dos p̄t i vna die i q̄libz ecclia
celebrare in ill diebz i q̄bz tes
nec p̄plo suo ad dōm missas
vel ad mīstrandū sac̄m: vel
officia alia q̄ redrūt missam
Ecce iste cas^o i mltis locis p̄rigit
et fuit i p̄tibz tholosanis. et ēt
i certis p̄tibz alemanie. Et cre
do q̄ i iure nō iuenit p̄ceptū
exp̄ssū d̄ vnica missa tm̄ cele
brāda: cū i oībz caplīs i q̄bz
fit mērio d̄ ista mat̄ia ponat
istō p̄bū suffic̄. qd̄ p̄bū n̄ im
portat vi coactiuā. Cōsuetu
do tm̄ ecclie q̄ p̄m̄iet cuicūq̄
q̄z auctati bz et tenet h̄. et idō
null^o d̄z facere p̄. eaz. et si facit

peccat et puniri d̄z. In q̄cūq̄
āt cāu qñ sacerdos p̄les cele
brat missas in p̄ma sumere n̄
d̄z nec vinū nec aquā p̄sum
p̄roem sāguis: s̄z solū lauare
os et cauere sibi ne aliqd̄ des
glutiat. qz sac̄ra a ieiuno sūt
recipiēda. et i q̄libz missa cor
pus et sanguinē ch̄i recipiat
Et i vltia missa p̄ sūptōez sā
guis ch̄i recipiat ablutōz q̄
cōit recipit et n̄ i alijs. vt dici
habēt ista extra de cele. mis.
c. ex p̄te. et de p̄se. dis. v. vt ies
luni. et. vii. q. j. nihil.

De vestibz q̄bz sacerdos i
duit in missa. Cap. VIII

Vni tpe vestimenta
o tua sint cādida. p̄bū ē
sapiēt̄s. Quātū faci
at debet^o vs^o vestimentoz ad
debitā admīstratōem officij
qd̄ d̄sq̄ exercz sac̄sōndit exp̄i
entia medicoz. Cōptū est ei
collyriū qd̄ est salubritas do
loz oculoz mitigatiū tritū
ab apothecario induto veste
q̄ die p̄cedēte indut^o triuerat
viride eris imissū ocul^o patie
tē cruciabat. Si ḡ vest^o idez
bita nocet i p̄fectiōe collyrij
q̄to magis nocet i p̄secratiōe
corpis ch̄i. Vñ figuratiue
fuit p̄ceptū legislatori Moy
si i Exod. xxxvii. Facies ve
stes scās aarō i q̄bz sc̄ificat^o

Tracta. iiii. prime partis

mistret mihi. Un sciēdū q
oēs vestes q̄s induit sacerdos
i missa dñt eē scificater bñdi
cte ab ep̄o. Notāz q̄ illa
vesti q̄ induit p̄mo. s. illa ca
misia pua v̄l suppelliciu n̄ ē
de eēntia misse i simplici sa
cerdote. s. solū d̄ bñ eē. Et di
co de simplici sacerdote. p̄t
ep̄os canonicos regl̄ares
capellanos dñi pape. q̄z tal
vesti est h̄e honorz. Sciē
dū aut q̄ cōputata illa veste
seu camisia de q̄ dictū ē v̄l lo
co ei⁹ p̄putato suppellicio. se
ptē sūt vestes q̄b̄ induit sacer
dos i missa. s. illa camisia vel
loco ei⁹ suppelliciu: amictus
alba: cigulū: manipul⁹: stola
casula. Et iste septē vestes si
gnificant septē dona spūsscti
quibz d̄z eē sacerdos pfusus
Un Lu. xxiij. Induamī vir
tute. s. spūsscti ex alto. Vel
fcāt q̄ d̄z eē sacerdos 7 septē
pcā mortalia munit⁹ 7 arma
tus. vñ apls Eph. vi. Indu
ite vos armatura dī vt possi
tis stare aduersus īsidias dī
aboli. Vel fcāt septē vtutes
scz tres theologicales et q̄t
tuor cardiales q̄b̄ d̄z eē ad
ornat⁹ sacerdos. Un apls ad
Rho. xij. Induamur arma
luc⁹. glo. arma stutū. qz nō ē
licitū idutū sacco. i. pctō. au

lā regl̄. i. chri q̄ ē rex regū ins
trare. vt d̄z i lib. Hester. liij.
Al fcāt q̄ sacerdos d̄z eē ses
ptē opibz miscōie d̄dit. Un
apls. Induamī dñm nrm ie
sum ch̄m: c⁹ sapie nō ē nūer⁹
vt d̄z in ps. Al fcāt q̄ septē
petitōes orōis dñice exaudi
unt i missa. In signū c⁹ legit
i libro Hester. q̄ Hester idu
ta vestibz regis fuit exaudita
ab Asuero rege. Al fcāt
q̄ sacerdos digne cū istz ses
ptē vestibz celebrās hēbit ses
ptē dotes i padiso. q̄ttuor. s.
ex pte corporis: 7 tres ex pte aīe
In c⁹ signū legit in Gen. xxi
vij. q̄ Jacob indut⁹ vestibz
elau valde bonis habuit bñs
dictōez p̄is. Al fcāt q̄ pi⁹
iel⁹ toto tpe q̄ mōs durabit
q̄d tps septē diebz voluit erit
nobiscū p̄is i isto sac̄o vsqz
ad p̄sumatōez seclī. Et ista p
misit tpe q̄ nō mērit dicens.
Ecce ego vobiscū sū vsqz ad
p̄sumatōez seclī. Et vt speci
ali⁹ de vnaquaqs veste dicat
Sciēdū q̄ illa camisia l̄ sup
pelliciu fcāt q̄ sacerdos d̄z
h̄e mūdiciā vite. Est etiā il
la camisia de lino albor mūc
do. 7 p̄t h̄e dīc sacerdos. La
uabo int̄ inoētes mā meas
7 circūdabo altare tuū dñe.
Amictū q̄d ponit sup caput

Gen. xxi
vij

De eucharistia

alb. fcat eleuatōez mētis ad deū
 quā sacerdos d3 h3e p alijs.
 marie qñ diē missam. vñ diē
 spē. Sursū corda. i. corda
 sint eleuata sursū ad deū. Al
 ba q̄ ē lōga fcat p̄seueratiā ī
 bono. quā d3 h3e sacerdos. q3
 q̄ p̄seuerauerit vsq3 in finē h
 saluus erit. Lingulū. i. zona
 q3 phibet vestes ne sinant p
 trā fcat tiorē q̄ phibet ne aīe
 fluāt p p̄ctm. q3 diē sapiens.
 Qui timēt dñm p̄pabūt cor
 da sua z in p̄spectu illi⁹ sc̄ifi
 cabūt anias suas. Manipu
 lus fcat fructū bonoz opoz
 quē boni sacerdotes repoz
 tabūt ī paradiso. Vñ de eis dī
 ps. cxxv. Veniētes āt veniēt
 cū exultatōe portātes manis
 p̄los suos. Stola fcat mor
 tificatōez carnis. vñ pōit ad
 modū crucē ad designanduz
 q3 sacerdos d3 portare crucē
 pñe in corde z in corpe suo.
 z ita diē ap̄ls. Mortificati
 onē Iesu ch̄i in corpe vestro
 circūferētes. Casula q̄ coop
 it oēs alas vestes z p̄minet
 oībz alijs fcat charitatē q̄ p̄
 minet oībz p̄tutibz q̄ opit m̄
 titudine p̄ctoz. In charitate
 ḡ radicati z fundati iuste vi
 uamus. vt dicit ap̄ls. Dul
 te alie adaptatōes possēt ad
 duci. s3 iste q̄ ad nūc sufficiāt

Quibz d3 dari sac̄m eu
 charistie. Caplm. ix.

Vñā non est bonū
 q̄ sumere panē filioz et
 mittere canibz ad mā
 ducādū. z margarite nō sūt
 porcs dande. Lū in isto sac̄o
 sacratissimo p̄tineat p̄ais vi
 uis q̄ de celo descēdit. ch̄us
 sc3 ver⁹ de⁹ z verus hō. q̄ est
 nobilissima margarita. quaz
 cū iuenerit hō abscondit: z p
 gaudio illi⁹ vadit z vedit vni
 uersa q̄ h3 z emit eā. Iō istō
 sac̄m nō est dādū canibz vl
 porcs. i. p̄ctōribz crudelibz et
 imūdis. Ad vidēdū ḡ q̄bz d3
 dari istud sac̄m. vidēdū est
 p̄mo de mō māducādi istud
 sac̄m. Sciendū ḡ q̄ istō sa
 cramētū p̄t sumi corpalr t̄m
 z spūalr t̄m. z sac̄raliterz cor
 poralit̄ īsil. z corpalr z sac̄ra
 literz spūalr īsil. Et fm hoc
 istud sac̄m q̄ttuor modis su
 mit̄ t̄m. Quidā ei sumūt istō
 sac̄m corpalr t̄m. siē si aliq3
 infidelis q̄ nō credit in isto
 sac̄o eē faciter corp⁹ ch̄i su
 meret hostiā p̄secratā: sume
 ret hoc sac̄m corpalr t̄m. q3
 p̄stat q̄ nō sumeret spūalr cū
 nō recipet fructū sac̄ri. Nec
 etiā recipet sacramentaliter. q3
 ille recipit sacramentalit̄ istud
 sac̄m q̄ credit faciter in isto

Tracta. III. prime partis

sacſo eſſe corp^o chſi. ⁊ iſte vt dictū ē nō credit. q̄re nō recipit iſtō ſacſm ſacſaliter: ſ; ſo lū corpalit. Et idē dico d̄ mu re vl' de cane vl' d̄ q̄cūq; alia beſtia ſi ptingat qd̄ abſit co medere hoſtiā pſecratā. Qui dā recipiūt iſtō ſacſm ſpūalr tñ. ſic fideles iuſti ⁊ ſcſi cu; deuotōe audiētes miſſā: vel hñtes deuotōez ad audiēdā cā. q̄ l; nō cōicēt: ſūt tñ pſci pes fruct^o iſti^o ſacſi. ⁊ ſic iſtel; ligi^t ſbū Aug. dicētiſ. Cre de ⁊ māducaſti. crede. ſ. fide formata: ⁊ māducaſti ſpūali ter. Quidā comedūt ſiue ſu mūt iſtud ſacſm ſacſaliter ⁊ corpaliter ſil: ſ; nō ſpūaliter. ſic falſi chſiani q̄ ſumūt iſtō ſacſm in pctō mortali. tales em̄ corpalr ſumūt. qz ſuppo nit q̄ recipiunt ſpēs pſecra tas. ⁊ etiā ſumūt ſacſalit. qz et q̄ ſunt chſiani credunt ſub illis ſpēs corp^o chſi veracitē pſineri. ⁊ ſic vtunt ſacſo vt eſt ſacſm. ſed nō recipiūt ſpū aliter. qz nō pſcipiūt fructū ſa cramēti. Quidam recipiunt iſtud ſacſm corpalr: ſacſalr: ⁊ ſpūaliter ſil. ſic illi q̄ cū des uotōez fide exñtes in chari tate ⁊ grā dei recipiūt iſtud ſacſm. qz et pceptōe ei^o mul ta bona recipiūt i pñti. ſ. gra

tiā ⁊ in futuro glām. Scie ſcūdo videndū eſt q̄ requirūt ad debitā ſumptionē hui^o ſa cramēti. Et notandū q̄ tria requirūt ſimunitas a pctō mortali: eleuatio mēt; ad de um: ⁊ mūdicia corpalis. De pmo dictū eſt ſup i pmo ca. ⁊ dicet etiā aliqd̄ in iſto. De ſcdo. ſ. de eleuatiōe mētis ad deū dic̄ ſacerdos añ incepti onē canonis. Surſum corz da. q̄ſi dicat q̄ volēs ſumere iſtud ſacſm d; hñe cor ſuum eleuatū ad deū. de tertio ſc; q̄ tractātes aliqd̄ ſacſm ma nus ſuas lauat. ⁊ iō cū i iſto ſacſo tractet ille q̄ eſt ſcſi ſā ctōz requirūt in ſumēte mundi cia corpalis. Notandū tñ q̄ imunitas a pctō mortali de neceſſitate requirūt ad ſumpti onē debitā iſti^o ſacſi. alia autē duo requirūt d̄ maḡ congrua te. ⁊ iō cū aliq̄ imūdicia corz poralis habeat aliqñ ſecū an nexam culpā mortālē ⁊ ebe tudinē mēt; ſ. pollutio q̄ ac cidit in ſomnis Vidēdū eſt de iſta pollutioe. quō ſpedit ſumptionē iſti^o ſacſi. Scien dū eſt q̄ pollutio q̄ accidit in ſomnis nō eſt pctm̄ de ſe. ſ; p̄t eē effectus pcti mortat vel venialis vel nulli^o. ſm q̄

q̄ſi dicat q̄ volēs ſumere iſtud ſacſm d; hñe cor ſuum eleuatū ad deū.

De ſcdo. ſ. de eleuatiōe mētis ad deū dic̄ ſacerdos añ incepti onē canonis.

pollutio mortua

De eucharistia

20

cā ei? p̄t eē vel p̄ctm mortale
vel veniale v̄l nullū. Sup̄ h̄
ḡ sp̄ recurrēdū est ad cām v̄n
puenit ista pollutō. P̄or aut̄
ista pollutio p̄uēire: v̄l ex co
gitatōe p̄terita: v̄l ex ebrieta
te: v̄l ex crapula: vel ex t̄rati
one diabolica: v̄l ex ifirmita
te: vel ex alleviatōe nature.
Primis duobz mōis nō p̄t
eē sine p̄ctō mortali v̄l veni
ali. qz si cogitatio deliberata
2cū p̄sensu p̄cesserit. v̄l ebrie
tas vel crapula fuit deliberata
v̄l p̄suetudinaria p̄ctm ē mor
tale. Et iō tal pollutio impe
dit necessario sumptōez istz
sacri. Si at̄ cogitatio n̄ fuit
cū p̄sensu deliberato v̄l ebrietas
n̄ fuit deliberata v̄l p̄suetudia
ria est p̄ctm veniale. 2 iō tal
pollutio n̄ ipedit de necitate
sūptōez istz sacri. sz tñ de cō
gruitate ipedit. 2 potissime
si fuerit i turpi imaginatōe p
p̄t quāvt cōit̄ d̄z rep̄m̄t m̄l
S3 si sit aliqd qd p̄pōderet
sic reuerētia festiuitat̄. vel ti
meat̄ de scādalo n̄ d̄z dimitti
p̄t hoc p̄ceptio corp̄is ch̄i.
Si at̄ pueniat ex illusiōe di
abolica n̄ credo q̄ debeat di
mitti: maxie si euēiat tpe ma
gne festiuitat̄ v̄l general̄ cōi
onis. Si at̄ euēiat ex ifirmi
tate nature vel alleviatōe na

ture si dimittat̄ p̄t reuerēt̄
am laudabile ē: nisi sit aliqd
qd reformet p̄ctm. v̄t dictū ē
sup̄. Et illō decretū qd d̄t q̄
hō p̄talē pollutōez d̄z abiti
nere. xxiij. horis itelligēdū ē
cū distinctōe sup̄dicta. Vi
so ḡ quot modis sumit̄ istō
sacm. 2 q̄ requir̄t ad debitā
hui? sacri sūptōez. vidēdū est
nūc q̄ dñt sumere istō sacm
Un̄ sciēdū q̄ istud sacm d̄z
sumi a ieiunis. v̄t h̄z. vii. q. i.
nihil. de p̄se. dist. v. v̄t ieiuni
Notādū p̄o q̄ duplex est ie
iuniū. qddā ē ieiuniū nature
qddā ē ieiuniū ecclie. Ieiuni
um nate soluit̄ p̄ susceptōem
cuiuscūqz cibi v̄l pot̄ v̄l etiā
medic̄ie. Ieiuniū ecclie solui
tur p̄ comestioez cuiuscūqz ci
bi sup̄t̄ i modū cibi: vna co
mestioe excepta. Qñ ḡ dicit̄
sacm eucharistie d̄z sumi a
ieiuno itelligit̄ de ieiunio na
ture. qz p̄us d̄z intrare in os
ch̄iani ille sc̄tissim? cib? q̄
cūqz aliud cib? ita q̄ ille q̄ su
mit̄ istū cibū sacrosctm̄ nihil
añ sup̄serit illa die p̄ moduz
cibi v̄l pot̄ v̄l medicine. Ve
rūm qz necitas n̄ h̄z legē. 2 i
firmis n̄ ē ipōnēda lex. iō ifir
mi 2 illi q̄ sūt i necitate posi
ti 2 p̄stituti nō sūt obligati ad
h̄: imo in q̄cūqz hora siue ve

regulatio
liberatio
Westm.

venerat
venerat
t. n. n.

Pompe
na p̄t
h̄m̄t h̄t

Tracta. iiii. prime partis

die siue de nocte siue p^o pran
diū siue añ pñt qñ eis fuerit
necesse istud sacm sumere.
S; qd si aliqs sacerdos vel
ali^o q dz cōicare lauet d mae
sibi os. z forte trāsglutit ali^o
qd d aq. nūqd ipedit a sūpri
one isti^o sacri. Dico q añ sū
prione isti^o sacri decēs ē q q
libet cor palr z spūalr mūdet
se qñtū pōt. z iō lauare os añ
sūptōez isti^o sacri laudo z ap
probo: ita tñ q caueat ne ali
qd de aq trāsglutiat scienter
Vex tñ si aliqd transglutiat
nō i mag z notabli qñtitate
cū salina: z p modū saline nō
credo q ipediat sūptōez isti^o
sacri. Sed pono q aliqs de
nocte comedat amisiū vl feni
culū vel aliqd aliō sūpserit. z
aliqd de reliqis remāserit i
ter dētes. z cū abluir os trāsg
lutit aliqd d s qd remāsit i
ter dētes. nūqd ipedit a sum
ptōe isti^o sacri: Dico q n exq
sciēter nō fac sed trāsglutit p
modū saline. Istō ē sacm
ñ dz sumi: nisi ab illo q habz
vsū rōis. Vñ ñ dz dari puerz
añqz pueniāt ad ānos discre
tiōis. sic hī i c. Dis vtriusqz
ser. extra d pe. z re. qz añ istō
tps nesciūt discernere int cū
bū spūale z cibū corpalem. z
sic nō adhiberēt debitā reue

rētiā tāto sacro. Eadē etiā rō
ne istō sacm nō ē dādū amē
nbo siue furiof. Distingueduz
est tñ d istz. qz aut tles fuerit
furiosi a nēitate: ita q nunqz
babuerūt vsū rōis. z credo
q talibz istō sacm ñ dz dari
qz istud sacm reqrit actualē
deuotōz i suscipiēte. z tles ñ
pñt hīc eā. Aut tles aliqñt
babuerūt vsū rōis s; amiserūt
ipz ppe aliquā cām. z hñt ali^o
q lucida iternalla. tpe q hñt
talīa lucida iternalla si petāt
cū deuotōe istō sacm z velint
recipe reuerēt dz eis dari: ita
tñ q tēpe furie nullo mō det
eis ppe cām iā dictā. Freneti
cis etiā ñ dz dari istō sacm.
maxie si timeat d irreuerētia
ad sacm. sic d spūitōe vl ali^o
q alio tli. Loqz qz de freneti
ciz i qbo ligat^o ē oinov^o rōis
Demonia cāt si cū reuerētia
z deuotōe peterēt credo q de
beret dari: dū tñ tles habēat
vsū rōis z actualē deuotōem
ad sacm. Et credo q tantaz
deuotōz possent hīc ad sacm
q ptute sacri isti^o a demonio
liberaret. Leprosi etiā ñ dz
dari istud sacm. qd itelligo
de leprosis sic infectis q nō
possent corp^o dñicū recipe et
tractare i ore suo qñ reijcerēt
ipm. sic se mlti qbo ceciderūt

Amisiū
vñ feni
culū

Amisiū
vñ feni
culū

Amisiū
vñ feni
culū

Amisiū

Amisiū

Leprosi

De eucharistia

labia et dentes, et sit toti cor-
 si usque ad guttur. Sic scribi-
 tur de quodam monacho cisterciensis
 vita sancti Ludonici quondam res-
 gis fracie: cui quando ponebatur si-
 bi bolus in ore cadebat sibi ille
 bolus. Et tali sic leproso non debet
 dari corpus christi. Alijs autem le-
 prosus bene potest dari. Sacerdos
 autem leprosus non debet in prentia populi ce-
 lebrare, sed si ad prentiam in secreto
 vellet celebrare possit. Et ita
 intelligo illa capitula, extra de cle-
 ricis egro, de recto: ibi, et tua
 nos Hugo est dicit quod sacerdos
 leprosus possit celebrare alijs
 leprosis prentibus dantes ad mor-
 tem per crimibus suis: quibus nisi de-
 gra spali non datur corpus christi, si-
 cut illi qui suspensum vel sumergunt vel
 comburunt, vel quolibet infici-
 unt. Illi autem qui per crimine heresis
 comburunt si cum deuotione humilita-
 te et reuerentia petant debet dari
 corpus christi, si cum extra de heretico,
 c. super eo, li. vi. Sed nunquam exi-
 stenti in peccato mortali dandum est
 corpus christi. Debet quod peccatum autem
 est notorium aut occultum. Si
 est notorium: puta si est notori-
 usurarius vel notori-
 uscubicularius: vel quolibet aliter notori-
 peccator nisi desistat: ac secundum statu-
 ta ecclesie indigne peniteat, non est
 dandum sibi corpus christi quantumcumque
 quod petat: imo est sibi dicendum

Amice non est bonum sumere panem
 filiorum et mittere cibum. Si
 autem est peccatum occultum, aut iste cor-
 pus christi tempore qui tenet communicare per-
 tit: puta tempore generalis communionis
 vel quod est infirmus, et sic de alijs ca-
 sibus in quibus tenet quilibet communicare,
 aut petit alio tempore. Si petat
 alio tempore quantumcumque petat in pu-
 blico non tenet sacerdos ipsum da-
 re sibi: sed dicere sibi, Amice non
 est tempus modo communicandi, et ideo non de-
 beo tibi dare corpus christi modo.
 Sed expecta tempus statutum. Si autem
 petat tempore qui tenet communicare, tunc
 aut iste petit corpus christi in pu-
 blico aut in secreto. Si petat in
 secreto non est sibi dandum: imo est
 monendum ne petat in publico.
 Sed si talis sit peccator in malicia
 sua et petat in publico sibi dari
 corpus christi, sacerdos debet ipsum si-
 bi dare, quod non debet ei perdere, nec
 alius debet perire iure suo quicquid
 sit declaratum ipsum amisisse ius
 illud. Et ideo cum quilibet prochi-
 heat ius petendi corpus christi a
 suo curato, et curatus sit obli-
 gat ad dandum isto tempore corpus
 christi prochiatis suis, et nullus si
 delinquit isto iure: nisi per peccatum
 mortale commissum publice. Et
 ideo quantumcumque sciat sacerdos sub
 dictum suum esse in peccato mortali: ni-
 si peccatum sit notorium non debet sibi
 denegare corpus christi: si tempore sta-

Tracta. III. prime partis

tuto et publico petat ipsum si
bi dari. Et ita legi fecisse b.
Bern. q. cum quidam die concareret
monachos suos. quidam querebatur.
Bern. sciebat esse in petro mortali
iter alios accessit ad eum. et b.
Bern. dedit sibi corpus Christi di
ces sumissa voce. iudicet dominus
inter me et te. qui velle dicere. dominus
scit quod tu idigne accedis et non
possum tibi negare. et ideo ipse in
dicet inter me et te. et statim ille mi
ser accepto corpore Christi cecidit
mortuus in terra. et ideo quilibet caue
at sibi ne idigne accedat. non ei
noceret sacerdoti sed sibi ipsi. et
sacerdotes non facerent si istud
exemplum et similia suis subditis fre
quentius nuntiarent. Sed nunquam sus
pectus in crimine debet dari istud
sacramentum si requirat. Dico quod tri
plex est suspicio. quia quidam est vio
lenta: quidam probabilis: quidam levis.
Suspicio violenta est illa quam non
admittit probatio. sicut si aliquis in
venit cum aliquo muliere corrupta
in lecto solus cum sola: nudus cum
nuda: loco et tempore ad hoc aptus: ne
erare: non. pentela: non. aliquis alio
obstantibus esset violenta suspicio
presumptio quod cognovisset eam: ita quod
non admitteret probatio in futurum
Probabilis suspicio est illa quam ori
tur ex aliquibus signis et reiectur
probabilibus. sicut si aliquis inveniret
frequentem cum aliquo loquentem in loco su

specto esset probabilis suspicio quod
aliquid malum ageretur. Levis su
spicio est quam non ex fatua et tor di
nata suspitione alicuius. Et ista
dicitur levis. id est fatua suspicio. Si
cut si videretur aliquem bonum vi
rum et aliquam bonam inuenculam
salutantes se sibi amicitias non
in loco non tempore suspectus fatuum es
set me presumere quod male age
ret. Et de tali dicit Salomon
Qui cito credit levis est cor
dium. Non ergo quandoque vix suspectus debet ali
quis crimine obeari corpus Christi da
ri. Dico quod si debet aliquis habere suspi
cio violenta de aliquo crimine no
torio quod illi debet denegari corpus
Christi. ubi gratia. de aliquo habet suspi
cio violenta quod sit notorie he
reticus vel usurarius vel peccubarius
us. et sic de alijs. Dico quod aliquis
debet sibi corpus Christi debet se purga
re de hominibus crimine. extra de
pur. ca. c. ij. Si autem habet de eo
solum suspicio probabilis non debet si
bi denegari corpus Christi quousque
esset probatum non est. sed notorie ha
beret talis suspicio non est: tamen esset
monendum quod purgaret se aliquis
accederet ad concipiendum. et si con
fiteretur bene faceret. Si autem perse
veraret istaret et negaret cri
mine de quo probabiliter presumere non
est. non credo quod aliquis probaturus esset pro
uandus iure quod habet in petendo et ac
cipiendo corpus Christi: presertim cum

De eucharistia

res sua agat, et si indigne acci-
piat no cet eiz n aliq. Tñ cre-
do q sacerdos ad trozē p̄t si
bi dicere et dz aliq̄ s̄ba p̄mia
toria dicēdo. si digne accepit
pficiat tibi ad salutē corpis et
aie: si indigne iudicet dñs int̄
te et me. Si at̄ p̄suptio leuis
beat̄ s̄ aliquē d̄ q̄cūq̄ crimi-
ne p̄t talē suspiciōez cū sit le-
uis, et fatuarin nullo dz agi s̄
cū i sp̄ali In gñali tñ cēt bo-
nū q sacerdos dicerz aliq̄ s̄-
ba cōmūnatoria oñdendo q
null⁹ dz p̄sumi eē mal⁹ nisi cō-
stet p̄ certo. i. c. d̄ p̄sūp. qz mlti
ti mltā loquūt. Et q̄ qlibet
dz se purgare q̄ ad dēz q̄ ad
p̄lm anteq̄ accedat ad istō
sacrm. S̄ nūqd̄ excōicat⁹
dz dari istō sacrm. Dico q̄ n̄
q̄din em̄ sūt excōicati diuisi
sūt a p̄ceptōe sacroz et a cōio-
ne fidelīū. S̄ qd̄ si aliq̄s ex-
cōicatus sit i piculo mortis et
petat sibi dari corp⁹ ch̄i. qd̄
dz fieri. Dico q̄ aut iste ē ex-
cōicat⁹ a canone siue a iure
aut a iudice Si est excōicat⁹
a canone siue a iure sacerdos
dz euz absoluerē si ip̄e petat
hūilr absolutōez. qz in piclo
mortis simplex sacerdos p̄t
cū absoluerē a q̄cūq̄ snia ex-
cōicatiois lata a canone. Eri-
am si absolutio cēt sedi apli

ce refuata. vt h̄i c. pastoral.
de offi. ordi. Tñ i q̄cūq̄ casu
absoluat dz absolui sub hac
forma. q̄ si dñs sibi det et p̄-
stet vitā statim q̄cito poterit
vadat ad illū q̄ p̄t eū absolue-
re mandatū illi sup̄ ill⁹ p̄ q̄b̄
excōicat⁹ fuerit hūilr. susce-
ptur⁹. Si n̄ facit statim relabit̄
i eādē excōicatiois sniam ip̄o
iure. vt h̄i extra de sen. ex. c.
eos. q. li. vj. Si at̄ est excōi-
catus a iudice. aut est excōi-
cat⁹ p̄ contumacia tñ: aut p̄ ali-
q̄ delicto siue debito. aut p̄
aliq̄ alio tali casu quocūq̄
sit dz absolui si petat hūilr
absolutōem. Ita tñ q̄ p̄mo
det pignora vl̄ cautioez ido-
neā q̄ parebit. i. obediet mā-
datis ecclie et satisfaciet pas-
sis ituriā. Et si neq̄ dare pi-
gnora vl̄ cautioez iuret q̄ sa-
tisfaciet q̄cito poterit. Sed
qd̄ si aliq̄s exis i petō mort-
tali vl̄ excōicat⁹ exis i piclo
mortis: mittat p̄ sacerdote vt
p̄fessioem ei⁹ audiat et eū ab-
soluat. et det sibi corp⁹ ch̄i. et
anq̄ sacerdos accedat ad eū
amittat loq̄lā. nūqd̄ dz sibi
dari corp⁹ ch̄i. Dico q̄ si itel-
ligat aliqd̄ monend⁹ ē si n̄ p̄t
loq̄q̄ oñdat aliq̄ siḡ p̄trudis
sic q̄ iunctas man⁹ eleuet ad
deū et pcutiat pecc̄ suū. et per

7 X
L
p̄
p̄
p̄

Cy
Cy
Cy
Cy

Sanctus
p̄
p̄

Tracta. III. prime partis

aliq̃ alta signa oñdar se pete
re absolutionē a pctis ⁊ inia
excōicatiois. ⁊ pētes eius ⁊
amici dñt loco ei⁹ ⁊ vice p
mittere ⁊ fide iuberet pigno
ra dare si possint q̃ si dñs p
stet sibi vitā pñtabit se p̃spe
ctui ei⁹ q̃ eū absolueret p̃ mās
datū illi⁹ sup̃ h̃ hūilr receptu
rua. ⁊ sic d̃z euz absolueret ⁊
cōicare. Si at̃ nihil itelligat
si cōstet ⁊ pbari possit q̃ sig
p̃ritōis ⁊ pñie p̃cesserint d̃z
absolui ⁊ cōicari: receper̃ tñ
pus cautioib⁹ vel pignozib⁹
vl iuramēto a pētib⁹ ⁊ ami
cis p̃ modū q̃ dicit⁹ est sup̃.

¶ Notādū aut̃ q̃ sacerdos qñ
cōicat pplm̃ suū d̃z eū mone
re de aliq̃b⁹. P̃rio q̃ nō acce
dat ad istō sac̃m cū p̃scia ali
cui⁹ pcti mortal̃. Sc̃do q̃ re
mittat odiū ⁊ rācorē cuiūq̃
Tertio q̃ null⁹ excōicat⁹ ac
cedat: nec nisi ieiun⁹ nisi in ca
su necitat̃. Quarto q̃ ante
cōionē ⁊ post abstineāt se ab
ṽporib⁹ suis ad min⁹ p̃ tres di
es. d̃ p̃se. di. ij. Dies h̃o. xxiij.
q. iij. sciatis. Quinto q̃ post
sumptōez corpis ch̃i nō spu
at i loco imūdo: vl i loco vbi
possit sputū calcari pedib⁹. ⁊
h̃ añ comestione post rece
ptionē corpis ch̃i fiendam
Sexto q̃ sibi qñtū potuerit

abstineant a vomitu ⁊ a nau
sea. Notādū etiā q̃ post sum
ptōez corpis ch̃i d̃z sumi d̃
vino aliqñtulu⁹ ne aliqd̃ de
isto sac̃o in ore remaneat et
spuēdo emittat. Uñ in aliq̃
bus ecclesijs est laudabil̃ cō
suetudo q̃ in die pasce p̃ cōi
onē sumit de vino ⁊ pane.

De ritu q̃ debet dici missa
Caplm̃. X.

¶ Unia honeste ⁊ fm

o ordinē fiāt in vobis.

Verba sūt apli infor
mātib⁹ instruet̃ nos quō or
dinate ⁊ honeste oīa opa n̄ra
maxie illa q̃ ad cultū dei p̃is
nēt faciam⁹ iter q̃ p̃ncipalr̃ ē
missa. Si g̃ i alijs n̄ris ope
rib⁹ honeste ⁊ ordinate nos
dēm⁹ h̃ie: mltō mag⁹ i missa
dicēda. Dōm est g̃ nūc de ri
tu misse. i. de mō q̃ debz dici
missa. Sciendum g̃ q̃ sacer
dos armis spūalib⁹ armat⁹.
id est sac̃s vestib⁹ de q̃b⁹ sup̃
dictū est indur⁹: d̃z accedere
ad altare. Et q̃z vt d̃t Salom̃
mon. Justus in p̃ncipio ser
monis accusator est sui. p̃mo
sacerdos d̃z accusare seipm̃ i
p̃fessioe: faciendo. s. p̃fessionē
generalē q̃ valet ad remissio
nē pctōz venialiu⁹ ⁊ etiā mor
taliū obliuoz. Sz de mortā
lib⁹ de q̃b⁹ recordat̃ d̃z añq̃

S. x.
m. l.
p. l. x.

ab. v. x. x. x. x.
I. m. l. d. x.

De eucharistia

induat se vltipe accedat ad altare sacraliter cōfiteri, et facta cōfessione pcedat ad missā. Notādū āt qre istud sacm vocat missa, fm Aug. dicit missa, qz dum istud sacm pficit mittit celestis missus. Et fm qd exponit Inno. Iste celestis missus ē magni pili an gelus, et mittit iste ad psecrādū. Vñ iste est sacerdos iuisibilis q pncipalr psecrat et cōficit h sacm vbiāqz pficiat vñ ipe est sacerdos et sacrificiū, vt dicit idē Aug. Aliā rōne affigit Hugo dicens, q ipa hostia p̄t vocari missa, quia trāsmissa ē pmo a p̄e vt eēt nobiscū, postea a nob p̄i vt p nob intercedat, Sciēdū ē aut q missa in tribz linguis celebrat, s. hebraica: greca: et latina. Nā Alla, a mē. Olāna Sabaoth sumūt de hebraica. Kyrie eleysō Xpe eleysō sumūt de greca. Reliq oia sumūt de latia. Dicit āt missa in istz tribz linguis, qz titul⁹ chri i cruce pēdēt scriptus fuit hebraice, grece: et latie. Diuidit ḡ missa i q̄tuoꝝ ptes, s. i obsecratōes: oꝝoes: postulatōes et gr̄aactōes. P̄ia ps p̄iet ad ppli instructionē, scōa ad matie psecratōz, t̄ia ad materie psecrate sūptionē, q̄rta

ad gr̄aactōes. P̄ia ps p̄edicta pncipio vsqz ad offeratoriū. Scōa ps ab offeratorio vsqz ad finē oꝝois dñice, i. vsqz ad finē de p̄i n̄i. Tertia ps vsqz ad cōionez. Quarta ps ps p̄edict vsqz ad finē. P̄ia ps p̄iet decē ptes Nā pmo dicit introit⁹, et dicit introit⁹ qz tunc sacerdos ministratur⁹ d̄z ad altare intrare, Et ē sciēdū q āti q̄t⁹ loco introit⁹ dicebat tot⁹ vn⁹ psalm⁹, et cātabat a clero circa ḡd⁹ altaris, et iō vocat ḡduale, S̄z b. Hier. q ex m̄a dato dñi Damasi pape eccl̄i asticū officium p maiori pte instituit p̄ter cātū ordinauit d̄ uersos introit⁹ fm diuersitatē dieꝝ ac festoꝝ, et de illo psalmo q antiquus dicebat et cātabat loco introit⁹ acceperunt p̄suz. Et est sciēdū q i singulz simplicibz diebz introit⁹ bis cātatur, ad designādū q i ch̄io se due nature, s. hūana et diuina. In solēnibz d̄z ter ad designādū tria t̄pa, s. t̄ps qd fuit a n̄ legē: t̄ps sub lege: et t̄pus gr̄e Vñ duabz p̄mis vicibz dicif sumissa voce, qz i p̄mis duobz t̄pibz n̄ apte n̄ clare loq̄ bāt hoies d̄ ch̄io, t̄tia āt vice d̄z alte, qz i t̄tio t̄pe i oēm trā exiuit son⁹ eoz, s. aptoꝝ et euāgelistaz, P̄itroitu seq̄t ky-

Tracta. III. prime partis

rie cleysō xpc cleysō kyrie ele
ysō. idē ē qđ dñe misere, xpc
cleysō pō idē ē qđ xpc misere
z dī ter ppe pīezr filiū z spm
scm. Et dī nouies ppe nouē
ordies āgeloz qđ pte mis
se associari petim⁹. In diebo
solēmb p kyrie cleysō cāta
tur hymn⁹ āgelic⁹. s. gl'ia i ex
cels deo. quē hymnū āgeli i
ntitate chī decātauerūt vsq
ibi. bone volūtat. Reliq oia
sez laudam⁹ te. z c. b. Hilari⁹
eps pictauic⁹ apposuit. z ad
missā cātari iſtituit. z dī cāta
ri iste hymn⁹ in festis aploz
martyz z pſelloz. i qđ hono
re dedicata est ecclia. Et i fe
stimitatib Marie. S; qñ i
diebo pſest cātāt missa d brā
pgie Mariae vī de spū scro: vī
de qđq; alio scro. nō dī i ca
hymn⁹ āgelicus vel symbolū
decātari: l; i missa ppa decā
tet pſatio. Et rō ē vt dī extra
de cele. mis. c. pſiliū. vt int cō
mēoratōez z solēnitatē dñā
oñdāt. In sabbato āt qñ cā
tāt de brā pgie Maria cre
do q dī dici gl'ia i excels deo
qz illa dies est spēalr dedica
ta brē marie pginī ppe multa
q nō oget hic dicere. Dicto
hymno āgelico sacerdos cō
uersus ad pplm salutat illū
dicēdo. dñs vobiscū: q salu

tatio fuit sumpta de veteri te
stamēto. s. de libro Ruth. qñ
dixit Booz messoribz suis.
dñs vobiscū. Sciēdū āt q
eps loco dñs vobiscū dicit. ^{spūs dī}
Pax vob. Et rō est. qz epus
repñtat psonā chī. q qñ salu
tabat discipulos suos dicebat
pax vob. Et est sciēdū q qñ
uis i ecclia nō sit nisi vn⁹. sp
m dī dicere sacerdos. dñs
vobiscū. qz loq̄r toti ecclie. ^{idē vobis}
ei rñdet. Et cū spū suo Que
rñsio fuit sumpta ab aplo in
epla. ij. ad Tim. iij. Post sa
lutatōez z rñsionē subiūgit sa
cerdos. Qzem⁹. loq̄ns qñ syn
dic⁹ in psona toti ppli. Et di
cro ozem⁹ dic oīoem. Et ista
oīo dī collecta. qz olim eps
siue sacerdos oīni ppl'o colle
cro dicebat eā sup pplm. Qz
pō tpi b nris nos n possūm⁹
ita pplm colligere dicimus
oīoem q antiqz generali vo
cabulo rerēto vocabat colle
cta. Et sciēdū q iste oīo nes
dñt dici sub certo nūero: ita
q dicat vna vel tres vī qñq; ^{vna}
vī septē. Qñ dī: vna fcat vni
tatē eēntie q i tribz psonis ē. ^{Tres}
Qñ dicūt tres fcat trinitatē
psonaz. Nam pma fcat pso
nā pñs. scda psonā filiū. tta
fcat psonā spū scī. ^{quā}
Vī dicūt ^{quā}
tres. qz chīs i sua passiōe ē

intra m
v. v. v. v. v.
v. v. v. v. v.

vna
Tres
quā
quā

De eucharistia

istō sacrm ē mēoziale ter legi
tur orasse p̄rio qñ orauit vt
trāsiret ab eo hora sue passi-
onis. Scdo qñ dicit. p̄i iē
sce illis qz nesciūt qd faciūt.
Tertio qñ dicit. In man⁹ tu-
as cōmēdo spm̄ meū. Qñ di-
cūt qñqz fēcāt memoriā qñqz
vulnez ch̄i. Qñ dicūt septe
fēcāt qz sacerdos si digne di-
cat missam eraudit p omibz
septe petitiōibz q in orōe dñi
ca ptinent. Al ad designdū
qz petit septe dona spūsc̄i si-
bi z alijs p qbz dīc missā fru-
te misse pfundi. z vt dīc m̄gr
Joānes beleth n̄ dñt dici vl-
tra septe Et ē sciēdū qz qñ dī-
missa p viuis nō dīc aliq
collecta p defuncts. z etiā qñ
dī missa p defūct̄s nō dīc
orō p viuis: nisi illa cōis. Di-
potēs sempitne de⁹ q viuoꝝ
z mortuoꝝ zc. Si āt i missa
p viuis aliq cāu dicat colle-
cta p mortuis. n̄ dīc vltia dīc
sz penultia. qz finis dīc rñdes
re pncipio. Et dīct̄ collectis
rñdes amē ad pfirmitiōem.
Collectis finit̄s dīc eplā. z dīc
ad ppli informatiōem. Et dīc
eplā ab ep̄ qd ē sup. z stolon
qd ē missio qñ supmissa. qz
eplē fuerit supmisse euāgelio
Et nota qz nullus dīc dicere
eplā nisi fuerit subdiacon⁹

Un meli⁹ est qz sacerdos di-
cat eā qz puer qz iuuat euz ad
missaz. Post eplā dīc rñso-
rū. qd sic noīat. qz p̄ sui suo
vel eplē rñdere dīc. Vlt⁹ p̄o
dīc a vertēdo. qz illi q dicunt
ipm dñt se vertere ad oriens
tē. Postea dīc allā cū p̄su suo
qd est cāricū leticie. Un tpe
ieiunioꝝ qd est tps luct⁹ nō
dīc dīc allā. nec eadē rōne in
missa p mortuis. In magnis
solennitatibz dīc post allā se-
qntia. i. p̄sa q etiā est cāricū
leticie. Et sic fēcāt ista duo le-
ticia glie padisi ad quā p̄tute
misse deuenire speram⁹. P⁹
si immediate legit euāgelii. et
in pncipio ille q legit illō sa-
lutat pplm vt reddat eū at-
tentū ad audiendū euāgelii
Dicīt aut euāgelii ab eu qd
est bonū. z angel⁹ qd est nūci-
us. qñ bon⁹ nūci⁹. qz i euāge-
lio nūciat ch̄s q est magni
psilij āgel⁹. Al qz i eo nūciā-
tur oīa q ptinēt ad salutē no-
strā. Et nota qz qñ euāgeli-
um sumit de pncipio dīc dīc
iniciū sci euāgelij. sic i euāge-
lio Mat. Liber gñarōis. z i
euāgelio Lu. Fuit i diebz he-
rodīs reḡ. z in euāg. Jo. In
pncipio erat p̄bū. Cū āt euā-
gelii nō sumit de pncipio dīc
dīc seqntia sancti euāgelij

Tracta. III. prime partis

7 est len⁹ p⁹ba seq⁹ntia se p⁹ba
 fcti euāgelij. Notādū est q⁹
 dicto titlo euāgelij d³ rīdes
 rīglia tibi dñe. q² i euāgelio
 agit d³ glia dīz nra. q² l⁹ s. chīs
 vicit diabolū 7 nos redemit
 7 victor ad glia; p⁹is ascens
 dit. Et iō auditores euāgelij
 lerātes ad laudē sui saluator
 ris siue redēptor⁹ exclamant
 dicētes glia tibi dñe. q² l⁹ dī
 cāt. Dñe glia tua q² in euāge
 lio p⁹dicat nobiscū sine fine p
 maneat 7 sp⁹ crescat. Notā
 dū etiā q⁹ q² legi⁹ euāgelij
 duo cerei dñt accēdi: i signū
 q⁹ dñs misit discipulos suos
 binos 7 binos an⁹ faciē suā
 p⁹dicare euāgelij illud. Ergo
 notādū est q⁹ q² i choat euā
 gelij tā cler⁹ q² pplus: tā p⁹fes
 rēs q² audies dñt se munire
 signo cruc⁹ i frōre: i ore 7 i pe
 ctore. In frōre q² frōs est lo
 cus p⁹ecūdie. Un⁹ hoies inez
 recūdos effrōtes. i. sine frōs
 te dicim⁹. Per h⁹ g⁹ q² frōti sū
 gnū cruc⁹ i ponim⁹ p⁹cam⁹ q² n⁹
 erubescā credere i chīm cru
 cifixū. 7 eū v⁹z deū 7 hoīem
 p⁹fiteri. In h⁹ at⁹ q² os 7 pecc⁹
 sigm⁹ oñdim⁹ nos audacter
 7 simplr⁹ p⁹fiteri ore. 7 fidelit⁹
 7 firmi⁹ credere corde chīm
 crucifixū. 7 liber legi⁹ deū 7
 dñz n⁹m eē. Sacerdos itaq⁹

vel diacon⁹ euāgelij lectur⁹
 se signat i frōre: in ore: 7 i pes
 ctore. q² si dicat nō erubesco
 euāgelij ipm ore p⁹dico 7 cor
 de credo. Lib⁹ etiā signat ac
 si dicat hic est liber crucifixi
 Dū aut⁹ euāgelij legi⁹ cuncti
 deponūt v⁹clamia capirū p⁹pe
 duo. P⁹io ad oñdēdū q⁹ euā
 gelica doctria oīa v⁹clamina
 leg⁹ atiq⁹ remouit. Scōdo ad
 oñdēdū q⁹ oēs q²q² sensus
 dñt eē ap⁹i ad andiēdū euā
 gelij. Et sciendū q⁹ ille q² dīc
 euāgelij d³ hīe faciē ad a q²
 lonē: in signū q⁹ in p⁹ute scī
 euāgelij debem⁹ nos munire
 p⁹isidias diaboli q² veniunt
 ab aqlone. Ut em⁹ dic⁹ Zie
 remias. Ab aqlone pandet
 oē malū. Finito euāgelio q²
 lib⁹ d³ se munire cruc⁹ signa
 culo p⁹tra diabolū ne rapiat
 euāgelij siue fimonē euāge
 lij de ore seu d³ corde ei⁹. P⁹
 euāgelij imediate seq⁹t sym
 bolū. i. credo i vnū deū. q² n⁹
 d³ dici nisi i dieb⁹ solēnib⁹: n⁹
 tū i oib⁹: s³ solū i illis de q²bo
 mētio fit i symbolo. Un⁹ d³
 dici i oib⁹ dieb⁹ dñic⁹. 7 in fes
 to sc⁹tē tñit⁹at⁹: i n⁹itate dñi: i
 circūcisiōe dñi: i eph⁹ia: in fes
 to pasce: i ascēsiōe: i festo pē
 te. in festo oīm sc⁹roz: i trāff⁹
 guratōe dñi: i fest⁹ b⁹te marie

De eucharistia

¶ Ii festo oim aploz et scete
crucis. In alijs at festiuitati.
n dz dici. Dicto simbolo seq
tur offertoriū. qd dz ab offe
redo. qz tūc offerim⁹ ea q sūt
ncaria ad missā. s. panē. vinū
et aqm. et sacerdos offert ista
duo dicēs. Suscipe scā tri
nitas zc. Et fac signū crucis
sup panē et vinū et ad h vt ds
ea scificet. et nota q sacerdos
bndic aqm et n vinū. qz aq sc
pplz q idiget bndictōe di. vi
nū at fcat chz q ē sup oia bñ
dic⁹. Et i h terminat pma ps
misse q ē ad ppli istructōez et
ppatōz ad tātū sacz. Seq
scōa ps q ē d matia psecrati
onis. Et ista hz qtuor ptes
pna ps dz secreta. scōa ps p
fatio. etia ps canō. qrtā dñi
ca oio. Recepta oblatōne sa
cerdos lauat sibi man⁹ et re
dicēs ad altare icliat sepfūde
dicēs. In spū hūilitat. ad d
notādū q p mūdiciā et inocē
tiā vite et hūilitatē et pūitōez
cordis effici qd dign⁹ mīster
hui⁹ sacri. et erigēs se pūit ad
pplm dicēs. Orate p me frēs
zc. Et iō illi q audiūt dñt o
rare p eo dicēdo illū psalmū
Et audiat te dñs i die tribula
tōis zc. vl⁹ dicēdo. Dñs sit i
corde tuo et i ore tuo vt susci
piat sacrificiū de ore tuo de

maibz tuis. p tua et nra oīzq
salute. Et laici se dñt icliare
sitr et dicere illd qd sciūt. tūc
sacerdos dt sub silētio secre
tas. Et ē sciēdū q totidē se
crete et in eodē ordie de eisdē
dñt dici qz collecte pcessēt
aū i exordio misse aū eplā m
nec pleā nec pauciores. et dz
secreta. qz secrete pnūciat cū
tū oli altavoce dicerēt vñ ab
oibz laicis sciebat. Scōm at
qd narrat mag⁹ Joānes bez
leth i sūma sua. pūit se i q
dā die q qdam pastores sup
qndā lapidē ponerēt panē et
dicerēt secretā et alia pba cas
nonis sup panē: q ad pboz
eoz. placōez ē i carnē puer⁹
i qd diuit⁹ scā fuit acerrima
vidicta. Nā oēs ictu fulmis
mortui sūt. Et iō statutū fuit
vt dēto iste secrete sb silētio
dicerēt: ita q nesciāt a laicis
Scōa rō ē ne vilescat sic fac
scpta obscure tradita ē ne vi
lescat. P⁹ea sacerdos dt alta
voce. p oia scā scloz. et nūlo
amē. sacerdos n pūit se ad
pplz salutē ipz dicēdo. dñs
vobiscū. De q saluatōez e
rūsiōe dictū ē s. Et qz i illo
sacro requit mag⁹ eleuatō mē
s ad deū. iō dt sacerdos. sur
sū corda. q. d. hēte corda sur
sū eleuata ad deū. iuxta illd

Tracta. iiii. prime partis

apli. Que sursum se q̄rite. Et
p̄ls q̄i obediēs siue p̄fetiēs
dic̄ hēm̄ ad dñz corda eleua
ta. Et q̄z p̄ oibz q̄ de⁹ nob̄ cō
tulit gr̄as ei ip̄edere deb̄. s̄b
iūgit sacerdos B̄ras agam⁹
dño dō nro. z p̄ls r̄ndet q̄li
p̄fetiēs. dignūz iustū ē. P̄ ea
seq̄t p̄fatio. Et d̄z p̄fatio q̄li p̄
locut⁹. i. ad mysteriū p̄p̄atio
ita q̄ i p̄fatioe noiant aliq̄ or
dies āgeloz. q̄ i missa āgelos
p̄ntes eē credim⁹ z assistere
sacerdoti. Dicta p̄fatioe sub
iūgit can⁹ āgeloz. i. Sc̄tus
sc̄tus sc̄tus dñs de⁹ sabaoth
id ē exercitū. etiā osanna. i.
obsecro salua. Et d̄z ter sc̄us
ad denotādū t̄nitatē p̄sonaz.
q̄z d̄z p̄mo sc̄tus p̄ p̄sōa p̄ris
sc̄do p̄ p̄sōa filiū. t̄tio p̄ p̄sōa
na sp̄s̄sc̄ti. Et d̄z dñs de⁹ in
singlari ad oñdēdū q̄ vna ē
eēntia i tribz p̄sōis. Et sumit
istō d̄ Elia Elia. vj. Elia
ei d̄t se vidisse seraphi clamā
tia sc̄tus sc̄us sc̄us zc̄. vñ nos
cātica āgeloz decātā. q̄z p̄ h̄
sacrificiū hoies assūi ad āge
loz ordies n̄ dubitā. z iō cū
eis i excels⁹ saluari clamam⁹.
P̄ h̄ d̄z ali⁹ p̄p̄. i. B̄ndict⁹ zc̄
q̄ p̄ sumit ex euā. Mat. xxi.
z iō dñi cātā debz fieri signū
crucis. i. signū q̄ sumit d̄ euā
gelio qd̄ ē liber crucifigi. z iō
i isto p̄su p̄fitemur cb̄m ve

nisse i mōz z ab eo saluari ro
gam⁹. Postea seq̄t canō. z i
pit ibi. Te igit̄ zc̄. z durat v̄l
q̄z par dñi. Et d̄z canō qd̄ ē
nomē grecū. z vult dicere in
latio reglā. Et iō d̄z canō. i.
reglā. q̄z p̄ h̄mōi p̄ba fit reglā
rit h̄ sacri p̄secratō. l̄ q̄z cele
brās reglarit d̄z i oibz se h̄ie
Et totū q̄cqd̄ p̄rinet i isto ca
none excepto. Pater noster
dicitur sub silentio. Et bul⁹
causa triplex est. Prima. q̄z
deus n̄ attēdit clamorē oñis
sz cordis. Vñ dicit B̄r. Hō
vox sz votū. n̄ cordula multū
carocū. Hō clamor sz amor
sōat i aure d̄i. Sc̄da cā ē ne
mister q̄ cū sūma f̄uerētia ac
deuotōe ac mēt̄ recolletōe
d̄z h̄ie z p̄ferre oīa p̄ba cano
nis lōgo clamore fatigat⁹ im
pediat v̄l deficiat a sua deuo
tiōe. Tertia cā ē ne p̄ q̄tidias
nū z freq̄ntē vsū p̄ba vilescāt
z i loc⁹ nō p̄p̄erētibz dicāt. z
sic fiāt i ruinā. vt sup̄ d̄ pasto
ribz dixi. In qdā em̄ decreto
p̄hibet sub anathēate vt nul
lus nisi sacri vestibz idur⁹. z i
libro z sup̄ altare p̄secratū p̄
ferat p̄ba canōis. z iō q̄z vir
pollut⁹ labijs ego suz. z ista
sacratissima p̄ba s̄t ita arca
na q̄ nō licz ea hoī p̄tōri lo
q̄. iō de ip̄is taceo. Hoc āt
dico. q̄ nulli p̄p̄ia auctē nisi

De eucharistia

dñs pape licet aliquid de eis
subtrahere vlt addere. No-
tādū pō q canon signant i-
cipit p istā lram. **T.** q antiq-
tus fiebat p modū crucis: qm
sacrificiū qd fit virtute istoz
pboz est memoratiū dñice
passiois. **Uñ** chris q instituit
h sacm dixit. **H** facite i meā
cōmemoratiōez. **Lu. xxij.** Et
qm ista verba efficacā hnt a
passiōe chri. **Uñ** ppe h ima-
go crucifixi dz ibi depigi. In
istis etiā sacratissimis p̄bis
fit orō gñalis p ecclia catho-
lica. **z p** papa q est caput ec-
clesie. **z p** epō. **Et** credo q dz
intelligi p epō i cui⁹ diocesi
dz missa. **z p** epō etiā q ordi-
nauit celebrantē. **Orat** etiā p
rege q est dñs tpalis. **Orat**
et p oibz orthodoxis. i. chri-
stianis catholice et aplice fidei
cultoribz. q p̄ba exponēt in
tertia pte hui⁹ opis qm age-
re credo i deū. **Uñ** p ista p̄-
ba excludūt scismatici: here-
tici: iudei: saraceni: pagani.
excoīcati. **Et** sic nota hic nō
orari p excoīcatz. **Post** h fit
orō sp̄al p illis siue alijs q-
bus obligat⁹ ē sacerdos. **Et**
credo q sic eis est obligatus
ex ordie charitatis: ita tenet
ordiare eos i missa. ita q pri-
mo ponat illū cui pmo ē ob-

ligat⁹. **z** sic de alijs. **Ira tñ** q
si sp̄alr dic missam p aliq q
p̄tutē sacrificij referat adipz
z ppe h nō excludit qn possit
z debeat orare p alijs. **Et tñ**
circa istā orōnē aduertendū
est q dz eē mētalio **z** nō voca-
lio. **Et rō** pōt assignari q ad
nūc duplex. **Prima** vt sacer-
dos sit mag⁹ recollect⁹ **z** attē-
tus. qz pmo aliq̄tiēs ipedit
attentōez. **Scdo** ad oñdens
dū q de⁹ nō attēdit ad clamo-
rē oris sz cordis. vt sup. **No-**
tādū etiā q nullus fidel cul⁹
occurrat memoria dz exclus-
di ab orōe ista: imo qlibet eu-
ius occurrit mēoria est deo
sp̄alr p̄mēdād⁹ als sacerdos
peccarz. **Notādū** etiā q sa-
cerdos añqz dic missā p̄ fa-
cere istā orōnē. dicēdo mēta-
lit. **Dñe** dñs ego i missa itēdo
tibi recōmēdare istū **z** istum
postea suffic⁹ q dicat mētalr
i missa. **Memēto** dñe illorū
qs tibi añ scōmēdaui. **Post**
ea noiant mlti sciz scē q oēs
p chio se sacrificauerūt expo-
nēdo se morti. **Et** ista p̄nunc
sufficiunt q ad p̄ba canonis
Sz dñm est aliqd de signis
q fiūt i canone. **Uñ** sciēdū q
fm qd dic Inno. a li. de mis-
sa. **Cruc** signōes q fiūt i mis-
sa sūt i nūero. **xxv.** **z** fiūt i septe

Tracta. III. prime partis

viciis. q̄ scāt exisse passiōez
ch̄i. P̄ia vice fuit tres dicē
do illa p̄ba. Hec dona. Hec
mūera. 7 scāt trinā traditōez
ch̄i. P̄a p̄mo fuit tradit⁹ a
deo p̄ie: q̄ cū in m̄dum misit
Scōo a iuda traditore: q̄ cū
vendidit. Tercio a iudeis: q̄
cū pilato ad crucifigendū tra
diderunt. In scōa vice fiunt
q̄nq; dicēdo illa p̄ba. B̄ndi
ctā ascriptā zc. Et scāt q̄nq;
psonas q̄ fuerūt i passiōe ch̄i
scz psonā ch̄i vediti: psonaz
iude vedit⁹. 7 psonas emen
tiū. q̄ fuerūt tres. s. p̄rifices
pharisei scribe. In tertiavi
ce fuit due. dicēdo illō p̄bum
b̄ndixit. qd̄ p̄bū d̄: p̄mo sup
panē. scōo sup vinū. 7 fiunt
iste due cruces ppter quersio
nē duplicis materie. s. panis 7
vini. In q̄rta vice fiunt q̄nq;
dicēdo illa p̄ba. hostiam pur
rā zc. 7 scāt q̄nq; vulnera q̄
ch̄is prulit i cruce. In q̄nta
vice fuit due. vna sup corp⁹.
alia sup sanguinē. dicēdo il
la p̄ba. sacrosctm filij tui cor
pus zc. 7 significā vincula q̄
bus ligat⁹ fuit ch̄is 7 flagel
la q̄b; fuit flagellar⁹. In se
xta vice fuit tres dicēdo illa
p̄ba sc̄ificas: viuificas zc. 7
scāt tres crucifixiones ch̄i.
P̄a p̄mo fuit crucifix⁹ ligui

iudeoz. scōo snia pilati. etio
māib; militū. In septia vice
fiunt q̄nq; dicēdo illa p̄ba. p
ip̄s 7 in ip̄o zc. tres cū corpe
sup calicē 7 due als sup alta
re a lafe. 7 scāt tres cruciat⁹
s. passiōis: ppassiōis: 7 ppassi
ōis: 7 aqm 7 sāguinē q̄ kus
xc̄r de lafe ch̄i. 7 sic fuit in
vniuerso. xxv. q̄ ē nūer⁹ cubi
cus ad d̄signādū q̄ q̄ntūcūq;
m̄ltiplicet sacrificiū ē sp̄ vnū
7 istō sufficiat d̄ signis cano
nis. 7 p̄ p̄ns d̄ scōa pte misse
q̄ ē ad matie sacri p̄secratiōez
exceptoq; q̄n d̄z par d̄ni fuit
tres cruces. Scāt etia p̄s
q̄ ē ad matie sacri sup̄rōz. Et
i ista pte p̄mo sacerdos fran
git hostiā in tres ptes. q̄z p
ma scāt corp⁹ xpi mysticiū. s.
fideles q̄ pegrināt i m̄do. scz
cūda illos q̄ s̄t i purgatorio.
tertia illos q̄ s̄t i paradiso. Et
dicto. p oīa seclā seclōz. 7 m̄
so amē. dicit sacerdos. Pax
d̄ni sit sp̄ vobiscum faciendo
tres cruces cū vna pte hostie
sup calicē. 7 scāt q̄ p mortē
ch̄i fuit par int̄ deū 7 hoīez
reformata. Et d̄z ter. Agn⁹
d̄i. Agn⁹ d̄z ab agnō qd̄ ē p̄i
qz ch̄is iesus sua pietate nos
redemit. Vel d̄z agn⁹ ab agnō
scēdo. qz solo balatu agnus
m̄iez suā aḡscit. sic ch̄is i pas

De eucharistia

fide sua mrem suā aguit, et iō
 dicitur ter agnō di. qz chris i cruce
 pēdēs tria pgnit, s. ptem suū
 ei obediēdo, et mrem suā hgi
 nē hgi nī cōmendādo, et gen^o
 hūanū spz redimēdo. Et dicitur
 bis mifere, et vltio dicitur, dona
 nob pacē, ad oñdēdūq i mū
 do isto et i purgatorio idigē^o
 mia dicitur, et i paradiso hēbī^o pacē
 et reqz opulētā. In missa p
 defūcīs dicitur, dona eis reqz, qz
 missa p eis dicitur vt veniāt ad req
 em paradisi. Postea ponit vnā
 pte hostie i calicē, et fecit illos
 q se i paradiso: q se iebriati gla
 paradisi, s. illō ps. xxxv. Inebriabūt
 ab vbrate dom^o tue. Postea accepit
 pacē osculo fm qsdā ab eucharistia, fm
 alios a calice, s. alios ab al
 tari dat pacē diacono, et ille
 subdiacono, et sic p istos des
 scēdit ad alios, ad designndū
 q par dicitur q erupat oēs sēsi p
 chris descēdit ad platos, et d
 platos ad sbditos, et fecit ei q
 oēs q volūt eē picipes fru
 ct^o isti^o sacri dñt eē in viculo
 pacē et charitat^o astricti. Ps.
 ea dicta qdā orōne sacerdos
 recipit sacrm sub vtraq spē.
 Laic^o sāt nō dat sub specie vi
 ni ppter piclm effusiōis. Post
 sūp rōz sacri sumat vinū et ab
 luat os nisi eēt illa die aliam

missā celebratur^o, et tñ dicitur ter
 tia pre. Quarta ps misse q
 pñet ad grā pactōz pmo pñis
 net cōiōnē, et dicitur cōiō a cō qd
 ē sil^o et vñio, ad denotādū q il
 li^o sacri pñte sum^o p charita
 tē vñiti dō et pñio. Ps^o cōiōnē
 dicitur post cōiō qdā orō q sic no
 miat, qz dicitur p^o cōiōnē. Et de
 bēt dici iste orōes eodē nūe
 ro et eodē ordie qb fuerūt dī
 cte collecte añ eplam, et eodē
 mō tñiari. Postea salutato
 pplo et rñso, et cū spū tuo, dicit
 sacerdos. Ite missa ē, et ē sēs^o
 ite p^o me ad chīm et seqmī cū
 qz hostia ē missa p vobis ad
 dñm pñez placādū, vñ ite ad
 ppa, qz missa ē pñta. Et no
 ta q ite missa ē: nō dicitur nisi
 dicat glia i excels, sed dicitur
 bñdicam^o dño, et i missa pro
 mortuis, reqzescāt i pace. Si
 qrat, qre nō i fine cuiuslibet
 misse dicitur ite missa est. Rñdeo
 q corp^o chri mysticū qd est
 ecclia ē triplex, scilicet qd ē i ce
 lo glificatū, i. scilicet q se i parad
 iso. Alio qd ē adhuc i tris, i.
 fideles q se i b mōdo. Alio qd
 iā recessit d b mōdo nō tñ ad
 huc ē i paradiso, i. fideles q sūt
 i purgatorio. 2. q qlibz mis
 sa totū corp^o chri mysticū re
 spiciat, sic ps p triplicē hostie
 portōez, tñ fm istam triplicē

Tracta. III. prime partis

omniā pūgit missas ter app
priari Quedā ei celebrāt ad
honorē sctōz, qz q̄ iā se corā
deo, iō i ill' missis lñiat ppl's
z dicit ite missa ē, q̄i dicat, ite se
stinare igredi in illā regem.
Quedā spēalr celebrāt ad sa
lutē viuoz, z qz n̄ sum⁹ certi
de salute n̄ra, iō dēm⁹ eē soli
citi ne p negligētiā n̄raz i nob
misse efficacia euanesca. iō
dicit i ist' missis i fine bñdica
mus dño, fm illō ps. xxxij.
Bñdica dñs i oī tpe. Quedā
dicūt spēalr ad regēz defun
ctoz, z i ill' dicit, regēscāt i pace
Et nota qz sacerdos qñq̄es
se p̄rit ad pplz z cū h̄ septies
salutat ipz. Ex āt qñq̄es p̄rit
se ad pplz fcat qz qñq̄es xp̄s
appuit i die resurrectōis sue
p̄rio marie magd. in orto
scōo mlieribz eūibz z redeū
tibz d̄ monumēto. et iō b. Pe
tro, z iō qñ se p̄rit et iō sacer
dos n̄ loq̄t alte. q̄rto appuit
discipul' qñ itrauit ad eos ia
nuis claus. z Thomas n̄ erat
cū eis. q̄nto appuit duobz di
scipul' eūibz i emaus. Ex āt
salutat septies pplz fcat qz p̄
tute misse salutē p̄sequimur et
nā, i q̄ hēm⁹ septē dotes. q̄r
tuor ex pte corpis, z tres ex
pte aie. Notādū etiā qz istō
qz sacerdos incipit missā a de

xtra pte altaris, z postea va
dit ad sinistrā, z itēz redit ad
dextrā fcat qz cb̄s d̄ dextra
p̄ris venit i sinistrā mōi, z ite
rū redit i die alcefiōis ad de
xtrā p̄ris, iuxta illō Joā. Eri
ui a p̄re z veni i mōm, itēz re
linq̄ mōz z vado ad p̄res. Si
āt q̄rat, vtz canō debeat di
ci tarde aut cito, i. an debeat
sacerdos mltū morari in ca
none an n̄. Dōz ē qz sacerdos
d̄z cū bona maturitate z euz
maḡ attētiōe d̄scere oīa p̄ba
canonis, n̄ tñ d̄z ibi morari
mltū ne mulce veniētes pdāt
suauitatē vnguētiā, ne dia
bolice tēratōes sibi p̄di faci
ant suauitatē vngētiā, i. p̄ritē
h̄ sacri seu sacrificij, qz volū
tas hoīs labil' ē z mutabil', et
nūq̄ i eodē statu pmāet. Jō
sub figura h̄ dictū fuit filiis
isrl' qz cōderēt agnū pascale
festināt. Notādū etiā qz nū
qz missa d̄z dici sine lumie. Et
ista de ritu misse sufficiāt

De defectibz occurrētibz
in missa. Cap. XI.

Bi mai⁹ piclm̄ irēdit
v̄ ibi plen⁹ est p̄sulēdū,
z qz i celebratōe misse
nisi d̄bito mō fiat iminet ma
ximū piclm̄. iō d̄ defectibz q̄
i celebratōe possent p̄tigere
d̄z sūmope p̄caneri p̄nt gē

De eucharistia

defectus in missa an consecratorum vel
 p^ro vel in ipsa consecratione. An conse-
 cratorum potest esse defectus si non ministrum
 debita materia: puta si loco vi-
 ni ministrum aqua. Unum pono quod sa-
 cerdos vel minister eius qui fuit si-
 bi in missa ponat in calicem aquam
 credens esse vinum album quod dicitur fie-
 ri. Dominum quod sacerdos aut precipit
 istum errorem an consecratorum vel
 p^ro. Si an consecratorum dicit aquam
 effundere et ministrare vinum cum aqua
 et sic procedere. Si autem aduer-
 tat p^ro consecratorum aut aduer-
 tit an superius corporis aut post
 ea. Si an administrari dicit vi-
 num cum aqua in calice et recipere ibi
 Si ille modo postquam cenatum est et cetera.
 Si autem aduertat p^ro superius cor-
 poris dicit administrare unam ho-
 stiam non consecratam, et ponere vinum
 cum aqua in calice, et recipere a prin-
 cipio canonis et quod dicitur. Tunc cre-
 do quod sufficeret reincipere ab il-
 lo loco, consecrantes, et perficere mi-
 nisterium suum. Et si dicas, quod for-
 te iste non precipit istum errorem quod
 usque superius aquam quam loco vi-
 ni fuit potata in calice, et sic non
 esset ieiunium. Et sic ut videtur non
 dicit iterum consecrare. In isto casu
 sic dico quod istud est tenendum pre-
 gula generalis, quod quicumque circa
 unam materiam sunt duo precepta
 fortius magis obligat: modo cir-
 ca celebrationem missae sunt duo
 precepta. Unum preceptum est quod

missa dicatur a ieiunio. Aliud
 est quod sacris integrum perficiatur, id est, quod
 celebrans super consecratum sicut veritas
 spiritus, id est, panis et vini. Constat autem
 quod preceptum de integritate sacri
 fortius est quam preceptum quod sumatur a ie-
 iunio: cum illud respiciat essentiam
 sacri, et istud eius usus. Quare quantumvis
 cumque iste superius aquam et non
 sit ieiunium, nihilominus tamen dicitur
 facere sic dictum est superius, id est, quod ha-
 beat hostiam non consecratam et vi-
 num et aquam admisceret, et reinci-
 piat a principio canonis, sicut ab
 illo loco consecrantes et cetera, et sic to-
 tum perficit usque ad finem. Sed quod
 si ille qui ministravit vinum in calice
 non apposuit ibi aquam quod faciendum
 est. In hoc casu dico quod si sa-
 cerdos aduertat istud an conse-
 crationem sanguinis dicit ponere
 aquam in calicem, et sic consecrare
 Si autem precipit p^ro consecrationem
 sanguinis dicit preterire de negligentia
 et procedat in missa, quia vinum est
 propria materia hoc sacri et non aqua, ut
 dictum est superius, dicit tamen admisceri
 et quod dicitur congruitate. Sed quod si
 sacerdos aduertat venenum in
 mixtum esse in calice vel araneam
 vel muscam ibi cecidisse, non dicitur
 dicit sumere. Certe quantumvis ad ve-
 nenum vel araneam dico quod non, ne
 calix vite fiat sibi calix mortis
 sed sanguis iste dicit poni in aliquo
 vase modo et apto, et dicit poni in
 ter reliquias cum aliquo scriptura

Tracta. III. prime partis

notificāte ibi eē sāguinē chīi
z q nō sumat ab aliq. qz spē
bus istis admixtū est venenū.
Et nisi sacerdos supserit cor
pus chīi d3 ponere aliū vinū
ī calice cū aq. z reincipē ab il
lo loco. Sili mō zē. Si āt
sumpserit cor p^o. d3 hīe aliaz
hostiā n̄ psecratā. vt dicn3 ē
sup. Quantū ad muscā dico
q p^o muscā nō d3 dimittere
qn sumat: n̄ tū credo q dbe
at trāsglutire muscā vt qdaz
dicūt: s3 sufficit q lauet z lo
tio sumat. z si timeat de vo
mitu comedat aliqd phibēs
vomitu: z muscā pburat z ci
nis ī sacratio pfect. Et idez
dico de aranea. s. q sic d3 cō
buri z cinis ī sacratio refua
ri. S3 pono q qñ sacerdos
elenat hostiā appet ibi spēs
puerit carnīs qd faciet. Di
co q aut istud apparet oībo
aut sacerdoti tm̄: aut populo
tm̄. Si apparet ita oībo in
isto casu dñt fūdi oīones ad
deū vt reuertat ad spēm pa
nis. z si fiat debz sumi. Sin
aut d3 hīe alia materia. s. ho
stia z psecrari. Si āt nō ap
pareat sacerdoti s3 p^olo tm̄
d3 sumi a sacerdote S3 pōt
pstringere q calce cadat z san
guis effūdat. qd g faciendū ē
tūc. Dico q qd agendū sit in

isto casu edocemur ex qdam
decreto. Pū pape. in q decre
to d3 sic. Si p negligētiā ali
qd de sanguine stillauerit in
terrā ligua labat z tra radat
Si p^o fuerit tabula vt n̄ cō
culcet loc^o radat z ī igne p^osu
mat. z cinis intra altare con
dat. z sacerdos. xl. dieb^o peni
teat. Si sup altare distillas
uerit calix: forbeat mīster stil
lā z tribo dieb^o peniteat. Si
sup linteū altaris z ad aliud
stilla puenerit qtuor dieb^o
peniteat. Si vsq ad certūz
linteū stilla puenerit penite
at. ix. dieb^o. Si vsq ad qrtū
linteū peniteat. xl. dieb^o. z li
reamina q stilla tetigerit tris
bus vicib^o abluat mīster cas
lice supposito. z aqua abluti
onis sumat z in aliq vase in
tra altare recōdat. Si qd p
ebrietatē vel voracitatez eu
charistiā euomuerit si laic^o
fuerit. xl. dieb^o peniteat. cle
ricus vel monach^o. lxx. dies
bus peniteat. ep^o. xc. Si p^o
īfirmitatē cā euomuerit. vii.
dieb^o peniteat. Ita habent
de p^ole. di. ij. c. Si p negligē
tiā. z. c. Si qd p ebrietatem
Et matia illi^o vomit^o d3 ac
cipi z pburī. z cineres iuxta
altare recondi. Que pñia d3
eē ista. Dicūt aliq q oībo die

De eucharistia

bis illi⁹ pñe d³ ieiunare in pane z aq̄ z cessare a cōione. Alij dicūt q̄ sufficit q̄ faciat aliquā abstinētiā vl' dicat aliq̄s oīes. Sz pono q̄ aliq̄s sacerdos iduat se ad missam z postq̄ iaz pcesserit ad missam recolit se aliq̄d pctm mortale cōmisisse de q̄ nō fuit p̄fessus. vl' recolit se excōicātū. qd faciet iste sacerdos. Si procedat videt peccare mortalr: qz iudiciū sibi manducat bibit. si aut ex toto dimittat magnū scandalū p̄lo generat. Dicit qdā q̄ tal' sacerdos nō d³ dicere p̄ba cōsecratiōis sed simpliciter hostiam d³ sumere. Et istō nō est ver: imo erroneū. qz faciēdo sic videt gñit peccare. qz tal' videt deū illudere faciēdo irreuerentiā sacro z pplm deciperet. qz faceret eū idolatraz. z ita ei se astrigit. ita h̄z o cele. mis. c. d̄ hoīe. Et iō dico q̄ si iste sacerdos n̄ p̄t dimittere missam absq̄ scādalo q̄ doleat z peniteat p̄terat de pctō suo. doleat et q̄ ita tarz de peniteat z pponat cōfiteri p̄cito poterit h̄re oportunitatē. z p̄secrēt i noīe dñi. qz i isto casu summ⁹ sacerdos scz de⁹ absoluit eū. Et lz qdā dicāt sile esse in snia excōicatio

nis. tñ credo q̄ in isto casu si sacerdos nō pcesserit ad p̄secrationē d³ dimittere fingendo se infirmū. vel h̄re aliquā necitatē legitimā. vl' si n̄ possit dimittere doleat z peniteat. z pponat se facere absolui. Et credo q̄ q̄tū ad illō p̄secratū absolut⁹ est a summo sacerdote. s. a deo. z hoc q̄ ad culpā. Utz aut sit absolut⁹ q̄ ad penā irregularitat' non determino hic. Sz pono q̄ sacerdos h̄eat p̄sciaz eo q̄ omisit aliqd d̄ p̄bis canonis nunqd d³ ea repetere. Dico q̄ aut h̄z p̄sciam pbabilē z q̄ si certā. aut h̄z p̄sciam lenē z scrupulosam. Si h̄z p̄sciam certā vel multū pbabilē q̄ dimisit aliqd d̄ p̄bis canonis d³ ea repetere: potissime si h̄z talē p̄sciam de p̄bis p̄secratiōis. qz nō intelligit iteratū qd dubitat pbabilr vel nescit esse factum. vt d³ de p̄se. di. iij. si nulla. extra de p̄s. nō bap. c. veniēs. D³ tñ vt credo sacerdos h̄re istā intētiōnē. Si dixi ista p̄ba n̄ itēdo ea repete cū itēdo p̄secrādi. sz si n̄ dixi dico ea. Argu. extra d̄ bap. z el' ef. c. ij. vbi d³. Si tu es baptizatus te baptizo. sz si n̄ es baptizatus te baptizo i noīe pa. zc. Propt̄ ar lez

Tracta. III. prime partis

ne et scrupulosas scias non dunt
iterari homini perba. Et ideo sacer
dos multum debet attendere et recol
lectum quando debet perba. Sed po
no quod sacerdos quando dicit missam
faciendo signum cum hostia forte per
pter frigus vel propter inadvertentiam
vel aliquid aliud hostia cadit in
sanguinem. quod debet fieri. Dico quod
debet ea ibi dimittere: non extrahat
ea inde: sed sumat eam cum san
guine. quod signat et fractiones que fi
unt cum hostia magis sunt in si
gnificationem quam sint de essen
tia misse. Pono etiam quod propter
frigus sanguis congeletur in calice.
Dico quod tunc sacerdos debet tantum
exhalare id est anhelare in calice
quod liquifiat. Credo tamen quod tutius
est quod calicem involueret panis
calidis. et si non perficeret quod po
neret in aqua servare: cavendo tamen
ne aqua iteraret. Sed pono quod
quando sacerdos debet missam moritur
aut percutitur aliquo infirmitate. ita
quod non potest finire missam quod facien
dum est in isto casu. Dico quod circa
istam materiam est una regula generalis
quod spiritus ille qui dicit missam debet sumere
et perficere istud sacrificium si possit.
si non potest aliter debet sumere et per
ficere loco eius. In casu ergo pro
posito dico quod aut sacerdos moritur
aut impeditur aliquo infirmitate
ante inceptum canonis aut post.
Si autem non curatum est. si post aut

ante consecrationem vel post. Si autem
aliter sacerdos debet se iduere re
incipere ubi dimisit. Si vero
moritur vel impeditur post consecra
tionem. aliter sacerdos debet supple
re quod remanet suppletum et re
cipere sacrificium. Sed ponat quod
moritur vel impeditur postquam supersit
corpus et antequam sumat sanguis
nem. In isto casu dico quod alius
sacerdos debet sumere sanguis
nem et complere officium. Sed po
no quod mus vel aliquid alia bestia
sumat spiritus consecratus. Dico
quod si possent extrahi ille spiritus
ab illo animali debet illud animal api
ri et spiritus ille reverenter repos
nari in sacrario. et animal comburi.
et cineres intra altare recondi.
Sed pono quod aliquis sacer
dos tanto tempore refuauit illas
species quod iam sunt putrefacte vel
corrupte quod debet fieri de istis
speciebus. Dico quod istud in materia
ista habendum est per regulam generalem quod
tandem manet sub istis speciebus
corpus et sanguis christi quantum diu sub
istis manet sub panis et vini.
Et tunc cito sub istis speciebus desi
nit esse corpus christi et sanguis qui
cito desinit ibi esse species panis
et vini. Et ideo si ille species venis
unt ad tantam corruptionem quod non
potest apparere esse species panis et
vini: iam non est ibi corpus nec san
guis christi. et ideo non debent sumi sic

De Ordine

consecrate. Si sacerdos postquam sumpsit in missa corpus Christi sumat eas reuerentem sed non ut consecratas. Si autem veniunt ad tantam corruptionem quando appareat esse species panis et vini duntaxat sumi ut consecrate. Sed quod si ex illis speciebus corrupti sint generati homines. quod debet fieri de illis hominibus. Dico quod duntaxat comburi et cineres intra altare recodari. et sacerdos ex cuius negligetia acciderit ista debet grauiter puniri. et ideo sacerdos debet cauere ne nimis longo tempore refuet eucharistia. vel quod non fuerit ea in loco non humido: ita quod ille species possint de facili corrumpi. Hec circa eucharistie sacramentum et eius ministerium ac ornamenta prestrinximus breuiter: ut simplices sacerdotes in talibus certitudinem non inuenirent. et in alijs quod longum tractatum exigunt daret eis occasio cogitandi: dubitandi et interrogandi.

Continuatio

et ordo sacrorum dicendorum.

Ordinem in huius libelli principio posuimus. per quod quando dicto de sacramentis quod perducunt et promouent ac conseruant hominem in eadem specie. licet quod sunt baptismus: confirmatio: eucharistie sacramentum. deus

est de sacris per quod si ceciderit homo facit ut resurgat. Et ista sunt propria quod saluat hominem a peccato. et sacramentum extreme unctionis quod sanat reliquas peccatorum. Vnde quod in secunda pericula huius libelli agit de confessionis audientia et penitentiarum impositione. ideo tractatus de sacro penitentiarum huc differatur ne oporteat sepe iterare eadem quod etiam dignius debet precedere minus dignum. sacramentum autem ordinis maius est et dignius sacro extreme unctionis. ideo prius dicendum est de sacro ordinis quam de sacro extreme unctionis.

Tractatus

quantus prime partis de sacro ordinis. Et habet quatuor capitula.

Via con

quod ferre sacramentum ordinis de iure et regulariter

ad solos episcopos pertinet. quod unctiones sacri quod eos teste beatus Joannes de oibus edocet recipiunt. Idcirco circa materias sacri ordinis pauca dicam. Cum sanctos et venerabiles episcopos si cur habeo in precibus dominos habere desiderem in magistros. verum quod sacerdotibus omnibus tota eorum preces in collatione ordinis tribuuntur. ideo aliquod de sacro ordinis expe-

Tracta. v. prime partis

dit eos scire q̄ sub breui pp̄
dio pp̄bēdā. Et hec q̄ ad nūc
ad q̄nq; p̄nc reduci. de q̄b; p
ordine ē agēdū. P̄rio q̄d est
ordo. sc̄do q̄t sūt ordies. ter
tio si i q̄libz ordie ip̄m̄ cha
racter. q̄rto i q̄ actu imp̄m̄
charact cuiuslibet ordis. q̄n
to q̄ requirūt in suscipiēte or
dines. Et hec sufficiāt.

Quid est ordo. La. i.

Rdo ab Hugone de
o sc̄o victore describit̄
sic. Ordo est signacu
lū q̄ddā q̄ z p q̄d sp̄al pr̄as
seu officiū tribuit ordinato
Et ponit ibi pr̄as q̄ ad ordi
nes p̄p̄e dictos. s; officiū ibi
pōit q̄ ad ordies cōit̄ dictos

Quot sunt ordies. La. ii.
A nūero ordinū diuificānt̄
doctores: canonistez theolo
gi. Doctores em̄ canoniste
dicūt q̄ sūt nonē. s. psalmista
tus: ostiariat̄: lectorat̄: eroz
cistat̄: accholytat̄: subdia
conat̄: diaconat̄: p̄sbytera
tus: z ep̄atus. Et rō forte q̄
mouet doctores canonistas
est. qm̄ cū in q̄libet ordie tri
buat̄ sp̄alis pr̄as vel officiū
um. s; vbi est sp̄alis pr̄as v̄l
sp̄ale officiū ibi est sp̄al or
do. sed in ep̄atu tribuit̄ sp̄al
pr̄as. z in psalmistatu sp̄ale
officiū. iō ep̄atus est sp̄alis

ordo z etiā psalmistatus. Ut
ē militaris ecclia corrūdeat
triūphāti. sic i triūphāti st. i.
ordies angeloz. ita i militā
ti sūt. i. ordies mistroz. Et
est satis apta p̄gruētia. Dos
ctores p̄o theologi multi et
q̄ p̄les ex eis tenēt q̄ nō sūt
nisi septē. q; ponūt q̄ psalmi
status nō est ordo: nec etiā
ep̄atus. vt sic septiformi gr̄e
sp̄scti corrūdeāt septē ordi
nes. Quicqd̄ sit de isto satis
puto q̄ psalmistat̄ nō est or
do. sic nec p̄ma tonsura de q̄
maḡ videt̄. cū psalmistatus
cōferat̄ a simplici sacerdote.
p̄ma p̄o rōsura ordiarie ab
ep̄o p̄ferat̄. Vñ vt dicit̄ do
ctores p̄ma rōsura nō est or
do: s; est dispositio ad ordies
Dispositio inquā nō necessi
tatis s; p̄gruentie. De ep̄atu
aut̄ v̄t sit sp̄al ordo dubi
to. z iō isto dimisso determi
natiōi maior. Tho. aut̄ i q̄r
to suo d̄t q̄ ordo tripl̄r dicit̄
Uno mō est nomē officiū. z
sic psalmistat̄ est ordo. Se
cūdo mō est nomē dignitat̄
z sic ep̄at̄ est ordo. Alio mō
est nomē cuiusdā sp̄al pr̄as
z sic nō sunt nisi. vii. ordines
tm̄. Et isto mō p̄nc p̄cor dari
iura z opiniōes doctoz. Nu
merus aut̄ z sufficiētia isto

*ordo literarius
vultus est*

De Ordine

rū. vij. ordinū cōiter dictōrū
sic p̄t bñ. **Dis** ordo iō d̄r or
do. q̄r ordiā ad corp⁹ ch̄i p̄
ut i sacro eucharistie p̄tinet.
z fm qd̄ dīc b. **Augu.** fm qd̄
mag⁹ de p̄p̄nq̄ accedit ad h̄
sacrm̄ eucharistie: f̄z h̄ d̄r ma
ior vel dignior ordo. Pōt ḡ
alīq̄s ordo ordiari in sacro
eucharistie. z h̄ vel ad corp⁹
ch̄i p̄secrandū. z sic est p̄sby
terat⁹. cui⁹ est corp⁹ ch̄i p̄se
crare. v̄l ad ip̄s p̄secratū p̄lo
dispēlandū. z sic est diacona
tus. C̄āq̄d̄ erat sāguinē xp̄i
p̄lo dispēlare. **Uñ** dicit b.
Laurēt⁹ be. **Sixto.** Nūq̄d
degenerē me p̄basti cui cōmi
sisti dñici sāguis dispēlatōz.
Vel ordiā ad materiāz de q̄
p̄ficit p̄sbyō p̄ntādā v̄l p̄pan
dā. z sic est subdiaconat⁹ cui⁹
est hostiā z calicē cū vino et
aq̄ ad altare p̄pare. l̄ ordiā
ad hm̄i materiā ad altare
apportādā. z sic ē accholyta
tus. cui⁹ est pyridē cū hostia
z v̄rceolos cū vino z aq̄ ad al
tare portare. **Vel** ordiā ad
diabolū effugādū ne hoīes a
sūptōe h̄ sacri īpediant. z sic
est exorcista. cui⁹ est demōes
adiurare. l̄ ordiā ad dignos
admittēdū: z īdignos exclu
dēdū. z sic est ostiariat⁹. cui⁹
est ostiū eccl̄ie custodire ne in

digni ītrēt. vel ordināt ad ea
q̄ d̄ ch̄io ī isto sacro p̄teto in
veti testam̄to dicta erāt p̄po
nēdū. z sic ē lector. c̄ ē p̄p̄he
tias veteri testam̄ti ī missa le
gere. Et sic h̄ nūer⁹ z sufficiē
tia septē ordinū cōit dictōz.
Hoz ordinū qdā vocant mi
nores z n̄ sacri. s. lectoratus.
ostiariat⁹. exorcistat⁹. accho
lytat⁹. Alij āt tres. s. subdia
conat⁹. diaconat⁹. z p̄sbyter
rat⁹ vocant maiores z sacri.

An ī q̄libet ordie imp̄ma
tur character. **Ca. III.**

Uñ fm qd̄ dictū fuit

c it sup̄ cū ageret de sa
cramētis ī gñali cha
rac̄e sit qdā sp̄eal̄ p̄tās p̄ quā
recipiēs sacrm̄ imp̄mēs cha
racterē p̄t facere v̄l recipe ali
qd̄ qd̄ nō p̄t ille q̄ nō recepit
hm̄i sacrm̄. v̄t recipiēs quē
libet ordinē possit facere alī
qd̄ sp̄eale qd̄ nō p̄t facere ille
q̄ caret ordie illo. sic p̄sby p̄t
p̄secrare. qd̄ nō p̄t facere ille
q̄ n̄ est p̄sby. z sic de alijs. z iō
ī q̄libet ordie imp̄mit̄ chara
cter. Et si dicas q̄ nō ordia
tus p̄t facere ea q̄ sūt ordis.
sic n̄ accholyt⁹ p̄t portare ho
stiā z v̄rceolos ad altare. ḡ n̄
optz q̄ ī q̄libz ordie imp̄mat̄
character. n̄ valz. q̄ fm qd̄ d̄r
cōit. Illō n̄ possū qd̄ d̄ iure

Tracta. v. prime partis

possum⁹. null⁹ aut⁹ potest facere d⁹
iure ea q⁹ sit ordi⁹ nisi sit ordi
natus. Notadū etiā q⁹ cha
racteres oim ordinū p⁹suppo
nūt characterē baptismi: cū
baptism⁹ sit ianua z fūdamē
tū oim sacroꝝ. Et fm apl⁹m.
vbi fūdamētū nō ē supedifi
cari nō p⁹t. Et id null⁹ nisi sit
baptizatus p⁹t eē capax alicui⁹
sacri. extra d⁹ p⁹s. nō bap. c. ve
niēs. Sz nūqd characterē
ordi⁹ p⁹supponit characterē
alt⁹i ordi⁹. i. vtz ille q⁹ nō est
subdiacon⁹ p⁹t ordiari i diaco
nū. v⁹l n⁹ diacon⁹ i p⁹sbim. Di
co q⁹ d⁹ necitate characterē vni⁹
ordi⁹ nō p⁹suppōit characte
rē alt⁹i ordi⁹. Vñ n⁹ subdi
acon⁹ p⁹t ordiari in diaconū.
v⁹l nō diacon⁹ i p⁹sbim. lz n⁹ de
beat. imo de rigore iuris d⁹
deponi si ex malicia v⁹l ex ig
rātia aliquē ordinē p⁹termise
rit. lz ex lnia epi i⁹posita ei pe
nitētia p⁹ eo q⁹ negligēt v⁹l ig
rant mediū ordinē p⁹termisit
ad ordinē p⁹termisū poterit
p⁹moueri. iterim a supior⁹ or
dinis executōe suspēsus. qz
fm Bre. ordinate ad ordies
ascēdēdū est. Hā casū apper
tit q⁹ ad sūmi loci fastigia p⁹
positis g⁹dib⁹ p⁹ abrupta q⁹rit
ascēsus. xlvij. dist. sic olim.
extra de de. pmo. p⁹ sal. c. vni

co. Sz nūqd characterē ordi
nis p⁹supponit p⁹mā tonsurā
v⁹l characterē p⁹firmatōis. lz
Hugo dicat q⁹ null⁹ nisi ha
beat p⁹mā tonsurā p⁹t ordina
ri in sacerdotē. ar. di. xl. Sic
tñ doctores theologi tenent
cōit q⁹ character ordi⁹ nō p⁹
supponit de necitate p⁹mā tō
surā. nec etiā p⁹firmatōis: imo
nō p⁹firmat⁹ p⁹t ordiari. lz nō
debeat fieri. Dictū est ei sup⁹
q⁹ tōsura est dispositio ad ord
ies p⁹gruētie tñ: nō aut⁹ neci
tat⁹. Notadū aut⁹ q⁹ fm illos
q⁹ ponunt q⁹ ep⁹at⁹ est ordo q⁹
character ordi⁹ ep⁹al⁹ p⁹suppōit
characterē sacerdotalē. qz n⁹
sacerdos nullo mō p⁹t eē ep⁹s
Et istō videt⁹ sentire illud ca
pitulū. extra de excels. pla. ex
l⁹is. Ordo ei sacerdotal⁹ est
q⁹si subale fūdamētū ordi⁹
ep⁹alis. Et hec sufficiāt.

In q⁹ actu imp⁹mit charac
ter i q⁹libet ordie. Ca. III

Isto q⁹ i q⁹libz ordie i⁹
v⁹ p⁹mit characterē vidēdū
est i q⁹ actu ip⁹mit cha
ract i q⁹libet ordie. Et ē sciē
dū q⁹ cū i sacro ordi⁹ character
sit res z sacm. op⁹z q⁹ ad im
p⁹siōez characterē p⁹currant
duo q⁹ req⁹rūt i oī sacro. s. ali
qd⁹ ceremoniale signū. qd⁹ est
matia sacri. z ali q⁹ba d⁹ctm

De sequen
tibus de
p⁹missionibus

De Ordine

nata q̄ sunt forma sacri. In actu ḡ i q̄ impmit charact i sacro ordis optet q̄ sint ista duo. s. traditio alicuius instri de putati ad executōez illi ordi nis. et platio aliq̄z p̄boz. In ordine ḡ sacerdotij impmit character fm Tho. in tradi tiōe calicis cū pane et vino et platōe p̄boz q̄ tūc d̄r ep̄s. s. accipe p̄tatem p̄secrandi rē. Alij dicūt q̄ i vinctōe manu um sibi ip̄mit charact. Pri mu tū reputo veri. In dia cono impmit charact in tra ditōe libri euāgelioz cū ver bis ad h̄ deputat. Subdia cono ip̄mit charact i traditi one calicis. tū sine p̄e et vino p̄ qd̄ differt a sacerdote cui tradit cū p̄e et vino. Accho lyto ip̄mit charact vt dicūt qdā in traditōe candelabri. Tho. d̄r i traditōe viceoli. et isto r̄puto p̄i. qz viceol d̄re cit̄ r̄spici eucharistiā q̄ cāde labz. exorciste ip̄mit chara cter in traditōe libri exorcis moz. Lectori in traditōe li bri lectōis p̄phetiaz. Hosti ario i traditōe clauū ecclie. Ita tū q̄ in q̄libet ordie di cant s̄l cū traditōe instri p̄ba ad h̄ deputata. qz sine p̄bis nihil fieret. Credo etiā q̄ nō sufficit q̄ ep̄s porrigat b̄mōi

instri: imo optz q̄ ordinād corpali t̄gat ea: cū istud vi deant sonare p̄ba forme q̄ p fert ep̄s dum porrigit b̄mōi instri. vñ d̄r accipe. Et ideo aduertat circa h̄ diligēter q̄ libet ordinādus.

Que req̄runt in suscipiē te ordines.

Cap. V.

Quoniam fm p̄hm. A.

q̄ ctus actiuoz sūt i pa tiente p̄disposito. Jo

vt ordies digne recipiāt sciē dū est ad h̄ q̄ ordies rite et le gitie et digne recipiāt i ḡnali q̄tuor req̄runt. Primū ē ses xus debet. s. q̄ sit masculus. Vñ mlier nō posset ordiari nec posset recipe characterē alicui ordis clericali. vt dic̄ Amb. sup eplam ad Tim. et h̄i. xxiij. di. mlier. et. xxxij. q. v. mlierē. et extra d̄ sen. ex. de mōialibz. Rō at̄ q̄re n̄ p̄t mu lier recipe characterē alicui or dis ē. qz ch̄s q̄ fuit institutor sacri ordis n̄ pmouit aliquā mulierē ad aliquē sacri ordi nē. Licet enī b̄tissima virgo Maria dignior et excellentis or fuerit oibz aplis: nō tū il li s̄ ist̄ d̄ns clauēs regni ces loz pmiserat. extra d̄ pe. et re. noua. Et si forte i aliq̄ capis tulo iuēiat mlier vocari dia conissa v̄l p̄s b̄za. intelligēdū

Tracta. v. prime partis

est q̄ illavocat diaconissa su
p̄ quā fūdebat aliq̄ b̄ndictio
rōe cui? p̄seq̄bat aliq̄ offici
um spūale: forte legēdo ome
lias in matu. vel aliq̄ aliō.
q̄d nō licebat alijs mōialibz
Presbytera aut̄ appellabat.
q̄ fm̄ morē p̄mitine ecclesie
erat vxor p̄sbri. vel forte aliq̄
vidua: d̄ rebo ecclie curā h̄ns
ad istar m̄rissamilias vocat
p̄sbytera. z ita exponēda sūt
oia capla q̄loquūt d̄ ista ma
teria. Scdm̄ q̄d req̄rit est
etas legitia. Circa q̄d sciēdū
est q̄ lz doctores canonū fa
ciūt multas arēgas circa istā
materiā. tñ videm̄ oculata
fide n̄ris t̄pibz p̄moueri pue
ros z ibabiles seu iberbes i
p̄sbros z ad alios sacros or
dies. imo vidē? aliq̄s ad di
gnitates z p̄sōat? z ēt ad ep̄a
tūz cardinalatū ista t̄ps a iu
re taxatū ad subdiaconat? sū
p̄riōez p̄motos. Qd̄ q̄ sit ex
dispēsatiōe sedis aplice q̄ spū
scō dirigūt n̄ dz ab aliq̄ repro
bati. iō p̄nūc sup̄sedeo. Istō
tñ reglarit tenēdū est q̄ nisi i
fauorē religiōis fiat null? dz
p̄moueri ad subdiaconatus
ordinē n̄si attigerit. xvij. an
num iā inceptū. Nec ad ordi
nē diaconat? nisi sit in. xx. an
no iā incepto. Nec ad ordinē

sacerdotij nisi attigerit. xxv.
ānū iā inceptū. vt h̄z de eta. z q̄
li. oz. p̄fi. in. c. B̄nalē. in. cle.
Credo aut̄ q̄ dñi ep̄i si necē
fuerit possint in his dispēsa
re z dispēsant q̄tidie put̄ exi
git necitas q̄ n̄ h̄z legē. extra
d̄ re. iū. q̄d n̄ ē licitū: q̄ i oibz
istis dz attēdi. Tertiu q̄d res
q̄rit est morz honestas. Lūz
em̄ porte dignitatū vel ordi
nū infamibz suspectis pate
re n̄ obeāt. vt. lxxij. di. dicrū
extra d̄ iureiur. Relatū. Su
per oia req̄rit in p̄mouendo
ad ordies seu ad eccliasiticas
dignitates q̄ sit bone famez
honest? i moribz vita. Qui?
p̄ditōis sit. z q̄s mores obe
at ordinād? et p̄mouend? ad
sacros ordies h̄re oñdit apo
stol? in epla. j. ad. Tim. iij. z
ad Titū. j. ita dicens. Optet
ep̄m irrep̄hensibilē z sine cri
mie ēē vni? vxor? vix sobriū
ornatū: prudētē: pudicū: ho
spitalē doctozē: n̄ vinolētū:
n̄ p̄cussorē. s̄z modestū: n̄ lit
giosū: n̄ cupidū. s̄z domū sue
bñ p̄positū: nō neophitū. et
lz ista anctas videat̄ intelligi
de ep̄o. tñ fm̄ Aug. z Amb.
extēdēda est ad alios ordinā
dos. sup̄ dist. lxxij. aplos. z
dist. xxxiij. p̄gscam? Foran
dū etiā q̄ de singul? p̄ditōibz

Nullus p̄moueri
ad ordinē p̄sby
terat? nisi sit in. xij. an
num iā incepto.

Ad ordinē
diaconat? nisi sit in. xx. an
num iā incepto.

De Ordine

posse i autoritate p̄dicta m̄
ta eēnt dicēda: tū q̄ req̄reret
maḡnū tractatū q̄si sup̄ficialr
p̄trāsēdo pauca dicaz. Dic̄ ḡ
p̄mo sine crimie: q̄d n̄ ē itelli
gēdū d̄ oī crimie cū n̄eo sine
crimie vīnat. Et vt dic̄ Hier.
Res pene i naturā ē vt aliq̄s
sine pctō sit: iō itelligēdū ē de
pctō enor̄mi siue vulgato et
notorio. Et nota q̄ ex̄is in
pctō mortali q̄cūq; siue ocel
to siue manifesto peccat mor
tāl: r̄cipiēdo sacros ordies: sic
r̄cipiēdo alia sacra. cl. di. m̄l.
ti. xcy. di. illd. cl. di. añ. Et iō
d̄z q̄libz p̄fiteri añq̄s recipiat
sacros ordines. Sc̄do dicit
vñ? vxoris viz: z isto ē itelli
gēdū negatiue. i. nō pluriū. lx
xix. di. p̄posuisti: q̄ si itellige
ret affirmatiue: seq̄ret q̄ p̄gi
nes z q̄ nullā habuissent vxo
rē n̄ possent p̄moueri: q̄d eēt
absurdū. Et loquit̄ apl̄s fm̄
morē p̄mitiue eccl̄ie: i. q̄ licitū
erat ordiatus h̄ie vnā vxorē
dūmō habuisset ipsaz p̄ginez
mō ar̄ n̄ ē licitū: cū votū casti
tat̄ sacris ordinibz sit an̄exū
De bigamia ar̄ q̄re n̄ p̄moue
ant̄: z quid est bigamia: z q̄t
modis p̄trahit̄ quo ad nūc
taceo: q̄ excedere metas h̄
tractat̄. Alie aut̄ p̄dictes a.
sobriū: prudentē: z cetera sa

ti s̄ sūt note. z iō de eis nihil
dicā. Notādū ar̄ q̄ de diuer
sis capitul̄ d̄ corpe decretoz
z decretaliū colligūt alie p̄di
tiones q̄ nō dūt eē i ordinādo
vīcz q̄ nō sit solenniter peni
tēs: nō curial̄: nō pū: nō ad
rōcinia obligat̄: nō corpe vi
ciat̄: nō de p̄sb̄o: vel alias it
legitiue nat̄: n̄ adulter: n̄ egris
tudie baptizat̄: n̄ pegrin̄: n̄
iḡt̄: nō m̄ioris etat̄. De q̄libz
bet istoz. p̄seq̄ exigeret maio
rē tractatū q̄ p̄na opusculuz
expostulat. Quartū q̄d req̄
rit̄ est p̄tia l̄raz. Vñ p̄moue
dus z ordinād̄ ad regimē aīa
rū d̄z h̄ie noticiā z p̄tiā sacre
scripture ad aīas informādas
z p̄t h̄ statutus est i eccl̄iis
metropolitanis vt teneāt do
ctores theologie, z q̄ clerici
exēntes p̄uiciā ad audiendū
theologiā p̄cipiāt integre st̄i
p̄dia sua. z si n̄ sufficiāt eis
eccl̄ia d̄z eis m̄strare necaria
extra d̄ magi. q̄ nōnlli. Dūt
etiā h̄ie p̄tiā seclariū sciāz. z
h̄ ad eruditōez: vt possint dis
cernere ver̄ a falso. z per eas
h̄ie aditū ad theologiā. et iō
statutū est vt teneant maḡi
artiū libaliū in singul̄ eccl̄iis
cathedralibz z i alijs q̄z pos
sent sufficere facultates: q̄ ea
rū eccl̄iaruz clericos z alios

De p̄tia p̄moue
dus z ordinād̄

Volū
C. p̄moue

Tracta. VI. prime partis

scholares paupes gr̃tis instruant. p̃p̃t qđ aliqđ op̃etēs bñs ficiū m̃gro ī eccl̃ia assignet. extra c. palle. Et itelligo d̃ sciēt̃ijs trīualibz siue p̃mociōnalibz .s. gr̃matica. logica. rhetori. Et maxie d̃ gr̃matica. qz qđriūales scie. .s. arithmetica. geometria. musica. astronomia. paz aut nil faciūt ad scias pietat̃. vt ait Hier. xxxvij. di. si qđs gr̃maticam. De B. .s. quā sciaz dñt sacerdotēs hīe req̃re supra ī p̃mīo b̃ libelli. Et h̃ multa alia circa materiā sacri ord̃is possent dici. ista tñ sufficiunt q̃tū ad h̃ qđ p̃ns libell̃ expostulat.

Tractatus

vj. p̃me p̃t̃ de extrema vinctiōe. Et h̃z. vij. capla.

Inc̃ d̃sa

n cr̃m̃to extreme vinctiōis d̃m̃ ē. Circa qđ cōsiderāda s̃t. vij. p̃mo q̃ est ei⁹ materia. sc̃do q̃ ē ei⁹ forma. t̃tio q̃s ē ei⁹ m̃ster. q̃rto q̃s ē ei⁹ effect⁹. q̃nto q̃bo d̃z dari. sexto ī q̃bo p̃tibz corp̃is d̃z fieri. septio vtz d̃eat itari

De materia hui⁹ sacri

Caplm. I.

Materia sacri extreme

m vinctiōis ē oleū oliuaz

rum ab ep̃o benedictum. Et rō q̃re oleū oliuaz ē materia hui⁹ sacri est institutio ch̃i q̃ instituit istd̃ fieri in oleo qñ misit ap̃los oleo vngere infirmos et sanare eos. Et huic p̃cordat p̃mulgatō b. Jaco. q̃ d̃r. Infirmit̃ q̃s ex vob. inducat p̃sb̃ios eccl̃ie t̃ or̃et̃ super eū vngētes eū oleo sc̃ro. Et est sciēdū q̃ qñ ī sc̃pturis inuenit̃ simpl̃r oleū itelligit̃ de oleo oliuaz. qz illd̃ ē simpl̃x oleū: alia āt nō: s̃z fuerūt iūcta p̃p̃t defectū illi⁹ olei. sic oleū nucū: oleū liniz silia. vl̃ p̃p̃t aliquā medicinā. sic oleū amygdaloꝝ vl̃ latrinū t̃ silia. Rō at̃ cōgruēt̃e. q̃re tale oleū ē materia hui⁹ sacri ē. qz p̃petas isti⁹ olei maxie puenit̃ effectui h̃ sacri. Est ei oleū mitigatiū doloꝝ. iō pōit̃ ī vulneribz Uñ ille saramaritan⁹ ifudit oleū ī vulneribz saucia ti vt dīc Lu. s̃z effect⁹ istius sacri est mitigare doloꝝ sp̃s alē t̃ corp̃alē. vt dīcet̃ isra qñ agef̃ de effectibz isti⁹ sacri. q̃re oleū oliuaz est materia p̃pria isti⁹ sacri. Morādū aut̃ q̃ ad B q̃ oleū sit p̃p̃a materia t̃ pueniēs isti⁹ sacri optet̃ q̃ sit p̃mo ab ep̃o b̃ndictuz. Et istud innuit̃ be. Jaco. qñ dixit. vngētes eū oleo sc̃ro. i.

De extrema vinctiōe

scificato. Rō aut̄ q̄re optet
q̄ sit scificatū posita est sup̄
in tractatu d̄ p̄firmatōe. c. ij.
vide eam ibi.

Que sit forma extreme vn
ctiōis. Cap. III.

Q̄ma isti⁹ sacri sunt
f p̄ba q̄ dicit sacerdos
q̄n iūgit ifirmū .s. ista
Per istā scām vinctōez z suā
pūssimā miscōiaz indulgeat
tibi de⁹ q̄cqd deliḡsti p̄ visuz
p̄ auditū zc. Ita q̄ in ista for
ma tāgit p̄r isti⁹ sacri. de q̄ di
cet ifra q̄n age⁹ de ei⁹ effectū
Et sciēdū q̄ dñā est iter for
mas alioz sacroꝝ z isti⁹. qz
forme alioz sacroꝝ sūt indi
catue. vt p̄z intueti discurs
redo p̄ singulas formas: sed
forma isti⁹ sacri ē optatīa. vt
p̄z inspiciēti. Notandū aut̄
q̄ i missali ambrosiano inue
ni⁹ ista forma. Vngo oculos
tuos vl̄ aures tuas. zc. Et p̄
istā scām vinctōez tuā zc. De
h̄ aut̄ nō ē curādū sz forma q̄
vrit̄ romana ecclia est p̄uāda
Si at̄ aliq̄s q̄rat. q̄re in for
ma isti⁹ sacri magis vrit̄ roma
na ecclia optatiuo p̄bo q̄ in
alijs formis. Dōz ē q̄ iō qz
vt videt̄ ifra istō sacm̄ n̄ d̄z
dari nisi p̄pinḡs morzi q̄ sūt
iā in recessu. iō sic morz est q̄
illis q̄ sūt i recessu optat̄ sal⁹

ita in forma ista ecclia optat
salutē recedētibz ex hac vita.

Quis sit mīster extreme
vinctōis. Cap. III.

Inīster h⁹ sacri ē p̄sby
m ter z n̄ ali⁹. vñ null⁹ n̄
si sit p̄sby p̄t mīstrare il
lud sacm̄. Istō p̄z ex p̄dicta
autoritate b̄ti Jaco. Infir
mat̄ q̄s zc. Rō aut̄ q̄re sol⁹ p̄
sby ē mīster h⁹ sacri ē. qz ille
q̄ h̄z disp̄sare sacm̄ corp̄is
ch̄i mysticū optet q̄ habeat
pr̄atē sup̄ corp̄ ch̄i vcz: sed
iste est sol⁹ p̄sby. q̄re sol⁹ p̄sby
h̄z mīstrare sacra. Nec est in
stācia de baptismo. qz baptis
mus est sacm̄ marie n̄cat̄
iō optet q̄ h̄eat mīstz marie
cōez: vide h̄ sup̄ de baptismo
c. iij. Vcz at̄ optz q̄ sint plu
res p̄sby vel sufficit vn⁹ vide
tur ex autoritate allegata q̄
debeāt eē plures. qz d̄t p̄sby
teros in plurali. Tho. i. iij.
suo videt̄ dicere q̄ si n̄ possit
h̄i p̄les sufficiat vn⁹ cū mī
stis. ita tñ q̄ sp̄ p̄sby d̄z inū
gere z dicere p̄ba. z si anteq̄
pfecerit moriā⁹ vl̄ alit̄ ipedi
at̄nrali⁹ d̄z pficere illō qd̄ re
manet pficiendū .s. residuuz
sacri hui⁹ extreme vinctōis: q̄
sufficiāt p̄ p̄nti.

Quis sit effect⁹ hui⁹ sacri
Cap. III.

Tracta. VI. prime partis

Effectus huius sacri est iste
 Sic ei est infirmitate
 corporali ita suo modo dicitur
 esse et in infirmitate spirituali. In
 infirmitate autem corporali sic est quod
 posito quod aliquis sit curatus ab infirmitate
 adhuc remanet in eo aliquod debilitas
 corporalis pueniens ex pristina infirmitate.
 et ideo indiget duplici medicina. Una
 que sit egritudinis sanativa vel ex
 pulsiva: alia que sit debilitatis
 que remanet reparativa. Sic est
 spiritualis infirmitas est peccatum.
 Unde per in persona peccatoris.
 Misere mei domine quoniam infirmus sum:
 sana me etc. Medici
 na sanativa illius infirmitatis est
 penitentia. sed postquam homo sanat est ab
 ista infirmitate adhuc remanet in eo
 quedam debilitas spiritualis. et ideo ista
 debilitatem ordinat istud sacramentum.
 Unde effectus istius sacri est sanatio
 istius debilitatis spiritualis. Est etiam
 alius effectus quod per ipsum peccatum
 venialia et etiam mortalia oblita
 remittuntur. et gratia habita augetur
 et noua confertur. et istud intellige si
 digne suscipias. Est etiam alius effectus
 quod si sit expeditio anime suscipiens
 sanitas corporalis sibi restituitur
 virtute sacri istius. Probatur
 per omnia ista per auctoritatem inducit
 etiam Iacobus. v. Infirmitas que ex
 vobis inducitur. et oritur super eum

vingetur. cum oleo sancto. et allevius
 bit eum dominus a languore suo. et si
 peccatis sit dimittent ei etc.

Quibus dicitur dari istud sacramentum.
 Lapsum. v.

Et predicta auctoritate colligitur

et quod istud sacramentum non dicitur
 dari nisi infirmis. quod dicitur
 Iacobus. v. Infirmitas que ex vobis
 Non autem dicitur dari quibuscumque infirmis:
 sed solum illi que se in peccato et
 sunt propinque morti que cum duotione
 ante perierunt istud sacramentum. Posuit
 etiam quod sint frenetici. Cum ei
 istud sacramentum sit sacramentum exequutionis
 non dicitur dari nisi exequutionibus. Illi que
 iam se pati ad exitum ab hac vita

In quibus peccatis corporis fieri
 dicitur istud sacramentum. Cap. VI.

Via purgata materia

que medicina dicitur applicari
 periculis patienti. ideo materia
 peccati purgata per penitentiam
 istud sacramentum quod est medicina ut
 dictum est de debilitate derelicta
 dicitur applicari membris que sunt or-
 gana sensuum per que morbo peccati
 intrat in animam. Unde de sacramento
 isto dicitur iniungi oculi: aures:
 os: nares: pedes et renes. Ita
 quod ad oculos dicatur per ista sacramenta
 unctionem: et suam purissimam misericordiam
 recordiam indulgeat tibi de peccato
 que peccasti per visum: ad aures
 per auditum. Ad os per gustum. Ad
 nares per odoratum. Ad pedes

ost
 ad na
 res

De Matrimonio

p gressum. Ad renes: p ardo
rē libidis. p mittēdo in singu
lis: p istā scām vncōez. S;
qd fiet de ceco a natiuitate q
nō peccauit p visuz. vel etiaz
de surdo a natiuitate q nō pecca
uit p auditū. vl de claudō q
nō peccauit p gressum. nūn
qd d; inungi in illis mēbris
Dico q sic. q; l; cec^o nō pec
cauit vidēdo: tñ peccauit for
te inordinate visum appetē
do. z idē dico de surdo z clau
do. Estimo etiā q qd aliqs
nō h̄et oculos vel alia mem
bra in qb fit vncio: debz tñ
inungi in locis circūuicinis
p ter rōnem iā dictā.

Utrū debeat sacm istud
iterari.

Caplm. VII.

Um in isto sacro nō
c impmā charact mas
nifestū est q illd sacz
iterari p̄t. Lum hō possit ad
mortē multoties infirmari.
Utrū at i eadē infirmitate pos
sit aliqs multoties inūgi. Di
co q infirmitatū qdā sūt bre
uis terminatōis sic synochia
vl synoch^o vel caufon. z sic d
aliqs. i istz infirmitatibz nō d;
istd sacm iterari. Tñ si reci
diuaret aliqs cū recidiuū sit
alia infirmitas a pma. i recidi
uo possz itato inūgi. Alie se

infirmitates diuturne. sic fe
bris: tussis: ethica. z siles q
durāt p annū vl pl^o. z sic cuz
in talibz infirmitatibz hō possz
sit multoties venire ad pūctū
mortz i talibz p̄t istd sacm ite
rari. Ista ē snia Tho. in. iij.
suo. Dic tñ q si iueniat snia
alicui^o doctoris i h̄rū q nō
p dēnet eā. Istō aut qd dicūt
qdā q ille q fuit inunct^o q si
curet n̄ d; se postea balneare:
est qdā fatuitas. q; seq̄ret q
eps c^o caput fuit inūctū chri
smate nō deberet lauare ca
put cū ei^o vncio dignior sit
ista. Tñ qñ aliqs infirm^o inū
git d; ibi eē aliqs mīster qui
cū stupa abstergat locū vncio
nis. z postea illa stupa debz
cōburi.

Tractatus

septim^o p̄me p̄s d m̄rimonio
Et bz duas p̄es sub se

xpedito

cū dei adiutorio
tractatu d sacris
q generāt: vege
tāt: nutriūt: p̄mouēt: z repa
rant hoīem in vita spūali: Re
stat tractādū d sacro qd bo
minē pducit z generat in esse
z vita corpali. i. de sacro ma
trimoniū. Quia p̄o libellus

Tracta. VII. prime partis

iste cōpositus ē ppter simplices
q nō sūt mltū pfecti i iure ca
nonico ⁊ civili. Allegatioq;
multoz iurū tā d iure cano
nico q̄ civili q̄ in ista mate
ria plus q̄ in alijs pcedētib;
adducunt simplicib; ⁊ min⁹
pfectis p̄fusionem inducat.
Idcirco ab hmoi allegatio
nib; q̄tuz potero abstinēbo
cū simplices hmoi allegatio
nes neq; legere neq; intellige
re scirēt. Qm̄ aut̄ fm̄ phm. si
cut dispositio pcedit formā:
sic sponsalia pcedūt m̄rimoniū.
ideo pmo de sponsalib;
est agendū.

Prima pars

septimi tractat⁹ p̄mc ptis p̄n
cipalis de sponsalib;. Et h;
q̄nq; capitula.

Arca er

c go sponsalia p̄side
rāda sūt q̄nq;. Pri
mo qd̄ sint sponsalia: ⁊ vñ di
cāt. Secdo q̄liter p̄bāt. Ter
tio in q̄ etate p̄nt p̄bi spōsas
lia. Quarto qd̄ sit effect⁹ spō
salū. Quinto i q̄b; casib; dis
soluant.

Quid sint sponsalia ⁊ vñ di
cant.

Cap. I.

Sponsalia sūt futuraz nu
priarū pmissio. Ex q̄

diffinitioe q̄ cōis est canonis
tis ⁊ legist⁹ patet q̄ spōsalia
d̄nt pcedere m̄rimoniū: sic p̄
sens pcedit futur⁹. Dicūt aut̄
spōsalia a spondeo es. qd̄ idē
est qd̄ pmitto tis.

Qualit̄ p̄trahant spōsalia
Cap. II.

Ontrahunt spōsalia
c q̄tuor modis. Uno
modo nuda pmissioe
q̄n̄ d̄r. accipia te i vxorē: ⁊ ac
cipia te in viz. Alio mō dat⁹
arris spōsalū. s. pecunia vel
aliq̄b; alijs rebus. Alio mō
anuli subarratōe. Et illd̄ vo
cat⁹ vulgarit̄ desponsatio: s. p
prie subarratio nuncupatur
Alio mō iterueniēte iu ramēs
to: ita tñ q̄ sp̄ sūt p̄ba de fut
turo vt dictū est. qz si eēnt p̄
ba de p̄nti iā nō eēnt sponsa
lia sed matrimoniū.

In q̄ etate p̄nt p̄bi spōsas
lia.

Cap. III.

Uoniā post septennū
q um. i. p̄ etatē. vij. an
noz: tā pueri q̄ puelle
incipiūt h̄ie discretōez q̄ req̄
rit in sponsalib; p̄bendis. id̄
post septēnū p̄nt p̄bi spōsa
lia. Si p̄o añ septēniū ip̄i v̄
pentes ip̄oz vice ⁊ noie eoz
spōsalia p̄trahāt n̄bil agunt
nisi cū veniūt ad septēniū in
cipiāt eis placere. qz ext̄ic va

De Matrimonio

lene ita q' licet spōsus nō cog
noscat eā carnalr. sanguine
am tñ ei nō poterit hē i vpo
rem nec econtra. Et nota q'
etas p'rahēdi mīmonii ap
p'ra est in puella. xij. āno. i pue
ro. xiiij. et si aū p'rahāt non
est mīmonii: sed sponsalia
tñ: nisi fuerint etati nubili
ita p'pinq' q' possint carnalit
cōmisceri: cū etate videat tūc
malicia suppleuisse. La. iij.

Quis sit effectus spōsalii

Spōsalia p'hunt duobz
s' modis. qz qñqz p'hun
tur sub p'ditōe apposi
ta: qñqz pure. Si p'hant sub
p'ditōe apposita: h' p't eē mul
tis mōis: qm aut p'ditio ap
posita est possibil' aut impos
sibilis aut necaria. Si sit i
possibilis puta qz dē p'rahā
tecū si tetigero digito celuz.
Aut si necaria: puta qz dic.
p'hā tecū si sol oriat cras: vel
aliō sile. iste p'ditōes dñt hūi
p nō adiectz. i. p nō apposit
Si at p'ditio sit possibil' au
est honesta aut ihonesta Si
sit honesta: puta qz dē. p'ham
tecū si p' me' voluerit: vel si
dderz mibi cētū marcas. Si
p'ditio nō adimpleat non tenet
mīmonii p'sumere: donec
p'ditio fuerit adimpleta: etiā si
p'hēdo spōsalia fuerit appo

sitū iuramētū. Sz d'z itelligi
sp nisi carnalis copla fuerit
subsecuta iter eos: qz tūc d'z
vez mīmonium iter eos: qz
tūc videt p'ditio apposita re
cessisse. Si p'o p'ditio ihone
sta sit: et sit p' naturā et subam
et bona mīmonij: puta qz dē
p'hā tecū si p'cures tibi vene
na sterilitat' vl' p' pecūia ad
ulterādā te tradas: vl' donec
iueniā aliam pulcriorē. Ista
p'ditio viciat p'ctū: ita q' nec
st spōsalia nec mīmonii. Si
p'o p'ditio sit ihonesta: sz nō sit
p' naturā et subam et bōa mī
monij: puta qz dē. p'hā tecū si
boiez iterfecerz: vl' si furtū fe
cerz: vl' filia p nō adiecta d'z
hūi: et abijciēda et tenet spō
salia. Notādū tñ q' lz dictū
sit q' spōsalia pñt p'hi sub cō
ditōe p'misse pecunie: nō tñ p't
p'mitti pecunia in modū pes
ne. et si p'missa fuerit nō tenet
pene p'missio: nec p't peti. vt
si dicat sic: nisi p'xero tecū ti
bi dabo cētū marcas: nō em
valet p'ditio pene cuz libera
dñt esse iungia. ff. d. p. ob. l.
tua. d. spō. c. velut. extra eo. c.
rā sunt. et c. gēma. l. d. spō. l.
arras. et l. mlier. Si at p'hāt
spōsalia pure. i. sine p'ditōe. et
sūt abo apti ad mīmonii p'
hēdū: si i spōsalibz p'hēdis it'

*Canonicus huiusmodi
bonum mīmonium*

Tracta. VII. prime partis

uenit iuramentū cōpellēdi se p
excōicatōez psumare mīrimo
niū. nisi forte timeat d'p'pori
cidio v'l d' aliq' alio piclo. z si
ale ipoz p'xerit cū alia p'pba
de p'nti inūgat ei p'nia d' p'iu
rio z fide mētita. et absoluat
ab excōicatōe. si āt nō iteruez
nit iuramentū monēdi se mīri
moniū psumare nō cogēdi. qz
inuite nuptie solēt malos p'
uentus h'ie. xxxj. q. ij. c. j. z. ij.
Si āt neuter est i etate nubis
li tenent expectare donec ve
niāt ad ānos etat' legitie ad
mīrimoniū p'bedū. Et idē di
co si vn' est i etate legitia. ali
us nō. qz ille q' est i etate legi
tima tenet aliū expectare. vel
si se mutuo absoluūt poterūt
iudicio ecclie separi.

In q'bo casibz spōsalia dis
solvunt. Cap. V.

Et q' spōsalia se sel p'cta
e sel ligāt. ita q' si p'bat
postmodū spōsalia cū
alia. z nō est p'cessū ad carnalē
copulā cū illa scōa: p'pellēd'
ē redire ad p'mā. Si p'o p'g'
uit scōam carnalē cū iā mīri
moniū dicat d'z remanere cū
scōa z nō redire ad p'mā. Sol
uūt āt i octo casibz. Prim' ē
si ale ipoz vult p'āfire ad reli
gionē. qd' facere p't alio inito
etiā si fuit mīrimoniuz p' p'ba

de p'nti p'ctū: dūmō nō fuerit
p' carnalē copulā psumatū. z
ille q' remāet i secdo remanet
absoluta viculo spōsaliū. et
h' q' ale fuerit p'fessus i reli
gione illa. h' ille casus extra d'
puer. p'iu. c. ex publico. extra
de sponsa duo. l. z p'ter solutū.
Scōs casus ē q' spōsus nō
iuenit. qz trāffert se ad aliā re
gionē. recepta tū p' p'nia d' p'
iurio v'l fide mētita: si p' eū ste
terit q' min' mīrimoniū fuerit
psumatū. h' iste casus extra
d' spō. c. ill' āt. Terti' casus ē
si ale ipoz p' p'cta spōsalia is
currit lep'ā l' pal'p'm: aut oca
los pedes man' v'l nasū am'is
sit. v'l aliqd' turpi' sibi cuene
rit. Pōit iste casus extra de
p'iu. lep' o. c. l' rās. de iureiur.
c. quēadmodū. Quart' casus
si supuenit affinitas: p'nta qz
spōs' p'sāguinea spōse p'guit.
v'l ecōuerso. Et ad h' p'baduz
suffic' solafama. h' iste casus
vij. q. ij. qdā d' spōsant. extra
de p'sā. z af. sup eo. Quit' cas
sus si mutuo se absoluerint.
h' iste cas' extra d' spō. c. p'te
ea. qdā tū nō recipiūt istū ca
sum. vñ dicūt q' illa d'cretal'
allegata sū ē d'cretal'. l' loq't de
p'missioe p'p'ia. Sext' ca
sus ē si ale eoz fuerit fornica
t' h' iste cas' extra d' iureiur.

De Matrimonio

c. quēadmodū. Septim^o casus est qñ spōsus de facto cū alia. vel spōsa cū alio pbit p pba de pñci vl pba de futuro. z seqt carnal copula. tūc solūit spōsalia ppter mai^o vinculū supueniens. s; dñt agere pñiam de piurio vel de fide seu pmissiōe mērita. pōit iste casus. extra de spō. c. p̄soluit extra de spō. duo. c. tua nos Octau^o casus ē qñ mior ver: nit ad eratē legitimā z pfectā z petit absolui a vinclo spōsaliū z dari sibi iniam nubēdi aliq. hī iste casus. extra de despō. ipu. d. illis. z c. a nob. Et no. q oēs isti casus pter p̄mū. s. qñ vult trāsire ad religionē itelligēdi se de spōsali. de futuro. q hē z p̄rie dicūt spōsalia. Et nota etiam q in duobz casibz p̄dictz ipō iure solūit spōsalia. s. qñ itrat religionē: z qñ pbit m̄rimoniū cū alio vel cū altera. In certis vero casibz soluēda sunt p iudicē ecclie.

Secūda pars

septimi tractat^o p̄me p̄spncipalis de m̄rimonio. Et habz octo capitula.

Quāquā

p tractatū est de spō

sa. dōm est d m̄rimonio. Circa qd cōsiderāda sunt octo. P̄rio qd est m̄rimoniū z vñ dicat. Scdo q̄lr pbat m̄rimoniū. Tertio qñ z vbi z qd b^o p̄bis fuit institutū m̄rimoniū. Quarto q fuit cā institutiōis m̄rimoniū. Quito q pñt p̄here m̄rimoniū. Sexto q̄t mōis d̄r m̄rimoniū. Septio q̄t se bona m̄rimoniū. Octasuo q̄t ipediūt m̄rimoniū.

Quid est m̄rimoniū z vñ dicat.

Cap. I.

m Atrimoniū aut a doctozibus sic diffinit.

M̄rimoniū est viri z mulieris legitima p̄iunctio indiuiduā vite p̄suetudinez retinēda. Nō d̄r viri z mulierz vl viroz z mulierz. qz nec vñ vir p̄les mulieres. nec vna p̄les viros h̄re p̄t. Dic etiaz indiuiduā vite z c. h ē q neuter eoz absqz cōsensu alteri^o p̄t p̄tinētiā p̄fiteri vel oīoni vacare. Et inter eos duz viuunt p̄manet vinculū p̄iugale. Aliiter diffinit sic. Matrimoniu est viri z mulieris cōiūctio: p̄fortiū vite cōis: diuini z humani iuris cōicatio. Dicat aut m̄rimoniū de maioribz. z munio nis. vñ matrimoniu est q̄si iuris munū id est officiū. qz dat mulieribz

Tracta. VII. prime partis

esse m̄res. **U**t iō magis deno-
minat a m̄re q̄ a p̄re. q̄ eius
officiū magis apparet i m̄l-
monio q̄ officii viri.

Qualit̄ p̄bat m̄rimoniū.

Capl̄m. II.

Olo aut̄ p̄sensu p̄bit
i m̄rimoniū. q̄ si solus
desit cetera ēt ip̄o coi-
tu nob̄itate celebrata frustra-
tur. Exq̄ ei p̄ p̄ba d̄ p̄nti vir
p̄sensit maritali affectu i mu-
lierē z m̄lier i virū: siue p̄bis
cōsuetis. vt si vir dicat. acci-
pio te i meā. z ip̄a r̄ndet. acci-
pio te i meū: vt si vir dicat vo-
lo te decetero h̄ie in vxorē. z
ip̄a r̄ndeat. volo te decetero
h̄ie in viz. vt q̄buscūq; alijs
p̄bis vel signis exp̄mat̄ p̄sen-
sus statim est m̄rimoniū Et di-
co signis. q̄z surd⁹ z mut⁹ p̄nt
p̄here m̄rimoniū. vep̄tū si lo-
q̄ p̄nt p̄hētes m̄rimoniū ver-
ba s̄t nec̄aria q̄ntū ad ecclesi-
am p̄sensuz mutuū p̄tinētia
vel exp̄mentia zc̄.

**Q̄n vbi z q̄b p̄bis fuit in-
stitutū m̄rimoniū. Capl̄m. III.**

In paradiso t̄restri fuit
i institutū m̄rimonium z
aū p̄ctm̄. q̄b aut̄ p̄bis
fuit institutū dicūt aliq̄ q̄ ill̄
p̄b Bēn. ij. Crescite z multipli-
camini: z implete t̄rā. S̄z istd̄ n̄
credo vep̄. fuerūt ei p̄ba illa

poti⁹ b̄ndictio nubētū. **U**n̄
dico q̄ p̄bis ade ore p̄pheti
coplat⁹ fuit institutū q̄n Adā
dixit Hoc nē os ex ossib⁹ me-
is z caro d̄ carne mea. Qua-
p̄t relinq̄t hō p̄iez z m̄rez z
adherēbit vxori sue. z erunt
duo in carne vna. **V**ide d̄ s̄
sup̄ de sacris in ḡnali. c. j.

**Que fuit cā institutio nis
m̄rimoniij. Capl̄m. III.**

Ue s̄t cāe p̄ncipales
d̄ institutio nis m̄rimoniij
licz sint multe sc̄d̄arie
p̄ria cā p̄ncipal̄ ē susceptio
plis. Et p̄t h̄ac instituit de⁹
m̄rimoniū i paradiso aū p̄ctm̄
iter p̄mos p̄ntes. q̄b dixit
Bēn. ij. Crescite z multiplica-
mini. Sc̄da cā ē vitatio forni-
catōis. z ista cā h̄z locū post
p̄ctm̄. Et d̄ ista d̄t apl̄s. j. ad
Cor. vij. Propt̄ fornicatiōz
supple vitandā vnus q̄sq; vxorē
suā h̄eat. z vnaq; suū viz.
Cause sc̄d̄arie s̄t m̄lte. s̄. pa-
c̄s reformatō: pulcritudo vxor-
is: diuitie et s̄ilia. Ita t̄n q̄
p̄ncipal̄ intētio eoz q̄ p̄hūt
nō ferat̄ ad ista. s̄z ad duo p̄-
ma z p̄ncipalia.

**Qui p̄nt p̄here m̄rimoni-
um. Capl̄m. V.**

Vnis hō q̄ p̄sentire
p̄t i iugale affectū z
carnalē copulā exerce

*Quod d̄t
m̄rimoniū
p̄b p̄nti*

De Matrimonio

re: nisi expresse prohibeat p̄t p̄be
re m̄rimoniū. Dico q̄ p̄sentit
re p̄t. q̄z l̄z puer iſra etatē le
gitimā p̄stituit. p̄ ē iſra. xiiij.
anū. z puella iſra. xij. dicāt p̄
ba ad m̄rimoniū p̄bēdū ap̄ta
tū q̄z p̄sentire n̄ p̄nt. nullū est
m̄rimoniū. d̄ sp̄o. c. tue f̄nita
ti. Sicut ille q̄ iſan^o evl furio
sus l̄z dicat illa p̄ba nō p̄bit
q̄z p̄sentire n̄ p̄t. xxx. q. ij. ne
q̄ furiosus. z p̄ est v̄p̄ q̄dū
ē iſuria p̄stituit. q̄m si aliqui
hēat lucida iternalla z aliqui
redit ad sanā mentē nubere
p̄t z testari. z om̄ia alia q̄ aliq̄
p̄nt p̄t. vt. l. d̄ codicil. l. nec
codicillos. xij. q. j. q̄uis sit
triste. Dico etiā q̄ carnalē co
pulā p̄t exercere. z iō q̄ caret
p̄ga virili: v̄l v̄troq̄z testiclo
v̄l ē nafalr frigid^o p̄bere n̄ p̄t
extra d̄ fri. z male. c. q̄ si. Di
co etiā nisi expresse prohibeat. q̄z
edictū de m̄rimonio p̄bēdo
est phibitorij. Iō ois q̄ nō
phibet z admittit p̄bere p̄t.
extra d̄ sp̄o. cū ap̄o sedē pro
hibent ei aliq̄ p̄t votū z p̄t
ordinē. z ita d̄ alijs ipedimē
tis de q̄b̄ diceſ iſra. Et nota
q̄ m̄rimoniū p̄bi p̄t iter ab
ſetes: z p̄ p̄curatorē sic factū
fuit iter d̄m regē arogonie
z d̄naz reginā q̄ nūc ſē. extra
de p̄cura. c. finali. li. vij.

Quot mōis s̄ m̄rimoni
um. Caplm. vi.

Matrimonij d̄z multis
mōis. Nā m̄rimoniū
aliō legitimū: aliō clā
destinū. M̄rimoniū legitimū
ē q̄n ab his q̄ sup̄ feminā h̄nt
prātem vxor̄ petūt a p̄entib̄:
sponsat̄ z legib̄z dotat̄. z a sa
cerdotib̄ vt mox̄ ē b̄ndicūt.
z a paranymp̄his custodit̄ z
solēnit̄ accipit̄. Nō t̄m itelli
gas q̄n sine solēnitatib̄ istis
posset eē vx̄ m̄rimoniū. S̄
sic ē i alijs sacris q̄ q̄dā ſē d̄
necitate sac̄l. q̄dā ſē d̄ soles
nitate t̄m. Ita i m̄rimōio q̄
dā ſē p̄nētia ad subam m̄ri
monij. sic p̄sent^o p̄ba d̄ p̄nē
ti exp̄ſſus. z iste solus facit
m̄rimoniū. Quedā ſē ibi ad
solēnitatē z decorē. sic ſūt so
lēnitates p̄dicte: sine q̄b̄ est
vx̄ z legitimū m̄rimoniū q̄
tū ad p̄tutē. l̄z nō q̄tū ad ho
nestatē. Clādestinū m̄rimoni
um est q̄n fit sine solēnitatib̄
p̄missis. Et q̄ sic p̄h̄nt exp̄o
nūt se maḡ picl^o. possz ei alē
alterz d̄mittere q̄n vellet. z d̄
facto cū alio vel alia p̄bere.
z sic in adulterio manerent.
Vñ talib̄z p̄ſulēdū est i foro
p̄nie vt d̄ nouo in facie eccl̄ie
p̄hant. Itē m̄rimoniū aliō
initiatū. aliud p̄fectum sine

Capitulum

Tracta. VII. prime partis

Summatu. Iniatu p pba
de pñti. Perfectu siue sum
matu p carnale copula. No
tadu cu q mrimoniū pt ee p
fectu duobz mōis. Uno mō
scititate. Alio mō significatō
ne. Mrimoniū g pt esse pfe
ctu scititate añ carnale copu
lā. Un Aug. scribēs ad qn
dā q sil cū viro suovotū casti
tatis emisserat sic diē iter ce
tera. Nō qz pñt tpabat a cō
iunctōe carnali. iō marit⁹ cu⁹
ee desiderat: imo tāto sancti
us iuges manebatis: qnto
sanctioza pcorat placita ser
uabat. Sz mrimoniū n est
pfectu significatōe añ carna
le copulā. Coniunctio em cor
porū viri z vxorū fecit coniunctio
nē nature diuine z hūane in p
sona filij dei. vide de h sup d
sacris in gñali. c. j. Et sic sol
uit ista qd. vtz i btiissimā vir
ginē Mariā z Ioseph fue
rit pfectu mrimoniū. qz fuit
pfectu scititate: sz nō signifi
catōe. Quidā dicūt mrimo
niū iniatu p spōsalia d futu
ro. ratu p pñtū de pñti. pñ
matu p carnale copulā. Itēz
mrimoniū aliō legitimū z n
ratu. aliō ratu z nō legitimū
z aliō ratu z legitimū. Mri
moniū legitimū z nō ratu est
iter fideles. z dō legitimū qz

legali institutōe z puiciemo
ribo nō ā iussioez dñi pñt. sz
nō ē ratu mrimoniū. qz sine
fide fit. Aug. Nō est ratu cō
iugiu qd sine deo est. Ratū z
nō legitimū mrimoniū ē qd
est inter legitimas psonas z
fideles. sz sine debita solēni
tate pñt. Ratū z legitimū
mrimoniū est iter legitimas
z fideles psonas cū debita so
lennitate tractu.

Quor sūt bona mrimoniū
Caplm. VII.

Dna mrimoniū pñci
b palit sūt tria. s. fides:
ples z sacrm. Augu.
Nuptiale bonū triptitū est.
fides: ples: sacrm. In fide at
tēdit ne p⁹ viculū iugale cū
alio vel alia coeat. In plevt
amāter suscipiat z religiose
educat. In sacro vt iugiu
nō sepet. Et nota q duo pri
ma bona qñqz sūt in mrimo
nio. qñqz nō. tertiū pō i sepa
biliter adheret mrimonio.

Que impediūt mrimoniū
Et habet. xvj. pticulas.

Caplm. VIII.

Spedimēta mrimo
niū sūt duodeci q ipso
diūt mrimoniū pben
dū z dirimūt iā pñtū. Si m
ipa l aliqd ipoz pcedat mri
moniū. tūc sensū cōiugalem

De Matrimonio

excludūt, si sō seq̃nt m̃rimos
niū nullū p̃stāt impedimētū.
sic p̃z p̃ista exēpla. Furiosus
nō p̃t s̃bere m̃rimoniū: si cū
postq̃ s̃erit efficiat furios⁹
nō p̃t s̃ soluit m̃rimonium.
Itē q̃ habet utrūq̃ testiculū
sectū, i. euulsū nō p̃t s̃bere
m̃rimoniū, si sō post p̃tractū
m̃rimoniū sectet, i. castrēt nō
p̃t s̃ soluit m̃rimoniū. Et ē
intelligēdū de alijs ip̃edimē
tis. Que at̃ sint impedimēta
m̃rimoniū p̃ninent i his q̃ctu
or p̃sib. Error p̃ditio votū
cognatio crimē, Lulcus dis
paritas vis ordo ligamē ho
nestas. Si sis affinis: si for
te coire neq̃bis. Hec facien
da vetāt p̃nubia facta retrā
ctāt. P̃ter ista, xij. impedimē
ta q̃ ip̃ediūt m̃rimoniū s̃ben
dū z dirimūt iā s̃ctū sūt alia
q̃ impediūt m̃rimoniū s̃ben
dū s̃z n̄ dirimūt iā s̃ctū, s. t̃ps
feriaz. z iterdictū eccl̃ie. s̃sus
Eccl̃ie vetitū necnō t̃pus fe
riaz. Ista vetāt fieri p̃mittūt
facta teneri. Que q̃l̃r teneri
debeāt dicendū est de vnoq̃z
ip̃oz.

De ip̃edimēto erroris m̃rimoniū
Ameraris oibz impe
n dimēt̃s dōm est d̄ vno
q̃z ip̃oz. Et p̃mo de i
pedimēto erroris p̃sone q̃ ex

sui natura: nō ex institutione
eccl̃ie m̃rimoniālē p̃sensuz ex
cludit: q̃m̄ q̃ errat nō p̃sentit
ff. d̄ iurisdic. om. iū. l. si p̃ er
rozē. z erratiū volūtas nulla
est. L. d̄ iur. z fac. ig. l. cū per
testamētū. z. l. n̄ idcirco. Un̄
si mulier vel vir erret i m̃rimo
nio s̃bēdo null⁹ est p̃sensus q̃
sol⁹ fac̄ m̃rimoniū. Tñ nota
q̃ triplex p̃t eē error circa p̃
sonā. Prim⁹ ip̃i p̃sone vt si d̄
Petro credat q̃ sit Joānes
vbi errat circa p̃sonā. Ali⁹ er
roz fortūe. vt si de paupe cre
dat q̃ sit diues. Ali⁹ ē error
q̃l̃itatis. vt si de iqbili creda
tur q̃ sit nobil⁹: vel de corru
pta credat q̃ sit s̃go. Dō er
roz p̃sone ip̃edit m̃rimoniūz
vt si credēs s̃bere cū Petro
s̃bit cū Joāne. v̄l si credens
s̃bere cū Martha s̃bit cum
Bertha nullū est m̃rimoniū.
Error at̄ q̃l̃itat⁹ z fortune nō
ip̃edit m̃rimoniū. Verbi gr̃a
aliq̃s s̃bit cū aliq̃ credēs esse
s̃ginē v̄l filiā regis: z tñ ip̃a
est meretrix v̄l filia rustici te
net m̃rimoniū. v̄l credit s̃be
re cū diuite z p̃trahit cū pau
pere tenet etiā m̃rimonium.
xxj. q. i. Dis ita.

De ip̃edimēto p̃ditōis.
Ip̃edimētū p̃ditōis
i. introductū est ab eccl̃ia

Tracta. vii. prime partis

in fauore libe-
uitē sciendū q si inlier liba
bat cū suo scient: l' lib cū an
cilla t3 z validū ē mīmoniu
int eos. Si p'o liba p'bit cuz
suo i g'at. q2 credit eū eē libe
rū: v' lib cū ācilla ē i g'at. q2
credit eā eē liberā nullū ē mī
mōiū int eos: nisi postq'yn
nouerit p'ditōz alteri' eē talē
p'sentiat i eū p'bo v' factor v'
carnali copla. Nota tū q er
ror p'ditōis deterior: ipedit
mīmoniu p'hēdū et dirimit
iā p'ctū. n' āt error par' l' meli
or'. vt si fu' p'bit cū sua quā
credit liberā: l' cū liba qm cre
dit eē suā: q2 n' decipit n' bz
qd obijciat ei d' p'ditōibz ap
positis i mīmo. vide s. d. spō.
c. iij. q2 idē iudiciū ē h' z ibi

De impedimēto voti

Ira impedimētū voti
c nota q intelligit d' vo
to p'tinētie siue d' vo
to castitat'. Circa qd notā
dū q duplex est votū p'tinen
tie. Nā qddā est simplex: ali
ud solēne. Votū simplex ipe
dit mīmoniu p'hēdū s3 n' di
rimit iā p'ctū. S3 solēne vo
tū ipedit p'hēdū z dirimit iā
p'ctū. qd aut sit votū solenne
l3 olī fuerit altricatio int do
ctores: tū h' ē d'claratū p' Bo
pisa. viij. extra de voto z vo.

redēp. c. vnico. li. vj. rbi d2.
q votū solēnizat q'ru ad di
rimēdū mīmoniu duobz mo
dis. Vno mō p' susceptiōem
sacri ordiis. s. subdiaconatus
v' diaconat' z p'sbyteratus.
Alio mō p' p'fessionē exp'ssaz
v' tacitā factā alicui de reli
giōibz approbatiis. p'moti g
ad sacros ordies v' religiosi
nō pūt p'bere matrimoniu.

Nota penalē p'stitutiōez i cō
stitutiōibz dñi Clemē. pape
p' religiosos p'hētes mīmo
niū de facto. s. q se excoīcati
z irreglāres: nec p't cū eis ni
si p' sedē aplicā dispēsari.

Decognatiōe carnali.

Ognatio ē triplex. q2

c dā carnal: qdā spūal:

qdā legal. P'rio vidē

dū est de cognatiōe carnali q
natale p'cedit alias. z ista vo
cat p'sanguinitas. Videndū
est g' qd sit p'sanguitas et vñ
dicat. qd sit linea p'sanguita
tis. z q't sunt: z q't sunt g'dus
z quō computant: z vsqz ad
quē gradū p'hibeat mīmoni
um. Cōsanguinitas est vincu
lū p'sonaz ab eodē stipite de
scēdētū carnali p'pagatione
p'ctū. Stipitē dico illā p'so
nā a q aliq duxerūt originē.
sic Adam fuit stipēs Cain et
Enoch. z filioz q ab eis des

h' f'at' l'ac
p' h' d'at' p'p
p' h' d'at' p'p

Enoch
p' h' d'at' p'p

De Matrimonio

scēderūt. Et dicitur sanguinitas a cō qd ē sū. et sāguis. qm cōez sanguinē hñtes vel de vno sanguine pcedētes. Linea est ordiata collectio psonaz cō sanguinitate pñctaz ab eodē stipite descēdentiū diuersos gēd^o pñēs. Linee sūt tres. scz ascēdentiū: descēdentiū: et trāsuerfaliū. Prima est ascēdētis um. s. illoz a qbo traxim^o ori: ginē. sic pī: mī: auus: aua: p: auus: p: aua: abauus: abaua. Scda est descēdentiū. s. illoz rū q ducuntur originē a nob. sic fili: filia: nepos: neptis. p: nepos: p: neptis. abnepos: abneptis. Tertia est trāsuerfaliū: id ē illoz a qbo n duxim^o ori: ginē: nec ipa a nob. vt frater: soror: filij duoz fratru: q dī: cūt frēs patrueles: filij duoz rū soroz: q dicūt frēs p sobri: ni. et corūde filij vel nepotes vsq ad qrtū gdu. Notā ista xxxv. q. v. pmo gdu. Et nota q due linee descēdentiū faciūt vnā lineā trāsuerfale. vt pī i b exēplo. Filij duoz fratrz at tinēt sibi i lineā trāsuerfali. et qlibet ipoz i recta lineā descēdit ab auo eoz cōi q fuit sti: pes eoz cōis a q traxerūt ori: ginē. et sic d oibz alijs ē itelli gendū. Nūc vidēdū est qd ē gēd^o. Et nota q alitē cōputāt

grad^o canoniste et alitē legiste. Nā fm canonistas due pso: ne i lineā trāsuerfali faciunt vnū gdu. Scōz at legistas q libet psona fac vnū gdu: pū: to duo frēs sūt i vno gdu fm canonistas: q fm legistas sūt i duobz. et sic d singul. Itē filij duoz fratrz sūt i scdo gdu fm canonistas. fm leges pō sunt in qrtō. Sz qz istō parū aut nihil fac ad ppositū iō di mittā. Et videam^o qd ē gradus. Gradus est habitudo distantiū psonaz q cōscit q tagnatōis distātia due psonē int se differre. Grad^o itaq sic cōputāt in lineā ascēdēti. pī: et mī sūt in pmo gdu. Auus et aua sūt i scdo gdu. p: auus et p: aua sūt i tertio: abau^o et abaua sūt i qrtō. In descēdēti cōputant sic: fili^o et filia sūt i pmo gdu. nepos et neptis sūt i scdo. p: nepos et p: neptis sūt i tertio. abnepos et abneptis sūt in qrtō. In trāsuerfali pō lineā cōpu tant sic. duo frēs sūt i pmo gdu: filij duoz fratrz i scdo. nepotes corūde. i. duoz fratrz in tertio: p: nepotes eoz i qrtō. Ultra quē gdu nlla sāguinitas pcedit qrtū ad ipedēdū et dirimēdū mītmōiū: lz anti qrtus. prenderet vsq ad septimū gdu. Vidēdū est q qriter

Tracta. vii. prime partis

fm istam doctrinā p sangui-
nitas iueniēda ē z cōputāda
int aliq̃s. Vñ si tu vis scire
d aliq̃b: puto d Bartholo-
meo z Bertha in q̃ gdu p san-
guinitatis attinēt sibi. Accipe
cōzēpentē: a q̃ ābo p̃xerit ori-
ginē. Verbi grā. Petr⁹ gñauit
Jacobū z Joānē q̃ fuerit
frē: ecce p̃m⁹ g̃dus: vl si nō
poteris scire q̃s fuit p̃i eoz di-
ces: Jacobo z Joānes fuerit
frēs q̃ vt dictū ē faciūt p̃mū
gradū. Hoc iō dico qz si fue-
runt duo frēs sunt ponēdi in
p̃mo g̃du. vel frat z soror vel
due sorores. p̃cede g̃ i cōpu-
tatōe dicēs sic. Jacobo z Jo-
annes fuerit frēs: q̃ vt dictū ē
faciūt p̃mū g̃dū Jacobo gñauit
Andrēā. ecce scōs g̃dus. Andreas
gñauit Philippū
ecce terti⁹ g̃d⁹. Philipp⁹ p̃o
gñauit Bartholomeū. ecce
q̃rt⁹ g̃dus d q̃ nūc agit. Vñ
revertar⁹ ad Joānē q̃ fuit
frat Jacobī: z p̃cede sic. Ja-
cobo z Joannes vt dictū est
fuerūt frēs. Joānes genuit
Thomā. ecce scōs. Thomas
p̃o genuit Berthā de q̃ nūc
agit. ecce terti⁹ g̃d⁹. Vides g̃
q̃ Bartholome⁹ z Bertha at-
tinēt sibi ex vna pte i t̃rio g̃-
du: ex alia i q̃rto. z h̃ loq̃ndo
vsualr: tñ fm p̃itatē nō attri-

nēt nisi i q̃rto. z sic nō p̃t esse
m̃rimoniū int eos. Illd idē
faciēdū est de illis q̃ mag⁹ vl
min⁹ vicini sūt in p̃sanguinitas
te dicēdo: in tali z i tali gra-
du attinēt sibi. Et q̃ ita p̃pu-
tādi sūt grad⁹ z nūerāde p̃sone
colligit ex p̃sse ex ill⁹ duab⁹ de
cretalib⁹. extra d p̃san. z affi.
tua nos. z extra d testi. lz ex q̃
dā. Sz pone q̃ due p̃sone at-
tinēt sibi ex pte vna i scōdo vl
t̃rio g̃du z ex alia in q̃nto. nū
qd poterūt p̃bere m̃rimoniū
iter se. Dico q̃ sic qz sp̃stādū
est remotiori p̃sone i p̃sanguini-
tate. extra de p̃sā. z affi. c. vl.
In h̃ ei casu remotior p̃sona
extra metas p̃sanguinitat⁹ exi-
stit. vñ nō attinēt sibi: ex q̃ n̄
est p̃sanguinitas int eos. qz sic
antiq̃tus ois p̃sanguinitas
terminabat i septio gradu: ita
hodie terminat in q̃rto. Et p̃
dictis patere p̃t q̃ p̃sanguini-
tatis impedit z dirimit m̃ri-
moniū vsqz ad q̃rtū gradū cō-
sanguinitatis iclusiue: z n̄ vltra
Et itellige i trāsuersali linea
nō aut in ascēdēte. qz in illis
in īfinitū c̃tēdit p̃sanguinitas
iclusiue: sz in trāsuersali vsqz
ad q̃rtū p̃cedit p̃sanguinitas
z nō vltra. q̃si dicat q̃ q̃ntus
gradus aperit portā ad m̃ri-
moniū p̃trahendū.

*p̃sanguinitas
terminat in q̃rto
p̃mo g̃du*

De Matrimonio

De impedimēto cognati-
onis spūalis.

Isto de cognatiōe car-
nali vidēdū ē de cog-
natiōe spūali. Vñ vi-
dendū est qd est cognatio spūal'
z qd sūt ei' spēs: z quō ipedi-
at mīmoniu: z in qb sacris
hbat. Cognatio spūal' est p-
pūq̄tas pueniēs ex sacri da-
tiōe admiſtratōe vel suscepti-
one. Verbi grā. sacerdos ba-
ptizat puez: tu suscipis eum
uterq̄ est p' spūal' ipi' pueri
z cōpater pētū ei'. p'ut legif
xxx. q. j. ois. Spēs cognatio-
nis spūal' sūt tres. Prima d'z
paternitas. a cō qd ē fil' z pa-
ternitas. q̄si sūt patrinitas: vel
q̄si cōis patrinitas. nā vn' cō-
pater sp' ē p' spūal' pueri z al-
ter carnalis. Alia d'z paterni-
tas. z ista attēdit iter eū q' sus-
cipit. z illū q' suscipit. i. inter
puez z patrini. Alia d'z frat-
nitas q' attēdit iter filiū tuū
spūalē z filios tuos carnales
Restat g' videre qd iur' sit d'
mīmonio taliū. z pmo dōm
est de cōpaternitate. Notā-
dū ē g' q' duplex est cōpater-
nitas. qz qdā est directa. s. il-
la quā ego p' meipz z ista
impedit dirimit mīmoniu
vt si ego suscipio filius Ber-
the mlieris. vel ipa. meū. nū-

q' potero eā hīe in vxorē. z si
accepo eā sepandū est mīmo-
niū. ita d'z extra d' cognā. spi.
c. veniēs. Alia d'z cōpaterni-
tas indirecta siue emergens
s. illa quā vn' pūgū postq̄ se
vna caro effecti hbit p' actū
alteri'. sic si vxor mea postq̄
a me carnalr est cognita susci-
pit filiū alioz: ambo pentes
pueri sūt cōpatres mei: q̄uis
ego n' suscipiā eū: qm' pūgel
cōicāt sibi ad inuicē actōnes
Et de h' ponit exēplū euiden-
tissimū in qdā decre. extra d'
cognā. spi. c. martin'. vbi d'z
sic. Martin' duxit Berthā i
vxorē z Lothari' Tebergā.
p' mīmoniu Lothari' leuā-
uit de sacro fonte filiū Mar-
tini z Berthe: demū mortu'
est Lothari' z Bertha remā-
sit: filr Martin' z Teberga
Lui marit' su' lothari' addq̄si
erat cōpaternitatem p' filius
Martini. q̄rebat vtz Mar-
tin' posset hēre mīmoniu
cū dicta Teberga. Et rñdet
papa q' nullo mō. Et sic p'z
q' cōpatnitas tā directa q̄ i
directa ipedit mīmoniu hō
hēdū z dirimit iā p'ctū. Nō
vidēdū est d' patrinitate spūali
q' attēdit inc' suscipiētē z sus-
ceptū. i. inc' patrini z filioli
matrinā z filioliā. z dōz est q'

Tracta. vii. prime partis

nūq̃ p̃t eē m̃rimoniū iter tas
les: 7 si p̃perit d̃ facto s̃t sepa
rādi. xxx. q. i. d̃ eo q̃ iterroga
stis. 7 c. si q̃s sacerdos cuz si
lia spūali Alcio d̃dum est de
fraternitate spūali q̃ attēdit
int̃ filiōlū siue filiōlā 7 filios
siue filias carnales matrine
vel patrini. Et licz doctores
antiq̃ varia dixerūt circa istā
materiā: tñ firmiē 7 sine du
bitatōe tenēdū est q̃ oēs filij
duoz cōpatrū siue an cōpa
ternitatē siue post geniti p̃nt
legitimez m̃rimoniāl̃r copu
lari: excepta illa p̃sona medi
ante q̃ puentū ē ad cōpater
nitatē. nā illa nūq̃ p̃t copula
ri m̃rimoniāl̃r alicui filiozū
p̃ris sui vel m̃ris sue spūalis
xxx. q. iij. c. nō optet. s̃. sup̃ q̃
bus p̃suluir. extra d̃ cog. spi.
c. j. 7 c. laudabile. 7 c. tua nos
Itē nota q̃ cōpater p̃t lici
te in vxorē filiā cōpatris sui
accipe: nisi sit illa q̃ mediāte
cōpatres effecti sūt. xxx. q. iij
illd̃. Solet aut̃ q̃ri. vtz ali
q̃s posset h̃ie duas comina
tres i vxores vnā. s̃. post aliā
Ad h̃ d̃m est q̃ refert. vtrū
cōmaternitas p̃cedit m̃rimo
niū vel sequat̃. Si p̃cedit lici
te p̃t h̃ie duas cōmatres in
vxores. Verbi gr̃a. Maria
7 martha s̃t cōmatres: postea

Martinus p̃bit cū maria: 7
eā p̃gicit. ea mortua p̃t p̃hez
re cuz Martha. 7 est cā: qz p
vniōz carnis seq̃ntē n̄ trāsīt
ad vniōē spūs p̃cedētē. xxx.
q. iij. post obitū. Si aut̃ cō
maternitas sequat̃ m̃rimoni
um supple p̃ carnalē copulaz
p̃summatū tūc distigue: qz
si vxor tua suscipit filiū altert
us. tūc ista cuius filiū susce
pit efficit cōmater tua p̃ fa
ctū vxoris tue. 7 mortua vxor
e tua nō poteris eā h̃ie i vxorē
7 eandē cōpaternitatē itel
ligas adq̃ri vxori p̃virū. Si
p̃o filiū vxoris tue quem de
alio genuit aliq̃ mulier de sa
cro fonte leuauerit: vel ad cō
firmationē tenuerit corā ep̃o
ip̃a mulier est cōmater vxor
is tue 7 nō tua: qz nō fuit ibi
cōmaternitas adq̃sita. vnde
mortua vxore tua poteris eā
h̃ie in vxorē. Idē ē si fili⁹ tu
us quē de alia muliere genui
sti suscipias ab aliq̃: qz nō est
adq̃sita cōpatnitas vxori tue
7 in h̃ casu sic i alio p̃t aliq̃s
h̃ie duas cōmatres i vxores
7 aliq̃ duos cōpatres in ma
ritos. Et istud p̃t haberi vel
sciri p̃ istos q̃tuor p̃p̃. Qui
mibi vel cuius mea natū de
fonte leuauit. Hec mea com
mater fieri nō valz vxor. Si

Quoniam vtrūq̃ vtrūq̃

De Matrimonio

q̄ mee natū nō ex me fonte le-
uauit. Hāc post fata mee nō
inde verabor hīe. Cōpater
ei⁹ nati p̄iugen p̄hibet. Am-
bas cōmatres fac actio pas-
sio nūq̄. Notādū ē q̄ laic⁹
n̄ p̄t h̄ere m̄rimoniū cū illa
q̄m baptizauit. z si d̄ scō h̄e-
rit ē m̄rimoniū dissoluendū. ex-
tra de cog. spl. c. ne dū. li. vi.

Itē nota q̄ fili⁹ v̄l filia sacer-
dot⁹ v̄l alie⁹ viri q̄ baptizauit
puer⁹ siue puellā nō p̄t h̄ere
cū ista puella v̄l cū isto puero
vt i c. p̄allegato. ne dū. No-
tādū etiā q̄ solū p̄ sac̄m̄ ba-
ptismū z p̄firmatōis h̄bit cog-
natio spūalis q̄ impedit m̄ri-
moniū h̄bendū z dirimū iaz
h̄ctū. Per cathecismū at̄ licz
h̄bat tal̄ p̄ḡtio q̄ ipedit m̄ris-
moniū h̄bendū: n̄ tñ h̄bit tal̄
q̄ dirimū iā h̄ctum. extra de
cog. spl. p̄ cathecismū. li. vi.

De cognatōe legali.

Via cognatio legal̄ q̄
q̄ adoptō d̄r vir aut nū-
q̄ h̄r i v̄su. z parū tra-
ctat d̄ ea in iure canonico. iō
de ea sup̄sedeo q̄ ad nunc.

De impedimēto criminis.

Riminū q̄dā ipediūt
c m̄rimoniū h̄bendū sed
n̄ dirimū iā h̄ctū. sic
incest⁹: vxoriciidiū: rap̄: alie
ne vxor⁹: solēnis p̄niā. z h̄ q̄s

insidiādo m̄rimonio p̄p̄iū si-
liū de fonte suscepit vt possit
puare vxorē debito carnaliter
copula sui. Itē homicidium
p̄sbyteri. oīa ista crimina z for-
te m̄tra alia impediūt vt dici
m̄rimoniū h̄bendū: s̄z nō diri-
mūt iā h̄ctū: imo si sint ado-
lescētes z timeat d̄ eaz incō-
tinētia ecclia d̄zeis dare licē-
tiā nubēdi. extra d̄ eo q̄ cog.
psan. vxor. sue. c. et l̄ris. Sūt
aut̄ tria crimina q̄ nō solū ipē-
diūt m̄rimoniū h̄bendū: imo
dirimū iā h̄ctū. Primū qū
aliq̄s adulterat cū aliq̄ p̄iu-
gata. z ipē vel ipa machinat̄
cū affectu i mortē viri sui. scz
adultere: v̄l i mortē vxor⁹: vi-
ri adulteri vt s̄l p̄trahat. i h̄
casu h̄ere n̄ d̄nt. z si h̄erunt
sunt separādi. xxxij. q. j. Si
q̄s viuēre. extra d̄ eo q̄ dux.
i ma. q̄m polluit p̄ adulte. c.
sup̄ h̄. et c. j. z. ij. Scōm̄ est
si adulter p̄ster fidē adultere
q̄ ducet eā post mortē ei⁹ le-
gitimi mariti: v̄l adultera ad-
ultero q̄ post mortē vxoris
viri adulteri ipm̄ ducere ve-
lit. xxxj. q. j. relatū. z in oib⁹
p̄dict⁹ caplis. Tertiū est qū
nō p̄stat fidē deducendo eā
s̄z p̄ntialr eā ducit z cū ea h̄-
bit. qz vt ait celestinus papa
p̄l̄ est ducere q̄s fidē dare de-

Tracta. vii. prime partis

ducēdo, extra de eo q̄ dux. in
ma. quā pol. p adul. c. cū ha-
beret. 7 c. ex lraz tuaz ifinu-
atiōe. Et istū casuz intellige
qñ p̄mū m̄rimoniū est vez. 7
legitimū: qm̄ si n̄ fuit vez. s̄
putabat esse vez nullū p̄stat
impedimētū scōo m̄rimonio
Si p̄o null⁹ casuū supradis-
ctoꝝ iteruenerit bñ p̄t q̄s p̄-
here cū ea quā polluit pad-
ulteriū. Nota etiā q̄ mlier
q̄ p̄bit cū p̄ugato si scit eum
eē p̄ugatū nūq̄ p̄t eū h̄re eti-
am post mortē vxoz. Si at̄
igraret eum eē p̄ugatū: imo
crederet eū esse solutū nō ob-
stante eo q̄ p̄rit cū eo viuēte
vxore legitima potit p̄here cū
eo post mortē legitē vxoris
extra de eo q̄ dux. i ma. quaz
pol. p adul. c. p̄posuisti. 7 i c.
ueniens. extra de spon. c. cuz
apostolica

De impedimento dispari-
tatis cultus.

D̄ h̄ q̄ m̄rimoniū sit
a ratū 7 legitimū optet
q̄ vterq̄ p̄ugū sit fi-
delis. fidel' ei n̄ p̄t p̄here m̄ri-
moniū cū iudea: saracena: gē-
tili vel pagana. 7 si p̄erit de
facto nullum est m̄rimoniū
Spōsalia tñ pōt fidel' cū in-
fidelī p̄here sub ista cōditōe
q̄ infidel' p̄uertat ad fidē. xxx:

vij. q. ij. caue ebriane. 7 c. nō
optet. Infidel' tñ p̄t p̄rabere
cū infidelī dñ tñ sint eiusdē ri-
t⁹. s. iude⁹ cū iudea: sara cen⁹
cū saracēa. S̄z pono q̄ alter
p̄ugū p̄uertat ad fidē alr re-
maneat i infidelitate. qd̄ fiet d̄
ist⁹. Dico q̄ si infidel' nō vult
cohabitare cū fideli. vel si vult
habitare: nō tñ vult cohabitare
sine p̄tuelia creatoris vel
absq̄ h̄ q̄ p̄bat eū ad infidelit-
tatē vl' ad p̄ctm̄ mortle. i ist⁹
casib⁹ trib⁹ p̄tuelia creatoris
soluit ius m̄rimoniū q̄tuz ad
infidelē. 7 p̄t fidel' licite p̄here
vt bñ extra de diuoz. ca. q̄to
mag⁹. 7 c. gaudem⁹. Nec est
dñia q̄tū ad h̄ vtz p̄uersus
fuerit iudeus vl' pagan⁹: qz
idē iuris est hodie i vtrisq̄.
extra d̄ puer. i fi. c. laudabilē
Si at̄ infidel' vult cohabitare
re cū fideli absq̄ aliq̄ p̄dicto-
rū casuū. si tūc fidel' vult co-
habitare secū bñ facit. vt d̄t
apls in p̄ma epla ad Loz. vij
Si aut̄ nō vult cohabitare
secū nō est cōpellend⁹: tñ illo
vel illa viuēte nō potit p̄tra-
here cū alio: cū adhuc duret
m̄rimoniū. vt in palle. decre.
interrogastis. S̄z qd̄ si iu-
deus vl' pagan⁹ p̄bit cū p̄san-
guinea sua fm̄ ritū suū post-
ea p̄uertunt ad fidē. nunqd̄

De Matrimonio

post talē puerionē remane-
bit tale m̃rimoniū: Dico: q̃
sic dūmō nō p̃traxerit in gra-
dib⁹ a lege diuina p̃hibitis q̃
ponunt Leui. xviij. qz ifides
les n̄ coarcent canonic⁹ insti-
tutōib⁹. z p̃ sac̃m baptis̃mi n̄
soluunt p̃iugia s̃z crimina di-
mittunt. Itē vn⁹ pagan⁹ plu-
res h̄ns ṽxores cōuertit ad
fide. nūq̃d retinebit oēs ṽxo-
res vl̄ solū vnā ex eis. Dico
q̃ soluz retinebit illā q̃ p̃mo
fuit ei⁹ ṽxor. qz nulla aliaruz
fuit vera ei⁹ ṽxor. Si aut̄ al-
ter p̃iugum fidelit̃ relabat i
heresim vel in infidelitatē: il-
le q̃ manet i fide nō p̃t p̃tra-
here: imo tenet p̃tinere. qz i
in isto cāu mag⁹ appareat cō-
tumelia creatoris q̃ in p̃mo
m̃rimoniū t̃n̄ fidelit̃ ratū est
z nullo casu sup̃ueniente p̃t
dissolui. qz q̃s de⁹ p̃iūrit hō
separe nō p̃t. M̃rimoniū at̄
infidelit̃ nō est ratū. z iō dis-
solui legitime p̃t. s̃z si alter cō-
iugū p̃uertat ad fidē. extra d̄
diuor. c. q̃nto mag⁹. circa fi-
nē. z in c. p̃allegatis.

De impedimēto violētie

Violentia de sui natu-
ra etiā sine p̃stitutione
ecclie ipedit m̃rimo-
niū. qz excludit libez cōsen-
sum q̃ solus facit m̃rimoniū.

nā vbi met⁹ vl̄ coactio inter-
uenit nō p̃t p̃sensus locū ha-
bere. extra de spō. cū locum.
S̃z qz magna est differētia
iter vim z metū. iō videnduz
est qd sit vis vl̄ coactio. z qd
metus: z q̃ violētia excusat.
z q̃s met⁹. Vis siue coactio
vel violētia est maioris rei i-
petus q̃ repelli nō p̃t. ff. q̃
me. cā. l. j. c. vl̄. Metus est in-
stantis vel futuri piculi men-
tis trepidatio. vt d̄r in eadē
l. Vis siue coactio vl̄ violen-
tia q̃ p̄ eodē accipio. alia le-
uis. alia violēta. Leuis non
excludit p̃sensus m̃rimonia-
lē sed violēta excludit. ar. l. j.
disti. p̃sbyteros. extra d̄ spō.
c. veniēs. Violenta coactio
est cū aliq̃s capis: trahit: inui-
tus ducit vel ligat. Itē met⁹
alius cadit in p̃stantē virum
alius nō. Ille q̃ cadit in con-
stantē virū excludit p̃sensus
m̃rimonialē. ff. q̃ metus cā.
l. metus. extra eo. ti. c. j. z. iij.
z c. ad audiētiā. extra d̄ spō.
c. veniēs. Quid aut̄ sit met⁹
q̃ cadit in p̃stantē virū. Dicē
dū q̃ metus mortis crucia-
tus corporis fuitus est stupri
z de s̄ sūt p̄sūs. Excusare me-
tus hos posse puta qz nesc̄.
Stupri siue fuitus verbez
atq̃ necis. Notandū aut̄ q̃

Non licet
matrimonium
in tali loco
contrahi

Verum
non

Quod si quis in tali loco
contrahat

Tracta. vii. prime partis

vnus metus posset cadere in vnā psonā q̄ nō caderet ī aliā si c̄ talis mer^o posset cadere ī me q̄ nō caderet ī regē. q̄ nō est p̄sile hoīes clare dignitas p̄t metū in vrbe timuisse vel q̄ q̄ rer p̄ metū sc̄z milis timet. ff. q̄ mer^o cā. l. non est p̄sile. Verū si p̄ ap̄ssi mas pbatōes p̄staret de metu repellit p̄sūprio q̄ s̄ eū est vt d̄z ibidez. Et sic iudex fm statū z diuersitatez psonaz: tēporz z locor indicabit qualis sit mer^o vel violētia. z fm h̄ indicabit p̄m̄monio vl̄ s̄

Florandū tū q̄ q̄licūq̄ sit metus vel violētia si steterit m̄lier p̄ ānū cū dimidio cū viro nō debet postea audiri si alleget metū vel violētiā. extra de spon. ad id q̄d p̄ tuas. de illis q̄ matri. accu. poss. c. insup̄ adiecisti. de eo q̄ dux. i. m̄ri. quā polluit p̄ adulteriū c. significauit.

De impedimēto ordinū

Rdinū vt dictū est sup̄ o q̄dā sūt minores. sicut ostiariatus: lecrozatus exorcistatus: accholytatus. Et isti nō impediūt m̄mōniū p̄trahendū: nec dirimūt iā p̄tractū. Alij sūt maiores sc̄z subdiaconatus: diaconatus z p̄sbyteratus. z isti or-

dines impediunt m̄m̄monii p̄trahendū z dirimūt iā p̄tractū. q̄z istis ordinibz votū solenne p̄tinētie est annexuz. extra de vo. z vo. redemp. c. q̄ votū. li. vj.

De impedimēto ligamis.

Impedimentū istū sc̄z i cū q̄s alligat^o est alteri vxori adeo sp̄ fuit validū q̄ a n̄q̄ aliq̄ cōstitutio ecclesie sup̄ h̄ emanaret nunq̄s alligat^o vxori pōt vel potuit aliā recipe: nec vnq̄ licuit h̄ absq̄ sp̄ali dispēsatōe dei: q̄ fuit instituto: m̄m̄monij. si c̄ dispēsaui de cū Abrahā z Isaac z alijs patriarchis. Sz qm̄ aliq̄s p̄t eē alligat^o alicui mulieri p̄ sp̄salia t̄m̄. et alteri p̄ m̄m̄monii. vidēdū ē qd iuris sit in vtrisq̄. Et iō notādū est q̄ si aliq̄s cōtraxerit m̄m̄monii vl̄ sp̄salia cū aliq̄ q̄ p̄ p̄ba de futuro nō d̄z contrahere cuz alia nec illa cum alio. z si p̄xerit cū alia sponsalia p̄ p̄ba de futuro. d̄z dimittere sc̄dam z redire ad p̄mā: sz si p̄traxerit cū alia sp̄salia p̄ p̄ba de p̄nti vel p̄ p̄ba d̄ futuro: z fuerit secuta carnalis copula tunc d̄z stare m̄m̄monii cū sc̄da: etiā si sp̄salia cōtracta cū p̄ma fuerit iuramento vallata: sz d̄nt agere p̄niaz

De m̄li p̄h̄za
in m̄m̄monio
in d̄z

z v̄l
p̄m̄monii
f̄l m̄m̄monii

De Matrimonio

de piurio et fide mentita, extra de spō. duoz. c. j. et d. spō. c. sic ex lris. Si aut mrimo-
nialiter est alligat⁹ vroz si n̄
sit secuta iter eos copula car-
nalis p̄t alter altero inuito
religionē iterare. et q̄ remanet
in seclo pōt cum alio vel alia
p̄trahere. extra de iur. iu-
ga. v. p̄t p̄sensum. et c. ex
publico. extra de spō. c. licz p̄-
ter solitū. Si aut fuerit iter
eos carnal copula secuta nū
q̄ q̄diu vixerint p̄nt se inui-
cē dimittere nisi cā fornicati-
onis. et tunc si se dimiserint
aut recōcilient aut remane-
ant innupti. q̄ fm̄ p̄bū salua-
toris Mat. vi. Qis q̄ dimi-
serit vroz suā etc. Sed po-
nat q̄ vroz credēs maritum
mortuū p̄trahit cū alio post
ea ille reuertit. qd̄ fiet. Dico
q̄ q̄diu ita credit nec ipse re-
uertit ipa excusat ab adulte-
rio vel fornicatiōe p̄t igno-
rantia facti. et filij si q̄s ex se
cūdo suscepit iudicāt legiti-
mi. s; statim cū reuertit p̄m⁹
d; r̄cedere a scdōz redire ad
p̄mū. qd̄ si n̄ fac adulterā iudi-
cat. xxxij. q. ij. Cū p̄ bellicā. et
c. si p̄go. S; qd̄ si nō reuer-
tur credit tñ cū viuere. qd̄ fa-
ciet. Nō exigit debitū a ma-
rito quez accepit. reddat tñ

exigēti. Istud p̄siliū sibi dat
extra de se. nup. c. dñs ac re-
deproz. Itē pone. vir iuit ad
exercitiū s; saracenos vel in
regionē lōginquā et nō reuer-
tit nec scit an sit viu⁹ vl̄ mor-
tuus. qd̄ faciet vroz. Dico q̄
q̄trūq; sit inuēcula p̄trahere
nō p̄t donec sit certificata
d̄ morte mariti. extra d̄ spō.
c. in p̄ntia. S; q̄lit certifica-
bit. dico p̄ iuramētū illi⁹ sub
q̄ militauit. vel etiā socioz q̄
ei⁹ mortē nouerūt. Et fm̄ le-
ges adhuc d; expectare p̄ an-
nū post iuramētū añq; nubat
fm̄ p̄o canones statim post iur-
amentū p̄stitū p̄t p̄trahere.
extra d̄ se. nup. c. sup̄ illa. Ad
h̄ facit qd̄ d̄ apl⁹. j. Loz.
vi. scz. Mortuo viro nubat
mulier cui vult i dñō. et Die-
ronym⁹ nouas nuptias nō
p̄denat. imo approbat. xxxj.
q. j. aperiat.

De impedimento publice
bonestatis iusticie.

Publice honestatis in
p̄sticia est impedimētū ab
ecclesia introductū p̄t
ei⁹ honestatē. Cui⁹ due spēs
erāt. nūc aut est vna tñ que
cōtrahit ex desponsatiōe. pu-
ta si aliq; desponsauit puel-
lā septē annoz. vñ licz eā nō
p̄gicat. null⁹ tñ de p̄sanguis

Viz. iust.
ad p̄ntia.

Qui aut uisito p̄ntia
et iustis uisum.

vixit
m̄rto
m̄rto

Tracta. vii. prime partis

nitare ei⁹ potit eā hē i vxorē
nec ipe aliā de cōsanguinitate
ei⁹ extra d spon. c. iuuenis.
Jō dixi septē annoz: qz si aū
septēniū spōsalia pura z cer-
ta. i. sine pōditōe p̄trahāt nul-
lius sunt momēti: nec aliqd
p̄stāt ipedimentū nisi post se-
p̄tēniū ip̄a approbauerit. ex-
tra d spon. i. pu. c. lras. z c. ac-
cessit. Nota etiā qz declara-
tū est hodie d iure nouo qz li-
cet spōsalia sint nulla rōe cō-
sanguinitatē aut affinitatē: aut
religiōis: aut frigiditatē: aut
quacūqz alia cā: dūmō nō sūt
nulla rōne etatis p̄stāt impe-
dimentū publice honestatis
iusticie. extra de despon. i. pu.
c. j. li. vj).

De ipedimēto affinitatē,

ffinitas ē primitas

a psonaz ex carnali co-
pula pueniens oī cas-

rēs pentela. Et dixi ex carna-
li copla: qz tā p fornicariā qz
p mrimonialē copulā p̄trabi-
tur affinitas. xxxv. q. iij. nec
eā. extra de eo qz cog. p̄sang.
vxo. sue. discretōi. z de p̄san.
z affi. sup̄ eo. Et h̄z olīm eēnt
tria genera siue tres modi af-
finitatis. hodie tū p̄mū gen⁹
tū stat. scōo z tertio de me-
dio sublati. Nota ḡ qz p̄l-
mū gen⁹ affinitatē p̄bit ex p̄-

sona addita p̄sanguitati per
carnalē copulā. iuxta illā res-
gulā qz dicit. Persona addita
p̄sone p̄ carnis p̄pagatiōem
mutat ḡdū attinētie: s̄ n̄ mu-
tat gen⁹: s̄ p̄sona addita p̄so-
ne p̄ carnis p̄iūctiōez mutat
gen⁹ attinētie: s̄ n̄ mutat gra-
dū. p̄. Durat nupta gen⁹ s̄
generata gradū. Et vt meli⁹
itelligat ponat exēplū. Ecce
ego z soror mea sum⁹ vna cō-
sanguitas. accipiat soror mea
maritū vel amasiū. s̄. Petrū
Iste Petr⁹ qz ē p̄sona addita
p̄sanguitati mee p̄ carnis cō-
mixtionē mutat gen⁹ attinē-
tie s̄ nō mutat gradū: qz Pe-
trus nō est p̄sanguineus me-
us sed est mibi affinis. z sic
mutat genus attinētie s̄ nō
gradū. qz sicut soror mea est
p̄sanguinea mea in p̄mo gra-
du. ita Petrus est mibi affi-
nis in p̄mo gradu. Et idem
intelligas d̄ maritē siue ama-
siū oīm cōsanguineaz mea-
rū. qz in q̄to ḡdū cōsanguini-
tatis ip̄a attinet mibi eodez
gradu affinitatis viri v̄l ama-
siū eaz attinent mibi. z qz dixi
de maritis vel amasiis cōsan-
guineaz meaz idem intelli-
gas p̄ oīa de vxoribz v̄l ama-
siis cōsanguineoz meoz: qz
in q̄to gradu ip̄i sūt mibi cō-

De Matrimonio

sanguinei i eodē gdu ipe sūt
mibi affines. Nā si aliq̄s est
mibi p̄sanguine⁹ in scōo gdu
vroz l'amalia ē mibi affinis
i scōo gdu. z sic d' alijs gdi b̄
Idē dico d' p̄sanguineis vroz
ris mee: qz i q̄to gdu sūt sibi
p̄sanguinei i eodē gdu sūt af
fines mibi. z oēs p̄sanguinei
mei sūt affines vroz mee i il
lo gdu i q̄ sūt mibi p̄sanguis
nei. Et iō nota q' sic p̄sanguini
tas vsq; ad q̄rtū gradū impe
dit m̄rimoniū p̄hendū z d̄ri
mit iā p̄tractū: ita affinitas
vsq; ad eūdē gdu facit h̄ idēz
Florādū ē q' cū grad⁹ i af
finitate habeat ortū ex p̄san
guinitate cū dubitat de affi
nitate aliq̄z recurrēduz ē ad
aliā p̄sonā mediāte q' fuit v̄s
tū ad affinitatē. z req̄rēduz ē
i q̄to gradu distat ab illa p̄so
na d' q' agit s̄m modū s̄. affi
gnatū de p̄sanguitate: vbi di
ctū ē. quō cōputādū s̄t grad⁹
in p̄sanguitate. qz i q̄to gradu
distāt i p̄sanguitate: in tali di
stāt i affinitate. Florādū cri
am l'z vroz p̄sanguinei mei sit
mibi affinis: fili⁹ tñ quē sus
cepit ex p̄sanguineo meo n̄ est
mibi affinis s̄z p̄sanguineus
S̄z si h̄iet filiū ex aliq̄ q' mi
bi nihil attineret ille fili⁹ n̄ ē
mibi affinis nec p̄sanguine⁹.

fili⁹ at p̄sanguine⁹ vroz mee erit
mibi affinis sic parēs su⁹: s̄z i
alto gradu. qz si parēs est mi
bi i p̄mo gdu: fili⁹ erit i scōo.
z sic de alijs. Florādū etia⁹
q' l'z moriat p̄sanguine⁹ meus
mediāte q' p̄bit affinitas: p̄
sona tñ q' sup̄uuit remanet
mibi affinis. No. etiā q' l'z
dictū sit q' affinitas p̄bat p̄
p̄cubitū fornicariū intelligē
dū est ordie z mō nature. qz si
q̄s p̄giceret aliquā p̄ naturā
h̄ est si aliq̄s extra vas debi
tū pollueret aliquā: quīs ta
lis pollutio sit execrabil' cri
minosa z dānosa: nulla tñ ex
tali p̄cubitu cōtrahit affini
tas. qz tal' p̄cubit⁹ nō fac̄ san
guinis cōmixtōz nec carnis
vnitatē p̄ quā p̄bit affinitas
Et idē videt mibi dicendū si
q̄s iuasit claustrū pudor⁹ ali
cui⁹. v̄l posuerit p̄gā virilem
intra mēbrū m̄lieris: nō tñ p̄
uenit ad p̄sumatiōez opis q'
ex h̄ n̄ p̄bit aliq̄ affinitas. ita
d̄t Ray. z Host. qz cōmixtio
seminū req̄rit ad affinitatem
p̄trahendā.

De impedimēto impoten
tie coeundi.

Alter alia ipedimēta m̄ri
monij ipotētia coeūdi maxi
me obtinet locū. qz p̄riat d̄i
recte ex natā sui m̄rimonio.

*Affinitas p̄bit
p̄cubitū*

Tracta. VII. prime partis

qđ ordinat ad plē suscipiens
dā 7 fornicatiōez vitandā. et
vtriq; istoz 3riat impotētia
coeūdi. qz 3o nō oīs impotē
tia facit h. vidēdū est qđ sit i
potētia coeūdi. qđ sūt ei 3 spe
cies q̄ impediūt m̄rimoniū
3hēdum 7 q̄ nō. Impotētia
coeūdi est viciū animi vl̄ cor
poris vel vtriūsq; qđ qđ impe
dit alteri carnalr cōmisceri.
Spēs ip̄ impotētie sūt mul
te. qm̄ alia ē natural̄. alia ac
cidētal̄. Naturalis est fri
giditas in viro: artatio i mu
liere: defect⁹ etatis in puero
Accidētal̄ ē vt castratio. ma
leficiū qđ sit p̄ qđā maleficia
q̄ dicūt sortēs siue fata Itē
impotētia natural̄ alia tpal̄
alia ppetua. Natural̄ ipoten
tia si est tpalis ipedit m̄rimo
niū. p tpe qđ durat: sic defect⁹
etatis in puero. qz qđiū ē mi
noris etatis nō p̄t 3here m̄ri
moniū. xxxij. q. ij. c. j. extra d
frig. 7 ma. q. sedē. vide sup̄ d
spōsal̄. c. iij. Natural̄ ipotē
tia sic frigiditas i viro si sit
ppetua ipedit m̄rimoniū 3
hēdū 7 dirimit iā 3etū. xxxij
q. ij. c. j. 7 ij. extra d fri. 7 ma.
c. laudabilē. De artatiōe qđ ē
in muliere dicas ita: qz si p̄t
ei subueniri bñficio medicie
vl̄ p assiduū vsū: cū hoīe 3ue

niētis statire nō p̄t nec impe
dit m̄rimoniū cū illo a qđ p̄t
carnalr 3gnosci. extra d fri.
7 male. c. ex lris. Et nota qđ
si ppter artationē separet ab
eo qz eā 3gnosce nō p̄t: 7
p assiduū vsū alterius cui
se copulauit sit facta idonea
sepandā est a scđo 7 reddendū
da pmo. extra de fri. 7 ma. c.
fraternitati. Si 3o sit talis
artatio qđ nullo mō ei subue
niri possit nec bñficio medicie
cine ipedit m̄rimoniū 3hē
dū 7 dirimit iā 3etū. vt in p̄
dictis ca. c. ex lris. 7 c. frater
nitatis. Si autē sit impoten
tia accidētal̄ sic castratio fir
miter tenēdū est qđ tal̄ impos
tētia ipedit m̄rimoniū 3hē
dū 7 dirimit iā 3etū: itellige
h̄ 3m̄ iferi⁹ dicta. extra d fri.
7 ma. q. sedē. De maleficio at
distingue. qz aut est tpalē aut
ppetuū. Si sit tpalē nullū p̄
stat ipedimentū m̄rimonio.
Si sit ppetuū ipedit m̄rimo
niū 3hēdū 7 dirimit iā 3etū
xxxij. q. j. si p sortarias. Si
q̄ris quō sciet si sit tpalē vel
ppetuū. Dico qđ a pncipio oē
maleficiū reputat tpalē: sed
postq̄ p triēniū cohabitauer
int dāces studiose operā co
pule carnali si adhuc durat i
pedimētū reputat maleficiū

De Matrimonio

perpetuū. Nota tñ q illd qd dicitū est d castratōe z maleficio itelligēdū est qñ pcedūt mīmoniuū, z supueniāt post mīmoniuū nō ipediūt nec pīstāt ipedimētū, extra vt li. nō ptest, qñ frequē, ff. d. iur. do, l. si, z idē itelligēdū est de qñbet alio ipedimēto. Et itelligē oīa q dicta sūt d mīmonio fidelū: qz de mīmonio qd est int̄ infideles nihil ad nos. Nā de diuornio qd fit ppter ista ipedimēta nō dico aliqd qz istud pīnet ad officiales vel pīatos: nō āt ad curatos qbz dirigit pīs libellus.

De impedimēto interdicti ecclie.

Item de impedimētis
d q ipediūt mīmonium
pīrahendū z dirimūt
iā pētū. dōm est de impedimētis q ipediūt mīmonium pīrahendū s; nō dirimūt iā pētū. Et ista sunt duo. s. tps feriaz z iterdictū ecclie. Ergo circa tps feriaz nota q ī tpe feriaz pnt pī spōsalia z etiā mīmoniuū qd solo pīen su pīrahūt: s; traducito vxo ris: nuptiaz solēntas z carnalis copula pīhibent, extrū q. iij. c. nō optet. z c. nō l3. extra de matri. pīra, pīterdict. ecclie. c. ex lris. Et nota q

tps feriaz est ab aduētū dñi vsq; ad octauas epiphanie, z a septuagesima vsq; ad octauas pasce: z in trib; dieb; añ ascensionem dñi vsq; ad octauas pente. extra d ferijs c. capellanus, z de s; habent pīsus. Cōingū pīhibet aduētus bilariūsq; relaxat. Septuagesima vetat octaua pasce relaxat. Rogamen vetat pcedit trīna pīas. Item alij pīsus. Aspiciēs veterē circū, q vo. benedicta. Aduent. septuages. vetat rogatio nuptū Octauē stelle pasceq; relaxat

De his q cōtrahūt bānis pītermisiss.

Ira iterdictū ecclie
c istd firmē tenēdū est
qñ aliq; pīstet pīherē
re cū aliq; vt qz d; forte pīanguinea vel affinis vel forte spōsa alteri? nō d; pīherē: s; si pībat nisi aliq; impedimētū qz iterdictū ecclie impediāt pnt insil manere z nō sūt separandi. Arguit pīra b. qz pīmo. s. pī pīanguitacē sepat mīmoniuū. extra de pīang. z affi. c. nō d3. Et etiā in scōo casu. s. pīter affinitatē sepat mīmoniuū. vt ī c. ex lris. z c. sponsaz. extra de sponsa. Et sūt ī tertio. s. qñ aliq; pīraz

Tracta. VII. prime partis

bentū est p pba de pñti altez
ri despōsar? si postea pbit di
rimis tractus scōs. extra d
spō. duoz. c. accepisti. 7 c. l3.
Solutio. dōm q nō sē sepa
rādi. s. in tribz pñis casibz: ni
si ad tps vt agant pñiam. qz
mādatū ecclīe pēpserunt. 7
ita expsse legif extra de spō.
de mliere. 7 extra d ma. ptra.
p iterdic. eccl. eodē c. de mli:
ere. Et ita intelligēdi sūt oēs
candēs q dicūt cos fore sepa
randos. qz exponendū est nō
simplr sed ad tps. Sane vt
diuersa circa mrimoniū pē
cula euitent: statutz fuit in
pēil. generali. vt cū mrimōia
fuerint ptrahēda in ecclia a
psbyteris publice ppalent cō
petēti termino pñito. vt ifra
illū q voluerit 7 valuerit legi
timū impedimētū apponat.
Et ipi sacerdotes nihilomi
nus inuestigēt vtz aliqd ipe
dimētū obstat. Cū aut appa
ruerit pbabil piectura p ma
trimoniū ptrahēdū: ptract?
expsse phibeat ill' donec qd
sit faciēdū sup eo manifestis
pstitit documentis. Si at
parochial' sacerdos istd face
re pēpserit: vl' qlibet regula
ris q in mrimonio clādestino
fuerit p triēniū ab officio sus
pēdat 7 gūius puniat si cul

pe q̄litas postulauerit. Sz
bis q taliter copulare pēpse
rint etiā in gradu pcesso pdi
gna pñia inuigat. Si qd aut
ptra mrimoniū legitimū ma
liciose impedimētū obiecerit
ppter pñiam quā deberet face
rep pctō canonicā nō d3 effu
gere vltionē. Et istd optime
suat i ecclīis gallicanis: vbi
p tres dies dñicos vel tres
dies solennes añq ptrahat
mrimoniū indicat i ecclia q
si aliqd sciat aliqd impedimē
tū qre mrimoniū nō debeat
fieri pponat. 7 istd vocāt ban
nam in Francia. Et qcunq
istis ptermisiss ptrahūt sunt
excoicati. vna tñ qz ecclia
in suo sensu abundat. Et bec
de mrimonio dicta sufficiāt.
Et sic terminat pma p̄cula
hui' libri. in qua de omis
7 minus bene dictis veniam
petens obsecro lectorem be
niuoluz vt ptra sagittas des
tractoz clypeum oionis op
ponens minus bñ dicta cor
rigat 7 emendet.

Explicit pma particula
huius libri.

*Si autem parochial' sacerdos istd face
re pēpserit: vl' qlibet regula
ris q in mrimonio clādestino
fuerit p triēniū ab officio sus
pēdat 7 gūius puniat si cul*

Secunda pars totius libri

Incipit secundum

da pericula huius libri in qua agit
de penitentia et his que pertinent
ad confessionem audientiam peni
tentiarum impositionem. Et habet
quatuor tractatus principales.

Crux de

us ac per samari
tanus dulcis Je
sus: qui vinum oleum

infudit in vulneribus sauciati
a hierusalem in hiericho descendē
tis qui ceciderat in latrones sta
tum ruinam peccati eiusque medellam
et remedium insigni et mirabili
pabola declaravit. Hierusalem
enim qui visio pacis et innocentia
baptismalis est per quas Bersa
bee qui putens saturitatem sine
satietae interpretatur. id est anima cui
insublet christianus baptismalis
aque puteo satiata: vero et paci
fico salomoni. pio. scilicet Iesu: qui
est pater pacis faciens utraque vinum
iuxta prophetam de desponsatura
in fide congrue representatur. Hie
richo pro quo luna qui nunquam in eo
desertu statu manet interpretatur sta
tum peccati in quo homo stultus. id est homo
peccator testatur sapienter velut lu
na mutat evidenter figurat. Et hierusalem qui in hiericho homo
descendens est peccator qui baptismas
le innocentiam deserens per deviam

viciam perlabitur et descendit. et
sic ab inferni latronibus spoliatur
bonis seu donis gentium cruci
tus: et in naturalibus sauciatur.
Tunc pietas ac misericordia oculis
respiciens dominus noster Iesus christus
per eius sanationem de summo celorum
ad ima descendit: et in utero inte
merate virginis Marie carnem
assumens et sauciati vulnera
in ara crucis alligatus funicu
lis charitatis: vinum mortifica
tionis panis et oleum indulgentie
lenientis infudit in ipsis. In
cuius rei signum sue salutis
dicatōis eroditum isto salubri
ac suavissimo themate insi
gnivit. Penitentiam agite: appropin
quabit enim ei regnum celorum. Ubi
indicit penitentiam et per eam patriam re
promittit. Denique ope quod si
bi pater dederat consummato. sauci
ciato. scilicet hominem iam sanato ne eum
absque custode desereret ipsum
sauciatum commendavit stabula
rio. id est sacerdoti curato. et des
dit eis duos denarios. scilicet du
as claves ecclesie. scilicet discernendi
sciam ac ligandi et solvendi potestatem
adhibens dicit. Curam illi
habe. Ut igitur sacerdotes qui
sunt multum in iure canonico vel
sacra theologia prout ali
qua noticia haberent per quas
possent inter lepra et lepra dis
cernere. et sic panem salutis mi

Incipit de
cruce

Tracta. i. secūde partis

nistrare medelā in scda parte
hui⁹ opis aliq̄ ex diuersorū
doctoꝝ sententijs ⁊ maiorū
meoꝝ dictis diligēti studio
vt meli⁹ ⁊ breui⁹ potui cōpila
ui. vt si qñ neophici ⁊ minus
puecti curati i foro pnie du
bitauerint. istō opusculū sit
eis q̄lecūq̄ introductorū et
aliq̄s directiū. De caū nō
psūmēs de viribz ppijs cu
nulle sint acceptam: s; confi
dens de clemētia saluatoris
q̄ bñ oīa faciēs surdos facit
audire ⁊ mutos loqui. vñ le
ctoꝝ affectū meum p̄siderā s
me lingua toricata nō moꝝ
deas. ⁊ si aliq̄ iuentas vtilia
ea attribuas soli dō. minus
aūt vtilia vel p̄sūs inutilia
me ⁊ ea fraterna corrigas et
emendes charitate.

Tractatus

p̄mus scde ptis p̄ncipalis ē
pnia in generali. Et habz q̄t
tuor capitula.

De peni

tētia igit tracta
turus. p̄mo di
cā aliq̄ de pnia
in generali. ⁊ postea dicā d̄ q̄
libet ei⁹ pte in spēali. Caplm
p̄mū. qd est pnia. ⁊ vñ dicat:

⁊ q̄t sunt ei⁹ spēs. Caplm se
cūdū de pnia solēni. Caplm
tertiū de pnia publica. Cap
tulū q̄rtū de puata pnia.

Quid est pnia. ⁊ vñ dicat
⁊ q̄t sūt ei⁹ spēs.

Caplm. i.

Enitētia s̄m Ambro.

p diffinit sic. Pnia est p
terita pctā plangere: ⁊

plangēda itēz nō cōmittere.

Scd̄s Aug. diffinit sic. Peni

nitētia ē qdā dolētis vidētia

puniēs i se qd se dolet cōmī

sisse. Et d̄ pnia ē pena pene

⁊ tenco tenes. vñ pnia q̄li pe

ne tētio. inq̄ntū. s. penitētia p

penā quā sustinet p̄iit se p̄t il

licita q̄ cōmīsit. Probāt ista

d̄ pe. di. iij. circa pn. Aug. in

li. v. r̄sionū diffinit sic pniaz

Pnia ē qdā res optia ⁊ p̄fer

cta oēs defect⁹ reuocās ad p

fectū. Vex l; a doctoribz va

rie ⁊ mltē diffictōes ponant

de pnia. s. quō ē p̄t⁹ ⁊ sac̄m.

moueāt et circa hāc materiā

mlte qōnes. omīssis oībz ill

cū mag⁹ p̄fusiōez q̄ edificati

onē p̄tineāt aīaz: d̄ diuīsiōe

pnie est agēdū. Scīcūdū q̄ q

pnia vno mō diuidit sic ge

nus i spē. alio mō diuidit sic

romū i p̄es. Pnia diuīsiō est

q̄ pnia alia est solēnis. alia ē

publica. alia est puata.

De Penitentia

De solēni pnia. Ca. II

Irea solēne pniaz q̄t
e tuoz sūt notāda. Pri
mo q̄lis sit v̄l q̄ sit ei?
forma. Ubi sciēdū q̄ ista pe
nitētia nō d̄r solēnis q̄ sit in
publico: s̄z q̄z iponit cū solē
nitate tali. Un̄ sciēdū q̄ fe
ria q̄rta in capite ieiunij. i. in
die cinerū: illi q̄ dñt agere istā
pniam p̄nter se i ecclia corā
epoz sacerdotibz: z eps p̄mis
sa aliq̄ monitōe oñdit eis ḡ
uitatē z enormitatē p̄ctōz su
ozū z iducos cilicio en̄cit eos
de ecclia. cātādo illud r̄iso.
Ben. iij. In sudore vultus tui
z sic s̄t extra eccliam vsq̄ ad
diē cene: q̄ die recipiūtz ad
mittūt ad ingressuz ecclie: n̄ tñ
ad cōionē q̄usq̄ s̄t p̄pm res
cōciliati. Et d̄ s̄ h̄z plene z p
fecte. l. d. i. capite. Sc̄do no
tāda ē rō h̄ solēnitatis. z ē tri
plex. Una ē ad exēplar z t̄ro
rē alioz. alia ē ad erubescēti
am delinq̄ntiuz. Alia est ad
fcatōz eiectōis ade d̄ padiso
Un̄ cū grādibz suspirijs d̄z si
bi denūciare eps q̄ sic Adā
p̄t p̄ctm̄ suū fuit eiectus de
padiso: ita ipi p̄t p̄ctm̄ suū
en̄ciunt d̄ ecclia. Et iō sic h̄z
xxvj. q. v. c. xl. tal pnia nō est
iterāda. z sic intelligit verbū
Amb. qd̄ ponit d̄ pe. dis. j. q̄

viē. q̄ sic vnicū est baptismū
ita ē vnica pnia. q̄z loq̄t d̄ pe
nitētia solēni q̄ nō d̄z iterari
nisi de p̄suetudinē alic̄ ecclie
aliq̄d aliō obrineret. tūc em̄
posset sine piclo itari. de pe.
dis. l. ij. c. j. s. ex p̄sōa. Tercio
notandū p̄ q̄bz crimibz z q̄bz
p̄sōis d̄z iponi ista pnia. Un̄
sciēdū q̄ nō d̄z iponi nisi p̄ ḡ
ui et enormi et vulgarissimo
crimie qd̄ totā cōmouerit: v̄
bē v̄l cōitatē. Nō d̄z imponi
clerico nisi deposito. et q̄ s̄t
eā egerit nō pōt p̄moueri ad
sacros ordies: nec m̄strare
i ordie suscepto. vt p̄z. l. di. ex
penitētibz. xxvj. di. all̄atos
Rō h̄ p̄hibitōis ē q̄druplex
Prima ē ordis excellētia: q̄z
nō sūt digni recipere vasa. s. sa
cfoz. i. ordies q̄ dudū fuerūt
vasa vicioz: licz em̄ p̄ctm̄ sit
deletū p̄pniam: remanet tñ
aliq̄ cicatrice. i. aliq̄ irreglaris
tas q̄ ipm̄ ipedit a susceptiōe
sacri ordis. Sc̄da cā est t̄ioz
labēdi ex p̄stina p̄suetudine
p̄surgēs. p̄ferēs ei memorā
di criminis labē nō h̄z sacerdo
tij lucidā dignitatē. l. ij. dist. i.
sacerdotibz. Tercia cā p̄pter
scādālū ppli: cū em̄ tal pnia
nō iponat nisi p̄ crimie enor
mi z vulgarissimo qd̄ totaz
cōmouerit vrbē: non posset
b 2

Tracta. i. secūde partis

tal' sine mag' scandalo mīstra
re. l. di. de his clericis. Quar
ta cā ē: qz n̄ bz frōtē redargu
endi alios: cū ip̄e sit p̄sci' sibi
se p̄misisse eadē q̄ corripit v'l
maiora. xxvj. di. p̄mū Dispē
sat āt cū solēni p̄nia i mioribz
ordibz p̄t necitatē v'l utilita
tē ecclie. vt d̄z i. l. di. Placu
it. Et si q̄ris. q̄s p̄t facere dis
p̄satōez. Dico q̄ ep̄s. ex q̄ n̄
ē ei sp̄ealr phibitū. extra d̄ sē.
ex. nup. Et si dicas q̄ p̄ illud
q̄ d̄z. l. d. c. ex penitētibz vbi
d̄z. q̄ ep̄s sciēter ordinās sol
lēnē penitēte d̄z puari p̄tate
ordinādi. Dico q̄ n̄ obstat qz
intelligit illō cuz ordiat absqz
disp̄satōe: vel cū ordiat sine
cā legitia z iordiate disp̄sat
lj. di. q̄ i aliq̄. Solennit etia
penitēs nō p̄t p̄here mīmo
niū: si tñ p̄terit tenebit. p̄bāt
ista. l. di. Illō qz nob. z. xxvj
q. vj. c. vl. Quarto notādū
est a q̄ p̄t iponi solēnis p̄nia
Et est sciēdū q̄ solēnis p̄nia
n̄ d̄z iponi: nisi ab ep̄o vel de
mādato ei' a sacerdote. So
lus etia ep̄s v'l i articlo neci
tat' d̄ mādato ei' a sacerdote
p̄t recōciltare solēnē penitē
tes: z si bñ penituerit potest
rēcōciliari ifra octauas pasce
z cōicare. z hīc īgressū ecclie
finalit remanebūt sic vsqz ad

finē vite. Et s̄ b̄. xxvj. q. j. c.
vl. Et qz ista materia magis
tāgit reuerēdos ac sciissimos
ep̄os q̄z fu' z discipul' sū q̄z
simplices sacerdotes: idō ni
hil pl' dicā de ista materia.

De publica p̄nia.

Laplm. iii.

Ublica vocat. p̄pe il
p la q̄ sit i facie ecclie: n̄
tñ cū p̄dicta solēnita
te. sic qñ insūgit pegratio p
mūdū cū baculo cubitali: v'l
cū veste aliq̄: vel cū aliq̄ alio
tali. Et hāc possz vt credo im
ponere q̄libet p̄fessor p̄fiteri
sibi: qz n̄ inuenio phibitū: nisi
forte p̄suetudo teneret p̄riū
vel nisi ep̄us resnauerit sibi
Et ē sciēdū q̄ ista p̄nia nō d̄z
iponi clerico: nisi d̄posito: n̄
etia d̄z imponi laico nisi p̄ cri
mie gūi z manifesto. z qz iu
dicare d̄ crimibz gūibz z ma
nifestis p̄tinet ad ep̄os credo
z p̄sulo q̄ ille cui eēt tal' p̄nia
iponēda eēt ad ep̄m remittēs
dus. p̄bāt ista de pe. dist. vj.
cui autē debeat. s̄. sacerdos.
Et credo q̄ talis p̄nia possit
iterari toties q̄tēs iteratur
p̄ctm p̄ q̄ est iponēda. de pe.
dist. iij. c. repiunt. z. c. septies
ī die cadit iustus. z. c. adhuc
instant p̄fidi.

De p̄nata p̄nia. La. mii

De Contritione

Enitētia puata est illa
p q̄ singularit̄ puate sic
 q̄ridie cu3 q̄s pecā sua
 pfitet secrete sacerdoti, ⁊ de
 ista sp̄alr intēdit hīc. Et est
 sciēdū q̄ q̄libet p̄nīa p̄fecta ī
 tres p̄tes diuidit̄. s. cordis cō
 tritōez: oris p̄fessioez: ⁊ opis
 satisfactōem. Et ista est scōa
 diuīsiō p̄nīe. **U**n̄ Joānes os
 aureuz. Perfecta p̄nīa cogit
 p̄tōrē oīa sufferre, in corde
 ei est p̄tritio: in ore p̄fessio: ī
 ope satisfactio ⁊ tota humili
 tas, ⁊ hec est fructifera p̄nīa
 de pe. dis. j. c. p̄nīa vera. s. p̄
 fecta. Quia em̄ tribz modis
 offendim⁹ deū. vīcz delecta
 tiōe cogitatiois: imprudētia
 locutōis: in supbia opis. Et
 p̄m regulā medicorū p̄traria
 p̄trarijs curant̄. tribz modis
 optet q̄ satisfaciāmus. s. cor
 dis p̄tritōe: oris p̄fessioe: et
 opis satisfactiōe. **U**n̄ p̄nīa
 sic p̄fecta est illud felix ⁊ b̄nfi
 cum triduū q̄d petebant filij
 isrl̄. i. ch̄riani deū p̄ fidē vidē
 tes in egypto. i. ī tenebrz pec
 catorū exītes. dū dicebāt: de
 us hebreorū vocauit nos vt
 eam⁹ viā triū diez. s. p̄fessio
 nis: p̄tritōis: ⁊ satisfactōis:
 in solitudie h̄ mūdi: ⁊ sacrī
 ficem⁹ sacrificiū p̄nīe dño dō
 nō: ne forte accidat nob̄ pe

stis. i. culpa ī p̄nīa. ⁊ gladi⁹. i.
 pena in futuro. **P**nīa etiā sic
 p̄fecta ē illa scala b̄ndicta cū
 istis tribz q̄ libo quā vidit ias
 cob erectā vsq; ad celū: ⁊ do
 minū inixū ip̄i scale. ⁊ h̄ p̄pe
 tria. **P**rimo vt ascendētē p̄
 eā fortit̄ sustineat. **S**cōdo vt
 si necesse fuerit ascēdētē p̄ eā
 manum porrigat. **T**ertio vt
 ascēdēs p̄ eā cū fatigat⁹ fue
 rit ad ip̄z respiciat iactās totā
 curā suā ī eo. **N**ō est ei ita
 crudel vt ait Aug. vt ip̄m ca
 dere pmittat. **I**n p̄mo ḡdu
 est dolor. **I**n scōdo pudor. **I**n
 tertio labor. De his igit̄ pri
 bus p̄nīe p̄ ordinē est dicen
 dū. Et p̄mo de p̄tritōe.

Tractatus

scōs scōe ptis de p̄tritōe. Et
 habet septē capla.

Arca con

c tritōem septē sūt p̄
 ordine p̄siderāda.

Prio q̄d est p̄tritio ī se. **S**e
 cūdo de q̄ntitate p̄tritōis.
Tertio d̄ ei⁹ q̄litate. **Q**uarto
 de ei⁹ duratōe. **Q**uinto d̄ q̄b
 dz ēē p̄tritio. **S**exto q̄ est cā
 iductiua p̄tritōis. Et septio
 q̄s est effect⁹ p̄tritōis.

Quid est p̄tritio. **L**a. 1.
 b 3

Tracta. II. secūde partis

Ad vidēdū qđ est p̄tri-
tio notādū qđ p̄tritio
sumit h̄ ad similitudinē
p̄tritōis qđ fit ī corp̄alibz. Vñ
sciēdū qđ res dī corp̄alr p̄te-
ri qñ ī minutas p̄tes p̄terit.
sic spēs aromaticē in morta-
rio p̄terit. Vñ dñā est iter
p̄tritōem ⁊ fractōem. nā fra-
ctio ē qñ res fragīl ī magnas
p̄tes. Cōtritio est qñ res fra-
gīl seu terit ī minutas p̄tes
Dolor igit dī p̄ctis dī p̄tritio
nō fractio: ad designādū qđ nō
solū penitēs de p̄ctis suis ī
generalī p̄terit: imo de q̄libz
ī sp̄ali. de h̄ tñ maḡ dicet
infra ī. v. ca. h̄ tractat. S;̄
q̄re maḡ dī p̄tritio qđ dolor
Sciēdū qđ fm̄ qđ dī beatus
Bef. sup̄ Lāñ. iō dī p̄tritior
nō dolor: qđ sic vngētū sana-
tiū p̄ficiť ex mlt̄s herbis tri-
tis ī mortario. sic vngētū cō-
pūctiōis p̄ficiť ex herbis ml̄-
toz p̄ctōz nā si aīa peccatri-
ce. q̄vť dī ī ps. lxxij. In terra
deserta iūia ⁊ in aq̄sa: trit̄ ī
mortario p̄scie. Et h̄ istō p̄e
sit ⁊ sc̄issime dictū: n̄ tñ red-
dit Bef. rōnē hui⁹ qđ q̄reba-
tur: qđ fm̄ h̄ maḡ dicet h̄
p̄terēs qđ p̄teri. ⁊ p̄ctm̄ dices
ret p̄tritū. Et iō sciēdū qđ ī
p̄tritōe tria sūt attēdēda. Pri-
mo qđ est illō qđ p̄terit. Se-

cūdo a qđ p̄terit Tertio ad qđ
p̄terit siue ad qđ p̄tritio ter-
minat. Illō qđ p̄terit ē corp⁹
p̄ctōis: qđ ē vas qđ fictile re-
pletū veneno p̄cti. Et iō Jos-
el p̄pha idicās auctē dei p̄tri-
tione dixit. Cōvertimini ad
me ī toto corde v̄ro: ī ieiū-
nio ⁊ fletu ⁊ plāctu: ⁊ sc̄idite
corda v̄ra. s. ī p̄tritōe. Illō a
qđ p̄terit cor p̄ctōis ē duplex
mola. q̄z vna est superior. i. *Mola*
sursū eleuāo. ⁊ ista ē spes ven-
nie. pueniēs ex p̄sideratione
dīne mie. Alia ē mola deorsū
dep̄mēs. ⁊ ista ē tior pene
veniēs ex p̄sideratōe dīne iu-
sticie. Et istas duas molas
dī tenere ver⁹ penitēs n̄ vn-
qđ dī eas deserere: nec eas dī
abolo pignori tradere In cu-
ius figura dī ī Dent. xxiij.
Nō accipias loco pignoris
superiorē ⁊ inferiorē molā. i. n̄
desperes p̄t magnitudinē ⁊
enormitatē p̄ctōz tuoz: s; sp̄
spera ī dī miam: nec p̄sumas
s; time ḡuitatē tormētōz ex
dei iusticia. Illō ad qđ p̄tri-
tio terminat ē vt cor p̄ctōz du-
rū vt lapis emollescat ⁊ liq̄-
fiat vt cera. qđ sc̄ptū est. Cor
duz male bēbit ī nouissimo
die. Et iō p̄e p̄tri⁹ p̄t dicere.
Factū est cor meū tāq̄ cera
liq̄scēs. Et de tali corde dic-

De Contritione

ps. l. Cor p̄ritū z hūilia. dō
n̄ despicias. Viso igit p̄pe
tate istī nōis p̄ritio. vidēdū
est qd sit p̄ritio. Et ē sciēdū
q p̄ritio a m̄gis sic diffinit
Cōtritiō ē dolor volūtariē p
pctis assūpt⁹ cū p̄posito p̄fitē
tēdi z satisfaciēdi. Et ad eui
dētiā istī diffinitōis vidēdū
est q singul p̄bitis positis i dif
finitōe. dicitur ei. p̄ritio ē dolor
Cū ei f̄z q dicitur ē f̄ria f̄rijs
curant. z medicā d̄z ēē f̄ria i
firmitati. z p̄ritio sit medi
cina pcti. z i pctō fuerit dele
ctatio optz q i p̄ritōe sit do
lor. Et ita d̄z i apoc. xviij. ca.
Quātū glificauit se z i deli
ctis fuit i pcti p̄peratōe: rati
date ei tormētū z luctū in cō
tritiōe. Et notādū q nō for
lū i p̄ritōe ē dolor: s̄ etiā est
ibi z gaudiū: qm cū pctōz re
cordat se p pctm̄ offendisse
deū creatorē suū q eū creauit
ad imaginē suā: p̄em suū ce
lestē q eū pascit corporaliter z
spūalr z redēptorē suū q eūz
liberauit p p̄p̄iū sanguinē su
um a penā z a p̄petua dānati
one. recolit enā se amississe p
pctm̄ suū gliaz paradisi. z icur
risse penā inferni dolere debz
S̄z qn cogitat se p istū dolo
rē elōgari a pctō z recōciliā
ri deo gaudet. Et n̄ imerito

sic ei gaudz q naufragiū eua
sit. sic p̄e cōtritiō d̄z gaudere
dū se videt pcti naufragium
euasisse. Sequit. volūtariē as
sūpt⁹. Cū em deo nō placeat
coacta fuitia nisi dolor p̄rit
tiōis cēt volūtari⁹ n̄ cēt deo
gr̄ nec accept⁹. Sic ei pctm̄
teste b. Aug. adō est volūta
riū q si n̄ ē volūtariū iā nō ē
pctm̄: sic p̄ritio d̄z ēē adō vo
lūtariē assūpta q si n̄ ē volū
taria iā nō est cōtritiō. Et rō
istoz ē ista: qz acc⁹ meritori⁹
z demeritori⁹ optz q sit a vo
lūtate elicit⁹ v̄l impat⁹: alas
nō cēt meritori⁹ v̄l demerito
rius. Sequit. cū p̄posito p̄fitē
di z satisfaciēdi. vere ei p̄riti
tus d̄z ēē in p̄posito p̄fitendi
z satisfaciēdi qn h̄z oportu
nitate: als p̄ritio sua cēt fal
sa z nulla. Et rō ē: qz cū ad p
fectionē toti⁹ integral redra
tur q oēs ei⁹ p̄res sint sit. sic
ad p̄fectionē dom⁹ redrit q
sint simul tectū pietas z fun
damentū: ita z ad p̄fectionē
p̄e p̄nie redrit q ista tria. s.
p̄ritio: p̄fessio: z satisfactio:
q sūt p̄res integrales ei⁹ in qn
tū est sacrm̄ sint simul i re: v̄l
in voto. Vñ in q̄libet p̄nia p
fecta sunt tres p̄res. scz cor
dis p̄ritio: oris confessio. z
opis satisfactio. quas tangit

Tracta. II. secūde partis

Joel ppha cū dī i psona dñi.
Cōuertimī ad me i toto cor
de vřo rē. tēgīt ptritōez z cō
fessionē fieri i toto corde. Pl
le aut i toto corde puerit: q
illō qđ ore dī corde sentit: qz
cū cor z lingua nō discrepāt
dulcē ē symphonia. Et cū dī
vltēr? in ieiunio rē. idicat sa
tisfactōez. Scđz em qđ dīc
Joā. Quicqd est i mōdo aut
ē pcupia carnis. aut pcupia
oculor zc. Iđo p pcupiam
carnis dicit in ieiunio. p cō
cupiscentiā oculor dicit i fle
tu z plactu. z p supbiā vite
dicit. Scindite corda vřa z
nō vestimēta vřa.

De qñtitate ptritōis

Caplm. II.

Vanitas ptritōis
q mēsurat penes qñtita
tē doloris q essentiali
ter est ipa ptritio vel causat
a ptritōe. Notādū ē q du
plex ē dolor i ptritōe. p m q
dolor dī duobz mōis. Nā do
lor vno mō idē ē qđ displicē
tia volūtatis. in qñtū. s. volū
tati displicet aliquā rē fore l
fuisse. Alio mō dolor idē est
qđ passio resulcās siue redū
dās in sensualitatē. i. i carnē
in qñtū. s. i pte p sensitiua sen
tit aliqđ dolor ex illatōe ali
cul? nocumēti. sic qñ pscidit

mēbrū vř vulnerat corp? vel
cōburit: vř aliqđ tale. Loqn
do d dolore pmo mō. put. s.
dolor ē displicētia volūtatis:
tal? dolor est eēntialr ipa ptri
tio. z sic dolor ptritōis dīcē
z ē maxim? si sit pā ptritio.
Vñ dico q pctm tuū dī sic
displicere voluntati z rōi q
nullo mō z nullo pacto nec cō
modo nec icōmodo pilla re
velles i ipz p sentire vř p sen
sisse. Et rō h? est: qz ptritio si
sit pā nō pē ēē sine charitate:
imo sp cū charitate. Ad h? at
q aliqđ habeat charitatem
qñtūcūqz puā necesse est q
diligat deū sup oīa: sic q pro
nullo dāno vř cōmodo velit
offendere vel offendisse deū
Et iō cū pctm sit offensio dī:
pctm tuū dī displicere volū
tati formate charitate. qñtis
dīcē: z est volūtas veri ptri
ti q nullo mō: nlla sorte: nul
lo dāno vel indāno velit ipz
facere vř fecisse. z hoc est qđ
dī in Hieremia. vj. ca. vbi dī
Luctū vnigeniti fac tibi plā
ctū amarum. vbi dī glo. Do
cet penitētē qđ facere debe
at. Et sequit. Nihil dolenti?
morte vnigeniti: ita etiā ni
hil dolenti? debet ēē qz offens
disse deū p pctm. Et sic dico
q loqndo de dolore put do

De Contritione

lor dicit displicentiā volūta-
tis, dolor p̄tritiōis est max-
mus: ita q̄ nō posset esse ma-
ior. Si aut loq̄mur de dolo-
re put nomiat dolorē causa-
tū i sensualitate, sic talis do-
lor est effect⁹ p̄tritiōis inq̄n-
tū aliq̄s vere. z p̄fecte fuerit
p̄tritus ex dolore p̄mo .i. ex
displicentiā volūtat̄is d̄ p̄cō
z inq̄ntū est offensivū dei p̄-
rūpit in fletū z lamenta z la-
chrymas, sic legit de b. Ma-
ria Magdalena: z de beato
Petro aplo. z sic dico q̄ nō
opotet q̄ in p̄tritiōe iste dolor
sit maior q̄cūq̄ alio dolore.
Uidem⁹ em̄ multos viros
z multas mlieres p̄e penitē-
tes fm̄ q̄ hūanitas p̄t p̄ḡsce-
re q̄ magis flent z plorant p̄
morte p̄sanguineoz v̄l amis-
coz suoz: vel p̄ amissiōe ali-
cui⁹ rei tp̄alis q̄ plorāt z flēt
p̄ p̄ctis suis. Et rō est, Lū ei
dolor iste sit in affectiōe sens-
ualitat̄is: z affectio q̄ est i sen-
sualitate sequat̄ exp̄mētales
z sensualē cognitionē: z pau-
ci imo paucissimi sunt q̄ ita
habeāt sensualē seu exp̄imen-
talē cognitōez diuīe dilecti-
onis, sic habēt cognitōez di-
lectōis factor̄ tp̄aliū: iō pau-
ci imo paucissimi sūt qui ita
sensualiter doleāt d̄ p̄cō, sic

dolēt d̄ aliq̄ dāno tp̄ali. Sz
si inuenirent aliq̄ eēnt multū
laudādi Sic ḡ p̄z q̄ loq̄ndo
de dolore put dolor dīc̄ dis-
plicentiā z dissensuz volūta-
tis dolor p̄tritiōis d̄z eē ma-
ximus. .i. maior q̄cūq̄ alio
dolore, loq̄ndo aut de dolo-
re q̄ d̄t passionē resultantē in
sensualitate, sic nō est necari-
um q̄ dolor p̄tritiōis sit ma-
ior q̄cūq̄ alio dolore: eēt tū
multū p̄gruū, Sz q̄d nūq̄
q̄d verus p̄trit⁹ z penitēs d̄z
pl⁹ velle sustinere quācūq̄ pe-
nam inferni vel quāmcūq̄
alias penā tp̄alē sic iſſimitas
tē vel mortē q̄ peccasse vel
peccare. Dico q̄ null⁹ i mēte
sua d̄z sibi ponere talē q̄onē:
nec etiā alicui ali⁹: q̄z istō eēt
seipm̄ v̄l aliū ponere i cētatis
onē, z mēs hūana ē mltū iſſi-
ma ex p̄te sensualitatis: q̄ sp̄
refugit mortē z mala corpa-
lia: etiā q̄ntūcūq̄ sit hō p̄ſe-
ctus, sic p̄z i saluatore n̄ro ie-
su ch̄zo: q̄ iminēre passionis
hora dicebat, Tristis est aīa
mea z h̄ q̄ntū ad sensualitas
tē, v̄lq̄ ad mortē, z exponēs
seipm̄ dixit, sp̄s. .i. volūtas
rōnalis p̄mpt⁹ est supple ad
sustinendū mortē, caro aut. .i.
sensualitas infirma q̄z refu-
git mortē, Quare nemo d̄z

Tracta. II. secunde partis

seponere in tali pplexitate:
nec pffessor dz h̄ interrogare.
Istō aut̄ requir̄ de neccitate i
q̄libet vere p̄rito z vere pe
nitēte q̄ vbi neccitas foret p
us sustineret oēm penā q̄ of
fenderet deū p pccm̄. Et hec
de q̄ntitate p̄ritōis sufficiāt

De eius q̄litate.

Caplm̄. III.

Unc de q̄litate p̄tri
n̄ tionis dōm est. Circa
q̄d sciendū est q̄ p̄tri
tio dz h̄e septē p̄ditōes. Pri
mo em̄ dz esse discreta. vñ dz
eē cū spe venie: ita q̄ p̄e con
trit⁹ nunq̄ dz despare de dei
misericōdia: qz p̄p̄ de p̄parcere
q̄ hō peccare. Un̄ Aug. sup
illud ybū q̄d d̄r Cain Bēn.
iij. scz. Maior est iniquitas
mea q̄ vt veniā merear: dic̄
Cain mentis: qz maior est
dei pietas q̄ tua iniquitas Et
Amb. Nemo desperet: qz in
dāp̄ditorē nō scelus q̄d com
misit s̄ sua desparatio fecit pe
nit⁹ iterire. Sz qz nemo scit
vtp̄ sit dign⁹ amore vl̄ odio
dei nō dz nimis p̄sumere sed
sp̄ dz timere: qz initiū sapie ē
timor dñi. Et iō ver⁹ penitētia
granū. i. aniam suā dz terere
inter duas molas. s. timor⁹ z
spei. z farina sic trita barutel
lo discretōis vl̄ cōpassionis

mūdata aq̄ lachrymar. i. cō
punctiōis cōmixta: panē bo
nū i clibano cordis igne cha
ritat⁹ decoctū faciat hospiti
suo ch̄o: ita q̄ in die iudiciū
dicat sibi. Esuriui z ddisti mi
hi māducare. Scdo dz esse
amara. Et i ta dicebat ille s̄
ctus rex Ezechias. Esa. xxxv
viiij. Recogitabo tibi oēs an
nos meos i amaritudine a te
mee. Et si sit talis faciet pa
cē iter deū z aiam peccatricē
Un̄ idē Ezechias. Ecce i pa
ce amaritudo mea amarissis
ma. Amara dz eē p̄nitio: qz
p̄ccōr̄ delectatus fuit i cogi
tatiōe illicita: amari⁹ qz cō
sensit: amarissima qz op⁹ illi
citus ppetrauit. Et si sic fiat
poterit dicere cōtritus illud
q̄d seq̄r. Tu aut̄ erulisti aiam
meā vt nō p̄iret: piecisti post
tergū oia pccā mea. Tertio
dz eē lachrymosa. Un̄ p̄s. vj
Lavabo p̄ singulas noctes
lectū meū. lectum. s. p̄scie: la
chrymis meis stratiū meū ri
gabo. Et sic fec̄ brā Maria
magdalena q̄ lachrymis la
uit pedes dñi nr̄i iesu ch̄i: iō
q̄ fuerūt sibi pccā remissa.
Quarto dz eē p̄meditata: vt
in auctoritate p̄allegata. Re
cogitabo tibi oēs ānos me
os zc. Et d̄r Esaias loq̄ndo

Tractatus III

Barucollis

Tractatus III

Tractatus III

De Contritione

aiē peccatrici. Sume cytha
rā. s. pnie. circū civitatem. s.
aiē cogitādo z remēorādo sin
gula pctā. z dz cogitare ho
ras diei z tēpa z loca. hmoi
meretrix. i. aia peccatrix que
peccādo cū diabolo fornicā
ta est z obliuioi tradita est a
deo ppe pctā oblita. Quin
to dz eē yniuersalis. i. d oīb
pctis. Sexto debet eē du
rabil. i. pūna. z d his dicet
isra i caplis duobz seqntibz.

Septio dz eē iteg. i. cū po
sito pntēdi z satisfaciēdi: al
nō cēt pntio: s. derisio. Et
de h dictū est s. i pmo caplo.
Et sic pz qlis dz eē cōritio.

Quātū dz durare pntio.

Caplm. III.

D sciendū qntū dz du
rare pntio notādū ē
h q fm qd sup dictū ē
in c. ij. in cōritioē est duplex
dolor. Un^o est dolor q idē est
qd detestatio siue displicētia
volūtatio. z iste sp dz durare
qdiu hō uiuit. Notādū at
q cū pceptū de pntio sit af
firmatiuū. z pceptū affirma
tiuū obligat sp z nō ad sp: s.
p loco z tpe: pceptū de pntio
sic obligat q nō optz q
hō sit sp i actu pntēdi: sed
qntūqz occurrit sibi mēoria
de pctō q displiceat sibi illō

fecisse. z ita intellizit sbum
bri Aug. in li. d pnia. vbi dz.
Semp doleat et de dolore
gaudeat. Et seqt. vbi dolor
finis ibi pnia deficit. Un qn
dz: sp doleat. itelligēdū ē qn
occurrit memoria d peccato
Sillr qn dz. vbi dolor finis.
intelligēdū ē finis vel de actu
vel d habitu Et cā quare dz
sic durare pntio ē. qz nemo
est certus de lege cōmuni si
pctm ē sibi p cōritioz remis
sum: qz nescit si cōritio fuit
sufficiēs. vñ dz in ecclastico
De pntiatio pctō noli eē sine
metu Posito etiā q aliqz sci
ret p reuelatōem diuinā pec
cati sibi fore remissum: ad
huc dz sibi sp displicere pec
casse qn occurrit sibi memo
ria d pctō: als peccatz nouo
pctō: qz sic culpa ē velle pec
care: ita culpa ē velle peccas
se. Ali^o dolor est i cōritioē. s.
dolor q resultat z redūdat i
sensualitatē. qn. s. hō ex displi
cētia pcti prūpit in fletū z la
chrymas. Et talis dolor nō
optet q sp duret: cum pauci
imo paucissimi sūt q etiā vna
hora sic possent plorare pec
cata: qnto min^o tātō tpe vite
sue. Esset tñ multe pfectiois
q sp qn recordaret de pctis
posset ea plorare. sic legit de

*vbi. de hoc fuit
vbi. pntio
dicitur.*

Tracta. II. secūde partis

hō Petro aplo q sp portabat sudariū in sinu cū q tergebant lachrymas. qā qñ recordabatur pcti qd fecerat qñ cbim negauerat nō poterat lachrymas cōtinere: tñ bene sciebat cbim sibi dimississe pctm.

De qb d3 esse pccatio.

Laplm. V

Eccatū qd dā est actu p ale. qddam originale

Actuale est qd hbit actu pccatio. scz qñ hō agit qd agere nō d3. Et isto mō diffinit sic. Pctm est oē dictū vl factū vl pccatū q legē dei. Originale pctm ē qd hbit hō ex origie. in qñtū. s. hō descendit ab adā fm rōnē siue natiōnē seminalē: ita q pctm originale formalr nihil aliū est q carētia iusticie originalis

Un scit dū q adā sui creatōe accepit a dō qddā donū supnaturale. qd donū vocabatur iusticia original: q iusticia ita ordinabat hoīem ad deū q aia hoīs i oīb3 obediebat deo: ita q in nullo mouebatur voluntate dei: t corp3 ita obediebat aīe q in nullo mouebatur voluntate aīe. s. imperiū rōis. Et p illud donū oīa antialia erāt subiecta hoī t obediebāt sibi ad nutū. in

ita illud ps. viij. Oīa subieci sūt sub pedib3 ei3 oues t boves vniuersas. insup t peccata campi: volucres celi t pisces maris. Istō donū acciperat Adā nō solū p se sed p totā posteritate sua: ita q in oēs q descēderēt ab ei3 semine ipse trāsfunderet istud donū. i. istā iusticiā originalem Et isto dono p pctm suū ipse puauit se t totā posteritatem suā: ita q oēs q descēdūt ex ei3 semine carēt isto dono. Et talis carētia vocat pctm originale. Ad videndū q de qb3 debet esse pccatio. pmo vidēdū est. vtz hō conteri debeat de peccato originali. Et est sciendū q nō. Cuius rō est: qz solū de illo debet hō dolere t cōteri qd est actu pccatio cōmissum: vel qd fuit in prāte sua nō cōmittere: s3 pctm originale nō fuit actu pccatio cōtractū: nec fuit in prāte alicuius hō3 pphere illō. qre null3 tenet dolere vel pteri de peccato originali. Et dico nulluz teneri de necessitate. Cōgruum em ēē aduīto q accedit ad baptisum q displiceat peccatū originale non in speciali quia fuit contractū: sed in generali inquātū. s. oē qd sepāt a deo d3 displicere. De

et h3 pccatū
sūm
dicitur

pccatū

et dicitur in pccatū
et dicitur in pccatū
et dicitur in pccatū

De Contritione

^{de peccato}
^{actuale}
 pctō āt actuali quō hō dī cō-
 teri de eo notādū q̄ in gene-
 re duplex est pctm̄ actuale.
 Nā qddā ē mortale. qddā ve-
 niale. De pctō mortali dī hō
 pteri ⁊ p̄fiteri singlarit̄ ⁊ sin-
 gillatī de q̄libz: ita q̄ n̄ suffi-
 cit p̄fessio general: imo q̄libet
 vere penitēs dī diligēter
 examīaret discūtere p̄ficiam
 suā: ita q̄ recogitet dies: ho-
 ras: loca: tpa: p̄sonas. ⁊ oēs
 circūstātiās in q̄b⁹ ⁊ cū q̄b⁹
 peccare potuit ⁊ peccauit. et
 ita sic occurreret sibi mēoria
 de pctō singlarit̄ ⁊ spēaliter
 pterat de q̄libet: ita tñ q̄ licz
 de q̄libz pctō mortali verus
 penitēs debeat maxie ⁊ sum-
 me dolere: tñ s̄m q̄ vnū pec-
 catū est gūius q̄ aliud: inten-
 sius debet dolere ⁊ pteri de
 vno q̄ de alio Sed qd̄ fiet
 de pctis oblitis. Dico q̄ ali-
 q̄s pōt ēē oblitus pctōz suo-
 rū duob⁹ mōis. Vno mō q̄
 sit oblit⁹ in spēali s̄z nō in ge-
 nerali. i. q̄ bñ recordat se pec-
 casse mortaliter: sed tñ nō re-
 cordat de specie pcti: puta si
 fuit fornicat⁹ vel furat⁹. et
 sic de alijs. Et talis debz do-
 lere ⁊ pteri de pctō in gene-
 rali: ⁊ in speciali tenet cōteri
 de negligētia sua p̄ quā venit
 in obliuionē pcti sui: ⁊ tenet

facere qd̄ in se est. scz q̄ reco-
 det in spēali de pctō suo: vel
 cogitādo vias suas: vel orā-
 do deū q̄ reducat sibi ad me-
 moriā. Alio mō pōt ēē oblit⁹
 tus pcti sui: ita q̄ non reco-
 dat nec in generali nec ī spe-
 ciali. ⁊ adhuc tenet pteri ī ge-
 nerali. Et voco pteri in gene-
 rali nō sub p̄dicōe pteri. i. di-
 cēdo vel cogitādo doleo ⁊ cō-
 tero si peccaui. S̄z voco cō-
 teri in generali pteri sub exti-
 matōe. p̄babili. dī ei hō p̄ba-
 biliter credere q̄ ī multis offen-
 dit deū q̄ nō recordat. ⁊ sic
 sub ista extimatiōe doleat et
 peniteat. sic si certus ēēt tūc
 p̄tritus est ⁊ penitēs. Vñ q̄
 libet debet dicere frequēter ver-
 sum. ps. xxiii. Delicta iuue-
 tutis mee ⁊ ignorantias me-
 as ne memineris. Quō autē
 hō dī cōteri de pctō veniali
 Notandū q̄ tria sūt genera
 pctōz venialiu. nam qddā est
 veniale ex surreptōe. i. subitū
 vel nō p̄p̄ia voluntate sed ex
 surreptōe. ⁊ de tali nō tenet
 hō pteri in spēali nisi de con-
 gruo. Quoddā est veniale ex
 volūtate: cui si p̄sentiat inci-
 dit hō in mortale. sic delecta-
 tio morosa in cogitādoe de
 actu carnali est pctm̄ venia-
 le. s̄z si sit ibi p̄sensus est pec-

Flauit. i. quam cito
 q̄m est oblit⁹ ⁊ in libro

Tracta. II. secunde partis

catū mortale. Et de tali veni
ali qñ occurrit mēoria de eo
dñs hō pteri z penitere z dili
gēter aduertere ne sit ibi vel
fuerit p̄sensu. Qdā est ve
niale qd p̄ frequētiā sui au
get libidinē peccādi: z tanta
poterit ibi esse libido peccan
di q̄ illō qd de sua nāta erat
veniale ex illa libidine fieret
mortale. sic mēdaciū iocōsū
de sua natura est veniale: sed
totiēs p̄teriterari q̄ augebit i
tātū libidinē mētiēdi q̄ ex tā
ta libidine poterit hō totiēs
mētiri iocōsē q̄ peccabit mor
taliter. Et de talidz hō pteri
z penitere aduertendo z p̄ca
uendo ne multiplicet. De h̄
tñ magis dicet qñ agit d̄ cō
fessiōe p̄tōz venialiu: q̄ eo
dē mō tenet hō de eis cōteri
q̄ tenet ea p̄teriri.

Que sunt cause iductine
p̄tritiōis. Cap. VI.

Cause iductine p̄triti
onis sūt multe. P̄ia z
p̄ncipalis est amor dei
Illud em̄ qd p̄ncipaliter dñs
hoiē retrahere a p̄tō: et si
peccauerit q̄ corrigat z emē
det se ē amor dī Et iste amor
generat sic i aīa p̄tōis. Lū
em̄ amor seq̄t cognitiōez, qz
vr dicit Aug. Cognita dili
gim⁹: icognita neq̄q̄: qñ pec

cator cogitat z recogscit dei
bonitatē z iusticiā cui displicet
oē malū: z nullo mō reli
q̄t aliq̄d malū ipunitū. z re
cogitat se mltā mala cōmissis
se q̄ displicēt dīne volūtati. z
p̄t q̄ ē dign⁹ p̄iri gñe timet
qñ etiā cogitat vlti⁹ dī pie
tatē z misericōiam q̄ patius ē oī
dolēti z penitenti p̄cere et re
mittere culpā qñ tūcūq̄ ma
gnā sperat de venia. z sic mo
uet ad detestādū p̄tū. z iste
mor⁹ vocat attritiō. i. q̄dam
p̄tritiō imperfecta. Et ita de⁹
q̄ nūq̄ deficit infundit lumē
grē i aīaz p̄tōis. Et illo lu
mine p̄tō: illustrat⁹ calefit i
amore dei z detestatiōe p̄tī:
ita q̄ timor fuit p̄cedit p̄pa
rat cor p̄tōis ad p̄tritiōem
sz amor z feruor charitat⁹ p̄
ficit ipam. Et de h̄ ponit exē
plū Aug. di. q̄ sic i futura so
lulariū sera poxi p̄cedit z fa
cit viā filio: nō tñ remanet in
futura. sic i p̄tritiōe p̄cedit ti
mor pene. z iste timor p̄parat
ad charitatē z amorem dei: q̄
postq̄ iā ē i ala expellit oēm
timorē. vr dicit bñs Joā. i p̄
ma sua canōica di. Perfecta
charitas foris mittit timorē
s. timorē fuit q̄ ē timor pene
nō aut timorē filialem q̄ est ti
mor offense. Scda cā ē pu

Modus
venia
in p̄tōis

boni

modi

De Contritione

doz. i. pecūdia d pccis cōmis
lis. Prover. xij. Res dignas
p̄fusiōe gerit. z. Raū. iij. Re
uelabo pudenda tua in facie
tua. Qñ em̄ pccōr cogitat q
oīa ei⁹ pccā qñtūcūq; secreta
z occulta sint: sūt deo maniz
festa z apta: z q nisi peniteat
z p̄terat d eis dē: de⁹ reuelabit
z manifestabit ea toti mūdo
mouet ad p̄ritōez z p̄niaz d
pccis. **Un̄ Boe.** Magna est
nob indita neccitas pbitatis
cū oīa agam⁹ in ocul⁹ iudicis
cūcta cernētis. Tertia cā ē
detestatio. i. abominatio vili
tat⁹ pccī. tāta ē ei vilitas pccī
q de filio dei facit seruū dia
boli. **Un̄ b. Petr⁹** Qui facit
pccm̄ su⁹ est pccī. a q ei q̄s su
pat⁹ est su⁹ ei⁹ est. Cū g pccōr
sit p̄t pccm̄ a diabolo sup̄:
tus p̄t pccm̄ est su⁹ diaboli
fact⁹. **Un̄ Ansel.** Fecisti me
dñe ad tuā imaginē z ego su:
pinduri horribilē imaginez.
Un̄ aīa peccatric vidēz cō
siderāf vilitatē pccī p̄t dicere
p̄bū qd dīc hieremias. **Un̄**
de dñe z p̄sidera qm̄ fact⁹ su:
vilis. Quarta cā ē p̄sidera
tio de die iudicij z penis iſer
ni. qñ ei pccōr p̄siderat q de
oī dicto factor cogitatu p̄ le
gē dei optebit cū reddere rō
nē i die iudicij iuxta p̄bū sal

nator⁹ i **Bat. di.** De oī p̄bo
ocioſo qd locuti fuerint hoz
mines sup terrā reddēt rōnē
in die iudicij: vbi pccōrē mo
net ad p̄ritōez p̄niaz d pccis
suis. **Un̄ Hier.** loqns d die
iudicij dīc sic. Quotienscūq;
illā diē p̄sidero toto corō cō
tremisco. **Idē.** Siue cōedā
siue bibā siue aliqd aliō faci
am sp̄ videt i aurib⁹ meis il
la tuba terribil⁹ z horribil⁹ in
sonare. surgite mortui venite
ad iudiciū. Qñ pccōr attēta
mēte ista cogitat tot⁹ tremit
in corde suo. Si em̄ vt dicit
br̄s **Petr⁹ apls. j.** **Petr. iij.**
Et si iust⁹ qdē vix saluabitur
ip̄⁹ z pccōr vbi apparebit. z
Bre. Quid faciet r̄gula deſ
ti. i. pccōr: vbi cōcutiet ced⁹
padisi. i. iust⁹ Quinta cā est
de amissiōe celest⁹ glie. qñ ei
pccōr cogitat se p̄t pccm̄ su
um gliam padisi pdidisse: nō
est mirū si dolet: imo mir⁹ est
sinō crepat p mediū. Si em̄
plorat z dolet hō p amissiōe
pecūie: qnto magis dz plora
re z dolere d amissiōe celest⁹
glie. Et iō dicebat be. **Joā.**
i **Apoē. iij.** Tene qd habes
vt nemo accipiat coronā tuā
Sexta cā est dolor de mul
tiplici offensa creator⁹. qñ ei
pccōr cogitat z p̄siderat se of

Tracta. II. secūde partis

fendisse deū q̄ eū creauit de
nihilō: et insigniuit eū sua imaz
gine: et redemit suo sanguine:
nō est mirū si doleat et penite
at de pctō suo. De h̄ d̄t b̄t̄is
Bern. dolor de pctis d̄z esse
acer acrior acerrimus. Acer
q̄z offendimus deū creatorē
Acrior q̄z offendim⁹ p̄ez nō
strū q̄ pascit nos multipl̄r et
gubernat. Acerrim⁹ q̄z offē
dim⁹ redēptorē n̄m q̄ nos li
berauit suo sanguine a vincu
lo pctōz: a crudelitate demo
nū: et ab acerbitate gehēne
Notādū tñ q̄ h̄ pctōz sic di
ctū est debeat dolere cōteri
de pctis: tñ d̄z sp̄ spare i dño
et in pietate et in miscōia sua:
ita q̄ d̄z spare de venia et de
gl̄ia. q̄z d̄t sapiēs Prouerb.
xxvii. Qui sperat in dño sal
uabitur.

De effectū p̄tritiōis.

Laplm. VII

Effectus p̄tritiōis est
e multiplex. Prim⁹ p̄ez
ex vi nois ip̄i. De ei
p̄tritiō q̄si sil vel ex toto tris
tio. qd̄ intelligēdū est sic q̄ in
p̄tritiōe totū cor pctōz ad li
terā scidat et partiā p̄ nimia
angustia et dolore: ira et indi
gnatiōe q̄ p̄cipit p̄ pctā. Un
dñs p̄ p̄pham Joel. ii. Scis
dite corda v̄ra. Itē ps. Sa

crificiū deo spūs p̄tribulat⁹:
cor p̄tritiū et hūili. d̄s n̄ despi
cies. Et fm̄ qd̄ d̄t b. Bern.
Cōtritiō mūdāt aīaz a reatu
culpe: et libat a pena gehēne
et ab horrēda demonū socie
tate et vilissima pcti fuiture:
restituīt bōa spūalia q̄ pctōz
amiserat p̄ pctm̄. restituit eti
am societate spūal. s. ecclesie
cōionē: bonorūq̄z oīm q̄ i ea
fiūt p̄cipatōez. De filio ire
efficit filiū gr̄e d̄ filio diabo
li efficit filiū dei. et p̄ p̄ns p̄
ticipē felicitatē et hereditatis
etne. Notandū autē q̄ de h̄
quō. s. p̄ solā p̄tritiōem remit
tit pctm̄ sūt varie op̄iniones
Dicūt ei qdā q̄ sic tribz mod
is offendimus deū. s. corde
ore et ope. itaz tribz modis ē
necessariū deo satisfaciendū
sez p̄tritiōe cordis: p̄fessione
oris. et satisfactiōe opis: als
nō dimittit pctm̄. Isti fun
dāt incētoez suā sup̄ illd̄. c. de
pe. dist. j. c. p̄nia. s. perfecta.
et dist. iiij. p̄fecta. et dicunt q̄
oēs auctoritates q̄ dicūt pec
cata sola cordis p̄tritiōe dis
mitti sunt intelligēde cū ar
ticulus necessitatis excludit
oris p̄fessionē. i. qñ aliq̄s a
mittit loq̄lā: vel qñ nō p̄ p̄
sbytez rep̄ire i p̄fessione. Alij
dicūt q̄ i p̄tritiōe dimittunt

De Confessione

pctā sub p̄ditōe. s. si p̄fiteant
z fundāt isti int̄rōez suā sup
illō qđ dī ō pe. di. iij. c. sane.
in fine. Tertij dīcūt sola corz
dis p̄tritōe dimitti pctm̄ cui
libet adulto: si p̄e p̄terit z p̄
ponat ab his abstinere z p̄fi
teri: z de eo satisfacere fm̄ iu
diciū ecclie. Et fundāt isti in
t̄erōne suā p̄ istō. de pe. dist.
j. magna est pietas dei. vbi
dīr qđ ad solā p̄missionē pctā
dimittit: nōdū p̄nūciatore: z
tū de^o iāz audit in corde. Et
hec opinio est verior z magis
tenet a doctoribz. Et qđ ista
opinio sit verior p̄t p̄ exem
plū Lazari: quē p̄mo susci
tauit ch̄s an̄q̄ a discipulis
solueret. Lazar^o em̄ mortu^o
est pctōr qđ est mortu^o p̄ pctm̄
iuxta v̄bū Ezech. xviij. dicen
tis. Aīa que peccauerit ip̄a
morief. Iste suscitaf a dño
qñ sibi remittit pctm̄ in con
tritiōe: z postea soluit a disci
pulis. i. absoluit a sacerdoti
bus i p̄fessioe. Pater etiā p̄
exēplū de decē leprof: qđ i via
an̄q̄ venirent ad sacerdotes
mūdātī sūt. Isti ei leprosi sūt
pctōres: qđ dum vadūt ad sa
cerdotes. i. dū p̄tritōez hūt z
p̄positū p̄fiteđi mūdāt a pec
catō. Et ita dīr p̄s. xxxj. Dī
xi p̄fitebor aduersum me in

iusticiā meā dño: z tu remisi
sti impietate p̄ci mei. dīxi. i. fir
mē in aīo p̄posui. Notans
dū qđ ista tria sūt sūt tpe licz
habeāt ordinē naturalē iter
se. i. iustificatio: cōtritiō: pec
catorz remissio. Necessario
ei habeo itelligere qđ p̄us qđ
habeat grām qđ cōterat. p̄ce
dīt qđ grā z seq̄t dīlectio: qm̄
qđ hz grām diligit. z seq̄t p̄tri
tō: qm̄ qđ diligit p̄terit. ad cō
tritiōem seq̄t pctōz remissio
Et iste p̄cessus colligit ō pe.
dis. j. oīs qđ nō diligit manet i
morte. z Augu. Sine chari
tate quō qđ verā p̄tritionez
cordis hīe poterit. Pater qđ
quō sola p̄tritōe pctm̄ remit
tit. Quid autē faciat absoluz
tio sacerdotis ad remissioez
pctōz dicet infra qñ agef de
cōfessioe. Et ista sufficiāt de
cōtritiōe.

Tractatus

tertius scđe p̄tis de p̄fessioe
Et hz vndecim capla.

Intra con

c fessioz p̄siderāda se
vndeci. P̄tio ō isti
ritōe p̄fessiois. Scđo de ill
qđ tenet ad p̄fessioez. Tertio
ō tpe qđ qđ tenet ad p̄fessioez
Quarto cui faciēda est con

Tracta. iii. secūde partis

fessio. Quito d qbo fiēda est
pessio. Sexto de pditionibz
qs dz hie pessio. Septio d
iteratōe pessionis. Octauo
quō dz se sacerdos hie ad cō
fiteatē. Nonō d pditionibz 7 i
terrogatōibz fiēdis i pessio
ne. Decio d pāre clauū 7 ef
fectu pessiōis. Undecio de
sigillo pessiōis.

De institutōe pessiōis.

Capitulum. i.

a De iudiciā eoz q dice
da sūt de pessione no
tādū q in scriptura duobz mo
dis accipit pessio. Uno mō
pessio ē idē qd dei laudatio
yñ pfiteri isto mō idē est qd
deū laudare. 7 isto mō accipi
tur qñ dz. Confitemi dño. i.
laudate dñm: qm bonus 7 ē.
Alio mō idē est qd pctor co
rā sacerdote māifestatio. Et
isto mō diffinit sic. Confessio
ē legitima corā sacerdote q cla
ues bz 7 pāre absoluedi pec
cator declaratio. Ad euidē
riā isti diffinitōis vidēdū est
d singul q i ipa ponūt. Dī p
mo pessio ē legitima pctor
declaratio. 7 illos q pctā oc
cultāt vl excusando vl celan
do. Dī ē 7 illos q recitāt bo
na sua i pessiōe: vl pfitent p
abnegatōez pctor. vl nō suz
adulter 7 ē. Dī corā sacerdo

te q clauēs bz 7 pāre absol
uedi: vt oñdāt oēs pditiones
q ad verā pessionē exigunt
Et dz pessio qñ sil' vel ex to
to vl vndiqz fassio. Et d pef
siōe isto mō dicta intēdim⁹ h
agere. Vidēdū ē qñ fuit in
stituta 7 qs fuit institutor pef
siōis. Quātū ad pñū sciēdū
ē q duplex ē pessio. scilicet mētal
7 vocal. Confessio pctor mē
tal est de dicamie legē nate
adiute qdāmō pfide: qñ cū
hō ppēdit se offendere vl of
fendisse deū. qd nō videt nū
si p aliquē radiū fidei: natur
a dicit q ab eo est miscēia
hūilit' postulāda: 7 h nūqz ē
nisi recoḡscat culpa. qd fit p
pessiōez mētalē. Confessio vo
cal ē duplex. qdā q fit deo 7
qdā q fit hōi. Quādo g de
pessiōe vocali q fit deo cre
do q pessio isto mō fuit de
necitate salut' statī p lapsū p
mi hōis. Et rō q me mouet
ad h ē ista. Qd tpe i q fuit 7 ē
ifirmitas fuit necāria medī
cina 7 illā infirmitatē: s3 statī
p lapsū pmi hōis fuit infir
mitas pcti nō solū originalis
s3 etiā actual' ad min⁹ q ad ml
t os. g p lapsū pmi hōis sta
tū fuit necāria pessio sacra
deo etiā vocal. Et istud pz rex
qdā glo. posita sup illō pby

De Confessione

Ben. iij. Adā ubi es. ubi de
glo. sic. Verba sē increpant
z ad p̄fessionē cogetis nō ig
ratis. Et p̄stat q̄ loq̄t de cō
fessioe vocali siēda dō: qz tūc
de? nō hō vocalr loq̄bat īpi
Ade. ḡ ab illo tpe fuit necē
ria p̄fessio isto mō dicta. Lo
q̄ndo at de p̄fessioe vocali si
enda hōi dico q̄ fuit īstituta
ī lege noua ch̄io. s. incarnato
Et n̄ fuit p̄gruū antea talem
cōfessioē īstitui. Et rō q̄ me
mouet ad h̄ ē duplex s̄m q̄
p̄fessio ordinat ad duo. s. ad
p̄cti delectatōēz z māifestati
onē: z ad recōciliationē faciē
dā dō z eccl̄ie ei?. Et p̄mo p̄z
q̄ solū ī lege noua debuit īsti
tui p̄fessio. Notādū ad eni
dētiā istoz q̄ stat? p̄cti vocat
tenebre: z itat? gr̄e lux. vt dic
ap̄ls ad Eph. v. loq̄ns īpis
postq̄ p̄uersi fuerūt: z ī statu
gr̄e dicēs. Erat? em̄ aliq̄n te
nebre. nūc aut lux ī dño. Et
in eplā ad Ro. tiij. Abijcia
mus opa tenebrar. gl. i. opa
p̄cti: z iduamur arma lucis. i.
p̄tutes. In ea ḡ lege obuit ī
stitui p̄fessio faciēda hōi ī q̄
orta fuit lux q̄ illūiat oēs ho
minem venientē ī hūc mōm
Ipa ē lux noua: ch̄is. s. incar
nat? agīt ī lege noua obuit ī
stitui tal cōfessio. Ex sc̄do. s.

ex h̄ q̄ p̄fessio ordiat ad recō
ciliatōz faciēdā dōz eccl̄ie ei?
p̄z ēt q̄ debuit īstitui ī noua
lege. iō em̄ p̄fessio fit hōi: vt
hō sit iudex z arbiter int̄ deū
z hoīem p̄ctōrē. Arbit̄ at tal
d̄z ēē q̄ possit manū ponere
in vtrāq̄ p̄rē: iō ille cui faciē
da ē p̄fessio d̄z posse ponere
manū in deūz cui p̄ctōr vult
recōciliari: z ī hoīez q̄ p̄fitef
tal aut ēē n̄ potuit q̄usq̄ de
us face? est hō: qz tūc dat? est
mediator dei z hoīz hō ch̄is
iesus. Et hic postq̄ corp̄alr
ascēdit ī celū reliq̄t aliq̄s ī ec
clesia q̄s loco sui p̄stituit ec
clesie rectores z arbitros: q̄
bus cōmisit autoritatē recō
ciliādi p̄ctōres deo z ecclesie
sue. iō ī lege noua: ch̄io. s. in
carnato debuit īstitui p̄fess
io. Cū ei p̄fessio habeat effi
caciā ab absolutōē: z absolu
tio ex p̄tute clauū: q̄ qdē cla
ues date fuerūt hōi ī noua
lege: dicēte ch̄io brō Petro:
z ī ip̄o oībz alijs Mat. xvj
Tibi dabo clauēs regni ces
loz. z Joā. xx. Quoz remise
ritis p̄ctā remittūt eis. Ma
nifestū ē ḡ q̄ p̄fessio faciēda
hōi ī lege noua fuit institu
ta. Precessit tñ ī figura ī le
ge ātiq̄ ī h̄ q̄ sacerdotibz dis
ta erat p̄tās z autoritas dis

Tracta. III. secūde partis

cernēdi inter leprā z leprā: z
int̃ pphanū z sc̃m: s; ista erāt
qdā corpalia z non spūalia.
Et hāc figurā oñdit ch̃s ile
genoua fuisse impletā qñ le
profos mundatos mittebat
ad sacerdotes dicēs, Ite oñ
dite vos sacerdotibz. De se
cūdo d̃s fuit institutor p̃fessi
ōis. Dico q; ip̃emet ch̃s.
Et rō tacta fuit sup̃ i p̃ma p̃
te b^o libri: qñ agebat d̃ sac̃ris
in generali. Et itelligo q; fuit
it̃ institutor p̃fessiōis auzori
tatie. Et credo q; b. Jacobo
mior q; fuit ep̃s hierosolymi
tanus: z p̃mus int̃ ap̃los ce
lebrante missaz qñ dicit. Cō
fitemi alteruturū pctā ṽra: su
it̃ pmulgator isti sac̃ri z isti
tutōis. Sile dictū est de sa
cramēto extreme ṽctōis.

Qui tenent ad p̃fessiōem.

Lap̃m. II.

Ṽnes adulti postq̃
o ad ānos discretōis p
ueniūt ita q; p̃nt̃ dis
cernere iter bonū z malū: tes
nent̃ sel̃ in āno. i. in q̃dragesi
ma p̃fiteri ex statuto cōcilij
general: qd̃ ponit̃ extra d̃ pe.
z re. c. ois ṽtriusq; sex^o. Et t̃
trās greg̃ozes illi statuti pōit̃
pena ibidē. q; s. viuētes ab i
gressu ecclie arceant̃: z mori
entes ch̃iana careāt sepulcu

ra. Et hui^o saluberrimi status
ti potuit eē z fuit triplex rō.
P̃ia fuit vñuersal̃ i digētia
D̃s em̃ vt d̃t ap̃los peccau
erūt z egēt gr̃a dei. Ad ē ei q;
faciat bonūz nō peccet. vt d̃t
sapiēs. Vñ q̃libz d̃z deū gl̃i
ficare p̃fitedo se eē pctōrē. q;
em̃ pctōrē se eē p̃fitef̃ deū gl̃i
ficat: oñdēs se dei gr̃a z mise
ricordia indigere. Sc̃da cā
fuit sacre cōionis reuerētia.
Lū oēs teneant̃ in pasca cōi
care. Ideo vt digne z munde
possint accedere ad tantum
sac̃m optuit p̃mittere remes
diū purgatōis z lotōis pct̃i
q; sit in p̃fessiōe. Tertia cā fu
it discretio greg̃i d̃nici: ne. s.
lupi abscondērent in grege q;
māducarēt agnos. iō statutū
est vt rectores eccliaz ag̃sce
rēt vultū ouīū suaz ne heres
tici sub pelle inocētie maliciā
suā palliarēt. Tō oēs q̃cūq;
z cuiuscūq; p̃ditōis sint tenē
tur ad min^o sel̃i anno p̃fiteri
al̃s peccāt mortāl̃: z d̃nt̃ pe
na sup̃dicta puniri. S; po
ne aliq; est q; nō h̃z p̃sc̃iaz de
aliq; pctō mortali: s; solū d̃ ve
nialibz: s; hō n̄ tenet̃ pctā ve
nialia p̃fiteri. igit̃ tal̃ n̄ d̃z cō
fiteri. Dico saluo meliori iur̃
dicio q; aliq; p̃t teneri ad cō
fessionē p̃pter duo. Vno mō

De Confessione

ppter viculū pccī. alio mō ppter
 viculū pcepti. Pccā āt venia
 lia n̄ tenet q̄s p̄fiteri ppter vici
 lū pccī cū possint remitti sine
 p̄fessione: tñ s̄ p̄fiteāda ppter vici
 culū pcepti: q̄ tenet q̄libz cō
 fiteri i āno sel. qñ. s. cōfiteā n̄
 habz nisi pccā venialia. vñ si
 b̄iet mortalia q̄ cōfiteret n̄ te
 net de necessitate ad venialia
 De h̄ tñ lati⁹ dicet ifra. Al
 teri⁹ pōe. aliq̄s ē ita attē⁹ cir
 ca diuina q̄ n̄ h̄z remorsuz cō
 scie de aliq̄ pccō nec veniali
 n̄ mortali: tenet tal⁹ p̄fiteri v̄l
 nō. Si nō tūc n̄ oēs obligāt
 ad p̄fessionē. cui⁹ p̄riū dictū ē
 Si āt tenet z nō h̄z p̄sciaz d̄
 aliq̄ pccō mortali nec venia
 li tenet ad cōfiteādū z dōm
 p̄ p̄sciam suā z ita mētiri. qd̄
 nephas ēēt dicere q̄ ad min⁹
 tal⁹ nō tenet p̄fiteri. Dico q̄
 si septies in die cadit iust⁹ vt
 sapiēs ait: impossibile videt
 ūm statū viatorz cōem q̄ ali
 q̄s trāseat vna die v̄l vna se
 ptimana sine remorsu pccī ve
 nialis ad min⁹: z q̄ totū vnū
 ānū trāseat s̄ habeo mag⁹ p
 lpossibili. Nec credo q̄ istō
 donū fuit vnq̄ collatū alicui
 scō nisi cōzō z b̄re marie p̄
 gi. n̄ credo istō donū ap̄los
 pabuisse: qz venialr peccane
 rūt. vt dicūt Bre. z Aug. i li.

de nata z grā. Si oēs scī et
 scē dei adhuc viuerēt z iter
 rogati forē vtz sine pccō es
 sent oēs vna voce dicerent.
 Si dixerim⁹ q̄ pccā n̄ hēim⁹
 ipi nos seducim⁹ z p̄itas i no
 bis nō ē. excepta b̄rā p̄gie. d̄
 q̄ cū d̄ pccīs agit ppter honore
 filij nullaz p̄sus qōnē volo
 h̄ri. z Hiero. Res pene s̄ na
 turā est vt aliq̄s sit sine pccō
 Iō hō q̄nticūq̄ sit p̄fect⁹ d̄z
 cogitare corde z cōfiteri ore
 se eē pccōrē. qz vt d̄r Grego.
 Bonaz mētū ē ibi tiere cula
 pā vbi culpa nō est. d̄ obler.
 ie. c. p̄siliū. Vñ de cōi lege te
 nent oēs ad p̄fessionē. z si de
 us de sp̄ealissima grā daret
 istud donū alicui q̄ nō morz
 taliter nec venialit̄ peccaret
 credo q̄ tal⁹ adhuc vt n̄ cōtēz
 neret pceptū ecclīe deberet
 se cōfessori suo p̄ntare: nō q̄
 diceret se pccōrē qz mētiret:
 s̄ deberet dicere. Nō habeo
 p̄sciam de aliq̄ pccō: tñ ppter p
 ceptū ecclīe me vob p̄fento.
 sic dixi s̄. de sc̄ificato iū vte
 ro q̄ d̄z suscipe sac̄m baptis
 mi: licet nō habeat peccatū
 originale.

De rpe q̄ tenet hō p̄fiteri.
 Laplm. III.

t Este sapiēte oīa t̄ps
 b̄n̄r: z iō nūc vidēdū ē

Tracta. III. secūde partis

de tpe q̄ faciēda ē p̄fessio. s. si
faciēda ē statī p̄p̄etratiōez
p̄cti: vel an possit differri vsq̄
ad tps statutū in decretal
li. Q̄is vtriusq̄ serus. s. vsq̄
ad q̄dragēsimā. Ad h̄ ḡ eū
dēriā sciēdū ē q̄ de p̄fessioe
possum⁹ loq̄ l̄ q̄ntū ad p̄posi
tū interi⁹: v̄l q̄ntū ad p̄bū ex
teri⁹. Si p̄mo mō sic dicūt
cōit oēs doctores q̄ tenet p̄
ponere velle p̄fiteri tpe statu
to. ⁊ p̄mo d̄ p̄ctō p̄teri: q̄ si
ne p̄posito p̄fiteri ⁊ satisfaciē
di n̄ dimittit p̄ctm̄ i p̄tritiōe.
Et dico q̄ p̄mo tenent p̄teri
q̄ sic dictū est sup̄: q̄n̄ occur
rit mēoria d̄ p̄ctō tenet hō sp̄
dolere ⁊ p̄teri de eo. sic dictū
est sup̄: licet etiā fuerit ip̄s cō
fessus. Tū ex q̄ legitie ē p̄fess
sus: nō tenet ip̄s itē p̄fiteri.
De h̄ tū maḡs dicet infra q̄n̄
aget de iteratiōe p̄fessionis.
Et q̄ statī cū hō aduertit se
peccasse mortali tenet p̄teri
iō etiā tenet eē in p̄posito p̄fi
tēdi. S; si loq̄mur d̄ p̄fessio
ne actuali. s. si hō tenet actu
aliter p̄fiteri. In ista materia
doctores sūt diuersi. Quidā
ei dicūt idistite q̄ q̄ntūcūq̄
aliq̄s peccauerit n̄ tenet p̄fi
teri an̄ tēpus statutū: s; tenet
p̄teri ⁊ eē i p̄posito p̄fiteri: ⁊
fundat̄ iterōez suā ex duob⁹.

Prīmū q̄ p̄ceptū de p̄fiteriō
est p̄ceptū affirmatiuū: nō n̄
obligat nisi p̄ loco ⁊ tpe det̄
minat̄. tps aut̄ determinatū
ab ecclia est q̄dragēsimā: iō
nūll⁹ tenet an̄ q̄dragēsimā cō
fiteri: nec i natali nec i pente
costes. ⁊ p̄ p̄c. seclares. de
p̄se. di. ij. et c. oīs hō. ⁊ c. et si
nō frequēti. nisi eēt in piculo
mortis. Scdō q̄ act⁹ p̄fessio
nis nō ē necessari⁹ ad iustifi
cationē: q̄ p̄ p̄tritiōē ē iustifi
catio. ⁊ ita solū p̄fessio est nes
cessaria ex p̄cepto ⁊ obligati
one ecclie: ⁊ an̄ festū pasce ec
clesia nō exigit. ḡ an̄ illō tps
nēo tenet nisi i articulo mortis.
Alij dicūt q̄ p̄ctōr̄ existēs in
p̄ctō mortis: si statī q̄n̄ h̄z discre
ti ⁊ idonei sacerdot̄s copiā et
p̄cti p̄missi mēoriā d̄ p̄fiteri
p̄ctm̄ suū. Nec obstat ista de
cretal. Q̄is vtriusq̄ sex⁹: q̄ il
la decretal n̄ d̄t q̄usq̄ p̄fessio
sit differēda: s; q̄ n̄ expectet
vltra. sic ēt phibz ne q̄vltēra
an̄ remaneat i excoīcatōe: n̄
tū dat l̄niām remanēdi vsq̄
ad illā horā. Itē fuit illa de
cretal edita nō p̄ negligētib⁹
s; p̄ negligētes. S; an̄q̄ illa
decretal est edita p̄ctōr̄ tene
bat p̄fiteri statī q̄n̄ offerebat
se optunitas. sic videt̄ q̄ te
net p̄ ei⁹ editōez. Que sūt ista

*h̄c tenet
p̄fiteri
an̄ q̄dragē
simā*

De Confessione

rū opinionū sit verior: fatcor
me nescire: s; dicere sic dī pri
ma pīculo sū videt dicere sic
scōa videt dūz. Scōs autē
Tho. d. ad qnō i qdā qōne de
qd libetis pōit aliqō casus i
qbo exnō i pcrō mortali statī
tenet cōfiteri. Prim^o ē qn ē in
īfirmitate d q iminet sibi pi
culū mortis. et iste cas^o pōt itel:
ligi ex his q dicūt extra d pe.
et re. c. cū īfirmitas. Scōs ca
sus ē qn bz aliqd facere de q
iminet piculū mortis: lz p tpe
illo sit san^o. sic qn bz trāsire
mare vel lōgā facere viā: vel
pugnare: vl aliqd aliud tale.
Terti^o casus ē si bz facere ali
qd qd exnō in pcrō mortali
n pōt facere sine alio pcrō mor
tali. sic si bz dicere missā: vel
recipere: mīstrare aliqd sacz
ecclīe. Quart^o casus qn cōmī
sit aliqd pcrīm d q curat^o su^o
nō pōt eū absoluerē: et tūmet q
tpe statuto nō poterit forte
hīe copīa ipī^o p̄fessoris: tūc te
net statī cōfiteri. Quint^o casus
est qn sua cōscīa dicat sibi sta
tim eē cōfiteūdū: q: tenet dpo
nere eā. aut facere fm eā cuz
n sit erronea s; salubz. Dēs
eī dicūt: lz nō sit necariū statī
cōfiteri: est tī multū cōgruū.
Iuxta dictū sapiētis. Nō tar
des pueri ad dñm: et ne dif

feras de die i die. subito em
veniet ira illi^o: et i tpe videte
disperdet te. Iō Ray. i summa
sua ponit qnq rōnes p̄t qō
mītrū vtile ē et cōgruū statī cō
fiteri. Prīa ē p̄t īncertitudi
nē hore mortis. Vñ dñs in
euā. Lu. xij. Veniet dñs sui
illi^o die q nō sperat et hora q
nescit: et p̄t ei^o cū īfidelibz po
net. Itē dīnitip: mīttenti sibi
lōgā vitā fuit dictū. Stulte
hac nocte repetēt demones
aiām tuā a te: et ea q cōgrega
sti cui^o erūt. Scōa cā est: qz
morās in pcrō sp accumulāt
pctm pcrō: et p pñs penā pe
ne. Vñ apl's Ro. ij. An īg
ras qm benignitas dī te ad
ducit ad pñiam fm duriciāz
aūt tuā et īmpenitēs cor the
saurizas tibi irā in die tribu
latiōis et reuelatōis iusti iu
dicij dei: q reddet vnicuiqz
iuxta opa sua. Et Osee. iij.
Maledictū et mēdaciū et fur
tū et homicidiū et adulteriū i
nudauerūt: et sāguis sāguinē
tetigit. i. pctm adducit aliud
pctm. Vñ Bre. Pctm qd p
pñiam n̄ delet mox suo pon
dere ad aliō trahit. Tertiā
cā ē: qz qnto maiorē morā fe
cerit i pcrō: tāto magis elōga
bit a dō: et p pñs tāto diffici
lior erit puerfio. iuxta illud

Tracta. III. secūde partis

qđ dicitur i Quidio de remedio amoris. Recte vcturas disfer i horas. Qui nō est hodie cras min⁹ ap⁹ erit. Et Quidio. Principijs obsta: sero medici na parat. Cū mala p longas pualuere moras. Et ps. lxxij. Quia ecce qđ elōgāt se a te pi būr. Quarta cā ē: qđ i mag angustia z egritudine vix pōt aliqđ bñ penitere seu etiā de pctis cogitare. Vñ Hiero. Cū egritudine oppmeris vix poteris aliđ cogitare qđ sentis. Et illic rapit itētio mētis vbi ē vis doloris. Alia ei vt ait Aug. occurrit tūc ipediētia. nā morbo vrgēt: pena terret: filij pcorz mōs qđ illicite dilexit eū ad se vocāt. d pe. di. vij. Tene g certū z dimitte incertū. i. age pniaz z pfitere dū sanus es: z n differas vsq ad infirmitatē. iuxta psiliū sapiētis dicētis. Vñ? z san⁹ pfiterebīs. Quinta cā ē: qđ nisi pctōr i vita sua exaudierit dñm clamātē qđ pfitēat z faciat penitētiā: clamabit postea ipse ad dñz z n exaudiet. Exēplū de diuine epulōe i inferno seplto qđ n ē etiā exaudir⁹ p vna gutta aq: ppter qđ n differēda l tardāda ē cōfessio: s; ē multū vtiler pgruū qđ statim fiat. Rich. tñ i q̄rto suo sup snias loqns

de hac matia dē. qđ aliē cēsen dū est in illo cāu d religioso aliē d laico. Nā religios⁹ cū totum tps vite sue sit sibi ipsi pnia habita copia sacerdos idonei si peccauerit mortali credo qđ tenet statim sine mora pfiteri. Et itelligit sine mora sic recta rō ordinabit. Laic⁹ pō rōabilr p̄t expectare tps qđragesime. qđ est tps pnie vñ cū illō tps sit laic⁹ magis oportunū ad pfitēdū z satisfaciēdū: si expectet illō rōnabili audeo iudicare qđ n peccauit: dū tñ pponat firmiter tūc tps pfiteri. De clericis at iudicare n audeo. psiliū aut sanū dō qđ oēs qđ cadūt p peccatū mortale pfitēat statim cū pñt. Nō ei videt p̄rit⁹ qđ tā diu vuln⁹ pcti portat occultū pba sunt Rich. Quicqd sit de ista matia credo qđ in casibus qđ ponit sc̄tūs Tho. de aqno de necitate tenet qđlibet statim habita oportunitate cōfiteri. Credo etiā qđ psilium Richardi sanū est z salubre: z d; exeq cū magna diligentia z frute. Nec sufficiat de tpe qđ tenet hō pfiteri.

Lui d; hō pfiteri. La. III
Quoniam ille cui faciēda est cōfessio sacral oportet qđ habeat cla

De Confessione

ues, vidēdū est pmo aliqd de clauibz. Notādū ē qd h̄ noz mē clauis trāslatū est i corpa libo ad spūalia. Clauis em̄ in corpalibz est instrū ad remonēdū aliqd obstaculū qd impēdiebat vt nō possit h̄i bñ adit⁹ ad domū. Sic i spūalibz illud qd remouet pctm mortale qd ē obstaculū ad ingrediēdū ad regnū celesteyocat clauis. Et ista clauis ē triplex. Nā est clauis auctis: et istā sol⁹ h̄z de⁹. Nā d̄ ista clauē loq̄bant indei dū dicebāt Quis p̄t remittere pctā nisi sol⁹ de⁹. q̄si dicerēt null⁹, et h̄ est vey autoritatie. Alia est clauis excellētie: et hāc h̄z sol⁹us ch̄s hō. Et de hac clauē loq̄t Esaiās in p̄sona dei loz q̄ns de ch̄o. Dabo clauē dauid sup humerū ei⁹. Et dicīt ch̄s hō h̄c clauē excellētie inq̄ntū p passioēz suā ip̄e satisfecit p oibz pctis n̄is: imo p pctis tot⁹ mōi. vt d̄t b. Joannes. Et h̄ est vey q̄tuz ad efficacīā. Al̄ ch̄s hō d̄ h̄c clauē excellētie inq̄ntū effectū sacroz pōt dare sine sacris. Tertia clauis est mīsterij: et istā clauēz h̄nt sacerdotes: et dat eis in collatōe ordis sacerdotat. Et de ista dictū fuit Petro. Dabo tibi clauē

regni celoz: et de istis clauibz loq̄t h̄. Sciendū est qd duplex est clauis mīsterij. vna ē scia discernēdi. alia est p̄as ligādi atqz soluēdi. De scia at̄ discernēdi quō est clauis et quō non: et si est alia clauis fm̄ rē a p̄ate ligādi et soluen di est magna diuersitas iter doctores theologos: et iō n̄ dico nūc ampli⁹ de ista materia: p̄sertim cū dñs papa Joannes q̄ndā loq̄ns de clauibz in q̄dā extranagati sua q̄ incipit: q̄rūdā faciat mētōez de ista diuersitate doctoz et nihil determinat. Vñ exq̄ relinq̄t indetermiatū temerariū eēt aliqd diffinire. Istō tñ firmē tenēdū est qd iste clauē cuiuslibet sacerdoti dant in sua ordinatōe. Sz iste clauē nō p̄nt exire in actū doz nec sacerdos habeat materiā i quā agat: et h̄ vel p cōmissiōē cure aīaz. sic h̄nt archiep̄sbyteri et oēs h̄ntes curam aīaz: vel p puilegiū sic h̄nt fr̄s p̄dicatores vl̄ minores vl̄ aliq̄ q̄ ex puilegio dñi papē vel ep̄oz p̄nt p̄dicare vel cōfessioē audire. Ex his q̄ patere p̄t cui sit sacralis confessio faciēda. Et dico sacralis p̄fessio ad excludēdū confessionē p̄siliatinā siue dīre

Tracta. III. secunde partis

ctinā. s. qñ pctor pñter alicui
pctm suū vt sibi sup eo pñs
lat z cū dirigat: nō vt eū ab
soluat: qz tal pñ fieri cūcūqz
bono viro q pōt pñlere vel
orādo vl instruēdo. S; lo
qñdo de pñssioē sacrali que
fit pñt absolutioēz dico q ex
dictis patet due pñclusiones
Prima ē. pñssio sacramēta
lis est faciēda sacerdoti z nō
alteri. s. nō pñ fieri nisi habē
ti clauēs: z iste est sol⁹ sacer
dos. Et rō est: qz absolutio
fit pñtute clauū: ita q null⁹
pōt absolute i foro pñie ni
si habeat clauēs. qd pz: qz vt
dictū est clauēs ordinant ad
absoluēdū. Istō tñ meli⁹ di
cet ifra qñ ageť de pñte cla
uū. S; null⁹ hz clauēs: nisi
sacerdos cū clauēs dant in
collatioē ordis sacerdotalis
g cōfessio sacralis nō pñ nec
debet fieri nisi soli sacerdoti
Et ita dť bñs Aug. z pñt d
pe. di. vj. Qui vult cōfiteri
pctā sua vt iueniat pñiam: q
rat sacerdotē scientē ligare z
soluere. Scōa cōclusio est
q faciēda est pñrio sacerdoti
z ista pñclusio pz sic: licz em vt
dictuz est q oēs sacerdotes
habeāt clauēs: n tñ oēs hñt
materiā. i. pochianos in quā
pñt exercere vñm clauū: s;

solū illis qd cōmissa est cura
aiāz: q hñt vñz pñtis respe
ctu illoz qz cura est eis com
missa. Et iō solū talibz est cō
fessio faciēda: z tales sť pñi
sacerdotes. g solū pñis sacer
dotibz ē pñssio faciēda. S;
pñ aliqz dicere. qd ē pñi sa
cerdos. Aliq dicūt q pñi sa
cerdos ē pochialis sacerdos
q hz administrare ecclīastica sa
cra: z isti pñssio ē faciēda Et
videt dictū illoz fidari i rōe
ista. Illi dñ fieri pñssio q hz
miltrare sacřz eucharistie: ad
hēi ē datū pceptū d pñtēdo
i qdragesia vt fideles digne
accedāt ad sacřz eucharistie
i pasca. Cū g sacerdos pochi
alis sit obligatus z teneat ex
officio suo miltrare sacřz eu
charistie pochianis suis: iō
oēs pochiani sui sibi tenent
pñtēti d necitate ad min⁹ in
qdragesima: z ita videt eē i
tērio illi⁹ dcret al. Dis vtus
qz scē. z illi⁹ d pe. di. vj. plas
cuit. Istō etiā videt d itētiōe
sacre scripture i veti testāto
vbi dť: Prouer. xxiij. Dilige
ter agīce vulnū pecoz tui. s;
glo. vult⁹ ē scia q n pñ agīci
nisi p pñssioēz: g optet q ille
q hz curā agīcat cōfessioēm.
qd nō pñ fieri nisi audiat eaz
Hoc at idē videt dicere scri

*Quia pñssio
est pñt
et pñt
et pñt*

De Confessione

ptura etiā in nouo testamen
to: vbi dicit Heb. vlt. Serui
obedite p oia ppositis vris:
ipi em pugnāt q̄si rōem red
dituri p aia vris. ḡ si ille q̄
bz curā tenet rōnem reddere
p aia subditi: videt necariū
q̄ sciat statū ante subditi. qd̄
nō p̄t facere nisi audiat eius
p̄fessionem. q̄re optet q̄ q̄li
bet subditus p̄fiteat curato
suo. Alij dīstinguūt de p̄po: r
dicūt q̄ p̄p̄iū d̄r duobz mo
dis. Uno mō d̄r p̄p̄iū fm q̄
diuidit p̄ alienum. Alio mō
d̄r p̄p̄iū fm q̄ diuidit p̄ na
turā cōem. Qd̄ dicūt isti q̄
q̄libz tenet p̄fiteri p̄prio sacer
doti fm q̄ p̄p̄iū oppōit alie
no: nō aut fm q̄ p̄p̄iū oppo
nit cōi. Nā p̄stat r̄ certū ē q̄
si aliq̄s p̄fess⁹ fuisse p̄cā sua
pape vl̄ ep̄o vl̄ archiep̄o: fa
ctū ēēt dicere q̄ tenere illa
eadē p̄cā p̄fiteri p̄po suo pa
rochiali curato. Luz ḡ isti q̄
ex p̄uilegio p̄dicāt et audiūt
p̄fessiones sic vicarij dñi pape
r̄ ep̄oz: p̄fessi eis n̄ tenet ite
rū p̄fiteri sacerdoti suo paro
chiali cū tales sint q̄si qdā pe
nitentiarij p̄ticulares: r̄ iō sic
p̄fessi penitentiarij dñi pape
r̄ ep̄oz nō tenent ite r̄ p̄fiteri
curat⁹ suis: ita nec p̄fessi isti.
Et ita est bodie determinatū p

dñm n̄ m dñm Joāne papā
xvi. in qdā sua errauagati:
q̄ incipit. ras electōis. Istud
etiā videt ēē d̄ itē rōe illi⁹ de
cretal Bonifacij. sup cathed
drā: q̄ ponit extra d̄ seq ultu.
r̄ d̄ pe. r̄ re. i p̄sti. dñm Clemē
tē. c. dudū a bone mēorie vbi
d̄r q̄ fr̄es p̄dicatores r̄ mior
res habeāt rātū d̄ p̄tate i cō
fessionibz audiēdis q̄rū pro
chiales sacerdotes d̄ iure no
scūt h̄re: s̄ p̄fessi pochialibz
sacerdotibz n̄ tenet ite r̄ p̄fite
ri. ḡ n̄ p̄fessi isti. Et fm istaz
riā decretal illa. Dis vtius
q̄ ser⁹. loq̄t de sacerdote p̄
po put p̄p̄iū diuidit p̄ alie
nū: nō put p̄p̄ium diuidit p̄
cōe. vñ ē sent⁹ q̄ p̄fiteat p̄prio
sacerdoti. i. n̄ aliēo. Et qd̄ qd̄
sit d̄ h̄ m̄ si illi q̄ audiūt p̄fes
siones ex p̄uilegio dñi pape i
ducerēt sibi p̄fiteres ad cōfi
tēdū sel̄ i āno curat⁹ suis bñ
facerēt. Et ad h̄ iducūt i illa
decretali dñi Bndicti. xj. q̄ fu
it d̄ ordie p̄dicatoz: q̄ incipit
Int cūctas: r̄ tenet ad h̄: q̄
l̄ illa decretal sit reuocata i
q̄ntū p̄riat decretali bonifa
cij. q̄ incipit: sup cathedram
nō tñ q̄rū ad illa q̄ eq̄ratem
r̄ rōnem p̄rinēt est reuocata
S; nūqd̄ sacerdos pochia
lis p̄t absoluerē pochianum

Tracta. III. secūde partis

suum de oī pctō suo. Dōm ē q Ray. in sūma sua pōit qnq casus d qbo pochialis sacerdos nō pōt se icromittere. nisi spēalr sibi fuerit commissum. Prim⁹ ē qn ē sibi solēnis penitētia iūgēda. Scōs ēvbi cūq iuenit irregularitatē p etā. Tert⁹ ē qn pctō ē ānēra excoīcatio. Quart⁹ ē d icēdi aris. Isti casib qtuor hostiensis addidit tres cas⁹. et sic sūt septē. Un⁹ qnt⁹ cas⁹ ē de publico peccatore. scz de publico blasphemio. Sext⁹ casus ē d falsarijs lraz dñi pape. Septim⁹ cas⁹ ē qnt⁹ fm Ray. ē si sit p̄suetudo ī epatu q aliq certa crimia ad ep̄m refuēnt sic obīet p̄suetudo ī plenisq p̄tib seu ep̄atib de homicidiis: sacrilegij: forilegis: falsarijs: violatoribz īmūitatis eccliaſtice: sodomis: incestuof: p̄iurij: et alijs enozmibz criminibz: q ep̄i sibi retinēt fm q eis videt expedīes. de qbo certa reglā dari nō pōt: s; vnusq; curat⁹ bz suū synodale cuz q se dirigit. In matia ista dñs Guilhelm⁹ durādī ī reptonio suo dē: q ponere tot casus nō est nisi auferre p̄tātē suā curatis cū possint oīa d iure q nō sūt eis phibita exp̄sse. hoc pbat. c. i. nup. de sen. ex. an finē

Florādū etiā q Ray. in sū. ponit sex casus in qbo vn⁹ sacerdos pochial pōt absoluerē et audire p̄fessionē subditoz alterius sacerdotis. Prim⁹ mus cū ille extraneus deliquit in pochia sua. Scōs si mutauit domiciliū. sic d scholaribz studentibz Parisi⁹ colonie: et alibi. Tert⁹ est si sit vagabūdus. sic isti paupes qui vadūt vagabūdi p mūdum. Quart⁹ est qn aliq bz sacerdotē impitū vel maliciosū et oīno insufficientē: et vult ire ad mag⁹ p̄itū et sufficientē q sibi meli⁹ p̄sulat: pōt ire ad eū petita tñ p̄us et obēta licentia a p̄prio rectore siue sacerdotē: et sacerdos tenet eā sibi dare. Quint⁹ casus est qn aliq volēs facere lōgū iter: vt pote ire ad sctm Jacobū: vl ad quācūq aliā pegrinatōē seu locū: petita lñia a curato suo q possit ī itinere p̄fiteri qz tūc qlibet q habet audire p̄fessionē poterit p̄fessionē ei⁹ audire. Sextus est qn est ī articulo necessitat⁹: qz ī isto casu pōt p̄fiteri cuiuslibet sacerdoti. In alijs aut casibz p̄fatis exceptis nō pōt cōfiteri nisi potēt audire p̄fessionē: vl ex cōmissiōe vel ex p̄uilegio. Sz qd fiet de militibz siue

De Confessione

de nobilibus vel de quibuscumque alijs qui habent domicilium in diversis parochiis: et per unam partem anni morantur in uno domicilio: et per aliam partem morantur in alio domicilio: cui confitebuntur isti. Domine quod tales debent confiteri illi curato in cuius parochia habent principalem domum vel domiciliu: vel in cuius parochia morantur per maiorem partem anni. Sed pone, hic est una mulier fragilis et puerum ad partum timet de curato suo qui est levis et lubricus: quod si confiteatur sibi quod sollicitet eam de peccato: vel quod revelet confessiones suas: nunquid confitebitur ista sibi? Dico quod si timeat se sibi et perhibere de isto vel de alio iuramento de perire licentiam a curato suo quod confiteatur alij: vel si per habere copiam superioris, sic episcopi vel pernitentiarum sui: vel alicuius religionis habere prelatum audiendi confessiones confiteatur sibi. Sed quod si forte ista non potest habere copiam alicuius istorum: et curatus est ita maliciosus quod non vult sibi dare licentiam confiteri alij, quod fiet de ista persona. Dico quod si timeat de sollicitatione commedet se deo orando quod eripiat eam a tentatione: et donet sibi futuram et instantiam resistendi: et confiteatur in loco publico. Et de quod teste aplo neminem tentari permittit

ultra id quod potest faciet cum tentatione puerum et adinuabit eam et sic non commovebit. In casu autem quod timeret de revelatione confessionis, credo quod si timor esset iustus et rationabilis non levis et fatuus quod sine licentia sua si ipse negaret ei ius concedat sibi. Id est quod aliter haberi prelatum audiendi confessiones possit confiteri: ita tamen quod sit in proposito quod si habet curatum sufficientem confiteretur sibi. Sic et ille qui debet mrimonium apponendo additiozibonestam subbas mrimonij pnat iure mrimoni: nuj. vt. xxij. q. iij. it. cetera. xxij. q. ij. aliqui solet qri. extra de adi. ap. c. iij. de spō. c. vl. ita sacerdos non fuas ea que sunt de suba confessionis: imo facies ea est pnat iure quod habebat i audiendo confessiones. Cum ergo teneat secretum sit de suba confessionis quantum est ex parte confitentis et professoris sacerdos revelans confessionem est pnat iure quod habuit i audiendo confessiones. Et ideo si timeat iuste et rationabiliter quod iste curatorem revelabit confessionem nullum teneat sibi confiteri. verum est quod ista ratio non concludit nisi si eum qui revelans est confessionem si non eum qui revelatur est. Item secundum quod dicitur beatus Bernardus. quod per charitatem intentum est per charitatem militare non de. Sed confessio in

Summ.
in hanc
confessio
in qd
pna
sunt

Tracta. III. secunde partis

stima est p̄ charitate q̄ q̄libz
tenet diligere se ad honores
dei cū glificādo: z se hūilian-
do cū sibi recōciliādo, ḡ non
tenet militare p̄ charitatē se
ip̄m pdēdo z diffamādo, qđ
faceret si hō teneret illi p̄ fide-
ri de q̄ iuste z rōnabilr time-
ret seu plūmeret q̄ reuelaret
p̄fessionē. Vñ Aug. hortās
ad p̄fessioēz z p̄nias dī. Nō
dico vt tepdas. S; si aliq̄s
scienter p̄fiteret alicui q̄ cō-
fessionē reuelaret pderet se, ḡ
nō d; sibi p̄fiteri. S; pone
pprius sacerdos est hereticus
vel scismaticus: vl notorius
simoniacus vl excoīcat⁹. nūqd
d; sibi p̄fiteri. Dico sine p̄iu-
dicio q̄ nō. Et rō generalis
q̄ntū ad oēs tal est. Lū ei p̄-
ticipare cū excoīcato i sacris
sit pctm mortale: z oēs tales
sūt excoīcati a iure: z p̄fessio
sacralis sit sacrm: q̄cūq; tali
bus cōfiteret peccaret mor-
talit. S; q̄ntū ad hereticū ē
spēalis rō: q; heretic⁹ de faci-
li sibi cōfitentē poneret i ex-
coīcatōē vl induceret i desp̄atio-
nē. sic fecerunt pharisei iude
q̄ confessus fuit eis dicens.
Peccani et adēs sāguinē ius-
tū: z illi loco boni p̄siliū dice-
rūt ei. qđ ad nos, tu videris.
Vñ pone d; cōitē z vez ē

vt declarabit ista q null^o dz
diffamare nec accusare ali^o
os i cōfessiōe: s; p̄t ptingere
q si aliq̄s p̄fiteat curato suo
oportebit q diffamet aliuz.
sic ponat q aliq̄s peccauit
cū mīe sua vel cūz sorore q̄s
etiā curat^o bñ nouit: optet q
tal' exp̄matz noiet psonā i cō
fessiōe dicēdo: pegi talē rem
cū mīe vl' cū filia vel cū soror
re: z cūz iste sint note curato
vt dictū ē remanebūt diffā
mate apō eū. Dico q tal' dz
p̄fiteri si hēat oportunitatē ta
li q n̄ hēat noticiā itaz p̄sōa
rū. vñ tal' dz v̄ire ad curatū
exponēdo z dicēdo sibi: dñ
ego casū hēo quē n̄ dbeo p̄fi
teri vob: nō qñ vos sit' suffi
ciēs: s; cas' ē tal' quē n̄ debeo
dicere vob. iō peto lñiaz a vo
bis alēi cōfiteādi: z sacerdos
dz eā sibi dare: z ea habita te
nēt h̄re confessorē idoneū: q
nullā noticiā habeat d̄ p̄sōa
cū q̄ peccauit. Et p̄sulo sacer
dotibz curatis q sint faciles
ad tales lñiaz pcedēdas: qz
ex hoc puenit duplex bonū.
Unū ē q ipi exonerāt. Alio
est qz p̄ctorēz apti^o meli^o z se
cūri^o p̄fiterēt. Sed nunq̄d
mulier q̄ peccauit cū curato
suo tenet sibi cōfiteri. Dico
q cū p̄cundia sit magna ps

Alto q' p'romueve en (izato

De Confessione

fatissactōis: et hō nō tātū pē-
cūdes de illo q̄ est p̄sci⁹ sceles
ris q̄ntū de vno alio: mulier
ista n̄ d̄z sibi cōfiteri: nec ip̄e
d̄z eā audire: imo d̄z sibi dice
re vade ad aliū. Tñ si p̄fiteri
tur sibi et absoluerz eā cēt ab
soluta. Sacerdos at̄ curat⁹
cui cōfitebit̄. Dico q̄ qñ sibi
committit̄ cura ip̄e petat ab
ep̄o lniaz q̄ possit eligere cō-
fessorē: v̄l si i cōmissiōe cure
dicerz sibi ep̄s: ne ex h̄ q̄ hēs
curā alioz detrimētū aie tue
patiarz p̄cedim⁹ tibi q̄ possis
eligere idoneū cōfessorē q̄ te
absolvere valeat: h̄ cēt mltū
secuz. Tenet tñ cōit̄ q̄ i cō-
missiōe cure det eis tal' lnia
ip̄licite: als⁹ p̄missio cure cēt
eis mltū nociua. S; nunqd
ex h̄ possit p̄fiteri simplicibz
sacerdotibz q̄ n̄ hñt auctem
seu p̄tāre audiēdi p̄fessiōes.
Dico q̄ n̄ de rigore iur̄. Et
ē duplex rō. Una ē: qz iste n̄
est mod⁹ dādi iurisdiciōez ei
q̄ alias nō h̄z. Alta ē qz l̄z cu
rati sint licentiat̄ q̄ possint
alijs p̄fiteri: tñ isti nō s̄t licē-
tiati q̄ pñt eos audire: tñ cre
do q̄ ex q̄ ep̄i sciunt q̄ curati
p̄fitent̄ istis et ip̄i absoluunt
eos et n̄ p̄hibēt imo dissimu-
lāt vidēt eis facite dare p̄tā-
rē audiēdi et absolūēdi cura-

ros. Notādū aut̄ q̄ si aliq̄s
sit in piclo mort̄ et nō possit
h̄re copiā sacerdot̄ p̄t et d̄z
cōfiteri laico fideli tñ nō ex
cōicato. vt h̄i de pe. dist. j. q̄
penitet. de p̄se. dis. iij. sc̄m.
Et Aug. Tāta est vis p̄fessi-
onis vt si imineat articulus
necit̄as: et deest sacerdos cō-
fiteat̄ p̄rio. Talis tñ p̄fessio
nō est sac̄m: cū desit ibi illd̄
q̄d est formale i sac̄o. s. p̄tās
clauis. rōe tñ bone volūtas
quā p̄redit et p̄cūdie quā si
currit absoluit a deo. Et ille
q̄ audit p̄fessiōez tenet orare
p̄ ip̄o di. Discreat̄ tui et c. si
sciat. v̄l p̄r n̄r. Ita tñ si eua-
die piculū tenet illi itez. cōfi-
teri q̄ eū p̄t absolvere.

De q̄b d̄z fieri p̄fessio.

Laplm. V

e Apedito q̄si sup̄ficialr
cui faciēda ē p̄fessio re
stat videri d̄ q̄b d̄z fieri. Et
ē sciēdū q̄ d̄z fieri d̄ p̄cis. ita
d̄z i p̄s. Dixi p̄fitebor aduer-
me i iusti. m. dño. In iusticiā
diē n̄ iusticiā. Et i canonica
iacobi. Cōfitemini alterutrū
p̄ctā v̄ra: n̄ bōa l' h̄cutes. sic
faciebat pharise⁹ di. Dias
ago tibi dñe: qz nō sū sic ceti
hoies: fornicatores et adulci:
velut ē h̄ publican⁹. ieiuno
bis i sabbato: decias do oim

Tracta. III. secūde partis

q̄ possideo. d; ḡ fieri d̄ pctis
 Notādū aut̄ q̄ pctōz q̄dā
 sunt venialia. q̄dā mortalia.
 Quātū ad venialia pctā sim
 pliciter loq̄ndo nō sūt p̄fiten
 da de necessitate. Lū ei d̄ na
 tura sua sint venialia. q̄d etiā
 ip̄m nomen ip̄ortat p̄nt p̄ se
 veniā p̄seq̄: siue p̄ p̄niam ite
 riorē habēdo. s. p̄critōez i ge
 nerali de ip̄is siue p̄ exterior
 re assumptā sic p̄ p̄cussioem
 pectoris z filia. Un̄ notādū q̄
 venialia mltis modis remit
 tunt etiā absq̄ p̄fessioe sacra
 li. Uno mō p̄ p̄fessioez gene
 ralē q̄ fit in p̄ma z in cōpleto
 rio: z in p̄ncipio misse: z in fi
 ne p̄monis. Alio mō p̄ b̄ndi
 ctionē ep̄alē: z idē credo: nō
 tū assero d̄ b̄ndictōe sacerdo
 tis q̄ fit i fine misse. Alio mō
 p̄ asp̄sioez aq̄ b̄ndicte. d̄ p̄se.
 di. iiij. Aquā sale asp̄sam po
 pulis b̄ndicim⁹ vt ea cuncti
 asp̄si sc̄rificent z purificent.
 Alio mō p̄ p̄cussioē pector
 ris. Alio mō q̄n q̄s deuote
 dic̄ orōnē d̄nicā. s. p̄z n̄r. z s̄
 p̄tute illi⁹ p̄bi. dimitte nob̄
 d̄bita n̄ra. Alio mō vt dic̄it
 aliq̄ p̄ igressuz eccl̄ie p̄secra
 te: z intellige q̄n igredit̄ cā orō
 nis. Alio mō p̄ clyne largiti
 onē. vñ in Dan. iiij. ca. Pctā
 tua elemosynis redime. d̄ pe

nitētia di. j. medicinā. Et cre
 do q̄ p̄ q̄libet bonū op⁹ dele
 ant. vt c. p̄allegato. Alio mō
 p̄ deuotā sumptionē alicui⁹
 sacri: potissime sacri eucha
 ristie. de p̄se. dist. iiij. cū oē cri
 mē intelligas tū q̄n dico sic
 pctā venialia dimitti q̄n p̄
 sona nō h̄z nisi pctā venialia
 qz si haberet pctā mortalia
 nūq̄ venialia sibi remitterēt
 q̄usq̄ mortalia eēnt remissa:
 q̄uis aut̄ venialia q̄ntū est de
 natura sua nō sint de necitas
 te p̄fitēda: tū est mltū p̄gruū
 maxie viris p̄fectis. sic sūt p̄s
 lati z religiosi q̄ p̄fiteant: qz
 pena eoz mltū minuit p̄tute
 clauū. Notādū aut̄ q̄ i cas
 su aliq̄ hō tenet p̄fiteri pctm̄
 veniale. z s̄ duobus mōis. Pri
 mo p̄t dubiū. s. q̄n p̄babilr
 dubitat de aliq̄ vtz sit mor
 tale aut veniale: qz si nō peni
 teat sic de mortali d̄sc̄rimini se
 exponit: z iō d; p̄fiteri sic ias
 cet in p̄scia sua. z iudicio sa
 cerdotis relinq̄ vtz sit mor
 tale vel veniale. Et p̄sulo sa
 cerdoti q̄ nō sit nimis p̄uus
 ad iudicandū pctā eē mort
 lia: s; p̄t dicere eē pctm̄: z in
 ducere hoīem ad p̄niam. Te
 net etiā sc̄do hō p̄fiteri pctm̄
 veniale p̄t eccl̄asticū statu
 tū. q̄n. s. nō h̄z remorsū p̄scie

veniale
 p̄t dubiū
 p̄t p̄babilr
 dubitat
 de aliq̄
 vtz sit
 mortale
 aut veniale

De Confessione

De aliq pctō mortali: qz cum
 exstatuto ecclie tenet qlibet
 pfiteri i qdragesima: tal te-
 net pfiteri: 7 cū non habeat
 pctā mortalia q pfiteat optz
 q pfiteat venialia. Dicūt tñ
 aliq q suffic q pñtet se sacer-
 dori dicēs, dñe nō habeo cō-
 sciaz de aliq pctō mortli: tñ
 pñtento me vob vt videat cō-
 sciam meā. Tñ pñmū reputo
 veri⁹. Tenēdū ē q q n est ne-
 cessariū pfiteādi pctā vcialia
 fm q talia sūt: tñ mltū vtile
 ē 7 expediēs: nec tenet qd ad
 pfiteādi ea nisi de bono 7 eq:
 nisi i duobz casibz pñdictis. 1. qz
 ligat a ppa cōscia. qñ. s. dubi-
 tat vtz sit mortale v. veniale
 v. pñstictōe ecclastica. qñ. s.
 nō hz mortalia q confiteat.
 Quātū āt ad pctā mortalia
 dico q oīa pctā mortalia taz
 occulta qz māifesta tenet qli-
 bet disticte 7 singillati pfite-
 ri: 7 si exciderūt a mēoria sua
 tenet laborare qñtū potit q
 recorder. Ex aut tenet pfite-
 ri pctā mortalia māifesta etiā
 sacerdoti p: qz ad h q sacer-
 dos absoluat pctōz optz q
 sciat pctā vt de cū locuz te-
 netz cū auctoritate absoluit
 Sz n pñt scire vt de nisi dicā-
 tur sibi i pfessioe. Ergo qñtū
 cūqz pctm sit māifestū pfesso-

ri pctōz d: sibi dicere i pfessi-
 one ipm pctm. Tñ sic i foro
 iudiciali nō sufficit q iudex
 sciat cām vt puata persona:
 imo optz vt sciat cā vt iudex
 ita i foro pñiali nō sufficit q
 pfessor sciat pctm vt hō: imo
 optet q sciat pctm vt de. 1.
 q dicat sibi i pfessioe. Tene-
 tur etiā pfiteri pctā qñtūcūqz
 qz occulta. Cui⁹ rō est. Sic ei
 medic⁹ corpal nō pñt dare sa-
 lubre remediū nisi qgscat isir-
 mitatē: ita pfessor q ē medic⁹
 aīe nūqz pñt iponere pñiaz sa-
 lubrē nisi qgscat pctm. Non
 pñt aut qgscere pctm occultū
 nisi reuelet sibi in pfessioe. Sz
 optz q pctm qñtūcūqz occul-
 tū pfiteat. iustū ē ei vt pctōz
 q n erubuit peccare in cōspe-
 ctu dei cui nihil pñt occultari
 nō erubescat ipm pfiteri hōi
 pfessor. Apparet g q pctā
 mortalia qñqz siue sint occul-
 ta siue manifesta oīa 7 singu-
 la disticte 7 singillati sūt con-
 fitēda. Sz nūqd circūstan-
 tie pctōz sunt pfiteāde. Dōz
 q circūstācie q sūt attēdēde i
 pfessioe in hoc pñt pñnent.
 Quis qdrbi per qd cui quō
 qñ. Quilibet attēdat aīe me
 dicamīa dādo. Dicūt em qd
 id est vtz ipe pctōz sit mascul-
 lus vel femia: senex vel iuue-
 n

*Pctm
 mortali
 tenet
 pfiteri
 et si
 exciderit
 a memoria
 sua
 tenet
 laborare
 quantum
 potest
 quod
 recorder*

*Si quis
 pñt
 scire
 vt de
 nisi dicā-
 tur sibi
 i pfessioe*

Tracta. III. secūde partis

nis: nobilis v'l ignobil: liber
vel fuus: in dignitate seu of
ficio p'stitutus: aut plat' sa
ne mēris: v'l infans sciēs v'l
igrās: solut' v'l iungat': clau
stralis cleric' vel laic': p'san
guineus affinis v'l extrane'
ch'ianus: heretic' iude' vel
pagan'. 2 filia. Quid. a. vtrū
cōmisit adulteriū v'l fornica
tionē: stuprū v'l homicidium
aut sacrilegiū 2 filia. Itē vtz
qđ ppetrauit sit enorme vel
mediocre vel puū. Itē an il
lud sit māifestū v'l occultū: an
tiquū vel nouū. 2 filia. Ubi
scz i loco p'phano an sacro in
domo dñi aut alibi. Per qđ
scz mediatores aut nūcios:
q: oēs t'les fac' eē p'cipies cri
minis 2 dānatōis: 2 ipe ē re'
p' p'ctis coz. Itē p' qđ. a. cū q
bus: p' qđ: 2 3 qđ. Quoties
id ē qñes coguit adulterā v'l
fornicariā: 2 vtz vnā v'l ples
qñes dixit p'rio p'ba p'ume
liosa v'l iniuriosa: 2 qñes ite
rauit iurias. 2 filia. vuln' ei
iteratū tardē sanas. Cur. s. q:
li cētatiōe v'l occasiōe h' fece
rit. 2 vtrū p'uenit ipam ten
tationē vel fuerit p'ue' ab ea
Itē vtz spōre v'l coact': 2 q
coactiōe p'dicōnali vel absolu
ta. Itē vtz cupiditate v'l pau
pertate. Itē vtz ludendi vel

nocēdi anio: 2 filia. Quō. a.
de mō agēdi 2 pariēdi qđ me
lius actu qđ lectōe seu locuti
one scit. Qñ. s. an i tpe sacro
puta dieb' festiuis. xl. ieiuni
orū vel alijs dieb'. Itē si aū
acceptā p'nam v'l post frāgē
do ipam p'nam. Itē q' sunt
circūstātie q' sūt in oī p'cō at
tendēde: qz qđā respiciūt p's
sonā ipi' p'cōris: aut p'sonaz
illī' cui facta est inq'tas. sic ē
qđ. Quedā respiciūt ipz p'ce
catū: 2 h' vel qñtū ad subam
facti. 2 sic est qđ: v'l qñtū ad
modū agēdi. 2 sic est quō: vel
qñtū ad cām finālē. 2 sic ē cur
vel qñtū ad cām ad. auantē. et
sic est qđ: v'l qñtū ad frēqn
tiā act'. 2 sic est qñes. Que
dā respiciūt t'ps. 2 sic est qñ.
qđā respiciūt locū: 2 sic ē vbi
Hāz aut circūstātiāz qđam
mutat spēs p'cti. sic accipe rē
alienā iuito dño est p'ctū fur
ti: mō isti p'cō addat ista cir
cūstātia vbi. s. q' accipiat de
loco sacro: iā mutat spēs p'cti
qz nō solū est furtū imo sacri
legiū. Silr p'gscere mulierē
nō suaz est fornicatio. addat
ista circūstātia qđ. s. q' ista
sit iungata iāz est adulteriū:
v'l q' sit p'go: iā est stupr. vel
q' sit p'sanguinea: iā est icest'
v'l addat ista circūstātia quō

accipit
de loco
sacro
p'cti

istud
p'cti

De Confessione

id est q̄ n̄ cōgscat mō debito:
iā mutat spēs: qz est pctm̄ q̄
naturā. Sili inebriari d̄ sua
natura nō est pctm̄ mortale.
addat ista circūstātia q̄niens
scz q̄ iā h̄z i vsu q̄ inebriet se
iā est pctm̄ mortale. Sili ali
um pcutere iniuriose est pctm̄.
addat ista circūstātia q̄s. s. q̄
ille q̄ pcutit sit cleric⁹. iā mu
tat spēs: qz ibi est excoꝛcatio
z sic d̄ alijs circūstātijs. Que
dā pō circūstātie nō mutant
spēm pcti s̄ aggrauāt pctm̄.
Verbi grā. Cogscere solutā
nō suā est fornicatio. mō ad
dat ista circūstātia q̄n. i. q̄ cō
gscat tpe sacro: licz nō mutat
spēs pcti tñ aggruat pctm̄: v̄l
addat ista circūstātia q̄d. i.
q̄ fornicet publice z manife
ste: certe iā aggruat pctm̄. z
sic d̄ alijs circūstātijs. Que
dā pō circūstātie se q̄ releuāt
pctm̄: sicut pcutere clericū est
pctm̄. addat ista circūstātia.
scz q̄ alijs pcutiat euz ludo
iā minuit pctm̄. Sili accipe
rē alienā est pctm̄. addat ista
circūstātia q̄n. i. q̄ alijs acci
piat eā tpe magne necitatis:
certe minuitur pctm̄. z sic d̄
alijs. Patz ḡ q̄ circūstātiar
q̄dā sūt q̄ mutant spēm pcti. q̄
dā ḡ aggruāt s̄ nō mutant: z q̄
dā q̄ alleuiāt. De circūstātijs

q̄ mutant spēs pcti dicūt pcoꝛ
diter doctores q̄ sūt d̄ neces
sitate p̄fiteꝛe. Un̄ n̄ sufficie
dicere i p̄fessioe: accepi alies
nā rē: imo si accepta fuerit d̄
loco sacro optet q̄ exp̄mat
dicēdo. Accepi illō d̄ ecclia
vel de tali loco. Nō ei suffic̄
dicere. peccaui cum muliere:
imo optet q̄ exp̄mat si sit cō
iugata vel p̄go v̄l p̄sāguinea
vel religiosa. z sic d̄ alijs. De
circūstātijs aut aggruātib⁹ s̄
nō mutantib⁹ spēm pcti est di
uersitas iter doc. Nā q̄dam
dicunt q̄ tenent de necitate.
Alij aut dicūt q̄ nō sūt d̄ ne
cessitate p̄fiteꝛe. Est tñ mul
tū p̄gruū z v̄tile q̄ p̄fiteant.
z h̄ marie v̄rto p̄fect⁹ z itel
ligētib⁹. z credo q̄ p̄fessores
dñt iterrogare de h̄mōi circū
stātijs: z potissime simpli
ces. de h̄ m̄ magis dicet isra
De circūstātijs aut alleuiāti
bus dicūt doc. q̄ nō dñt p̄fi
teri nisi forte iterrogent ab
eis. Et p̄dicet p̄z quō tā pctā
venialia q̄ mortalia sunt p̄fi
tēda. Que at sūt pctā morta
lia dicet isra q̄n ageꝛ de iter
rogatib⁹ fiēdis in p̄fessioe:
qz si ponerent hic: oportet ec
iterz ponere ibi.

Qualis debet eē p̄fessio.
Caplm. VI.

Tracta. iii. secūde partis

¶ D sciendū q̄lis d̄z eē cō
fessio. Notādū q̄ Da
uid ī scōo psalmo p̄niali: q̄ ē
tricesim⁹ in ordie ponit sum
marie p̄ditōes p̄fessionis di
cēs. Dixi p̄fitebor aduersus
me iniusticias meas dño: et
tu remisisti impietā ē p̄cti mei.
Ubi inuit q̄ p̄fessio d̄z eē p̄
mo p̄meditata. iō d̄t: dixi. i. i
corde meo disposui. Scōo
d̄z eē ap̄ta: nō palliata. iō d̄t
p̄fitebor. i. nō tacebo ⁊ n̄ pal
liabo: nō excusando nec de
fendēdo me. Tercio d̄z eē ac
cusatoria. iō d̄t: aduersū me.
id ē p̄ me: n̄ excusando ⁊ de
fendēdo me. Quarto d̄z esse
p̄cūda. iō d̄t: iniusticias. i.
p̄ctā d̄ q̄b̄ hō p̄cūdat. Qui
to d̄z eē p̄p̄a. iō d̄t: meas: nō
alienas. Sexto d̄z eē merito
ria. Nā seq̄t̄: ⁊ tu remisisti im
pietātē p̄cti mei. Ut āt maḡ
p̄ricularit̄ p̄cedam⁹ notādū
est q̄ cōfessio ad h̄ q̄ p̄ficiat
d̄z h̄c. x. vj. p̄ditōes q̄ in his
p̄libo cōtinent. Sic simplex
hūilis p̄fessio pura fidelis.
Atq̄ frequēs nuda discreta
libēs verecūda. Integra se
creta lachrymabilis accele
rata. Fort⁹ ⁊ accusans: ⁊ sit
parere parata. Prima ḡ p̄di
tio ē q̄ sit simplex. Simplex
dicit q̄i sine plica. Uū con

fessio d̄z esse sine plica alicui
ius fallitatis: ita q̄ nō taceat
ver⁹: nec admistret falluz etiā
hūilitatē cā. vñ Aug. Cū hu
militatis cā mēt̄is si n̄ eras
p̄ctōr aīq̄ mentiebar⁹ men
tiēdo efficiet⁹ reus. Uū p̄fi
tēs nō d̄z celare q̄d fecit: nec
dicere q̄d nō fecit: s̄z simplr
d̄ plano narrare oīa p̄ctā sua
q̄z vt d̄t sapiens. Qui ambu
lat simplr ābulat cōfidenter
Scōa p̄ditio est q̄ sit hūil
Talis fuit p̄fessio publicani
de q̄ ait ch̄za in Luca q̄ n̄ au
debat ad celos oculos leuare
s̄z p̄curiebat p̄ct⁹ suū dicēdo
de p̄p̄a esto mihi p̄ctōr: et
iō p̄fessi iustificat⁹. Jō d̄t
h̄us Pet̄r ap̄ls. Hūilitati
sub potēti manu dei vt vos
exaltet ī tpe vīsitatōis: q̄z vt
dicit Job. Humilē spū sus
cipiet gl̄ia. Tercia p̄ditio est
q̄ sit pura: q̄ nō fiat p̄t hy
pocrisim vt p̄t vanā gl̄iam
s̄z fiat pure p̄t deū: ⁊ nō fiat
timore suili. i. timore pene
īferni: s̄z timore filiali. i. timo
re offense diuīe. sic dictū su
it sup̄ de p̄tritiōe. Fiat etia
sine fictiōe: q̄z tal p̄fessio esset
p̄fessio lupi. d̄ q̄ fablose nar
rat q̄ sel p̄fitebat⁹: ⁊ p̄fessor
dixit sibi. Pac⁹ sig facis: ani
mū m̄ extimo fallacem. Uū

h. l. l.
h. l. p. o.

De Confessione

solita vitā mutat solitē habi-
tus. Vir amicus est ouibus quos
quod dicas. quod aliter pcedas co-
tritionē et penam extē in facie
maliciā tū retines in aīo ite-
ri. i. i. corde. Quarta peditō
est quod sit fidelis. ut tā pfitē q̄
p̄fessor sint i fīo catholica: et
fiat sūm doctrinā ecclie et nō sūm
doctrinā hereticorū. Ita etiā
ut fiat sub spe veniē: ne sit sic
p̄fessio indep̄ditorū: q̄ postq̄
fuit optie p̄fessus dicēs. pec-
caui tradēs sāguinē iustū. d̄
spauit d̄ venia: et abiēs laq̄o
se suspēdit. p̄bāt ista d̄ pe. di.
i. q. i. quē penitet. et dist. vi. q̄
vult. Quinta peditio est quod sit
freq̄ns. qd̄ dupl̄r itelligēdū
ē. Uno mō ut q̄ freq̄ntē cecid-
derit p̄ pctm̄ mortale freq̄ntē
resurgat p̄ penam. de h̄ h̄ de
pe. di. iij. c. hec d̄ charitate. s̄
repiūt. et. s̄. septies i die cadit
iust. et. s̄. adhuc instāt pfidi.
Alio mō ut eadē pctā freq̄ntē
p̄fiteat. vñ Aug. Quāto p̄fi-
tes q̄s pluribz turpitudinem
criminis: tāto facili⁹ p̄scq̄t ven-
niā remissiois. De h̄ tū quō
ad h̄ tenet q̄s dicet ifra quā
do ageſ d̄ iteratōe p̄fessiois
Sexta peditio ē quod sit nuda
q̄: nō d̄ p̄fiteri p̄ nūciū nec p̄
eplam: s̄: viua voce ore p̄po
et p̄nāliē: ut q̄ se peccauit p̄

se erubescat. Itē nō d̄ p̄fite-
ri p̄bis vñ noibz criminū pal-
liariis: s̄: q̄olibz pctm̄ noie
p̄prio suo q̄ntūcūq̄ turpe ex-
p̄mat: tū honeste. et oēs circū-
stātiās q̄ntūcūq̄ turpes et
abomiabiles exp̄mat: ut sic
tota sanies apostemat expel-
lat. De circūstātijs quō sint
p̄fite de. hēs s̄. cap. p̄cedēti.
Nota etiā quod mut⁹ p̄t et d̄
p̄fiteri p̄ siḡ: et hō q̄ est alteri⁹
liguet idiomat. Ita quod si cō-
fessor nō itelligeret eū d̄ p̄fi-
teri p̄ itēp̄tē: et itēp̄s ita te-
net tenere p̄fessioēz sic sacer-
dos. Nota etiā quod si aliq̄s
scribat pctā sua in charta ut
meli⁹ recorder de eis et legat
chartā corā sacerdote bñ fac-
Septia peditio est quod sit dis-
creta. i. ut distincte sep̄ati cō-
fiteat pctā sua: nō p̄fule. iuxta
illd̄ ps. Lauabo p̄ singulas
noctes. i. p̄ singla pctā. lectū
meū. i. p̄sciam meā. Itē et cū
gat pitū iudicē Aug. Sacer-
dotē q̄ras q̄ te sciat ligare et
soluere. et de h̄ q̄re s̄. cui faci-
enda ē p̄fessio. Octana cō-
ditō ē quod sit libēs. i. volūtaria
ut nō sit sic p̄fessio Achor: q̄
coact⁹ p̄fessus est et lapidat⁹
s̄: sic p̄fessio dextrī latrōis i
cruce. Licet ei dolere debeat
p̄t pctā q̄ cōmissit: tū gaude

221.
d̄ p̄fite
h̄. m̄
m̄. h̄

221.
p̄fite
m̄. h̄
m̄. h̄

h̄. m̄

Tracta. III. secūde partis

re d3 ppe vitā quaz recuperat.
vñ ptingit gaudiū 2 dolores
etiā sitz sel esse in eodē subie
cto. Vñ i ps. Scōz mltitudo
dinē doloruz meoz in corde
meo pso. tue letifi. aiām meā

Nonā pditio ē q sit pccū
da. Cū mag ei pccūdia d3 cō
fiteri pccōz. 2 sic merebit ve
niā. Aug. Laboret mēs pati
endo erubescētiā. Et qm pē
cūdia ē mag pēa: q erubescit
p pccō sit dign^o venie. de pe.
di. j. quē penitet. Nō m tāta
d3 esse pccūdia q ppe eā di
mittat dicere pitate. Vñ sa
piēs Eccl. iij. Ne pccūdar p
aia tua dicere vez. est ei pccū
sio adducēs ad gliaz siue ad
veniā. Decia cōditio est q
sit integra. s. vt dicat oia pccā
sua: n̄ dicēdo ea int̄ duos sa
cerdotes: sed dicat oia vni ni
hil penit^o dimittēdo. De^o ei
sūme pfect^o op^o impfectiōis
nō nouit: aut em̄ totū hoiez
sanat aut nihil Versus circa
B. Sūma dei pietas veniaz
n̄ dimidiabit. Aut nihil aut
totū te penitēte dabit. Aug.
Lanceas g ne pccūdia ducit^o
diuidas pfectiōez. Undeci
ma pditio est q sit secreta tā
ex pte pccōz q ex pte pccō
z. Ex pte pccōz vt n̄ pccōz
pccā sua i placis ne aliq scan

dalizēt i pccō: 2 ne sit de ill^o q
cū malefecerit glīant. Quā
āt d3 eē secreta ex pte pccōz
dicet ista qn̄ agez de sigillo
pccōis. Duodecia pditio
ē q sit lachrymabil. Et de h
Hieremias ait. Per diēz no
ctē n̄ deo reqzribi: neqz face
ant pupilli oculi tui. Vñ dic
Jo. Chry. Lachryme lauat
delictū qd pudor est pccōi.
Et i pitate magnū signū sūt
pccōis lachryme potissime
i hoīe adulto. Nā i puulo et
mliere n̄ ē mltū curādū d la
chrymis. Nā de mliere dic.
Qui. Ut flet oculos erudie
re suos Tredecia pditio q
sit accelerata. i. festina. Et d
ista pditio reqzrē. i. cap. qn̄
faciēda ē pccō. Decia q
ta pditio q sit fortis. exēplo b.
marie magalene: q adeo fu
it fortis i penitēdo. ppe amarā
int^o cōpūctōez q nullo pudo
re obstāte publice pccō fuit
turpitudinē pccōz suoz. sic
pccōz d3 eē fortis i penitēdo
2 pccō pccā sua q nullo
mō retrabat a pccōe illoz
qz scptū est i Lari. Fortis est
vt mors dilectio. Quicade
cima pditio q sit accusatoria
scz q dicat se pccōm cōmississe
ex ppa malicia: accusādo se
fortit: n̄ pccōez excusatiōez

De Confessione

in peccatis. sic fecerit pmi parentes. Un sapiens. Just^o i pnci pio accusator e sui. Veniet amic^o ei^o z excusabit eu. Iste amic^o est de^o z nisi pctor mo se accuset cora isto amico et cora sacerdote si vicario habebit i futuro mltos accusatores. s. deu. priā sciaz: diabolū: pctor: z etiā totū mūdū. qz vt dicit sapiens. Pugabit tot^o orb^o t^oz s insensatos. i. pctorz. Si aut mo accuset se pctor: de^o excusabit eu i futuro

Sedecia pdirio q sit pare re pat^o. i. q sit obediēs Aug. Ponat se pēitēs oīno i pāre iudicis. i. i iudicio sacerdotis nihil refuās: z oīa eo iubēte pat^o sit facere p recupāda vita aīe q cūqz faceret p euitanda corpis morte: z h cū desit deno: qz recuperat vitā ifinitā Lū gaudio ei d: facere imortal futur^o: q faceret p differēda morte moriturus. Ray mūdus at in sūma sua addit alias duas pdirōes. Priā ē q sit ppa. s. q seipm accuset pctor z n aliū. Un dicit p^ol. Deus vitā meā annunciaui tibi vitā inq̄t meā nō alienā: alio si crimē vel pctor alteri^o pderet nō esset criminis illi^o corrector: s; pditor vel detractor. Un null^o d: aliū noīare i cō

fessioe: nec sacerdos debz dnoīe cū interrogare. Fallit at istō qn circūstātia pctor est tal q alie n pōt pferi pctor: puta si p̄guit mīsem vel filiā. qd at z quō faciendū sit in h casu dictū ē s. cap. cui faciēda. Scōa pdirio pfessiois quā addit Ray, est q sit morosa: vt nō dicat pctor in trāsitu sic captores cōputat numeros: s; cū maturitate z morosa deliberatōe: vt ex h attēdat duotio z maior habeat p̄ritio z fecūdia. Cōfiteat q pctor iuxta formā sup̄dictā: z habita remissioe pctorz habebit p̄mia btōz.

De iteratōe pfessiois.

Eaplm. VII.

Icyt dictū ē sup̄ ml^o tū vtile sit z fructuosū sū frequē pferi: aliis qn tū ē necariū. Notādū ē q doctores ponūt aliq̄s cas^o i qbz de necitate salutis pfessio est iterāda. Prim^o est p̄p̄ enormitate sceleris. s. qn aliq̄s bz aliquē casū d q pfessor suus n pōt eū absoluerē: z remittit eū ad sup̄iorē: d: pfessioz quā fecerat iferiori iterare sup̄iori vt sciat q pnia sit ei imponēda: nisi forte sup̄ior qn tū ad casū illū pmitterz vices suas iferiori. pbat ille casus

Tracta. III. secūde partis

xxxiiij. q. ij. c. latozē, extra de
pe. r. re. significauit. Scōs
casus est ppe ignorantia p fel
soris, si ei p fessor sit impius
z nescit sibi iponere pniā p
pctis p fessio d. z en remittere
ad p fessorē p riu q ei fclt peni
tētiā salutarē iponere: z iste
tenet p cā pmo cōfessa itez
p fiteri. Un Aug. Sacerdo
tē q rās q te sciat solueret li
gare. Terri casus ē ppe p tē
p riu satisfactiōis. vt qn aliq
fuerit p fessus d pctis suis z
p tēp sit facere pniā sibi im
positā z excidit a mēoria sua
q fuit illa pniā. tenet itez p fi
teri illa ac eadē p cā si rēcor
det de eis. pbat iste casus d
pe. di. iij. si apls. Distingue
dū tñ est i isto cāu: qz aut iste
p fiteat eidē p fessorē cui pmo
erat p fessus aut aliq. Si p fi
teat eidem aut iste p fessor re
cordat d pctis p p fessio: tūc
nō tenet nisi velit itez p fiteri
ea sibi s. z sufficit dicere, dñe
ego alas fui p fessus vob: z
vos rēcordamī d qbo sciat q
ego p tēp si facere pniā quā
mibi iposui: nec recordor
q fuit, iō vōto ad vos vt illā l
aliā pniāz mibi iponat. Si
at p fessor nō recordet d pctis
pmo sibi p fessio credo q ter
net itez p fiteri. Et idēz dico

si p fiteat aliq. Quare casus
p p maliciā fictiōis pctoris. s.
qn aliq scietē retinet aliq
mortale p ctm i p fessioē q fuit
p fiteat oīa alia p cā sua tenet
illō qd retinuit z oīa alia ire
rū p fiteri. Et rō ē: qz pma cō
fessio nō facta fuit i cbaritate
cū ipe remaneret i p cto mor
tali. g fuit ipossibile p cā alia
sibi dimitti. g si nō fuerit dimit
sa tenet itez ea cōfiteri. Un
Aug. Scio dñm iimicū oī
crimioso: quō g q p ctm refer
uat de alijs recipiet veniā. de
pe. di. iij. sūt p fcs. Nota tñ
distictōz positiā i pcedēti cāu
qz si p fiteat eiō sacerdoti suf
ficit q dicat, qn fui p fessus
vob retinui maliciose istud
p ctm: z s. si p fessor recordet
d alijs pctis: s. si nō rēcordet te
net itez oīa p fiteri. Et idem
dico si p fiteat aliq Et q i istz
q tūoz casibz sit p fessio iterā
da de nēcitate rēcordāt oēs
doc. Sūt tñ aliq casus i qbo
doctores variant. Primus est
p p p cti obliti recordatōem
Scōs est ppe recidiuatōem
Dicūt ei doctores aliq q qn
aliq recordat d aliq mortali
p cto qd nō fuerit p fessus vt
qn recidiuat in aliq aliud
p ctm qd ātea fuerat p fessus
putaq fuerat p fessus d adul

De confessione
De confessione

De Confessione

terio: itez ꝓmittit ꝛ relabit i adulteriu: itez tenet oia pꝛa ꝓꝑfessa itez ꝓfiteri. Et qꝛu ad ꝓmū casū est rō: qꝛ alio n̄ eēt ꝓfessio integꝛ. Quātū ad scōꝛ casū ē rō istoz: qꝛ dicūt qꝛ oia pꝛa qꝛu cūꝓꝛ ꝓus dī: missa redeūt ꝓꝓt ingratitudi nē i recidinatōez. Alij dicūt qꝛ sufficit dicere i gñali se ali as peccasse. ꝛ d̄ nouo d̄ hoc pꝛo recordatū fuisse: vel de nouo ꝓ pꝛm̄ cōmisisse. Ter tū dicūt qꝛ medio mō dicen tes qꝛ in ꝓdictꝛ duobꝛ casibꝛ pꝛa eiusdē gñis tenet itez cō fiteri i spēali. pꝛa ꝓo alteri⁹ gñis sufficꝛ ꝓfiteri i gñali. ꝛ bi gñā. Aliqꝛ recordat se mō ꝓmisisse pꝛm̄. s. furtū: si alio fuerit ꝓfessus de furto tenet itez ꝓfiteri d̄ eodē furto i spē ali. vt d̄t opio ꝓma. d̄ alijs at ꝓctis sufficꝛ ꝓfiteri in gñali. vt d̄t scōa opinio. Et idē di co d̄ recidino. Que istaz opi nionū sit melior ꝛ verior res linqꝛ iudicio meliori: ꝛ vnus qꝛsqꝛ quā voluerit eligat. mgꝛ godefrid⁹ d̄ fōranis i theo logia parisi⁹ mgꝛ i qꝛdā qꝛdli bꝛto suo addit vnū aliū casū s. qꝛ aliqꝛ ꝓfiteat aliqꝛ pꝛm̄ ꝛ n̄ dolet nec penitet d̄ ꝓctis vl̄ d̄ pꝛo ꝓterito: nec ꝓponit abstinere i futo: tal̄ tenet itez

ꝓfiteri. Et iter mltas rōnes qꝛ ad h̄ adducit vna ē. Qm̄ i eēntialr ordiatꝛ ꝓsteri⁹ nō ꝓt eē sine ꝓori: ꝛ mltro min⁹ ꝓt stare cū opposito ꝓorꝛ sic aliqꝛ n̄ ꝓt ꝓfirmari: nisi fue rit baptizat⁹: qꝛ baptismoz ꝓfirmatio hñt necariū ꝛ eēn tialē ordinē iter se. Sꝛ ꝓfesi sio ꝛ ꝓtritio hñt necario eēn tialē ordinē iter se. qꝛ ad h̄ qꝛ ꝓfessio hñmōi valeat optet qꝛ ꝓtritio ꝓcedat ꝓfessioꝛ. l̄ ad min⁹ sit sil̄ cū ea: sꝛ i cāu ꝓ posito ꝓtritio n̄ ꝓcedit: nec ē sil̄ cū ꝓfessioe: imo ei⁹ oppo sitū ē sil̄ cū ꝓfessioe. s. d̄lecta tio ꝛ ꝓplacētis i pꝛo. qꝛ illa ꝓfessio nihil valuit. ꝛ iō optꝛ qꝛ itel. Vez ē qꝛ fr̄ Bꝛ. ga nacho d̄ galliato baccalauri us i theologia: ꝛ qꝛndā elect⁹ claromō. i correctorio suo d̄ dictū mgꝛm godo. d̄t qꝛ tal̄ n̄ tenet d̄ nēitate itez ꝓfiteri: sꝛ tenet itez ꝓteri d̄ ꝓctio ꝓꝛ ꝓfessio fice. ꝛ d̄ ipa fice d̄e et ꝓtute ꝓfessiois facie ꝛ ꝓtriti onis ꝓntꝛ remittūt sibi pꝛa. Arguit ḡ sic. Tātū valꝛ ꝛ ꝓt ꝓtritio i ꝓtute ꝓfessiois facie qꝛtū vꝛ ꝓt i ꝓtute ꝓfessiois faciēde: sꝛ ꝓtritio i ꝓtute ꝓfessiōis fice d̄e delet oia pꝛa. vt ꝛ docēna fidei chꝛiane. ḡ ꝛ i ꝓtute ꝓfessiois iā facie. Cōꝛ

Tracta. in. secunde partis

fectio ei iam facta habuit exi-
am reale: et ideo per eius opari
melius quam illius confessionis quam non
dum fuit. Que istarum opinionum
sit verior nescio: tamen credo quod
tenet confiteri saltem in generali. scilicet
quod fuerit alias confessus multa
peccata de quibus non penitebat nec
proponere abstinere: sed modo
penitentem de ipso: et est paratus facere
penitentiam iunctam. Et credo quod si
in speciali confiteretur omnia peccata bene
faceret. Et istud videtur sentire
Ray. in suis. Rodericus eius videtur
in isto eodem casu. scilicet. quod casus

Quod debeat se hinc sacer-
dos ad confitendum. Ca. VIII.

Stenfo de confessione quod
est et qualis debeat esse:
restat ostendere de confes-
sore. Et primo quod debeat se
hinc ad confitendum. Circa quod no-
tandum quod confessor debet gerere vicem
spiritualis medici. peccator vero vice
spiritualis egroti. Sic ei corporalis
medicus ad egrotum accedens pri-
mo mulcet ipsum egrotum et com-
patitur ei se transformando infirmo
verbis blandis: sanitatem pollicetur
ut eger confidens detegat mor-
bi quantitatem et doloris acerbi-
tatem: sic sacerdos quasi medicus
spiritualis dum ad eum accedit peccator
qui est quasi spiritualis egrotus: debet pec-
catorem verbis allicere: blandimentis
mulcere. ut facilius egrotus. i.

peccator detegat morbum. i. peccatum.
Deus ergo confessor peccatorem docere et
monere ut ad pedes eius humiliter
sedeat: nec patiat eum sedere
reus pari. Et si sit mulier debet
eam docere ut sedeat extrinsece
solum ne respiciat sacerdos faciem
mulieris. quod videtur in Abach.
Facies mulieris facies leonis
et verus vir. Nec etiam respiciat
atque circumspiciat penitentem in faciem: quod
ex parte audaci confitebitur. Et in
de pio ac dulci suavis collo-
quio debet ipsum inducere ad communem
confessionem proponens beneficia que christus
ei contulit potissime in passionem
sua quam pro saluandis peccatoribus
voluit tantum dolore sustinere
Ite quod ipse dicit. Non veni vo-
care iustos sed peccatores. Item
ostendat ei quod illi qui per peccatum
runt si bene penitent magis diliguntur
a deo postea et exaltantur. sic
patet in David. Petro. Paulo
Maria magdalena: et latronibus.
Et quod bene penituerunt de
peccatis suis postmodum fuerunt
amati et singulariter a deo ex-
altati. Exponat etiam sibi pie-
tatem: misericordiam: charitatem et mansuetudinem dei: quibus paratus est re-
cipere peccatores. Suadeat et ei
quod non verecundetur confiteri sibi:
quod ipse sit peccator sic et ipse qui con-
fitebitur: imo forte per ipsum ipsum. et quod

De Confessione

nō p̄fitebit̄ ei sic̄ hōi: s; sic̄ te
nēti locū dei: z q̄ ip̄e citi⁹ di
mitteret se iterfici q̄s q̄ reue
laret pctā ip̄i⁹. Et si forte ex
oib; ist; pctōr nō vult p̄fiteri
p̄ponat ei p̄fessor terrore ius
dicij z penas inferni: z q̄nta
mala para sunt pctōrib;: z q̄
dire p̄uit de⁹ eos q̄ nolūt pe
nitere: z q̄ misericorditer p̄cit
penitētib;: z oib; ist; exposi
tis audiat simplr p̄fessioem
ip̄i⁹. Caveat at̄ p̄fessor ne ex
puat vel aliq̄d signū. abomi
natiōis oñdat: q̄ntūcūq; pec
cator p̄fiteat pctm̄ flagitiosū
z enorme: s; oīa audiat cū mā
suetudine z pietate.

De interrogatōib; facien
dis in p̄fessione

Caplm. IX.

Uānis q̄dā dicūt q̄
q̄ interrogatōes nō sūt
faciēde in p̄fessioe: tū
q̄ dictū eoz est multū picu
losum p̄t simplicitate z p̄e
cūdiā hōim. iō credo p̄riū. s.
q̄ sit faciēde interrogatōes in
p̄fessioe. Uñ Aug. sup illū
locū. Qui sine pctō est p̄m⁹ i
t̄paz lapidē mittat. in q̄t. Ca
ueat sp̄ialis iudex q̄ sic̄ non
cōmisit crimē neq̄tie: ita nō
careat munere scie. optet em̄
q̄ sciat cognoscere q̄cqd̄ de
beat iudicare. Iudiciaria ei

prās s̄ expostulat vt q̄d des
bet iudicare cognoscat. Dill
gēs igit̄ in q̄sitor exp̄mat sibi
z subtil̄ inuestigator sapiens
ter z quasi astute iterroget a
pctōre q̄d forsitan igrat vel
verecundia vellet occultare.
Cognito itaq; crimie z va
rietatib; ei⁹ nō dubitet inue
stigare: z locū z t̄pō z c. Qui
bus cognitis assit benivol⁹
parus exigeret secū on⁹ por
tare: habeat dulcedinē in af
fectōe: pietatē i alter⁹ crimi
ne: discretōz i varietate. Nec
z multa alia ponūt de pe. di.
vj. Qui aut̄. s. oportet. Et vt
vult Bre. Clavis apitōis ē
p̄mo correctōis: q̄ iterrogā
do z increpando culpā dete
git quā sepe nescit ip̄e etia; q̄
p̄petrauit. clij. dis. si rector.
Et ita s; p̄bū bti Job. Sub
tilit̄ educēd⁹ ē de sinu pctōr;
manu obstetricāte. i. idustria
cōfessor; coluber tortuosus
Uiso q̄q̄ interrogatōes faciē
de sit i p̄fessioe. vidēdū est de
q̄b; faciēde sūt: z q̄ ordie. vñ
sciēd q̄ interrogatōes faciēde
sūt d̄ pctis mortalib; z circū
stātijs eozūde. Ut q̄ sciat de
q̄b; sūt faciēde interrogatōes
optet scire q̄t sūt pctā morta
lia. Pro q̄ notādū q̄ pctm̄ p̄t
ēē mortie dupli Vno mō ex

prim p̄t
q̄t p̄t
z c.

Tracta. m. secūde partis

nata sua sic fornicari ē peccatū mortale ex natura sua. Alio mō aliq̃s act⁹ p̃t eē peccatū mortale ex intētiōe. sic cātare in ecclia nō est peccatū mortale imo pōt eē meritoriu⁹: s; cātare vt placeat mlieri vt allis ciat eā ad peccandū mortale est peccatū. Et q; intētiōes hūa ne sunt q̃si infinite: iō de his q̃ sunt peccā mortalia ex intētiōe nō p̃t certa regula dari. Loq̃mur g̃ de his q̃ mortalia sūt ex natura sua. Vñ sciendū q; oēs trāsgressiōes p̃ceptoz decalogi sūt peccā mortalia. de his tñ dicit in tertia pte bui⁹ op̃is qñ age⁹ de decē p̃ceptis decalogi. Quedā em̃ numerant ab ap̃lo i eplā ad Rōm. xij. ca. vt est idola: tria: viciū ⁊ naturā: iniquitas malicia: fornicatio: auaricia neq̃tia: inuidia: homicidiū: cōtentio: dol⁹: malignitas: vsura: susurratio: detractio: p̃turbatio: supbia: elatio: inuēctio maloz: inobediētia: insipiciētia incōpositio. Et ist⁹ adiungit illos q̃ sūt sine affectōe: sine federe: sine mīa. Et q; om̃ia ista sunt peccā mortalia p̃ter ex b̃ qd̃ se h̃t. s. q; q̃ talia agūt d̃gni sūt morte. Null⁹ āt est dignus morte: nisi p̃ peccō mortali. g̃ oīa p̃dicta sūt peccā mor

talia. S; vt de peccis mortalia libo certa habeat reglā notādū q; oīa peccā mortalia reducunt ad. vii. vicia capitalia q̃ p̃tinent i hac dictiōe saligia. Vñ notādū q; i hac dictiōe saligia sūt septē l̃re: q̃p̃ q̃libet deseruit suo mortlī peccō. nā p̃ l̃ram s̃ intelligit supbia. p̃ p̃mū a. auaricia. p̃ l̃ luxuria. p̃ p̃mū i. ira. p̃ g. gula. p̃ scōm i. inuidia. p̃ scōm a. acidia. vñ p̃. Dat septē vicia tibi hec vco saligia. Iste āt sūt septē male radices q̃ in tra deserta iūia ⁊ in aq̃sa aīaz hoīm peccōz. d̃ q̃b; ego sū vñ⁹ radicāt. Et q; libet p̃o radice eaz multi rami pullulāt. vt tradit Greg. sup Job. Nā ex ista mala radice q̃ ē supbia oriūt. vii. pessimi rami. vici⁹ iobediētia: iactātia: hypocri⁹. p̃tincia: cōtentio: discordia: p̃sūptio. Et nota q; ista vocāt mortalia: q; p̃t ista i currit hō sū aīaz spū alē. Primū g̃ ⁊ p̃ncipale inc ista ē supbia. i. amor tor diat⁹ sup̃bi⁹. s. p̃p̃e excellētie ⁊ honor⁹: n̄ i ferēdo ad honorē d̃i n̄ actu nec hitu: nec ad edificatōz alē. p̃p̃i. Et sūt q̃rtuor modi supbie. Prim⁹ est qñ hō appetit videri ⁊ reputari ab aliq̃ melior q̃ sitz p̃sumit d̃ se q; sit bon⁹: ⁊ tñ mal⁹ et

ista sunt
mortalia
peccata

De Confessione

peccator: l' q' h'eat aliq' b'ona q' n' h'z. Sc'os mod' est q'n h'o re putat se h'ere bona a seip'o q' h'z a d'o. Terti' mod' sup'bie est q'n h'o r'putat se h'ere illa q' hab'z a deo p'p'is meritis z p' g'raz dei. Quart' q'n q's p' no bilitate v'l diuitias v'l q'cuq' alia vult appere excellentior sup' alios iordiate z p' q' ita tus su' exposcat. Et nota q' rami sup'bie q' sup'dicti se ab aliq' bonu' cupat filie q' aliq'ut p' simpliciter se describ'ede. An iobediencia est p'tepr' p' cepti sup'ior' s. dei v'l cuius cuq' hois cui tenet obedire: vt p' h' h'o inobediens videat no' al'ti subijci v'l ee subiect'. Hypocritis est exteri' o'nde re deuor'om ficti p'te laude hoim h'nd'a. C'ot'atio v'l p'ten dere e' resistere alijs p' p'ba z n' velle ab alijs sup'ari i' p' b' z lite vt p' h' excellentior videat. Pertinacia e' q'n p'pe opinio ni v'l scie h'o nimis inordiate innitit: nolens credere p'silio maior: vt p' h' appeat sapieti or. Discordia est q'n aliq's re bellat z p'dicit volutati meli oru' p'terne z ex sup'bia cordis. Presumptio e' q'n q's p' vestes iordiatas z alia q'cuq' mira bilia vult apparere z gl'ari z ab illis a q' b' videt val'etior

reputari De radice auaricie nascut' sex. s. p'ditio: fraus: fal lacia: piuriu': inq'etudo met's z misc'iam cordis obdura tio. Proditio est dol' in rebo i'eriorib'. Fraus e' deceptio i' rebo extiorib' p'te defectu' ve dite rei v'l empre. Fallacia e' deceptior dol' i' p'bo ad deci piendu' primu' siue i' v'ededo si ue in emedo. Periuriu' est p' bu' z met'e plat'u cu' iu' am'e to: v'l iuramentu' m'edoluz p' positu' z affirmatu'. Inq'etu do met's est nimis z iordiatata sollicitudo circa diuitias ad q'redas. z silia. Cordis obdu ratio est q'n auar' obdurat et p'st'firmat cor suu' q' nihil da bit paup'ib' n' misicorditer subueit alteri. Auaricia e' ap petit' inordiat' habedi inde bite diuitias: v'l q'cuq' p'nt emi v'l v'edi p' pecuni'a. Est at duplex auaricia. q'da q'n h'o nimis ardent' custodit res suas n' iuste rapiendo alienu' Et tal' auaricia e' p'ctm mor tale tm i' duob' casib'. Prim' est q'n h'o tm diligit diuitias suas z occupat se i' eis q' pui pedit honore d'i z p'cepta ei'. Sc'os q'n h'o n' subueit p'rio paup' i' neccitate p'stituto: qz tuc tal' auaricia e' p'ctm mor tale. Alia auaricia e' q'n ali

Tracta. III. secunde partis

q̄s cupit alienū cape vl̄ deti-
nere iuste q̄q̄ mō cū certo p̄-
posito. Et auaricia tal̄ sp̄ est
pctm̄ mortle: nisi qñq̄ p̄t p̄-
uitatē rei ablate: puta furari
morsellū p̄is vl̄ aliqd̄ tale n̄
est pctm̄ mortale. P̄ter istas
āt filias auaricie sūt alie a q̄-
busdā sup̄addite. s. rapia: fur-
tū: pditio: vsura. Rapia ē ac-
ceptio rei aliene cū violētia.
S; furtū ē acceptio iusta z
occlta rei aliene inuito dño
suo. P̄ditio ē dol⁹ circa p̄-
sonas: puta cū vna p̄sōa pdit
vl̄ tradit aliā. vt patefactū ē
de iudap̄ditore. Usura ē qñ
p̄ dilatoē termini vl̄ rōē mutui
accipit aliqd̄ vltra sortē: saltē
i rebo i q̄bō n̄ differt vs⁹ rei et
psūptio ei⁹ vt panis. De infe-
cta radice luxurie nascūtur
octo filie. s. cecitas mēis: icō-
sideratio: incōstātia: p̄cipita-
tio: amor sui: odiū dei: amor
p̄ntē seclī: despatio siue hor-
ro: futuri seclī. Cecitas men-
tis ē qñ hō p̄t delectatōem
bmōi venerē ipedit z abstra-
hit i mēte. Incōsideratio est
qñ ipedit z sopit rō hois p̄t
vehemētē luxuriā. Incōstā-
tia ē qñ hō p̄t delectatiōem
bmōi venerē retardat ne faci-
at vl̄ pficiat bona q̄ icēpit fa-
cere vl̄ p̄posuit facere. P̄eci-

pitatio ē qñ p̄t delectatōez
bmōi ipedit psiliū i agēdis.
Amor sui z odiū dei ē ex pte
volūtatis: qñ. s. hō pl⁹ appetit
p̄petrare luxurias z icurrere
odiū dī q̄ a luxuria abstinere
l̄ abstrahere. Amor p̄ntē seclī
z horro: futi iudiciū ē qñ lux-
urios⁹ itatū delectat f̄mā ere
i luxuria q̄ vellet h̄ sp̄ mane-
re z viuere: nec curat de etna
vita. Luxuria ē appetit⁹ ioz
dinat⁹ circa delectatōez vene-
ris. Et h; sex sp̄s. s. fm̄ alios
tū ponit septe. vt postea pa-
tebit. P̄ia ē pctm̄ n̄ naturā.
s. qñ fit mō q̄ n̄ p̄uēit gñatōi
hūane. Fornicatio gñalr̄ est
oīs ꝑcubit⁹ soluti cū soluta
extra legē m̄rimoniū. Adul-
teriū est ꝑcubit⁹ fact⁹ in m̄ri-
monio: qñ. s. vterq̄ ē m̄rimo-
nio copulat⁹: vel saltē alt̄ eo-
rū. Incest⁹ ē ꝑcubit⁹ cū s̄san-
guinea. Stupz ē defloratō
p̄gis. Rapt⁹ ē qñ m̄lier rapit
s̄ voluntatē pentū suoz. Et
notādū q̄ oīs ꝑcubit⁹ fact⁹
extra legē m̄rimoniū est pctm̄
mortle: qz s̄ legē natē: s̄ p̄ces
ptū dī: z s̄ iusticiā p̄ci. S; i
oīs tact⁹ ipudicus fact⁹ cū in-
tēdōe puocādi ad actū luxu-
rie ē mortle pctm̄: vl̄ saltē cā-
mo: tal̄ pcti. De pestifera ra-
dice ire pullulāt sex rami. scz

fructus
sui p̄ntē
seclī p̄ntē
seclī

Om̄ib;
Tactū

De Confessione

80

rira: tumor mēt̃: otūelia: cla
 mor: indignatio: et blasphem̃ia
 Ira ē mor⁹ sāguis circa cor
 p̃t appetitū vidictē. Uñ sci
 endū q̃ ira q̃nq; ē fr̃tuosa: n̄
 est pctm̃: q̃n. s. appetit⁹ vindi
 ctē est s̃m obitū ordinē iustit̃
 ciez cū charitate: q̃n hō q̃rit
 correccōez pct̃i et n̄ vidictā p̃
 priā: nec nocumētū p̃ri: s; so
 lū offense culpe q̃rit vidictā
 et tal̃ vocat zel⁹. Q̃n aut̃ tal̃
 appetit⁹ vidictē est ad vincē
 dū p̃riā iniuriā et ad nocē
 dū p̃riō: tal̃ iā ē pctm̃: et nō li
 cer hōi talē vidictā accipe ni
 si hūi auctatē. Est aut̃ pctm̃
 mortale q̃n tal̃ appetit⁹ vindi
 ctē est ad iferēdū aliq̃s nos
 cumētū: q; ē s; charitatē p̃ri
 s; put̃ ē mor⁹ sēsualitat̃ p̃ue
 niēs rōnēz ideliberat⁹. sic est
 pctm̃ ṽciale. Indig̃tio ē q̃n
 altez iniuriatē sibi despiciat i
 corde suo: et iudicat eū indi
 gnū et d̃spiciēdū cōsiderās de
 fecer⁹. Tumor mēt̃ ē q̃n hō
 irat⁹ q̃si inflat⁹ cogitat viā et
 modū nocēdi ei q̃ fecit sibi i
 iniuriā. Blasphem̃ia ē locutio s; deū.
 eo q̃ p̃mittit sibi talē i
 iuriā fieri ṽl enēire. Llamor
 ē locutio iniuriosa s; p̃riē sine
 exp̃ssioe de cōm̃ate iurie. Et
 h̃ i euāgelio vocat̃ racha. i. s; b
 sānatiois signū. Cōm̃elia est

locutio s; p̃rim cū exp̃ssioe i
 iurie: puta cū aliq̃s vocat ex
 ira altez latronē l̃ homicidā
 et filia. Rira ē q̃sū ad irā in
 ope extiori. s. s;beratio: absce
 sio: vulneratio: et filia De
 voraci radice gule nascūt q̃n
 q; s. lepta leticia: scurrilitas:
 imūdictia: multiloquiū: bebe
 rudo sēsui. Gula ē appetit⁹
 iordiat⁹ et imoderat⁹ comedē
 di vel bibēdi s; regulā recte
 rōis. s. sumēdo pl⁹ de cibo et
 potu q̃ nase p̃uēiat et p̃lecti
 onē hōis sumēt⁹ et p̃uersatiōi
 eoz int̃ q̃s hitat. Sciēdū
 t̃n q̃ gula nō ē pctm̃ mortale
 ex natura sua nisi i duob; ca
 sib; . Un⁹ q̃n p̃pter timorē ṽl
 amorē d̃i n̄ retrahit se a pctō
 gule: sed int̃atū appetit cibū
 et potū q̃ nō retraheret etia; p̃
 p̃pter p̃ceptū diuinū. Scōs
 q̃n hō iebriat se libēter in ta
 li statu q̃ nescit se regere: et
 tūc gula ē pctm̃ mortle. He
 betudo mēt̃ ē abstractiō itel
 lect⁹ circa speculabilia et agi
 bilia p̃pt̃ nimia sup̃nōez cibi
 et pot⁹. Inepta leticia ē deoz
 diatio volūtat̃ circa d̃lectati
 onē cibiz pot⁹: q̃n. s. hōvage
 et icōpositiō circa t̃lia nimia
 et sup̃flue letat̃. Multiloquiū
 ē q̃n hō sup̃flue et nimis i p̃
 bis icōposit⁹ et cacinatōib;

Tracta. iii. secūde partis

deordinat se. Scurrilitas ē qñ hō se inordinate ad exte-
riores act⁹ ad modū iocula-
toris habet. Inimūdia est
vomit⁹ seque ex inordinata
comestione vel potu: vel etiā
pollutio semis pueniens ex
repletōe nimia. Deficta ra-
dice iuidie nascunt⁹ dñqz. scz
odiū: susurratio: detractio:
exultatio in aduersis primi
z afflictio in pspis ei⁹. Inui-
dia est tristitia de bono alie-
rius inqñtū impedimētū est
pprie excellētie. Odiū est vel:
le malū alicui⁹: z p h bonuz
primi diminuerē. Susurra-
tio est diminutio fame alteri-
us p hba occulta z nō expri-
mētia manifeste maliciā siue
infamiā ei⁹. Detractio est al-
teri⁹ p hba manifesta ifama-
tio: tñ i absentia ei⁹. Derisio
est vilipēsio dictoz vl facto-
rū alteri⁹ ludibrio z risu. Ex-
ultatio in aduersis primi est
cū aliqz gaudet de aduersi-
tate z dāno primi. Afflictio
in pspis est dolor z displicē-
tia de bonis z pspitate alio-
rū quā nō pē impedire. De ra-
dice nequā acie die pcedūt sex
scz malicia: rācor: pusillani-
mitas: despatio: torpor circa
pcepta: vagatio mentis erga
illicita. Acidia vel pigritia ē

tediū seu fastidiū diuini bo-
ni. scz qñ hō nō hz deuotiōem
bonā: nec delectatōes i amo-
re dei: scz tediū magis z fasti-
diū z mētalē recessū. Et istō
repugnat charitati quā qñ
bet hō tenet hīe diligēdo de
um sup oīa z dēlectabili amo-
re tenet ei inherere. Et cau-
sat tal pigritia ex rebellione
carnis ad spiritū. Vagatio
mentis circa illicita est qñ ali-
qz nō inuenit delectatiōem
in spūalibz: z vacat delectati-
onibz carnalibz z qrit ea. pu-
ta nimis ludēdo: nimis iacē-
do. Despatio est recessus a
bono diuino cui firmis est in-
herendū. Torpor circa pcep-
ta est pp acidia negligere z
pēnere diuina pcepta q sunt
faciēda de necessitate salutis.
Rancor est indignatio quaz
hz hō piger i illos q monēt
cū bñ facere illa ad q tenetur
Malicia est odiū z indigna-
tio quā hō piger hz i illos q
docēt pigros hīe spūalia bo-
na inqñtū ipediūt a delecta-
tiōibz corporalibz. Tepiditas
est puus amor dei: pceptoz
ei⁹. Mollicies est qñ hō pi-
ger nō vult sustinere quācuqz
pniam pp amorē dei: nec fa-
cere aliqō bonū ad qd tenet
Somnolēcia ē somni nimie

De Confessione

tas ad modū brutoꝝ: ⁊ pigri
cia ad surgēdū ad bñfaciēdū
illa q̄ tenet facere: ⁊ qñ tenet
ea facere. Pusillanimitas ē
boni ardui p̄missio. qđ ca
dit sub p̄silio: puta tarde p̄fi
teri: tarde p̄nias facere. Oci
ositas ē cessatio a bono ope
qđ tenet hō facere: ⁊ qñ tene
tur facere: ⁊ attētio ad inuti
lia ⁊ nociua. Et vltra sex ra
mos vñ filias ip̄i acidiē sup
addite sunt q̄tuor q̄ dicte sūt
multū facietes ad declarati
onē materie. Iste igit̄ sunt se
ptē radices cū ramulculi su
is: q̄ i vniuerso sūt q̄draginta
tres. ⁊ sic ip̄is cōputat̄ cū se
ptē radicibz erūt i toto qñq̄
gita. De q̄ qñq̄genario dicit
Helias p̄pha. Si fu⁹ dei sū
descēdat ignis d̄ celo: ⁊ dno
ret te ⁊ qñq̄ginta tuos. Ita
d̄ dicere p̄fessor p̄fiteri. Si
p qz fu⁹ dei sū: qz loco dei sū
descēdat ignis d̄ celo. i. ignis
spūsc̄i descēdat i aiaz tuā: et
deuoret te. i. veterē hoīez ali
as errātē. ⁊ qñq̄ginta tuos. i.
radices ⁊ ramos. Nūc ḡ vi
dēdū ē quō sacerdos d̄ iter
rogare de ist̄. Si ei pctōr p
seru ad iterrogatōez sacerdo
tis p̄fiteat̄ d̄ supbia: dicēdo
Peccanti pctō supbie. sacer
dos d̄ iterrogare d̄ mō dicē

do: p quē modū fuisti supb
fuisti vñq̄ iobediēs mādāt̄
supioꝝ tuoz. sic eccl̄ie vñ p̄la
ti: vñ pentū tuoz: vñ dñi: vel
mgr̄i: ⁊ b̄ fm p̄ditōez p̄sōe q̄
sp d̄z īspici. Si dicat q̄ sic. i.
terroget q̄bmādāt̄: quōd̄ q̄i
ens: q̄re: qñ: ⁊ vbi. q̄ circūstā
tiēvt dictū ē s̄. i. oībz pctis se
attēdēde ⁊ p̄siderāde. Deide
int̄roget. iactasti te vñq̄ de
bonis a deo tibi collatis: si
ue sint bōa nature: sic pulcri
tudo: fortitudo: aptitudo no
bilitas ⁊ filia: siue sint bona
fortune. sic sūt diuitie: vt de
narij: vestes: ornamenta: eq̄
agri: possessiōes: ⁊ filia tpa
lia bona: siue sint bōa ḡre. sic
sapia: eloq̄ntia: scia: p̄tutes
filia. Debz igit̄ p̄fessor dicere
fuisti vñq̄ elat⁹ i mēte tua vñ
glasti vñq̄ d̄ pulcritudinē: for
titudinē: aptitudinē: nobilitate
diuitijs: sapia: eloq̄ntia p̄ru
tibo ⁊ ceter̄ bonis a deo tibi
collat̄: ita q̄ nō te hūiliasti
corā dō p̄ h̄mōi bonis q̄ntū
d̄buiisti: vñ credidisti ista h̄ze
ex merit̄ tuis ⁊ n̄ ex mera gr̄a
dei: vñ p̄ illa credidisti p̄
valere q̄ aliq̄: ita q̄ facia ⁊ di
cta alioꝝ p̄tēneres ⁊ dedīgre
ris eis ēē cōlis. Si dicat q̄
sic. iterroget: q̄ntēs: quō: ⁊ sic
de alijs. Deide int̄roget ad

Tracta. III. secūde partis

huc vtrū ad B vt cōmēdare:
ris z bonorareris p̄ alijs ful
sti ne vnq̄ hypocrīta: ita q̄
exteri⁹ oñderes scītātē z bo
nitatē: z iteri⁹ renīneres mali
ciā z iniquitatē. Si dicat q̄
sic. iterroget: q̄tiens: quō rē.
Deinde iterroget. nunq̄d qz
nō honorabar? vel pmoue
baris p̄ alijs mouisti aliq̄n
p̄tēdēs z discordias in ciui
tate: villa: societate: vel colle
gio. Si dicat q̄ sic. interro
get si mala fuerūt ide secuta:
qz si sic: oim illoz ip̄e est re⁹.
Deide iterroget. nūq̄d ppter
supbiā ne viderer? supari ab
alijs fuisi? p̄tinax in sustinen
do? p̄tātē z iusticiā cōsiliū
tuū vel sniam tuā? p̄bū tuū.
Si dicat q̄ sic. iterroget vtrū
aliq̄d dānū est ide secutū: qz
si sic ip̄e tenet reparare. Deide
iterroget eū: p̄supisti ne vnq̄
q̄ aliqd facere qd excederet
vires tuas: statū tuū: p̄ditio
nem tuā z tuoz. Si dicat q̄
sic. iterroget si fuerit ide aliz
q̄s lefus vel dānificat⁹: qz si
sic ip̄e tenet reparare. Et sic
ista pessima radix supbie po
terit euelli de corde pctōis.
Eodē mō dicēdū est de radi
ce auaricie: qm̄ si pctōz p̄ se
vl ad iterrogatōem sacerdo
tis cōfiteat⁹ de pctō auaricie

iterroget sacerdos d̄ mō di
cēdo. Fecisti vnq̄ fraudē vel
fallaciā: vel dixisti vnq̄ men
daciū vl piuriū in emēdo vl
cōmutādo: vl aliq̄ē aliū s̄
ctū faciēdo. Si dicat q̄ sic:
iterroget quā fraudē vel fal
laciā: s̄ ip̄e sacerdos nō spe
cificet eā illi. Istō cī habēdū
est p̄ reglā generali q̄ in istis
iterrogatōibz sacerdos si d̄
descēdere ad sp̄ēalia pctā vl
ad sp̄ēales circūstātiās pctō
rū: qz forte mlti p̄ tales iter
rogatōes delinq̄rēt: qm̄ oñs
derent eis modi z maneries
pctōz q̄s ip̄i nescirēt cogita
re. Et iō sp̄ iterroget in ḡnali
dicēdo vt dictū ē: fecisti vnq̄
q̄ fraudē vel fallaciā rē. Et
si dicat q̄ sic: iterroget quāz
q̄re q̄bz modis: s̄ q̄s: q̄tiens
z q̄bz casibz. Deide iterroget
eū dicēdo. Dimisisti vnq̄ p̄
pter auariciā tuā adimplere
septē opa mīe: z specificet illi
ea dicēdo. vidisti ne vnquā
esuriētē cui nō dedisti mādū
carē: sic de alijs opibz mīe.
de q̄bz dicet infra in tertia p̄
te hui⁹ opis. Si dicat q̄ sic
iterroget eū de circūstātia vt
dictū ē. Circa etiā pctm̄ aua
ricie iterroget eū d̄ ludo: fur
to: rapia: vlura: de q̄bz aliqd
dicetur infra. Circa sedisti

De Confessione

mā radicē luxurie notādū q̄ luxurie septē sunt spēs. Pri
ma est fornicatio. scōda adul
teriū. tertia stuprū. q̄rta ince
stus. q̄nta rapē. sexta sacrile
giū. septima est pctm̄ ī na
turā. Fornicatio est ꝓcubiē
solū cū soluta. Adulteriū ē
alteri ꝓthoriz violatio. Stup
rū est illicita ꝓgis deflorat
io. Incest⁹ est affiniū vl ꝓsā
guineoz abusus. Rapē est
cū puella d̄ domo pēnū vio
lentē trahit. vt corrupta ī vro
rē vel ꝓcubinā habeat. Sac
rilegiū put h̄ sūt est religio
soꝝ vl religiosoz vl ꝓmotoroz
ad sacros ordies ꝓcubitus.
Pctm̄ ī naturā fit mltꝝ mo
dis. Un̄ mō q̄n ī malꝝ spēs
sic q̄n fit cū iumēto: ī illō vo
cat̄ bestialitas. Et de h̄ dꝛ ī
lege Moyſi. Qui coierit cū
iumēto morte moriat̄. Alio
mō q̄n fuaꝝ spēs sꝫ nō ferus
sic q̄n masculꝝ peccat cū ma
sculo: vel femia cū feia: ī illō
vocat̄ ꝓprie pctm̄ sodomiticū
qꝫ illō pctō sodomite labora
bāt: ī iō cremati fuerūt igne
sulphureo. Gene. xix. ⁊ alie
q̄ttuor ciuitates pierūt ꝓꝑ
vicinitatē eoz. de ꝓ. dil. ij. sꝫ
⁊ continuo. Alio mō fit q̄n nō
fuaꝝ vas debitiū: vl mod⁹ de
bitū licꝫ fuaꝝ sex⁹: sic q̄n vir

abutiſ vasculo mulieris: vel
qñ nō cognoscit eā mō natu
rali. Alio mō fit qñ idem est
agēs ⁊ paties: sic qñ vir cor
rūpit scipm vel mlier scipaz
⁊ vocat isto pctm molliciei.
Vñ dñ apls. Neqz molles
neqz masculoz cōcubitozes
regñi dei possidebūt. Circa
ē isto maledictū pctm luxu
rie cautiſtū dñ sacerdos p
cedere: ita q nō nimis ad p
ticularia descēdat: qm sic fre
qñter cōptū est tam viros q
mlieres p nimis exp̄saz no
minationē ⁊ iſterrogatiōem
criminū ī pctā q nō nouerāt
icurrisse. Vñ si pctō: p se vel
ad iſterrogatiōem sacerdotis
dicat se peccasse pctō luxu
rie sacerdos introget eū vtz
sit solut⁹ vñ uō: ⁊ vtz pecca
uit pctō fornicatiōis vñ adul
teri: vel stupri: vñ icestus: ra
ptus: sacrilegij: vñ pctō ⁊ na
turā. i. iſterroget eū: si illa cuz
qua peccauit erat soluta: vi
duavñ coniugata: affinis: san
guinea: religiosa vñ virgo: ⁊
vtrū illā habuerit p violētiā
vñ nō: ⁊ istud sufficiat si psona
⁊ sitis ē iſtelligis: si ē psona
simpler iſterroget sacerdos
vtz aguerit eā mō natali: nō
tñ descēdēdo ad pticularia. i.
ñ iſterroget an ⁊ gnerit eā añ

Tracta. III. secūde partis

vel retro. et sic de alijs iterro
gatoibz. Interroget etiā de
nūero psonaz. i. si pgnit vnā
vl' ples: tñ n̄ iterroget d̄ nois
bus psoaz. Introget ilup d̄
nūero actū. i. an sel' vel bis
vl' plies. Introgz ē t̄ d̄ tpe. i.
si tpe sacro vl' n̄ sacro: et etiā
de loco: et q̄li tentatōe pecca
uit. et vtz p̄ueniēs tētatōem
vel p̄uenit ab ea: et vtz pecca
uit spōte vel coacte: et q̄ coas
ctiōe vtz p̄ditionali vl' abso
luta: et vtz peccauit ex libidi
ne vel ex paup̄tate. Et istud
bz locū potissime in mulieri
bus: et ita de multis alijs q̄
magistra rez exp̄ientia doce
bit. Sed qz ista radix pessī
ma luxurie exēdit ita palmi
tes suos q̄ etiā coopit lectos
lege m̄rimōij cōiūctos. Sci
endū q̄ maritus p̄t peccare
pctō luxurie mltis mōis etiā
mortalr cū vxore sua: q̄ mos
di p̄tinent in his p̄sibz. Tpe
mēte loco p̄ditōe mō. Quin
qz modis peccat vxore mari
tus abutens. Tpe. i. si in tpe
mēstruoz p̄ḡscat eā: qz si sciē
ter p̄t faceret peccaret morta
lie: et i veteri lege mādabat i
terfici. Sz qd d̄ mliere mē
struata. nunqd peccat sic vir
Dico q̄ si vir tpe mēstruoz
petat d̄bitū sibi reddi ab vxore

re ipā dz ei q̄ntū p̄t p̄suadere
ne petat: dicēdo se eē ifirmā
nec eē patā tūc ad op̄ illud.
Nō tñ dz ei dicere se eē i pas
siōe illa nisi p̄staret ei d̄ p̄stā
tia viri et p̄ndētia seu discre
tiōe ei: qz ip̄e possz tātā abo
minationē p̄cipe p̄ eā q̄ d̄is
mitteret ipāz. Sz si p̄staret
sibi d̄ discretōe et p̄ndētia vi
ri possz ei reuelare. Et si ip̄e
nollet d̄sistere reddat sibi cū
dolore et amaritudine cordis
Tpe etiā vt si vxorez p̄ḡscat
tpibz ieiunioz vel diebz scō
rū: vl' diebz cōicatōis: vl' tpe
puerperij. Nō tñ credo q̄ i
isto cāu sit pctm̄ mortale: dū
tñ nō transgrediant līmites
m̄rimōij. sic dicet statī: licz
sint monēdi q̄ tpe tali absti
neāt ab actu carnali. Et d̄ b̄
h̄. xxxiij. q. iij. sciatz. et c. se
q̄nti. Vēnte. i. intēdōe. p̄d̄t
ei vir ad vxorē accedere tribz
modis. Vno mō vt generet
ex ea plē q̄ sit ad dei fuitiū et
cultū. Alio mō vt reddat de
bitū qd ab ea exigit: et si cū ta
li mēte ad eā accedat nō pec
cat mortalr nec venialr: imo
meret dūmō nihil aliō com
mitteret ibi. Alio mō cā cō
cupiscentie carnis: et si talis
p̄cupia maneat ifra līmites
m̄rimōij. i. q̄ nullo mō acc

*Marta p̄t
interrogare
de peccato
mortalr*

*Interrogare
de peccato
mortalr*

De Confessione

cederet ad eā nisi cētyroz sua
est solū pctm veniale. Si at
ista ꝓcupia trāsgrediat limi-
tes mī imonij: ita. s. q. acce-
dit ad eā: nō solū sic ad vroz
rē s; sic ad mlierē: ita q. si ha-
beret aliā i pmpu ita bñ ac-
cederet ad eā sic ad istā: ita est
pctm mortale. Loco. i. si cog-
noscat eā in ecclia v; in cimi-
terio: vel in alio loco sacro.
Et in isto casu ego credo q.
vterq; peccat mortali. Con-
ditiōe. i. si cognoscat eā ꝓdi-
tione inhonestā vel etiā illici-
ta: sic vifuz fuit s. qñ agebat
de mīfūdio. Vd. i. si vir eā
ꝓgscat ꝓ modū iustitū a na-
tura: et istō ē guissimū pctm
in vroz. Vñ fm q. dī Aug.
Vfus q. est ꝓ naturā execra-
bilis fit i meretrice: s; execra-
bilis fit in vroz. xxxij. q. vij.
adulterij. Scōz ista ḡ potes-
rit sacerdos formare iterro-
gatōes suas d. pctō luxurie
circa vroz vroz: saluo tñ q.
nō nimis descēdat ad pūcla-
ria. Circa pctm ire. si pctōz
p se v; ad iterrogatōes sacer-
dotis ꝓfiteat de eo: potit sa-
cerdos iterrogare. si ꝓpē irā
dixerit blasphemā d. deo v;
scis ei? Si dicat q. sic: in-
terroget eū: quō: qñes: qre:
et sic d. alijs. Deinde interroget:

dixisti vnq; ꝓpē irā ꝓba ꝓtu-
meliosa ꝓrio. si dicat q. sic. is
terroget q. ꝓba: qre: qñes:
vbi: et corā qbo. Introget eti-
am si fuerit iniuriat ꝓrio. s.
aliquē p irā ꝓcutiēdo v; ꝓbe-
rādo. Si dicat q. sic. iterro-
get q. erat: vt si erat clericus
vel laicus v; religiosus: v; ses-
claris: et vbi et qre: et sic d. alijs
circūstātijs ꝓsone. Interro-
get etiā qñes iterauit iniuri-
as: et vbi: et qre et c. Circa pec-
catū gule. si pctōz p se v; ad
iterrogatōem sacerdotis ꝓfi-
teat de eo. interroget si ꝓpē
gulā vnq; fregit ieiuniū ec-
clesie: v; si cōcederet carnes i
eis: et qre et qñes. Et si iebri-
auerit se: et si hēat ꝓuētudi-
nē q. iebriet se: et si ꝓpē ebri-
tē dixit ꝓba scurrilia: inhones-
ta v; iniuriosa: et qñes: et qbo
dixit et c. Et nota q. fm qd
dīc Gre. qñq; modis peccat
hō p gulā: q. modi ꝓtinent in
ꝓlibo his. Tertū stat q. qñq;
modis gula dānat edentem
Dū nīmū ꝓmedit: ꝓmedēdi
ꝓuēt horā. Querit delicias
parat escas dilitiose. Aut su-
mit auide qd n. erat dilitiosū
Nota q. multū comedere
aut rōe cōplexiōis v; etas v;
laboris n. ē pctm: dū tñ nō stu-
dio vel ardore vel auiditate

Tracta. iii. secūde partis

sumit. Itē p̄ciositas ciborū
moderata maxie in diuitibz
q̄ talibz vti solēt nō est pctm̄:
dū tñ nō nimis ausde sumāt
nec obster status suus. Et qz
facta est mentio de ebrietate
notandū q̄ ebrietas dī tribz
mōis. Uno modo dī plena
ria mētis obliuio: z ita nō ē
pctm̄ si ex iḡrācia puenit. xv.
q. j. sane. Secōdo mō dī ebrie
tas frēq̄s actio bibēdi. Et
h̄ vt ait Aug. est pctm̄ venia
le: nisi sit assidua: qz tunc est
pctm̄ mortale: maxie si nouit
vires vini z nō vult appone
re aquā. xxv. di. in pñ. Ter
tio mō dī ebrietas qdā dispo
sitio z studiū ad inebriādū se
de facili: z ita sp̄ ē pctm̄ mor
tale. xxxv. di. an oia. Circa
pctm̄ inuidie: si pctōr p se vel
ad it̄rogationē sacerdotis
p̄fiteat de eo. it̄roget eū sa
cerdos si placuit ei dānū vel
malū p̄mi: z si bonū v̄l cō
modū illi displicuit ei: z si ex
inuidia detraxit vnq̄ p̄mo
suo: falsūz crimē ei iponēdo:
v̄l bonū qd̄ i eo erat diminu
endo v̄l occitādō: v̄l qd̄ i eo
erat augmētādō: v̄l illis q̄ n̄
nouerūt māifestādō. Itē q̄ri
ens fecerit ista: z q̄re. z sic de
alijs circūstācijs. Itē si por
tat odiū v̄l rācorē vel malaz

volūtātē z p̄mū suū: z q̄re:
z sic de alijs. Circa acidit̄s
terroget sacerdos si potuit
pctōr m̄lta bona facere q̄ nō
fecit: dicere q̄ nō dixit: cogi
tare q̄ nō cogitauit: et multa
mala vitare q̄ n̄ vitauit. Itē
si ex negligētia omisit ire ad
missam: ad f̄monē: z ad alia
bona opa zc. Scōz ḡ istam
doctrinā sacerdos potit for
mare it̄rogatōes suas: et
i ist̄ vñctio quā accepit a dō
z exp̄ientia magis docebit q̄
a iḡ lectio. Vt z qm̄ in traya
riatē p̄fiteatū sacerdos dī
variare it̄rogatōes. Vñ
si p̄fiteas sit religiosus it̄ro
get de tribz votis regle. s.
de obediētia: paup̄rate: z ca
stitate. It̄roget etiā de re
gularibz obfūatijs z potissimē
de abusiōibz claustrī q̄bz
frēq̄nt̄ stat̄ religiosoz corū
p̄i: q̄ sūt duodecim. s. p̄lar
negligēs: discipul̄ iobediēs
iuuenis ociosus: senex obsti
natus: mōachus curial̄: mo
nachus seu canonic̄ reglar̄
causidic̄: habit̄ p̄ciosus: ci
bus exq̄sit̄: rumor i claustro
lis i caplo: dissolutio in cho
ro: irreuerentia circa altare.
Et fm̄ illas z fm̄ etiaz alias
obfūatias reglares p̄fessor
debz formare it̄rogatōes.

De Confessione

Circa etiā clericos seclares sunt faciēde interrogatiōes d̄ simonia: de negociatiōe: z d̄ alijs q̄ p̄tinent ad simoniā z ad auariciā: z si habeāt ad ministratiōē vel officiū sive bñficiū iterrogēt de dilapidatiōe bonorū: vel si expēderint in malos vsus bona ecclesie. Itē vtz interfuerit diuinis officijs z bonis canonicis: vtz portēt coronāz habitū congruentē. Itē si dicāt itegre z p̄fecte diuinū officiū Itē iterrogent de luxuria: d̄ venatiōe: de irreglariate: de ludo aleaz z silijs: in q̄b̄ solent sep̄ peccare. Circa p̄ncipes sūt faciēde interrogatiōes de iusticia. Circa milites de rapina. Circa mercatores z alios officiales mechanicas artes exercētes de fraude z dolo: de mēdacio: d̄ piurio zc. Circa burgēses et ciues cōit̄ de vsur̄ z pigno-ribo. Circa rusticos z agricolas de inidia z furto: maxie circa decimas: p̄mitias: tributa z census. Vñ notādū q̄ licz forma gñalis sup̄ posita sit obsuāda i oib̄: tñ s̄m diuersitatē psonaz z officioz studiosi⁹ z sp̄eali⁹ ē circa specialia crimina insistentū. Facis ip̄is iterrogatōib̄ si p̄si-

tēs sit p̄sōa simplex iterroget eum sacerdos si sciat. P̄i n̄r Ave maria Credo i deū: z si sciat se s̄ḡre: z si nesciat istruat eū vl̄ moneat vt addiscat. Deinde iterroget si tētet aliq̄ tētarōe: z q̄: z quō se habeat i resistēdo: z doceat eū modū Si ei tētet d̄ supbia cogitet de hūilitate filiū dei: d̄ q̄ hūiliauit semeti p̄z fact⁹ obediēs vsqz ad mortē. Cogitet etia z de cāu diaboli: q̄ p̄t supbiā suā cecidit d̄ paradiso i infernū: z d̄ āgelo fact⁹ ē diabol⁹. Si tētet d̄ auaricia cogitet d̄ breuitate vite z instabilitate z vanitate mōi: z q̄ nihil hic poterit secū d̄ diuitijs suis. Si tētet d̄ luxuria cogitet d̄ morte z q̄l̄ erit p̄ mortē. Vñ nō meli⁹ poterit hoīs caro vniā domari q̄ q̄l̄ fuerit hec mortua p̄meditari: cogitet etiā d̄ penis inferni z gaudijs paradisi. Hec z alia multa d̄ ei oñdere z docere: s̄ facto recoligat z repetat i gñali p̄fessionē dicēs. Amice tu fuisti cōfess⁹ p̄ctā ista: z oñdat ei gñitatem p̄cōz eū dure i crepādo z i ducēdo eū ad lachryas: cōpūctōz z p̄ritōz. Et ad h̄ m̄l̄ tū v3 si sacerdos oñdat vultū dolorosū z lachryabilē p̄ctōi sic legit d̄ s. Amb. q̄q̄ aliq̄s

Tracta. III. secūde partis

p̄stebat ei suū lapsū ita ama
 re flebat q̄ p̄stere q̄nticūq̄
 obstinatū ad fletū z lachry
 mas pinouebat. Sic etiam
 debet facere sacerdos: et sic
 p̄ctōz verecūdia ducit ad la
 chrymas iūitē: vt lachryme
 admonēt excitēt lachrymas
 penitētis. Iō sumope caue
 at sacerdos q̄ nō a dule al i
 cui in p̄fessioē: imo q̄nticūq̄
 sit magna p̄sona z reuerēda
 increpet z corrigat eā dure.
 Laueat tñ q̄ ne nimis exa
 speret: vel q̄ nō sit nimis du
 rus in p̄bo. S; si p̄ctōz vult
 bñ penitere p̄mittat vitā eter
 nā z veniam de p̄ctis: ita q̄
 p̄ctōz sp̄ recedat cōsolar ab
 eo. Itē rite pactis faciat si
 bi dicere p̄fessioē genera
 lē: monēs q̄ si recorder d̄ al
 q̄ p̄ctō reuertat ad p̄fessioēz
 z sic imposta ei p̄nā absol
 uat eū in noīe dñi: ita tñ q̄ si
 sit excōicat⁹ excōicatōe maio
 ri nullo mō eū absoluat: do
 nec sit ab illa excōicatōe ab
 solutus. Sed s̄m cōem do
 ctrinā q̄libet curat⁹ habens
 curā aīaz p̄t absoluerē a mi
 nori excōicatiōe: iō aīq̄ ab
 soluat eum a p̄ctis absoluat
 eū ab illa minori excōicatiōe
 di. Anctē dī mibi commissā
 absoluo te a vinculo excōica

tionis minoris si quā incur
 risti p̄ p̄cipitationē excōicas
 toz: z postea absoluat eū de
 p̄ctis p̄fessis z obliis. S; p̄
 pone curat⁹ h; aliq̄s pochia
 nos surdos vel mutos v̄ ce
 cos vel furiosos vel demon
 niacos: z forte scit istos esse
 in p̄ctō mortali. qd faciet de
 istis. Si em̄ moneat surdus
 ad p̄nā nō p̄dest qz nō au
 dit. Si mutū nō p̄t cōsiteri.
 Lecus nō p̄t videre signum
 nec etiā p̄t eligere: si c̄ nec mu
 tus furiosus nō est capax ra
 tiōis: nec etiā demoniacus.
 Dico q̄ sacerdos d; facere
 p̄desse suū vt eos inducat ad
 p̄ritiōē: p̄nā: z cōpūcti
 onē. s̄m q̄ ē eis possibile. s.
 p̄bis vel sc̄ptis: v̄ nutritio: v̄
 signis: z etiā alijs modis q̄
 bus poterit. Et si p̄ illa v̄ si
 milia nō p̄t ozet deū z faciat
 ozare pplū suū: vt de illis
 stre corda eoz ad p̄nā: et
 si nihil omiserit de p̄ringēti
 bus non imputat sibi. Quō
 āt se debeat h̄c sacerdos ad
 infirmū qz amisit loq̄lār nō
 p̄t p̄fiteri: vide s̄. in p̄ma p̄e
 tractatu d̄ eucharistia. c. ix.

De p̄ate clauū.

Laplm. X.

q̄ Uia sup̄ dictū est cū
 ageret de p̄nā p̄ctā i

nulla obfusa?
 Deinde...
 p̄...

De Confessione

Stritiōe dimitti: dubiū exi-
sit qd dimittat sacerdos p-
tute clauū i absolutōe cū nō
dimittat culpā: qz illa vt di-
ctū est dimittit i p-ritōe: nec
penā: qz adhuc postq peni-
tēs est absolut⁹ remanet obli-
gar⁹ a d penā. Circa istā ma-
teriā istō videt mibi eē dicē
dū. Ille ei q accedit ad p-fes-
sionē aut est pfecte p-rit⁹ aut
non. Si est pfecte p-rit⁹ aut
tūc deus p-ritute p-ritiōis re-
mittit sibi p-ctā, teste Ezech.
q dicit in psona dei. Quacūq
hora ingemuerit p-ctōr oim
iniquitatū ei⁹ non recordabor
ita q aūq accedit ad p-fessio-
nē mūdatur est a culpa. Si at
nō est pfecte p-rit⁹ tūc p-ritute
p-fessiois ista impfecta p-riti-
tio reducit ad pfectā: ita q d
attritio fit p-ritute p-fessiois cō-
trit⁹: z sic p-ritute p-fessiois re-
mittit p-ctā q ad culpā. No-
tādū tñ q qñ dicit i p-fessioe vl
p-ritōe p-ctā dimitti: itelligē:
dū est deū dimittere p-ctm: nō
p-ritiōnē vl p-fessionē, vnde
Amb. z ponit de pe. dīl. j. c.
pnia p-ctā. S. de aūt. Et Aug.
z ponit d p-se. dī. iij. Nemo
tollit p-ctm nisi sol⁹ chīs q est
agn⁹ tollēs p-ctā mūdi. Tol-
lit aūt dimitte dō p-ctā q fa-
cta sunt: z adiuvādo ne fiant

z pducendo ad vitā vbi p-ctā
fieri nō pnt. Q aut dicit so-
lus chīs: nō excludit p-tem
nec spm scētm: cū indiuisa sint
opa trinitat⁹. Et istō vez est
qñ ad opa q sunt ad extra.
Quid g faciūt ibi clauēs vl.
absolutio sacerdot⁹. Dōz fm
aliqz q de⁹ mūdatur aiam i cō-
tritōe a macula culpe: z sacer-
dos absoluit eā a vinculo pe-
ne eterne. Fateor q nō itelli-
go istos: qz nō video q ali-
qz postq mūdatur est a macu-
la culpe mortal⁹ sit obligat⁹
pene eterne: cū ista pena nō de-
beat nisi culpe vl mortali pec-
cato. Si igit de⁹ mūdatur aiaz
in p-ritōe a culpa mortali: p-
ctm absoluit eā a vinclo pe-
ne eterne: z iō dicūt alij q qñ
uis p-ctm i p-ritiōe dimittat
qñ ad culpā qñ ad reatū
pene eterne: tñ p-ctōr adhuc re-
manet obligat⁹ ad duo. s. ad
pfitendū p-ctm: z ad aliquaz
satisfactōem p p-ctō faciendā.
Et iō sacerdos p-ritute clauū
absoluit istū a vinculo q tene-
bat ad p-fessionē: z ligat eum
ad satisfactiōnē. Et sic dicit sa-
cerdos p-ritute clauū solvere
z ligare. Quāvis illō vez sit
q p-ctōr sit obligatus ad illa
duo: nō tñ videt q fm viā
istā p-ctā forme sacralis abso-

Tracta. iii. secunde partis

lutōis possunt bñ verificari.
Nā dicē sacerdos. Absoluo
te a pctis: et non dicit. absol
uo te a p̄fessioe. q̄ fm istā vi
am optet q̄ absoluat aliquo
mō a pctis. Et iō dicūt aliq̄
q̄ pctōr p̄ pctm nō solū obli
gat deo quē offendit: s; etiā
ecclie cui se peccādo abstra
xit: et iō q̄uis in p̄ritōe recō
ciliat deo: tñ remanet adhuc
recōciliādu ecclie i facien
do p̄fessionē illi q̄ rector est
ecclie. Et h̄ istud sit vep: nō
tñ videt sufficere: cū clauēs
nō solū se extendāt ad soluē
dū et ligādū i terris: imo et i cel
dicere ch̄o. Qd cūq; ligane
ris sup tr. et c. Et iō dicūt aliq̄
q̄ sacerdos p̄tute clauū nō
facit aliqd nisi oñsine. vñ di
cunt q̄ absoluit. i. absolutū
oñdit. Vñ qñ dic. absoluo
te: tātū valet. i. absolutū oñ
do te. Et isti vident dictū su
um fundare i autoritate Am
br̄: oñ dicēris. Sacerdos q̄
dē officiū suū exhibet s; nul
lius p̄ratis iura exercet. S;
dictū istoz parū videt attri
buere clauib; et p̄bū. Ambro
sij intelligēdū est q̄ sacerdos
nulli p̄ratis iura exercet au
toritative sed m̄terialit̄ bñ.
Et iō dicūt aliq̄ q̄ sacerdos
p̄tute clauū absoluit a cul

pa si inuenit eā dūmō p̄fiteo.
nō ponat obicē: et absoluit a
pena purgatorij cui peccator
erat obligat⁹: nō eā relaxādo
s; eā cōmurādo in penā tpa
lē vel corpālē. Et h̄ sub p̄dis
tioe. i. si implet iniūctā p̄nāz
ita q̄ si iniūcta p̄nā sit p̄dis
gna: absoluit a tota p̄ea pur
gatorij: et si nō est p̄digna nō
absoluit a tota pena purga
torij s; a tanta: et iō si moriat
expleta p̄nā p̄digna nō puni
etur in purgatorio. si aut̄ pe
nitētia nō fuerit p̄digna: vel
si fuit p̄digna nō tñ cōpleuit
eā in vita sua cōplebit eam i
purgatorio. Et ista opio vñ
det mihi satis rōnabil. Aliq̄
dicūt q̄ cū oē mortale pctm
sit offensiuū diuie bonitat̄.
q̄ est infinita: pena debita pro
pctō mortali est infinita: et p
p̄nā est virib; n̄ris ip̄portio
nabil. p̄tute autē clauū sic
nob. p̄portionabil: in q̄ntū p̄
tute clauū p̄fitei cōicat pas
sio ch̄i q̄ dat efficacīā sacris
oib; et q̄ fuit sufficiēs ad sa
tisfaciēdū p̄ pctis toti⁹ mūdi
Vñ fm hāc viā p̄t clauū est
q̄ p̄tute eaz cōicat p̄fitei
passio ch̄i: i cui⁹ p̄tute p̄t sa
tisfacere p̄ pctis: qd nō facie
bat añ. Vñ credo q̄ vñū p̄
n̄ ip̄positū ip̄nā a sacerdote

Ex m.
H. 1. 1.

De Confessione

efficaci⁹ est ad satisfaciendū p
pccis q̄ si aliq̄s diceret cētū
milia p̄ semetipm: qz illd̄ h̄z
meritū a passiōe ch̄i. illa p̄o
a merito dicēis. Et ista opi
nio est multū rōnabilis.

De sigillo p̄fessionis.

Caplm. XI.

Igillū p̄fessionis d̄z eē
f̄ secretū: qz nullo mō:
nullo pacto: nulla re
d̄z frāgi: imo sacerdos debe
ret poti⁹ sustinere quācūq; pe
nā: etiā mortē a n̄q; revelaret
p̄fessionē: nec p̄bo nec sc̄pto
nec mutu: nec signo. Et de h̄
sigillo dicit Gre. 7 h̄ de pe.
dis. vii. c. sacerdos. vbi dicit
sic. Sacerdos a n̄ oia caue
at ne de his q̄ ei p̄fiteat p̄cā
alicui reuelat: nō p̄p̄ndēs neq;
qz extraneis: neq; qd absit p̄
scādalo aliq̄. Nā si h̄ fecerit
deponat: 7 om̄s dieb; vite
sue ignominiosus p̄grinan
do vadat. Itē de pe. 7 re. c.
Dis vtriusq; sexus. Caueat
ois sacerdos ne p̄bo: aut sig
aut alio quīs mō. pdat aliq̄:
tenus p̄cōrē: s; si p̄ndētio
ri p̄filiō indiger illud caute
absq; vlla exp̄fisiōe requirat:
qm̄ q̄ in p̄niali iudicio p̄c̄m
sibi decretū reuelare p̄fip̄se
rit: nō solū a sacerdotali offi
cio deponēdū decreuim⁹: ve

rūctiā ad agendū p̄niam i ar
to mō alterio p̄petuo detru
dendū: Ita q̄ i decretali ista
instruit p̄fessor de h̄ qd ages
re debeat 7 a q̄ cauere debes
at. Si ei sacerdoti i p̄fessiōe
occurrat casus sup̄ q̄ nō pos
sit bñ cōsulere penitentē: d̄z
sup̄ h̄ cōsulere p̄tiorē se vt vi
deat qd agere debeat. Sub
q̄ aut forma reuelabit illi p̄i
to p̄c̄m qd alter p̄fessus ē si
bi. Credo q̄ sub ista: si tal̄ ca
sus accideret qd faciendū eē
vel si aliq̄s cōfiteret de tali
p̄cō qd esset sibi p̄sulendū.
Non aut d̄z dicere vt credo.
ego audiui istd̄ i p̄fessiōe: qz
dicēdo sic ip̄e mentiret: qm̄
ip̄e nō audiuit vt ip̄e: s; vt vi
cari⁹ 7 locū tenēs dei. Et m̄
to min⁹ d̄z dicere: qdā p̄fess⁹
est mihi: qz dicēdo sic i ḡnali
7 ip̄licite reuelat p̄fessionē 7
etiā mēt̄: qz p̄fessio fuit fa
cta deo 7 non sibi: nisi vt lo
cū tenētī dei. Sz pone: sa
cerdos sup̄ crimē qd audiuit
in p̄fessiōe iducit i testē: 7 cō
pellit iurā. qd faciet: si dicat
reuelat p̄fessiōez 7 puniet: si
negat piurat. Dico q̄ si solū
sciāt p̄fessiōez: ip̄e d̄z iurā
rese n̄l scire d̄ ista maria sup̄
p̄ q̄ itrogat nec piurat: qz ip̄e
nihil de h̄ scit. Esto ei q̄ scit

alio
fate
p̄b

cauere
p̄b

Tracta. iii. secūde partis

at istud crimē sibi fuisse p̄fessum nescit tñ vtz p̄fites i cōfiteōdo dixerit vtz vel falsuz ⁊ iō p̄t p̄e dicere se nihil scire. S; qd si iudex erit cauillōsus: ⁊ interrogabit eū p̄ iuramētū vtz audierit aliqd d̄ crimie de q̄ agit. Dōm q̄ iuramētū nō ligat euz ad dōm aliqd in hac materia: cū iuramentū nō sit inuentū vt sit vīculū inīqtat̄. extra d̄ iur. reus. c. v. In nullo qd sit ⁊ mādātū dei est obligatoriu iuramētū. vñ cū reuelare cōfessionē sit ⁊ mādātū dei. scz p̄tra illud. Nō falsum testimoniu dices: nullū est iuramētū ad h̄ obligatoriū. Vñ tal̄ p̄t licite iurare nihil se audiuisse: ⁊ itelligat q̄ nihil audiuit vt hō: vel p̄ modū q̄ debeat testificari. *Uteri⁹* pone q̄ sacerdos sciat p̄ p̄fessionē aliquē hereticū in parochia sua vl' alibi q̄ alios inducit ad heresim qd faciet iste sacerdos. Raymūdus in sū. sua videt dicere in isto casu p̄fessionē posse reuelari. Et rō sua est: qz tal' nō fuit fidē ecclie cū sit heretic⁹ ⁊ infidel' iō fides nō est ei fūda. xxiij q. j. noli. Salua tñ reuerentia ei⁹ videt mag' p̄sona p̄icata n̄ alia opinio: quam etiā ipe

Ray. recitat. s. q̄ sacerdos n̄ d̄ reuelare p̄fessionē ipius s; d̄ ire ad ep̄m vel ad inq̄sitōrē ⁊ dicere. Custodi ⁊ vigila sup oues tuas lupus est i grege tuo. Et q̄ dicit Ray. q̄ cū iste nō est fidel' nō est ei seruāda fides. Dico q̄ reuelando p̄fessionē fides nō frāgit hōi s; deo q̄ ē fidel' i oib' v̄ijs suis. S; nūqd p̄fites p̄t licētiare p̄fessorē: sic q̄ dicat illa q̄ d̄t ei i p̄fessionē. Dico q̄ p̄fites bñ p̄t facere q̄ illa q̄ p̄fessor scit vt de⁹ etiā sciat vt hō: dicēdo. s. ei extra p̄fessionē q̄ eidē dixit in p̄fessionē: et sic p̄fessor poterit illa dicere exq̄ audiuit illa vt hō extra p̄fessionē. S; nūqd sufficit q̄ p̄fites dicat p̄fessori dicēdo: ego do vob licētiā dicēdi ea q̄ dixi in p̄fessionē: vel optet q̄ replicet sibi oia extra p̄fessionē. Aliq̄ doctores dicūt q̄ sufficit vt licentiet p̄fessorē. Tñ Durādus i. iij suo dicit q̄ nō sufficit: imo tenet om̄ia replicare sibi extra p̄fessionē: ⁊ rō sua q̄ occurrit est ista: qz in his q̄ sunt de necessitate sacramēti null⁹ pōt dispensare: nec etiā papa: de q̄ magis videret: s; tenere secretū est de necessitate p̄fessionis sacralis. vt probat dis

De satisfactione

fuse, & nullus p̄t s̄ h̄ dispensare: & p̄ n̄s null⁹ p̄t licētiare q̄ illa q̄ p̄ eū dicūt in p̄fessionē reuelent, iō ad h̄ q̄ reuelent optet q̄ sciant alit̄ q̄ p̄ p̄fessionē. Et ex his p̄t q̄ si q̄s sciat aliqd p̄ p̄fessionē: et extra p̄fessionē p̄t illō reuelare: & testificari sup̄ illo eos dē mō q̄ scit extra p̄fessionē.

Nota etiā q̄ sigillū p̄fessionis directe & p̄ncipalr respicit p̄ctā. vt patet ex p̄allegato decreto, Dis vtriusq̄ sexus vbi d̄r, Laueat ois sacerdos ne verbo aut signo: aut quā alio mō p̄ctā p̄dat, ex p̄sequēti tñ ex q̄dā p̄gruitate respicit alia. Et hec de cōfessione sufficiāt.

Tractatus

q̄rtus scōe p̄tis p̄ncipalis d̄ satisfactōe, habēs sex capitula p̄ncipalia.

expeditis

e p̄ dei grām duab⁹ p̄tib⁹ p̄nie. s. d̄ cōtritōe & p̄fessionē, de tertia .s. de satisfactōe ē agēdū. Circa quā p̄siderāda s̄t sex. P̄mo qd̄ ē satisfactio: & in q̄b⁹ p̄st̄it. Scōdo d̄ elyna q̄ ē p̄ma p̄s satisfactōis. Tercio d̄ iesunio: q̄ est scōa p̄s. Quarto de orōne: q̄ est t̄tia p̄s. Quinto de mēlura satisfactōis. s. q̄ p̄nta est ip̄onēda p̄ vno q̄q̄ p̄ctō. Sexto vtr̄ vn⁹ p̄t satisfacere p̄ alio.

Quid ē satisfactio. Ca. I.

Satisfactio fm̄ Greg.

s̄ est p̄ctōz cās excidere & ear⁹ suggestiōib⁹ aditū nō indulgere. Ita q̄ i ista diffinitōe duo tāgunt q̄ dñt eē i oī satisfactōe. Sic ei bona & cōpleta medicina d̄z eē curatiua i firmitatē p̄terite: & p̄fuatiua respectu future: ita & satisfactio d̄z esse remediū p̄cti p̄teriti: & cautela respectu futuri. Prim⁹ tāgit cū d̄r: p̄ctōz cās excidere. Scōdūm cū d̄r, ear⁹ suggestiōib⁹ aditū

Tracta. III. secunde partis

nō indulgere. Quia etiā medicina si sit pneniēs dīz eē ap propata ifirmitati: z ordinari directe p ifirmitatē, teste brō Hieronymo q̄ dī: medicina cuilibz morbo ē adhibēda: nō em̄ sanat oculū qd̄ sanat calcaneū. Et p̄m qd̄ dīc brōs Joānes in p̄ma cano. sua. Dē qd̄ ē i mōdo aut ē cōcupia carnis: aut p̄cupia oculoz: aut superbia vite. Et vult dicere. q̄ tres sunt radices oīm p̄ctōz. s. auaricia q̄ dat̄ intelligi p̄ h̄ qd̄ dī: p̄cupiscētia oculoz: luxuria q̄ dat̄ intelligi p̄ h̄ qd̄ dī: p̄cupia carnis. z supbia p̄ h̄ qd̄ dī: supbia vite. Idcirco p̄tra istas tres radices p̄ctōz ordināt̄ tres p̄tes satisfactōis. s. elemosyna q̄ ordiat̄ p̄ auariciā ieiuniū p̄ luxuriā: oratio p̄ supbiā. Et sic sūt tres p̄tes satisfactōis. s. elemosyna: ieiuniū z oratio. Et de his tribz p̄ribz p̄ ordinē est agendū.

Capitulū scōm de elemosyna: qd̄ habet sub se q̄ttuor considerata.

Icet mlt̄a z varia ac
l diversa de p̄tute elemosyne sint a docto
ribz sc̄is scripta: tñ sc̄us Tobias ea breui f̄mōe p̄phēdit di. El̄yna a morte et a p̄ctō

libat aīaz: z n̄ patiet̄ eā ire in tenebras. El̄yna est triplex. P̄ria p̄sistit i cordis p̄ritōe qñ. s. aliq̄s se offert sacrificiū dō. d̄ q̄ i p̄s. Sacrificiū deo sp̄s p̄tri. zc̄. Et d̄ el̄yna ista dī sapiēs. Difere anie tue placēs dō. Et el̄yna sic dicta nō ē p̄s satisfactōis: imo est p̄s itēglis p̄ritōis indiuisa a satisfactōe. put̄ dī q̄ p̄nie tres sūt p̄tes. s. p̄ritio: p̄fessio z satisfactio. Alia ē el̄yna q̄ p̄sistit i passiōe p̄ri: i q̄ p̄pati mur aliēis miseris sic n̄ris. Et d̄ ista dī Job. Ab ifantia creuit mecu misatō: z ab v̄to m̄ris egressa ē mecu. Tertia p̄sistit i largitōe manuali: qñ. s. aliq̄s exhibet idigēti aliq̄d tpale s̄sidiū p̄t̄ deū: z d̄ ista itēdim⁹ h̄. Et d̄ hac dī saluator i Luca. Date el̄ynā: z ecce oīa mūda sūt vob̄. Et Ambro. Pasce fame moriētē: si nō paueris occidisti. Et sub ista elemosyna p̄rinēt̄ septē opa mīe. de q̄bz dīcet in tertia p̄ct̄la Sz q̄ntū ad nūc circa el̄ynā p̄siderāda sūt q̄ttuor p̄rio de q̄bz dīz fieri. Sc̄do qd̄ pōt̄ eā facere. Tercio cui dīz fieri. Quarto quō fieri.

Primū p̄sideratum circa elemosynā. s. de q̄bz debet fieri elemosyna.

Paula 1. 1. 1.

De satisfactione

Diffa illa distinctio
 o d necessario z supfluo
 dom q in h p concordant
 coit oēs doctores q nec de
 alieno nec de illicite adq̄sit
 dz fieri elemosyna. **Uñ** Lo
 bias oñdēs filio suo de q̄ fa
 ciēda esset elemosyna dicit.
 Honora deū de tua suba. Et
 de tua: nō d̄ aliena. **Et Bre.**
Nō est putāda elyna si pau
 peribz dispēset: qd̄ ex illicitis
 rebz adq̄rit. **Flora** tñ circa h
 q̄ illicite adq̄sitū p̄t eē tribz
 modis. **Sūt** em̄ qdā illicite
 adq̄sita i q̄bz nō trāssert dñi
 um i accipientē: vt i rapina
 z furto. **Sūt** alia i q̄bz trās
 fert dñiū s̄z tñ cōpetit repeti
 tio: vt i vsura z simonia. **Et**
in istis casibz nō p̄t fieri elyna
Sūt alia i q̄bz trāssert dñiū
 z nō cōpetit repetitio: vt i pe
 cunia z alijs rebz adq̄sitis et
 bistriōnatur meretricio. **In**
duobz p̄mis casibz qñ n̄ trās
 fert dñiū vel si trāssert cō
 petit tñ repetitio nō p̄t fieri
 elyna: s̄z dz restitui iuxta mo
 dū q̄ ponet infra. **Uñ** d̄ rebz
 adq̄sitis furto: rapia: vsura: z
 simonia nō p̄t fieri elemosy
 na. **In** tercio aut̄ casu. s. cum
 trāssert dñiū z nō cōpetit
 repetitio: sic i adq̄sitis ex bistri
 onatu vel meretricio: de istis

p̄t fieri elyna. **Et** hāc distin
 ctioz approbat **Ambro.** xiiij
 q. v. **Nō** sane. i. si. **Sz** nun
 qd̄ d̄ his q̄ adq̄runt ex ludo
 aleevl taxilloz vel q̄cūq̄ alio
 ludo p̄t elēosyna fieri. **Dōz**
 q̄ qñ loq̄z d̄ ludo nō itelligo
 de ludo q̄ sit cā solatiū vel re
 creatōis: qz tal̄ lud⁹ est licit⁹
 dūmō sit honest⁹: ac debitis
 circūstātijs iustitius. **Sed**
 itelligo de ludo q̄ sit cupidi
 tatis cā: q̄ est oīno z sp̄ illici
 tus: z i eo p̄currūt pctā mltā
 p̄rio ei ibi ē desiderii lucrā
 di. **Ecce** cupiditas q̄ ē radix
 oīm maloz. **Secdo** ē ibi vo
 lūtas spoliādi p̄mū. **Ecce**
 rapia. **Tercio** ē ibi vsura ma
 xima. s. vñdecim p̄ duodecim
 nō solū in āno vel i mēse s̄z i
 eodē die. **Quarto** multiplicā
 tur ibi mēdacia z yba ocio
 sa z vana. **Quito** est ibi blas
 phemia **Ecce** heref. **Sexto**
 ē ibi mltiplex corruptio p̄ri
 moz q̄ ludū aspiciūt. **Septi**
mo ē ibi scādaliū bonoz. **D̄**
ctano ē ibi p̄tēp⁹ p̄hibitiōis
 sc̄tē m̄ris ecclie. **Nono** ē ibi
 amissio t̄pis z alioz bonozū
 q̄ illo t̄pē hō tenet facere. **Et**
 q̄bz patz q̄tū peccāt q̄ talibz
 ludis vacāt. **Et** de pena cle
 ricoz q̄ talibz ludis vacāt le
 git i canōibz ap̄loz sic. **Ep̄s**

Tracta. III. secūde partis

psbyter vl' diaconus alee aut
ebrietati defuies aut dfinat
aut certe dānef. Subdiaconus
aut lector aut cātor filia
facies: aut definat aut cōio
ne puef. Hic g q illd qd tali
ludo adqrit illicite adqritur
S; nūqd pōt repeti. Dicūt
aliq doctores q n: s; ille q lu
crat? est dz illd erogare pau
perib; ar. ciiij. q. v. Nō sane
Lū em turpitudine p̄lat ex p̄
te vtriusq; melior est p̄ditio
occupat? seu possidetis. Alij
dicūt z fere oēs canoniste q
p̄t repeti. z pbat. ff. de aleato
rib; l. vlti. in fi. Et dic greca
p̄stitutio q vsq; ad qnq; gēn
ta annos pōt repeti. Et fm
istos de adq̄sitis in ludo nō
p̄t fieri el̄yna. Ray. etiā cū q
p̄cordat sc̄tus Tho. z q̄i oēs
doctores theologi d̄r. q̄ dis
tinguendū est: qz aut aliq; lu
sit volūtarie z ex cupiditate
nō coactus p̄ aliquē: tunc si
amisit nō pōt repetere illud
qd amisit: sed ille q̄ lucrat? ē
tenet paupib; erogare vl' re
stituere in iudicio anie sue.
Aut lusit attract? p vim vel
p ipoztunitatē alteri? z tūc si
amisit pōt repetere. si p̄o lu
crat? est nō tenet restituere: s;
qd lucrat? ē paupib; dz ero
gare. Istā m̄iam pbat p m̄

ta iura: z est sat? p̄sona rōi z
eq̄tati. Notādū tū q̄ s̄t ali
q̄ p̄sone q̄b̄ indistincte tenet
qd restituere q̄cqd ab eis lu
crat? est i ludo. vt furiosi: p̄di
gi: pupilli minores. xcv. ano
rū: mente capti: furdi: ceci: z
muri: z q̄ morbo p̄petuo las
borāt: qz tales reb; suis p̄esse
nō p̄nt: iō dant eis tutores z
curatores. Idē videt eē de
mōachis z ceteris religiof et
filijfamilias q̄ nō h̄nt pecu
liū castreſe vel q̄si castreſe. et
d vrozē q̄ nō h̄z res p̄aferna
les: z etiā d̄ administratiōe rez
ecclesiasticaz q̄ pauperz sunt z
silib; . Vñ nec p̄lati nec cura
ti p̄nt ea remittere debitorib;
bus ne p̄digi vel dissipatoz
res videant. Nā cū tal pecu
nie administratio m̄ultiplici
rōe iuris z facti sit culpabil'
z viciosa restituēda ē: nō dis
co ei q̄ eā amisit i ludo: s; tu
tori vel curatoz: vel marito
vl' p̄ri: vl' eccl̄ie vl' mōasterio

Scdm p̄sideratum circa
elemosynā. s. q̄s p̄t facere ele
mosynam.

Elemosynā p̄t facere
e q̄cūq; sui est iuris: et
h̄z d̄nū vel administra
tiōe aliqz bonoz t̄p̄alium.
Nūqd ḡ monach? vl' aliq p̄
sona religiosa pōt facere ele

De satisfactione

mosynā. Dico q talis psona aut hz administratōem: aut nō. Si hz administratōem p̄t z d̄z: imo q̄cqd sibi supest i ne cessitatibz ecclie z caus p̄is est exponēdū: dicēte b. Beñ. Bona ecclie bona pauperū sūt: z q̄cqd a mīstris ecclie vltra victū z vestitū retinet: totū est sacrilegiū z rapina. Si aut nō hz administratōem saluo meliori iudicio vel p̄silio credo q nō p̄t nec d̄z facere elemosynā nisi de p̄lati sui licētia penita z obrēta. Bona cbus ei nō p̄t tractare etiā vtilitates sui mōasterij: nisi d̄ p̄cepto abbat̄ sui. xvj. q. j. mo nach. de p̄se. di. v. nō optet. Et b̄ intelligo: nisi ille q̄ p̄t ele mosynā sit in extrema neccitate p̄stitutus. i. idigeat ad mortē: qz in illa d̄z ei dare si p̄t. esto etiā q p̄lat̄ exp̄sse i b̄lberet sibi: qz i tali cāu oīs hō tenet ex p̄cepto dei subuenire p̄cio. iuxta illd. Pasce fame moriētē zc. xlvij. di. sic h̄i Et etiā i tali casu oīa sūt cōia p̄lvij. di. sic h̄i. Nota tū q si mōach̄ n̄ h̄ns administratōez de p̄cepto abbatis vadat ad pegrinatōez vel ad studiū sine aliq̄ distinctōe p̄t dare elemosynā. nā eo ip̄o q p̄lat̄ de dit sibi l̄nam itādī i scholis

vel eūdī ad pegrinatōez: vide tur sibi dedisse licētiā facien di oīa q̄ scholares honesti z pegrini solēt facere: ita tū q moderate faciat. Quilibz ei d̄z se p̄formare moribz illoz int̄ q̄s viuūt. xlv. di. c. Quis q̄s. Sed nūqd vxor p̄t ele mosynā facere absq̄ l̄nia viri sui. Dōm q si vxor hz res p̄asernales. i. p̄prias p̄ter dotē: sic dicta a para qd ē iuxta z fernas qd est dos. q̄i iuxta dotē: p̄t de ill̄ facere elemosynā et iuito marito. L. d̄ pac. le. c. q̄ hac. De rebz etiāz viri sic d̄ pane z vino z alijs rebz q̄ bono ac approbato z laudabili more solēt ad dispēsationē vxoris p̄tinere p̄t facere elemosynā moderate: z fz facultatē viri: z fm maiorē v̄l mīorē indigētīā z multitudinē paupz. Et d̄z sibi formare p̄scīaz q nō displiceat marito in corde: etiā si q̄nqz phibuit ei ore. Solēt ei mariti talē facere phibitionē vxoribz nō vt retrahāt eas a toto: s̄z ab excessu quē suspicāt eas facturās si h̄ient habēnas nimis laras. Pōt etiā si bi formare p̄scīaz ex q̄litate z miseria paupis: cogitās q si marit̄ videret illū oībz modis placeret ei q̄ faceret sibi

Tracta. iiii. secūde partis

elemosynā. Sz si oīno z pēis
se dicter sibi q̄ viro displicez
at deponat p̄sciaz si p̄t: si nō
p̄t nō det: z doleat q̄ n̄ p̄t da
re. Et sic itelligo istō. c. xxxiiij
q. v. mlierē p̄stat. i. si. vbi d̄r
q̄ cū scādalo viri vxor nō d̄z
facere elemosynā. Et istō in
telligo nisi paup sit in extrēa
necitate p̄stitut⁹: qz tūc itres
pide d̄z dare: alias peccaret.
Et qd̄ dixi de rebo viri etiaz
de dotalibz dixi. Nā rez do
taliū illibatū dñiū apd̄ virū
est. L. de iure do. l. in rebus
Dñs aut Alber. d̄t q̄ si mu
lier sit lucrosa. i. si ex officio
suorū misterio lucret: esto q̄
nō h̄z bona p̄fernalia de eo
qd̄ lucraf pōt facere el̄ynā si
ne mādato z p̄sensu viri sui.
Enā filiū familias n̄ p̄t face
re el̄ynā de rebo p̄ris sine el̄
lnia z mādato nisi supponat
q̄ placeat p̄ri. sic sup̄ dixi d̄
vxore. Et itelligo h̄ nisi tal
fili⁹ habeat peculū castrense
vl̄ q̄si castreſe. De tali ei pe
culio p̄t facere el̄ynā p̄e etiā
iuito. Peculū castreſe ē qd̄
adq̄ſiuit ex militia. Peculū
q̄i castreſe est qd̄ adq̄ſiuit ex
scia vl̄ artificio honesto. In
telligo etiā nisi videat paupe
rē i extrēa necitate cōstitutū
De filio etiā cū ad pegrina

tiōez vel exire i studio itell̄is
ge vt sup̄ dixi d̄ mōacho. Et
m̄to min⁹ su⁹ vel ancilla p̄t
facere elemosynā d̄ rebo dñi
rū: nisi forte fuit eis cōmissa
mistratio bonoz: qz tūc pos
sent: tū moderate si sciant q̄
dñi nō displiceat.

Tertiū p̄sideratū circa ele
mosynā. i. cui d̄z dari el̄yna.

Elemosyna nō d̄z dari
e nisi idigēti: z h̄ sonat
nomē elemosyne Vñ
el̄yna vt d̄t Eberhardus d̄z
ab el̄oys qd̄ ē miser: z moys
qd̄ ē aq̄. q̄si miseroz. i. idigē
tū aq̄. Noz aut q̄ petūt el̄eo
synā qd̄ā petūt q̄si ex debito.
sic religiosi mēdicātes q̄ p̄di
cāt p̄bū dei: z celebrāt q̄ridie
p̄ bñfactoribz suis. Et isti dū
mō p̄stet eos h̄c illd̄ officiū
sūt oībz alijs p̄ferēdi. Et isti
dicūt petere q̄si ex debito: qz
nō solū dāt eis tpalia imo ēt
spūalia accipiūt ab eis. Vñ
i p̄sōa taliū d̄t apls. Si spū
alia vob̄ semiam⁹: nō est mī
rū si tpalia v̄ra metam⁹. Alij
petūt tū p̄ vite sue sustētati
one: sic isti paupes q̄ mēdi
cāt: z i isto cāu aut hō p̄t da
re oībz: aut n̄. Si p̄t oībz da
re tūc d̄z oībz dare absq̄vlla
distictōe. Et ad h̄ducūt exē
pla Abne z loth: q̄ qm̄ oēs

De satisfactione

50

Idifferēt recipiebāt hospitiū
angelos etiā i hospitiū susce
perit. Si ei aliq̄s repulissent
forſitan int̄ illos angelos re
pulissent. Et i h̄ cāu ait Jo.
Thyſ. Quieſcam⁹ ab abſur
da .i. nephāda ac diabolica
curioſitate .i. diſcernēdi iter
paup̄em ⁊ paup̄em. Nō em̄
ex vita eoz q̄ accipiūt vl̄ q̄b̄
das mercedē tibi tribuet de
us: ſz ex volūtate ⁊ honorifi
cētia mlt̄a ⁊ mīa ⁊ bonitate
xl. di. q̄eſcam⁹. Itē Breg. ij.
q. iij. qm̄ .i. ſi. di. q̄ excōicato
etiā dāda ē elemoſyna. Et h̄
itelligo tā de excōicato q̄ d̄
q̄libz alio p̄ctōre notorio. q̄b̄
itelligendū ē niſi ob ſaturita
tē ſibi negligenter iuſticiā: ⁊
fierēt detiores: qz in talī cāu
nō ē eis faciēda el̄yna. vt ait
Aug. v. q. v. Nō oīs. Et h̄ i
tellige niſi eſuriāt ad mor̄tē
Tūc ei q̄ntūcūq̄ negligēt
iuſticiāz dñt paſci: niſi forte
iudex ſcl̄ar̄z dānaſſz eos p̄t
ſcelera ſua ad fame moriēdū
In ſcdo caſu in q̄ nō p̄t oībz
dare elemoſynā poſito q̄ oēs
eq̄lit̄ idigēt. Et Amb. decē
circa h̄ eē cōſiderāda .i. fides:
cāz: locū: t̄ps: modū: neceſſi
tudine: ſanguis .pp̄in̄tate:
etate: debilitatē: p̄ditionē ſi
ue nobilitatē. Fidē: qz fidel

p̄ferēd⁹ eſt iſideli. Cām: qz ſi
duo tenent capti: vn⁹ p̄t cul
pā ſuā. ali⁹ ſine culpa: iſte ē p̄
ferēdus aliq̄. Locū: qz capt⁹
ſiue detēt⁹ i carcere p̄ferēd⁹ ē
illi q̄ libere p̄t ire q̄cūq̄ vult
T̄ps: qz ſi vn⁹ i t̄pe p̄ſecutio
nis patit̄ p̄ferēd⁹ ē illi q̄ nll̄az
p̄ſecutōz patit̄. Modū: vt ū
totū det̄ vni: nec ſil̄ effundāt
opes: ſz diſcrete diſpēſent: ni
ſi forte aliq̄s vellet relinq̄re
ex toto ſcl̄m. Neceſſitudine
vt mag⁹ idigēs min⁹ idigēti
p̄ferat. Sanguis .pp̄in̄tate
vt .pp̄inqu⁹ p̄ferat extraneo.
Etate: qz ſenes ſūt iuuenibz
p̄ferēdi. Debilitatē vt iſirm⁹
p̄ferat ſano: ⁊ d̄bil⁹ forti. No
bilitatē: vt nobil⁹ p̄ferat iſḡbi
li. Et iſtō totū intelligēdū eſt
ceter⁹ paribz. Tal̄ em̄ p̄ditō
poſſz eē ex vna pte q̄ iſforma
ret pactū i d̄nū. Sic pone: q̄
dā bz p̄cem iſideli q̄ indiget
el̄yna: ⁊ ex p̄s fidel̄ idiget et̄
am el̄yna: nec ip̄e p̄t ſubueni
re vtriq̄z ſz vni tm̄: cui ſubue
niet. an p̄i iſideli. an extra
neo fidel̄ i exhibitiōe nutrit̄
mēt̄i. In iſto caſu dicūt aliq̄
q̄ p̄i iſidel̄ eſt p̄ferēd⁹ extra
neo fidel̄ i exhibitiōe nutrit̄
ti. Sz extraneo fidel̄ p̄feren
dus eſt p̄i iſideli i dilectiōe.
ar. xxx. di. c. ij. Et fundat̄ iſta

Tracta. iiii. secūde partis

opio sup isto pceptū. bono-
ra piz tuū: et intelligit si equi-
tateat. Si ei extraneus idige-
ret ad mortē: et pī nō. tūc ex-
traneus ēet pferēdus pī. Alij di-
cūt sūm. s. q. boni extranei se
mal' pīnqō pferendi. Quis
istorū dicat meli' iudicio le-
ctoris relinquo

Quartū consideratum circa
elemosynā. s. quō debet fieri
elemosyna.

Uta sū qd dīc pbs
q ierbic'. Hod' impo-
nit spēm actiui vel acti-
oni. qd intelligo d spēm moria
nō ei sufficit facere bonū nī
si bene fiat. Uñ dñs pcepit
Moysi. Iuste qd iustū fue-
rit exequis. Jō ad h q elyna
sit meritoria requit q dōbito
mō fiat. Uñ elyna dī fieri g-
tāter sine letāter ut ait apls
ij. Cor. it. Qui pce seminat:
pce et metet: et d semiat i bñs
dictōibz de bñdictōibz et me-
tet. vnusqz pput destituit in
corde suo: nō ex tristitia aut
nēitate. Hilarē ei datorē di-
ligit de'. Scdo dī fieri secre-
te. Uñ saluator. Cū facis ele-
mosynā noli tuba canere aū
testific hypocrīte faciūt. et seqt
Te āt faciēte elemosynā ne-
sciat sinistra tua qd faciat de-
xtra tua. Tercio dī fieri abū

dāter: et h sūm sacratē dātis
Uñ Tob. iij. Fili si mltū ti-
bi fuerit abūdant tribue: si āt
exiguū libēter impitri stude
Quarto dī fieri prudent: ut
fiat sūm traditā formā i ca. p-
cedēt. Quito dī fieri festinā-
ter. Unde sapiēs. Qui cito
dat bis dat. Sexto dī fieri
ardēter. i. cū intēōe recta: ut
sez fiat ppe deū et nō ppe va-
nā glīam. Uñ sic ait Grego.
Qui celū mereri poterat nō
ventū trāsitorij fauoris qrat

Caplm tertū qrti tracta-
tus secunde pris pncipalis
est d ieiunio q est scda ps sa-
tisfactionis. habens qtuor
capitula sub se.

Ecūda ps satisfacti-
onis est ieiunū. de q
dī in Tobia. Bona ē
elemosyna cū ieiunio. Circa
qd considerāda se qtuor. Pri-
mo qē modis dī ieiunium.
Scdo qū fuit institutū. Ter-
tio qē requirant ad h q ieiuni-
um sit meritorium. Quarto
qē bona facit ieiunū.

Primū consideratū circa ie-
iunū. s. qē modis dī ieiunū
Standū q triplex est
n ieiunū. Primū ē cor-
poris a cibo et a potu
materiali. Scdm ē afflictio
nis a gaudio spali. Tertū ē

De satisfactione

abstinere a pctō mortali. Et
 B triplici ieiunio dēm⁹ casti-
 gare iumētū. i. corp⁹ nr̄z. Pa-
 rū ē ei ieiunare a cibo nisi iei-
 unet a pctō. Un̄ Esa. Qua-
 re ieiunauim⁹ z nō asperisti:
 hūiliauim⁹ aīas nr̄as z nesci-
 sti. Loq̄t Esaias ī p̄sōa ieiū-
 nariū ī pctō mortali. Et sub-
 dit r̄s̄iōez ī p̄sōa dei loq̄ns
 Ecce ad lites z p̄tēōes ieiū-
 nati z pcutit⁹ pugno īpie. Et
 seq̄t. Nūqd ē tale ieiuniū qd
 elegi: qd. nō: imo istd. Dissol-
 ue colligatōes īpietatis: solue
 fasciculos dep̄mētes: z om̄e
 on⁹. s. p̄ci distrūpe. Frāge esu-
 riētī panē tuū: z egenos va-
 gosq; iduc īn domū tuā. Cū
 videris nudū opī eū: z carnē
 tuā ne despereris.

Scdm̄ p̄sideratū circa ie-
 iuniū. s. qñ fuit institutū.

Dominus instituit ieiū-
 niū ī paradiso terrestri:
 qñ p̄cepit p̄mis pen-
 tibo ne comederēt d ligno sci-
 entie bonit⁹ malī. Sz postea
 sc̄ificauit ip̄m ī deserto qñ ie-
 iunauit quadraginta diebz
 qdraginta noctibz.

Tertū p̄sideratū circa ie-
 iuniū. s. q̄t req̄rūt ad ieiuniū

D B q̄ ieiuniū sit me-
 ritoziū req̄rūt q̄tuor
 q̄ dnt ip̄m cōcomita

ri. scz largitas: leticia: hora z
 mēsurā. De largitate d̄t hie-
 ronym⁹. Qd māducatur⁹ es-
 ses si nō ieiunares da paupi-
 bus: vt ieiuniū tuū sit saturi-
 tas aīe n̄ marupij lucz. Il-
 lud ieiuniū de⁹ approbat vt
 ait Bre. qd ad eū man⁹ elȳna-
 rū eleuāt. Jō istd qd tibi s̄o-
 trabis alti largire: vt vñ car-
 ro tua affligat: id̄ idigēt⁹ p̄i
 caro releuet. De leticia dicit
 ch̄is. Cū ieiunatis nolite fies-
 ri sic hypocrīte tristes. exter-
 mināt ei facies suas vt appa-
 reāt hoībz ieiunātes. De ter-
 tio. s. d̄ hora notādū q̄ hora
 comedēdi ī diebz ieiunioz ē
 hora nona vl̄ circa: ita tñ ēz
 q̄ d̄t Tho. ī q̄rto suo n̄ op̄z
 aspicere astralabiū: sed suffi-
 cit q̄ nō anticipet nimis no-
 tabilr̄ p̄dicta hora Un̄ legit⁹
 ī libro. j. Reg. xiiij. q̄ Jona-
 thas q̄ anticipauit horā co-
 medēdi morti fuit adiudica-
 tus. De q̄rto. s. d̄ mēsurā no-
 tandū q̄ ieiunās dz mltū so-
 brie comedere Un̄ dz. j. Pe.
 v. Sobriū estote zc. Et so-
 brietas ista attēdit tā ī cibi
 q̄litate q̄ ī q̄ntitate. In q̄liz-
 tate cibi. vt. s. hō n̄ cōdat ci-
 baria phibita: sic̄ carnes vel
 lacticia. Et s̄lī n̄ q̄rāt ciba-
 ria exq̄lita: exq̄lito z singlari

Tracta. iiii. secūde partis

mō para. Vide de h̄s. c. d i
terrogatōibz faciēdis i p̄fessi
one. Sobetas etiā artēden
da est i q̄ntitate vt nō sumat
cibz nisi q̄ntū sufficit ad na
ture sustētationē. Supflui
tas ei cibi mltā mala fac: qz
puocat ad luxuriā: z oē op^o
bonū dissoluit. Vñ i figura
hui⁹ legit i q̄rto libro Reg.
xxv. q. Nabuzardan: q̄ iterp
tat p̄nceps cocoz: p̄ quē itel
ligit vētris ingluuies: destru
xit muros hierl̄m p̄ q̄s itelli
gunt p̄tutes anie fidel. Vñ
Aug. Mens auaritate cibo
rū lacata pdit oīois p̄tutē: z
Hierō. Vēter mero estuās
de facili spumat in libidinē.
Quartū cōsideratū circa
ieiuniū. s. q̄t bona facit.

Eiuniū debiro mō ob
i seruatū tria bona fac
p̄rio rep̄mit stimu
lum carnaliū victoz. Scōdo
mētē eleuat ad p̄tēplatiōem
diuinoz. Tercio ipetrat grām
p̄tutū z celestiu: p̄mioz. Et
ista tria tāgūt in p̄fatōe q̄dra
gesime i q̄ d̄r. Qui corpali ie
iunio vicia cōp̄rimis: mētē
eleuas: p̄tutē largis z p̄mia
Notādū isup q̄ p̄ ieiuniū i
telligūt oēs afflictōes corpa
les. sic vigilie: pegrinatiōes
flagella zc.

Laplm q̄rtum z p̄ncipale
est de oīone que est tertia ps
satisfactionis.

Ratio q̄ ē tertia ps sa
o rissactōis diffinit sic
a Damasceno. Dio
est p̄i affect⁹ mētē deū tēdēs
z plerūqz ne anim⁹ pigr̄itet:
in vocē p̄rūpes. vñ sic. Dio
ē p̄gerics vocū ad aliqd̄ ip̄es
trādū i deū tēdētū. Notās
dū q̄ i oīoe nō dnt peti rpa
lia ad min⁹ p̄ncipalr: sed dnt
peti spūalia z p̄inētia ad sa
lutē. iuxta illd̄ p̄bū saluatoris
p̄rimū q̄rite regnū dei z ius
ficiā ei⁹: z hec om̄ia. s. spalia
adijciēt vob. Que aut sunt
petēda i oīone ondit xps q̄n
discipulis dicētibz sibi: mḡ
doce nos orare dixit. Cum
oratz dicite p̄i n̄r zc. Et d̄ h̄
dicef i fra i. iij. pte vbi tractas
bit d̄ ista maria i sp̄ali. No
tādū at ē q̄ ad h̄q̄ oīo sit me
ritoria z satisfactoria req̄rit
q̄ habeat tredecī p̄ditōes. s.
q̄ sit fidel: secura: humil: d̄i
sc̄reta: d̄uota: p̄cūda: secreta
pura: lachrymosa: attēta: fer
uida: op̄osa: z assidua. Et de
ist⁹ n̄ pl⁹ p̄fēq̄r: qz d̄ sēst note
cuilibz aduertere volēti. Va
let at oīo p̄cipue d̄ vicia spū
alia. Vñ Hierō. sup illū lo
cū. Hoc gen⁹ demonioz nō

De satisfactione

eijcit nisi i oioe z ieiunio: ait sic. Medicina ē cuilibz morbo adhibēda: z iō non sanat oculū qđ sanat calcaneū. Ieiunio sanant pestes corporis. oioe at sanāt pestes aievl mētis. Si aut qrat. q aut itaz. triū ptiū satisfactōis sit potiō. s. oio: eleosyna: vl ieiunium. Dōm q si cōpent qntū ad obiectū qđ immediate respiciūt: qntū ad materiā circa quā sūt. Si pmū. sic oio est dignior alijs duobz. Oio em bz deū p immediato obiecto. vt pter eđ diffinitōe. Nā oio est pī affect⁹ mentis ad deū zc. Elemosyna aut bz p immediato obiecto miserā pīmi: z ad hāc releuādā ordinat. Ieiunū aut bz p immediato obiecto lasciviā carnis: qz ad hāc reformandā ordinat. Oio etiā est circa spūalia: elemosyna aut z ieiunū circa corporalia. qre māifestū est q oio ē dignior z potior elemosynaz ieiunio. Si aut cōpanē qntum ad ambitū: sic elemosyna est potior oione z ieiunio: qz elemosyna p̄tinet in se oionē z ieiunū. Ille ei q dat eleosynā indigēt obli: gat ipm ad orādū p se deū: z sic oio icludī i eleosyna. Ille etiā q facit eleosynā est pri

ceps ieiunij z abstinētie illi q recipit eā: z sic ieiunū i elemosyna p̄tinet. Un credo q elyna ē vtilior z potior ad satisfaciēdū ieiunio z oioe. Et ista videt incērio bñ Pauli i pma eplā ad Timo. iij. vbi sic inqt. Exerce aut teipz ad pietatē. i. ad elemosynā. Nā corporal exercitatio. i. ieiunū ad modicū est vtil. pietas at ad oia vtil est. pmissiōes habēs vite q nūc est z future.

Que pnia dz imponi pro vnoquoqz pctō

Caplm. V.

Quanto pctm est gūi⁹

q tāto ceteris paribz dz fieri z iponi maior et grauior pnia seu satisfactio pro eo: z dico ceteris paribz qz tales circūstātie pnt eē ex pte p̄sone peccātis: vel etiā ex pte pcti q p minus gūi pctō debeat imponi grauior pnia seu satisfactio. xbi grā. p̄stat qz interficere mrem est gūi⁹ pctm qz interficere vxorē: z tñ grauior pnia dz iponi de iur vxoricide qz matricide. Et rō ē: qz pnia dz eē talq sit re mediū pcti p̄teriti z cautela futuri. Et iō qz hoies sē magis pni ad vxoricidiū qz ad matricidiū vt magis retrahāt maior pnia dz iponi p vxori

Tracta. iiii. secūde partis

cidio q̄ p matricidio. Et in
fili cāu maior pnia debet im
poni iuueni lubrico q̄ seni.
Sed ceteris paribz quanto
pctm̄ est ḡuius tanto maior
pnia debet imponi p eo. Ad
videndū ḡ q̄ pnia p vno q̄z
pctō sit imponēda. videndū
est de gradibz pctōz. qd̄ scz
pctm̄ ḡuius est altero. No
rādū est ḡ q̄ ḡuitas p̄ atten
di i pctis tribz modis. Uno
mō circa idē pctm̄: z h̄ duo
bus modis. Uno mō ex p̄e
cāe iducēs ad pctm̄. Nā fm̄
qd̄ d̄t Bre. pctm̄ tribz mōis
cōmittit. s. aut ignorātia: aut
infirmitate aut studio. i. cer
ta scia perpetrā. Nō pctm̄
qd̄ ppetrat ex infirmitate est
ḡuius q̄ si ppetraret ex igno
rātia: s. multo ḡui⁹ si ppetra
tur ex certa scia. de pe. di. ij.
sciēdū. Un̄ maior pnia ipo
nēda est p pctō ppetrato ex i
firmitate. i. tentatōe v̄l fragi
litate q̄ p pctō ppetrato ex
ignorātia: z m̄to maior pro
pctō ppetrato ex certa scia.
Nec est h̄ illd̄ dictū qd̄ d̄t
Amb. dicēs. Brauiter pec
cat q̄ subipmittit impunitatē
ḡuius q̄ p̄tēnit: sed ḡuissime
q̄ ignorat: qz exponēdū est ḡ
uissime. i. piculosisime: q̄a
spēat pnia n̄ agit de pctō qd̄

ignorat. Un̄ Joan. Chryf.
alias os aurēū. Nullū iueni
tur d̄ictōz tale remediū sic
eorz p̄nua mēoria. d̄ pe. di.
ij. Judas. Et hoc itelligas
cū hō r̄cordat d̄ pctō ad p̄tri
tionē n̄ ad delectatōez. Alio
mō p̄t attrēdi ḡuitas circa idē
pctm̄ ex p̄te ip̄i pcti. Nā vt
dicit Aug. Sicut tribz gras
dibz puenit ad pctm̄. s. sugge
stioe: d̄lectatōe: z p̄sensu: ita
ip̄i pcti sūt tres differētie. s.
pctm̄ in corde: pctm̄ in ore z
ope: z pctm̄ in p̄suetudinē: ita
q̄ pctm̄ i ope est grauius q̄
pctm̄ i corde: s. ḡuissimū ē in
p̄suetudine. Un̄ ille tres dif
ferētie siue offēse pctōz itel
ligūt p tres mortuos quos
x̄ps d̄t suscitasse. s. filiā archi
synagogi: filiū vidue: z laza
rū. Puellā suscitauit p̄bo tm̄
puez p̄bo z motu: lazaz ver
bo z motu z lachrymis: ad
oñdēdū q̄ maior pnia ē ipo
nēda p pctō operatiōis q̄ p
pctō cogitatiōis: s. m̄to ma
gis p pctō p̄suetudinis. Un̄
puellā suscitauit i domo: ec
ce pctm̄ cogitatiōis. puez in
porta ciuitat̄: ecce pctm̄ opa
tiōis. Lazarū q̄triduanū in
monumēto: ecce pctm̄ p̄sue
rudis. Alio mō p̄t attrēdi ḡui
tas int̄ diuersa pctā: ita t̄m̄q̄

De satisfactione

sint pctā eiusdē generis, sic dicit Aug. d. pctō luxurie. Ad ulterij malū vincit fornicationē: vincit adulteriū ab incestu, peior est em̄ cū mīe q̄ cū alia muliere ꝓcūbere: s; oīm horū pessimū ē qd̄ s; naturaz sit. Tercio mō ꝓt attēdi grauitas in pctis: et h̄ iter diuersa pctā diuersorū generū, sic dicit Aug. q̄ gūius est hominis cidiū q̄ adulteriū, xxiiij. q. ij. Si qd̄ veri? Et vniuersa h̄e pctā q̄ directe cōmittūt s; deū: sic idolatria: heres; blasphemia et silia sunt grauiora alijs. De q̄ tñ magis dicit in etiā pte qū ageť de decē ꝓceptis legis. Viso quō ē gradus i pctis, vidēdū est quōd; se h̄e sacerdos circa ipositionē pnie. Circa qd̄ sciēdū q̄ cōis snia doctoz tenet q̄ oēs pnie sūt arbitrarie. i. arbitrio sacerdotis taxāde: et h̄ ꝓsiderat; criminū q̄ntitate et q̄litate. Itē ꝓsiderat; ꝓsone dignitate: officio: paupertate: infirmitate sine debilitate: cōplexiōe: ꝓsuetudine societate: lach; ymis: duotōe religioe: regiōis et tps q̄litate: necnō et oib; alijs circūstātijs sup̄dictis. Et nota q̄ circa ipositionē pniaz bonū est scire casus pniales, q̄s ponit

Hosti. in sū. sua. ti. de pnia. vbi dī q̄ q̄ istos casus iḡrat n̄ meret h̄e nomē sacerdotis et d; ꝓfiteri pctōri sacerdos declarare q̄ ad h̄ d; eē discretus. pniaz tñ ꝓt moderare s; q̄litate: et sic ꝓt dicere ꝓ q̄lib; pctō, tu debes sic penitere: s; forte vita nō sufficeret: ideo do tibi tales rē. ꝓ oib; pctis tuis ꝓcedo tibi q̄ indulgētie facite ꝓsint tibi: et oia bona q̄ facies: et mala q̄ amore dei sustineb; iniūgo ꝓ pnia. Vñ Leo papa. Tpa penitudinis. i. pnie, habita moderatōe ꝓsiderāda sunt iudicio tuo ꝓt ꝓuerfor. i. penitentiū anios ꝓspereris eē deuotos. Itē i octaua synodo h̄ fuit impositū i iudicio eoz q̄ ꝓsunt vel q̄nto tpe vel q̄li mō penitere obeat q̄d liquit. xxvj. q. viij. Tpa ipa. et c. h̄ sit. Hoc idē dicit Hiero. d. pe. di. j. mēsurā s; arbitrio sacerdotis eē derelictū tps pnie. Vt aut ꝓctla rē sciāt simplices quō in impositōe pniaz ꝓcedere debeant. Notādū q̄ reglarie ꝓ ꝓiurio: adulterio: fornicatōe homicidio volūtario: et ceteris criminib; capitalib; ē septē mis pnia iponēda: et h̄ duplici rōe. Vna est: q̄ de ꝓceptis mariā sororē moyli et aaron

Tracta. III. secunde partis

lepra percussas: p quā intelligit
lepra cuiuslibet pcti mortal
septez dieb manere extra ca
stra: 2 p^o mūdātōez redire ad
castra Hec rō pōit. cxxij. q.
ij. hocipm. 2 fm h p diē intel
ligim^o annū. iuxta verbū dñi
dicētis p. pphaz. Diē p anno
dedi tibi. Alia rō est. vt sic p
pctm mortle pctōz amittit se:
pūformē grāz spūscī: ita p
pniam septennē recuperet eā.
Notandū āt q l3 dictū sit q
hmōi crimibz est imponēda
pnia septēnis: tñ mag^o vl^o mi
n^o aspa d3 iponi put maioris
tas vl^o minoritas criminis pē
satis ceteris circūstācijs Her
poscit. vt i seqntibz appebit
Sūt āt ples casus in qbz p
pt peccāt^o dignitatē vel pcti
eno: mitatez imponit maior
pnia: vl^o etiā ex varijs causis
minor. Aī p^o b3 si fornicatio
nē fecerit d3 agere pniam. x.
annoz: fm formā traditam.
lxxxij. di. p^o sbyter. Et istō in
telligunt qdā de simplici for
nicatōe. Alij 2 forte ven^o de
icestu vl^o adulterio: vt puta
q: p^o guit p sanguineā vel affi
nē: vel pūgarā. Itē p^o sbyt^o q
coguit filiā suā spūalē quam
baptizauit: vl^o d3 sacro fōre le
uauit: vl^o cui^o p^o fessioez audi
uit: vl^o i p^o firmatōe tenuit d3

agere pniaz. xij. annoz: 2 etiā
d3 relinqre 2 ponere res su
as paupibz: 2 i mōasterio dō
vlsq ad mortē finire. cxx. q. j.
Si q^o sacerdos. Itē q cog
uit monialē d3 agere pniam
x. annoz: 2 ipa silt^o fm formā
positā. cxxij. q. j. de filia. 2 c.
deuotā. Vatricida d3 peni
tere decē ānis fm formā sac
asperā positā. cxxij. q. ij. La
torē. Vxoricide adhuc ipos
net maior pnia. cxxij. q. ij. ad
monere. Notandū etiā q
penitibz i q^o lect^o inueniunt
filiū mortui: ille ex cui^o culpa
ptigit si sit solut^o d3 iduci vt
itret mōasteriū eiusdē ep^oat^o
vbi pctā sua ppetua deplorz
pnia. Si tñ nō poterit ad h
p^o carnīs fragilitatē induci
pcedēda est ei licētia p^o bendi
m^o nioniū imposita sibi i se
culo pmanenti qūi pnia: silt^o
nō d3 iduci igredi mōasteriū
in alijs duobz casibz: q^o v^o p^o
ē si alter pūgū viuūt: nisi for
te pūit vellet silt^o igredi. Ali^o
casus ē si hēat filios pūos a
q^o b3 nō p^o recedere: nisi aliq^o
timēs deū sine suspiciōe filz
os educaret. Si āt nesciēter
istō acciderit: puta q: neglig
genē collocauit secū filiū i le
cto: 2 i mane inuenit cū extin
ctū: d3 agere vt dicūt docto

De satisfactione

res pñiam trñū annoz quoz
vn^o sit in pane ⁊ aq: extra de
his q̄ si. oc. c. ij. ⁊. iij. ⁊. ij. q. j
Cōsuluiti. Pro homicidio
casuali ipōnēda est pñia qñ
q̄ annoz qñ culpa p̄cessit ca
sualit nlla nisi forte ad cau
telā. l. di. d. his clericis: ⁊ duo
bus. c. seqñtibz. Et credo q̄
idē iudiciū est de homicidio
necario. De ista matia vide
in. iij. p̄e i tractatu d. r. p̄ce
p̄e. De vicio sodomitico q̄
sit d̄testabile p̄p̄ Aug. dicē
tē. q̄ lōge mai^o crimē ē q̄ ag
scere m̄rem. P̄ter etiā p̄ penā
sodomit̄ iſtictā q̄ in igne sul
phureo de celo misso pierūt
Istō etiā p̄ctm̄ clamat sp̄ea
līe vindictā ad dñm. Un̄ in
Benesi dic̄ dñs. Clamor so
domoz ⁊ gomoz reoz v̄it ad
me: q̄ vt ait Augu. violat̄ p̄
istō p̄ctm̄ societas q̄ nob̄ dz
eē cū dō: cū eadē natura cui^o
īpe ē actor libidinis pueritate
polluit. xxxij. q. viij. flagitia.
De isto p̄ctō etiā d̄t Augu.
Vidēs de^o in hūana natura
rātū nephas s̄ naturaz fieri
desūt icarnari. Et finita ma
la d̄ isto nephādo crimie pñt
dici. Est ei tāte maledictōis
ñ solū act^o s̄ etiā ipa noiatio
sine platio q̄ os loqñtis au
res audientū ipaq̄ qdāmō

polluit elemēta. Et istō ma
le cogitāt hispani. pueri ei in
cunabulis exñtes. etiā m̄lie
res fecundia muliebri post
posita istō nephādu ⁊ exē
crabile p̄bū qd̄ castellā nomi
nāt oībz p̄bis suis immiscēt
Et sic vt dictū ē os loqñtis
aures audientūz ipa elemen
ta polluit. Un̄ labia talium
dñt cū ferro cādēti canteriza
ri. U i credo q̄ p̄ h̄mōi ne
phādissimo crimie gñissima
pena sit iūgēda. Vltra alia
crimina ponunt̄ i diuers̄ cas
pitul̄ in corpe decretoz: p̄ q̄
bus maior pñia q̄ septēnis
est ipōnēda. q̄ omitto h̄: q̄
talīa crimīa d̄ iure ⁊ p̄luctu
dine r̄fūat̄ iudicio ep̄oz: q̄s
credo talia iura meli^o me sci
re. Et etiā q̄ i disticte credo
oēs pñias hodie ēē arbitrari
as. ⁊ arbitrio sacerdotū tarā
das p̄sari p̄ritōe ⁊ p̄ditōe
p̄cōz: ⁊ oībz alijs circūstācijs
Un̄ ē possz ēē tāta p̄ctio cō
fiter̄ q̄ p̄ p̄ctō maior eēt ei
modica: imo q̄i nulla pñia i
ponēda: sic fec̄ dñs Elemēs
q̄rt^o: q̄ cū qdā die eq̄tarz p̄ ro
mā. qdā m̄lt̄ q̄ d̄ r̄mōs vene
rat accessit ad eū portās vñū
puerz puulū i brachijs: ⁊ vo
ce maḡ cū lachrymis clama
uit. P̄r sc̄tē m̄fere mei pec̄

Tracta. III. secūde partis

catricis: et da mihi pñiam: qz
bābui istū filiū quē h porto
a filio meo. Et papa corā oī-
bus absoluit eā: et iposuit si-
bi pñiaz qz ieiunaret p annū
sextas ferias i pane et aq. Et
mlr recedēs et reuoluēs secū
guitatē pcti et puitatez pñie
credidit qz papa nō bñ itelle-
xit eā: et i crastinū accessit ad
papā cōtātēz pñia ē sibi sic
pñia: et papa absoluit eā iniū-
gēs sibi pñiaz qz diceret tria
pñia. Alii itaqz recedēs
et secū vt pñia pctm et pñiam
reuoluēs iterato ad papā re-
diēs: et corā oīb vt pñia fece-
rat pñia ē: quā papa absol-
uit iponēs ei pñiam vt dice-
ret pñia pñia. Et cū iterroga-
ret qre ei ita modicā iponere
pñiam. Rñdit papa. Plus
ascēdit dolor et pñia quā
passa est ita publice pñia
pctm suū qz si oīb dieb vite
sue i pñia aq ieiunasset. Exē-
plo g isto pñia i impositōe
pñie dz attēdere pñia do-
lorēqz pñia pñia: et fm
qz videbit maiorē vel mino-
rē pñia dz iponere maio-
rē vl minorē pñia. Notā
dū aut qz pñia vbi dz fieri
renūciatio sic simonia: vl re-
stitutio: sic in furto vel rapi-
na: depdatōe: ancēdio: vsu:

fraudulētia: et dolosa ne-
gociatōe: ludo fm distinctis
onē suppositā dz iponi pñia
qz renūciat vel restituit si pñia
vl si nō pñia qz habeat animū
restituēdi et doleat qz nō pñia:
et pñia qz si de pñia sibi de
qz possit restituere qz restituit
at: alias nō absoluit: nec pe-
nitētia ei iponat. Notā dū
etiā qz sacerdos sp dz iponere
re pñia pñia corādentē
ipñia pctō, vt supbo oñe: aua-
ro elēosynā: luxurioso ieiun-
niū. et si videat expedire pñia
natiōem vel loci mutatiōem
vt sic maceret caroz frenes: et
nō reficiet ad delectatōes ex
memoria facti vl aspectu pñia
sone vel loci cū qz et in qz pec-
cauit: et fuit pctm pñia
vt. lxxj. di. valet. xv. q. j. mu-
lier. Notā dū etiā qz dz ca-
uere sacerdos ne iponat pe-
nitētia suo pñia fiat pñia
cū dñō: nec disciplo pñia
fiat pñia mgtō: nec ecclō:
uerso. Et isto maxie caueat
circa virū et vxorē qz nō ipo-
nat alicui pñia talē pñia
aliqz possit pñia i cognitio-
nē pcti. Sz ponat qz aliqz
pctō: pñia dñia pctis suis et
penitet: vl dic se penitere de
pctis: nō tñ vult subire onus
pñia dicēs se delicatū vl in-

De satisfactione

firmū vñ male cōplexionatū:
z silia qd faciet de isto. Dico
q si ipse dicat se penitere de
pctis: proponat decetero se
abstinere cū allegat fragili-
tatē z recusat satisfactionis
aspitatē dz sacerdos iducere
ipm vt habeat animū patuz
ad oēm satisfactionē portan-
dā: oñdēdo sibi magnitudi-
nē pctōz. suoz: z q̄ z q̄nta bo-
na amisit ppter ista: q̄ oia re-
cupabit p pñiam. Qñdēdo
etiā q̄ z q̄nta sustinuit ebis
p pctis nris: q̄ tñ sūme erat
delicat⁹: z q̄t z q̄nta sustinue-
rūt scī martyres z scrē pgi-
nes tenere z delicate z a pec-
catis imunes. Quāta ḡ pe-
na debeat tāt⁹ z talibz pctis
q̄ tu cōmisisti: z multa talia
dz sibi oñdere. Et si cuz oibz
istis nō p̄t ipm iducere ipo-
nat ei talē pñiam quaz p̄sistit
credit eum portare posse. Et
ad h̄ inuitat nos exēplū ch̄i
q̄ nunq̄ legit gravē iposuit
se pñiam: nisi vade z ampli⁹
noli peccare. Vñ Ch: yf. sup
illū locū. alligant onera gra-
uia zc. dic sic. Si erram⁹ mo-
dicā pñiam iponētes. nōne
meli⁹ est ppter pñiam puā dare
rōem q̄ ppter nimīā crudelita-
tē succūbere penitentē. xxvj.
q. vii. alligāt. Aug. Si n̄ p̄t

gaudere sacerdos oīmōda
purgatōe pctōz: gaudeat sal-
tim qz liberatū a gehēna mit-
tit ad purgatoriu. Ex q̄ p̄z q̄
si pñia imposita a sacerdote
nō est p̄digna cōplebit i pur-
gatorio. Itē pone q̄ aliq̄s
p̄fiteat pctā sua z n̄ vult ab-
stinere ab eis: vñ vult abstinere
ab vno z nō ab altero. nū
qd admittēdus est ad pñiaz
Dico q̄ sacerdos dz p̄fessio
nē isti⁹ audire z recipere: nō tñ
dz eū absolueret: s̄ dz sibi de
pctis p̄fessio salubri⁹ p̄filiū
qd potit exhibere z cōsulere
q̄ faciat aliquā pñiaz p̄pctis
z inducere ad bonū q̄ntū po-
terit: z oia bona q̄ o p̄filiū sa-
cerdos iste faciet q̄ntūcūq̄ i
formis. i. sine charitate facta
q̄uis sibi nō valeant directe
q̄ntū ad vitā eternā obtinen-
dā: tñ valebūt sibi ad q̄rtuor
vñ ad aliq̄d ipoz. Primo ad
extremū iudiciū suppliciu to-
lerabili⁹ subeundū. de pe. di.
iij. Si q̄s at nō h̄z charita-
tē. Secōdo ad spālē p̄spitatē
obtinēdā. de pe. di. iij. cauē-
dū. xxij. q. ij. Si q̄b. Tertio
ad h̄t illustret cin⁹ cor eius
ad pñiam. de pe. di. iij. flens.
in fi. Quarto qz diabol⁹ nō
pōt sibi tātū nocere: sic patz
de iudeo. de q̄ narrat Bieg.

Tracta. iiii. secunde partis

in libro dialogor: q qz se si-
gnauerat demōes si potuerit
sibi nocere. Ex dictis ptz q
ad h q pnia sit satisfactoria
z meritoria opret q sit facta
i charitate .i. q ille q facit eā
sit sine pctō mortali. Sed
pone. alicui penitēti iniuncta
fuit pnia: z anqz cōpleat pe-
nitentiā suā labit i pctm mor-
tale: z etis in pctō complet
pniam iniunctā. postea redit
ad statū grē. nūqd valet illa
pnia: vel tenet eā iterare. Ad
h dicit sc̄tus Tho. de aqno i
q̄rto suo. q qdā sunt opa sa-
tisfactoria q̄ effect⁹ manet
postqz ipa facta sūt. sic post-
qz facta est elemosyna adhuc
manet ei⁹ effectus .i. diminu-
tio sube tpalis dantis. Silr
postqz aliq̄s ieiunauerit ad-
huc manet effectus ieiunij:
q̄ est obilitas corporis ieiunā-
tis. Et talia q̄uis sint i pctō
mortali facta: nō opret q̄ ite-
rent. Alia sūt opa satisfacto-
ria q̄ postqz facta sūt nihil re-
manet de eis: sic ozo: z iō si fi-
ant in pctō mortali opret q̄
iterent. Un si alicui fuit in-
iunctū in pnia q̄ dicat centū
p̄ n̄. si dicat ea etis i pctō
mortali nō pplet pniaz: imo
opret q̄ iteret eā etis i grā.
secus o elemosyna z ieiunio

vt dictū est. Et circa h scien-
duz q opa facta in charitate
mortificant per sc̄ns pctm
mortale: z viuificant postea
p verā pniā si sequat. Sz
illa q nūqz fuerūt viua .i. illa
q fuerūt facta i pctō mortā-
li nūqz pnt viuificari. Un
xpus. Illa requiuisit q viua
nata fuerūt. Viuere nō pnt
q mortua nata fuerūt.

Caplm sextū q̄rti tractat⁹
sc̄de ptis pncipalis. Utrum
vn⁹ possit p alio satisfacere.

Unc restat videre vtrū
n vnus possit p alio sa-
tisfacere. Circa qd sc̄i-
endū q iste p q̄ q̄s satisfacit
aut est viu⁹ aut mortu⁹. Si
sit viuus aut ip̄e p̄t p se satis-
facere: aut nō p̄t. Si p̄t dico
q viuus nō p̄t p alio viuo
satisfacere. Et rō q̄ me mor-
uet ad h est ista. Eqtas ei di-
uine iusticie exigit vt qui pec-
cat satisfaciat: z h si p̄t p se:
sz iste peccauit z p̄t p se satis-
facere. h opret q̄ p se satisfi-
ciat. Si aut nō p̄t p se satis-
facere. tūc dico q ali⁹ p̄t p eo
satisfacere. Sz ad h requirun-
tur mltā. qdā ex pte illi⁹ q sa-
tisfacit. qdā ex pte illi⁹ p q̄ sa-
tisfit. qdā ex pte vtriusqz. qdā
ex pte opis satisfactorij
Ex pte illi⁹ q satisfacit requi-

De satisfactione

tur p̄pinqtas .s. q̄ ille q̄ satisfacit sit obligat̄ p̄pinqtate sanguinis illi p̄ q̄ satisfacit. Sicut credo q̄ si p̄r eēt im̄ potēs ad satisfaciēdū: filius posset ceteris p̄currētibz satisfacere p̄ eo. Et rō est: q̄ p̄r et fili⁹ sūt q̄si vna p̄sona. Et p̄r illi⁹ p̄ q̄ satisfacit req̄rit̄ nēcitas scz q̄ idigeat: et etiā impossibilitas .s. q̄ nō possit p̄ se satisfacere. Et ex p̄te vtriusqz req̄rit̄ charitas .s. q̄ vterqz sit in charitate: q̄ charitas est radix merēdi: et sine ip̄a nulluz opus est satisfactoriū. Et p̄te opis req̄rit̄ maioritas. q̄ scz ille q̄ satisfacit p̄ alio faciat p̄ q̄ ille p̄ q̄z satisfacere vt si ille p̄ q̄ satisfaciat est obligat⁹ ad ieiunādū vnā sextā feriā nō sufficeret q̄ ille q̄ satisfaceret p̄ illo ieiunaret illā sextā feriā: imo oporteret q̄ ampli⁹ ieiunaret. Et credo etiā q̄ req̄rat q̄ fiat auctoritate superioris. Si at̄ ille p̄ q̄ satisfaciat sit mortu⁹. tūc aut̄ est in paradiso: et tūc nō indiget q̄ aliq̄s p̄ eo satisfaciat: q̄ vt ait Aug. Iniuriā facit martyr q̄ orat p̄ martyre. q̄ intelligēdū est de q̄libet q̄ est i paradiso. vt ex p̄sse d̄r extra d̄ cele. mis. Cū marthe. Aut̄ ē in inferno. et tūc s̄m opinionē

oīm theologoz nihil q̄d sit at p̄ eo pficit sibi: q̄ in inferno nulla est redēptio. Aut̄ ē in purgatorio: et tūc p̄t satisfieri p̄ eo a vni⁹. Et ita dic̄ Aug. i li. p̄ agēda cura mortuoz: vbi sic d̄r. Non est timemus ad mortuos p̄ q̄bz curā gerim⁹ p̄uēire: nisi q̄d eis siue altar⁹ siue elynaz siue oīo nū sacrificijs solēnt supplīcam⁹. xij. q. ij. Nō estimem⁹. Et Breg. in c. anie. xij. q. ij. Die defunctorz q̄tuor mortis solunt: aut oblatōibz sacerdotū: aut oīonibz sc̄toz: aut charoz elemosynis: aut ieiunijs cognatorz. Licet at̄ de p̄nā multa alia eēt dicēda. hec tū q̄ dicta sūt breuitatis cā sufficiant. Sup̄ opis imp̄fectōe veniā postulans a lectore: vt q̄ corrigēda videat et addēda nō inuidēdi animo: sed benigno corrigat et emendet.

Explicit sc̄da p̄ticula huius operis.

Tertia pars principalis

Incipit ter /

ria pericula principalis huius libri: in qua agitur de articulis fidei: et de his que pertinent ad populi informationem.

Joniam

q dñs et mgtñr nñr Iesus
christus de mundo
ascensurus ad patrem discipulos
quos se habent ad fideles quos
suo redemerat sanguine instru
ens dixit. Eūtes docete omnes
gentes: In quibus rectores ecclesiarum
discipulos succedentes instruxit
et monuit ut sibi subditos do
ctrina sana et salutifera infor
marēt. Quod in lege veteri pul
cerrime ē figuratū: ubi legitur
quod in rationali iudicio quod legalis
sacerdos gerebat in pectore:
doctrina et veritas erant sculpta.
In qua re dabatur intelligi quod cum
gelici sacerdotes veritatis do
ctrinam dñi in se gerere: et eam su
is subditis nūciare: alioquin
sententiam maledictionis eterne incur
runt. Sic dñs per Esaiam comi
nat dicens. Ne vobis canes
muti non valentes latrare. Ve
rito ergo rector ecclesiasticus canis
dicitur: quod latratum predicatiois et do
ctrine euangelice lupos. id est o
mnes arcere debet a grege dñi: et
dormientium in periculis animas exci

tare. Sed tunc mutus efficitur cum
delicia torpet: vel ex ignorantia
tacet: et merito a dño re
probat. Quia ex re summo
laborare debet: et sollicitus ac sol
licito animo vigilare ne diuine
sciencie ignorantia existat: quoniam
ratum de ea scire tenet quod sciat
suum officium debite exequi et sibi
populum commissum informare.
Et hanc quantum ad ea que ipse populus
debet scire. Que que ad nunc prout re
duci ad quatuor. videlicet ad creden
da: ad petenda: ad facienda: ad
fugienda: et ad spendenda. De
rector ecclesiasticus sibi subdi
tos instruere quod credendum: quod
petendum: quod faciendum: quod
fugendum: et etiam quod sit spendendum.
Primum pertinet in articulo fidei
secundum in petitionibus orationis dñi
ce. tertium et quartum in preceptis de
calogi. quantum in dotibus glorie pa
radisi. Et de istis in ista tertia
pericula est agendum. Et secundum hanc
ista tertia pericula in quattuor ca
pitula diuiditur. Capitulum primum
erit de articulo fidei. Capitulum
secundum erit de petitionibus orationis
dñice. Capitulum tertium erit de
dece preceptis. Capitulum quartum
erit de dotibus beatorum.

De articulis fidei.

Capitulum I.

Este aplo sine fide im
possibile ē placere do

De articulis fidei

fides em̄ est fundamētū oīm bonorū oporū: sine q̄ oīs spūa lis edificatio p̄structa deficit atq; cadit. Ista autē fides i articulis fidei cōpletissime cōtinē: q̄ articuli i simbolo p̄tinent z colligunt. Notādū autē q̄ttuor eē symbola: q̄ lz i p̄bis sunt varia: in sensu tñ z snia sē vnū. Prīm vocat symbolū ap̄lorū illd. s. Credo: qd̄ d̄r in cōpletorio: z in p̄ma: z vocat ap̄lorū: qz apli recepta spūsc̄i gr̄a illd cōposuerūt. Et ex s̄ vocat symbolū: qz d̄r de singulis z bolū: qz q̄lis bet ip̄or posuit bolum suū. Vñ b̄tus Pet̄r̄ cepit dicēs Credo i deū p̄em oīpotētē ceteri apli fuerūt ceteri p̄secuti. Scdm̄ credo vocat symbolū nicenū: qz sc̄i p̄es illd in nicena synodo cōposuerūt z illd cātat i missa: sic dictū ē i p̄ma pte p̄mi tractat⁹ d̄ eu charistia. ca. c. Tertiū vocat symbolū athanasij: qz sc̄us Athanasius illd cōposuit: z istud in p̄ma d̄r. s. Quicūq; vult saluus esse. Quartū vocari p̄t symbolū innocentianū siue lateranenſe: qz fuit cōpositū sub Innocētiō i cōcilio lateranēsi: z istd ponit extra de sū. tri. z fi. catho. c. Firmē credim⁹. Et ita sicut

in q̄ttuor euāgelijz tota veritas doctrine z fidei ch̄iane cōphēdit: ita in istis q̄ttuor symbolis oēs articuli fidei cōtinēt. Et sic oīm q̄ttuor euāgelizaz doctrina est vna: ita z oīm q̄ttuor symbolorū est vna scia atq; fides. Et sic iuxta visionē Ezechiel̄ rota fit in medio rote. c. j. Materia istorū q̄ttuor symbolorū sunt articuli fidei: q̄ qd̄ articuli ab aliq̄bo dicūt esse. xij. z ab aliis q̄bo. xiiij. Illi q̄ dicunt eē. xij. distinguūt eos penes nūerū ap̄lorū q̄ symbolū vt dictū ē cōposuerūt: z fidē catholicā p̄dicauerūt: z eccliam fundauerūt. Illi q̄ dicūt esse. xiiij. distinguūt eos penes materiam de q̄ sūt. Cū ḡ materia de q̄ sūt articuli fidei sit deitas z hūanitas: qz dñs n̄r iesus ch̄s verus de⁹ z hō est. Igit̄ s̄m istos septē sūt articuli p̄tinentes ad diuinitatē: z septē p̄tinentes ad hūanitatē. Articuli p̄tinentes ad diuinitatē distinguunt sic: qz vn⁹ respicit essentia: tres respiciunt p̄sonas: z tres opa p̄sonaz. Articulus ille q̄ respicit essentiam est credere in deū trinū z vnū. vnū quidē in essentia z trinū in p̄sonis. Et s̄ istū articulū errauit Daniche⁹: q̄

Capitulum I. tertie partis

posuit duos deos, vnū bonū
alterū malū. Et ad remouens
dū istū errorē cū in symbolo
aploꝝ diceret solū Credo in
deū, in symbolo niceno fuit
additū: in vnū deū. Et d' isto
articulo d' in symbolo atha-
nasi. Fides autē catholica
hec est: vt vnū deū in trinita-
te ⁊ trinitatē in vnitāte vene-
remur: q̄si dicat, credam⁹ de-
um esse vnū in essentia: ⁊ tri-
nū in psonis. Articuli autē p-
tinentes ad psonas sūt tres
Primus est credere i psonā
p̄is. Et de isto articulo d' i
vtrōq; symbolo: p̄is oīpo-
tentē: ita q; p̄i est p̄ma psona
i trinitate: nō qdē prioritate
nature vel t̄pis: s; solū hori-
tate originis: q; psona p̄is
a nullo originat: sed alie pso-
ne originant ab ea. Et istō tā-
gīt in symbolo Athanasij cū
d' p̄i a nullo est factus nec
creat⁹ nec genit⁹. Scōs ar-
ticulus de illis q; p̄tinent ad
psonas est credere in psonā
filiū. Et d' isto d' vtrōq; sym-
bolo. Et in iesum cb̄m fili-
um ei⁹ vnicū: ita q; dēm⁹ cre-
dere q; psona filiū non sit nec
creat⁹: s; generat⁹ a p̄e. Et h̄
tāgīt in symbolo Athanasij
cū d' fili⁹ a p̄e solo est: nō fa-
ctus nec creat⁹ sed genit⁹. Et

pra istū articulū errant Ar-
rius: q; dixit filiū eē creaturā
purā ⁊ minorē p̄e. Idō ⁊ er-
rorē Arrij fuit additū i sym-
bolo niceno, deū de deo: lus-
men de lumine: deū v̄x de
deo vero genitū nō factū cō-
substantialē patri. Licet em̄
cb̄is in q̄ntū hō sit minor pa-
tri: tñ in q̄ntū deus est: eq̄lis
patri fm diuinitatē: vt dicie
Athanasius. Eq̄lis p̄i fm
diuinitatē: mior p̄e fm hu-
manitatē. Fuerūt etiā qdaz
heretici vocati Ambrite vel
Ambionite: q; dixerūt filiū
eē genitū a p̄e ex t̄pe: ⁊ nō fu-
isse ab eterno. Et h̄ istū erro-
rē fuit additū in symbolo ni-
ceno. Et ex p̄e natūz añ oīa
seclā. Terti⁹ articul⁹ de illis
q; p̄tinet ad psonas ē credere
in psonā spūsc̄i. Et de isto
articulo d' in symbolo aploꝝ
rū. Credo in sp̄m sc̄m: ita q;
dēm⁹ credere sp̄m sc̄m eē v̄x
rū deū a p̄e ⁊ filio pcedentē
Ita d' Athanasij. Spūsc̄a
ctus a p̄e ⁊ filio nō fact⁹ nec
creat⁹ nec genitus s; pcedēs
Et pra istū articulū errant
greci dicētes sp̄m sc̄m a solo
p̄e pcedere. Et ⁊ errorē eoz
addit romana ecclia in sym-
bolo niceno. Qui ex patre fi-
lioz pcedit. Fuerūt aliq; her-

De articulis fidei

retici q̄ dixerūt sp̄m̄sc̄m̄ esse creaturā z nō deū. Et 3̄ erro-
rē istoz fuit additū i symbo-
lo niceno. Qui cū patre et fi-
lio sūt adorāt z p̄glozificatur
Nulla em̄ creatura d̄z ados-
rari eq̄li adorātōe cum deo.
Cōtra istos tres articulos d̄
trinitate p̄sonarum errauit
Sabellius q̄ posuit p̄fusio-
nē p̄sonaz dicēs q̄ eadē p̄so-
na q̄nq̄ erat pat̄: q̄nq̄ erat fi-
lius: q̄nq̄ sp̄s̄sc̄us. Cōtra
quē d̄t Atha. Alia est cī p̄so-
na p̄ris: alia filij: alia sp̄s̄sc̄i
Un̄ sciendū q̄ vna p̄sona est
alia ab altera: nō tñ est aliō
Un̄ ista est vera: p̄r est ali⁹ a
filio: s; ista est falsa z hereti-
ca: p̄r est aliud a filio: qz hec
dictio ali⁹ q̄ est masculini ge-
neris dīc̄ diuersitatē in p̄so-
na: s; hec dictio aliō q̄ ē neu-
tri generis d̄t diuersitatē in
essentia. Alij tres articuli p̄-
tinēt ad opa trinitat̄: qz q̄-
dā p̄tinēt ad op⁹ nature. vics
ad op⁹ creatiōis. Et de h̄ est
vn⁹ articul⁹. s. q̄ dicit q̄ debe-
mus credere deū eē creatorē
oīm creaturaz. Et d̄ isto ar-
ticulo d̄r in simbolo ap̄loz
creatorē celiz terre. Et 3̄ istū
articulū errauit Maniche⁹
q̄ dicit q̄ deus bonus crea-
uit res visibiles: s; de⁹ mal⁹

creauit res visibiles. Un̄ 3̄
errore istū fuit additū in sym-
bolo niceno. visibiliū oīm z
inuisibiliū. Notandū etiā
q̄ in simbolo apostoloꝝ di-
citur creatorē. in simbolo
autē niceno dicit̄ factorē.
Et ratio est: qz differētia est
inter creatorē z factorē: simi-
liter inter creare et facere: qz
creare est aliqd̄ ex nihilo p̄-
ducere: z facere est aliquid p̄-
ducere ex aliq̄. Quia ḡ deus
in p̄ncipio creauit angelos
z materiā oīm tam celestiuꝝ
q̄ terrestriuꝝ: ex qua postea se-
cit alia: ideo d̄r creatorē: qz
p̄o postea ex illa materia fec̄
oēs alias creaturas: z ideo
dicit̄ factorē. Op̄cz etiā dei
quedā p̄tinēt ad opus gr̄e. s.
ad opus iustificationis. Et
de h̄ est vnus articulus. s. q̄
debemus credere q̄ p̄ gr̄am
dei fideles sp̄ualr̄ vnūnt̄: et
remittunt̄ pctā fidelib⁹ vni-
tis in vnitate ecclie z catho-
lice fidei. Et de hoc d̄r i sym-
bolo ap̄loꝝ. sanctā eccliam
catholicā. n. vniuersalē: sc̄toꝝ
cōtionem: remissionē pecca-
toꝝ. Et in isto articulo com-
prehenduntur omnia sacra-
menta ecclie: z quicqd̄ sacro
sancta romana ecclia de ba-
ptismo z eucharistia z alijs

*Deus est
in se
et per se
et pro se*

Capl. I. tertie partis

sacramētis ecclie in q̄bo fideles sibi ad inuicē cōicāt: 7 p q̄ sit pctōz remissio credit p̄cipit 7 docet eē credendū. Et 3 istū errauit Pelagi⁹ q̄ posuit q̄ p solū actū liberi arbitrii absq; grā dei poterit haberi remissio pctōz. Contra etiā istū articulū errauerunt Jacobite 7 Nichoalite Ioviniani: Valdenses: 7 vn̄uersaliter oēs heretici: iudei saraceni: gētiles: 7 pagani: 7 q̄cūq; de baptismoz eucharistia 7 alijs sacramētis credūt alit̄ q̄ romana ecclia. Contra istū etiā articulū errāt sp̄caliter greci 7 oēs alij scismatici q̄ negāt sacrosctām romanā eccliam esse caput 7 magistrā oīm eccliarū. Vñ 3 istuz errorē fuit additū in symbolo Niceno. vñā aplicā ecclēsīā. Cōtra etiā errorē Donatī q̄ posuit baptismū debere iterari fuit additū in symbolo Niceno cōfiteor vnū baptismā. Operū etiā dei q̄dā ad opus gl̄ie p̄tinent. scz ad opus gl̄ificatiōis: 7 de h̄ est vnus articulū. vīcz q̄ credimus v̄tute dei oēs resurrecturos tā bonos q̄ malos: 7 bonos eē p̄miandos: 7 malos esse puniēdos. Et d̄ isto articulo fidei d̄: in symbolo

ap̄loz. Carnis resurrectōez 7 vitā eternā amen. Et ī symbolo niceno. Exspecto resurrectionē mortuoz: 7 vitā v̄turi seculi amen. Circa istū articulū errabant Saducei q̄ negabāt resurrectōem esse futurā. Contra etiā istū articulū errauit Plato: q̄ posuit resurrectōem esse naturālē: 7 fieri rōe nature. in fine. s. magni anni q̄ cōplet i. xxxvj. milib; annis. Cōtra etiā istū articulū errauit Origenes: q̄ posuit malos in inferno puniri solū vsq; in diez iudicij. Vñ 3 oēs istos errores d̄ in symbolo athanasij. Ad cuius aduentū: h̄ est v̄tute cui⁹ hoc est 3 errorē Platonis: oēs hoīes resurgere h̄nt cuz corpib; suis. 3 errores Saduceoz. Et reddaturi sunt d̄ factis p̄p̄r̄ h̄s rōnem: 7 q̄ bona egerūt ibūt in vitā eternā q̄ p̄o mala in ignē eternū. 3 Origenis errorē. Isti sūt septem articuli p̄tinentes ad diuinitatē. alij autē septē p̄tinet ad hūanitatē. Primus est d̄ p̄ceptōe filiū. scz credere q̄ filius dei fuit p̄ceptus in v̄tero br̄e Marię p̄ginis p̄tute sp̄s sancti. Et de h̄ d̄: in symbolo ap̄loz. Qui p̄cept⁹ est de sp̄s sancto: 7 ī symbolo niceno

De articulis fidei

Qui ppter nos hoīes et ppter
nrām salutē descendit de cel-
lis: et incarnat⁹ est de spūscō
Contra istū articulū errauit
Maniche⁹ dicēs filiū dei nō
verā carnē s; phāsticā assū-
psisse. Et 3 istum errorem dicit
i symbolo Athanasij. Perfe-
ctus de⁹: pfect⁹ hō: ex aīa rō-
nali et hūana carne subsistēs
Scōs articul⁹ de ptnētib⁹
ad hūanitatē est de natiuita-
te chri. s. credere dei filiū ab
eterno natū a pīe: ex tpe natū
ex Maria gine: q̄ ego exti-
tit aī pti: pti post pti. Et
d̄ isto articulo dicit vtroq; sym-
bolo. Natus ex Maria vir-
gine. Contra istū articulū er-
rāt pīdi iudei: negātes dei fi-
liū ex Maria gine eē natū
Contra istū articulū etiā erra-
uit ille nephād⁹ Iovinian⁹ q̄
dic q̄ l3 bñssima gō maria
cepit gō: tñ i pti fuit cor-
rupta. Et 3 istū errorem dicit
in vtroq; symbolo. Ex Maria
gine. Terti⁹ articulus pti-
nēs ad hūanitatē est de passi-
one dñi nři iesu chri. s. q̄ cre-
dimus dei filiū p salutē nrā
passum: crucifixū: mortuū et
sepultū. Et h̄ est q̄ ad naturā
hūanā: q̄ natura diuina nihil
patiebatur. Et de isto articulo
dicit in vtroq; symbolo. s. apo-

stoloꝝ et niceno. Passus sub
pontio pilato: crucifix⁹ mor-
tuus et sepultus. Et 3 istū ar-
ticulū errauit spurcissimus
Sabumetus: q̄ quis i alte-
ro canone suo dicat chm ex
Maria gine natū: tñ negat
eū passum vel crucifixū fuis-
se s; vnū aliū loco ei⁹. Contra
etiā istū articulū errauit Ori-
genes dicēs chm nō solum
passus phoib⁹: imo etiā p de-
monib⁹ in aere qñ ascendit in
celū. Et 3 istū errorem dicit
in symbolo niceno. Qui ppter
nos hoīes et ppter nrām salutē
et c. Quart⁹ articul⁹ ptnēs
ad hūanitatē ē de descēsu ad
inferos. s. q̄ credimus q̄ aīa
chri q̄ in morte separata fuit a
corpore: vnita tñ diuinitatib⁹
pore etiā diuinitati vnito i
sepulcro remanente descen-
dit ad limbū scōꝝ patꝝ: q̄ ē
q̄dā ps inferni: et istos pīes
q̄ in fide de chro incarnādo
et in charitate decesserūt ide
libauit: pctorib⁹ in iferno re-
manētib⁹ dānatoꝝ. Et d̄ isto
articulo dicit in vtroq; symbo-
lo: descēdit ad inferos. Qui-
tus articulus ptnēs ad hū-
manitatē est de resurrectione
scz q̄ credim⁹ dei filiū resur-
rexisse a mortuis tertia die:
fm q̄ scripture pphaz et aploꝝ

Capl. II. tertie partis

pdixerāt. Et de isto articulo
dicitur in utroque simbolo: tertia
die resurrexit a mortuis.

Notandum autem quod Christus non fuit
in sepulcro nisi quadraginta ho-
ris: sed dicitur ibi fuisse tribus diebus
quod secundum Augustinum intelligendum est
per synecdochen: ut ponatur per
diei per tota die, unde ipse fuit ibi
per ultimam partem diei veneris: quia
in completorio istius diei fuit po-
situs in sepulcrum: et fuit ibi per
totam diem sabbati: et per primam partem
diei dominice: quia in auro-
ra surrexit. Sextus articulus
ad humanitatem pertinet est de
ascensu ad celos. scilicet quod credi-
mus quod quadragesima die a re-
surrectione sua Christus cum ma-
gna comitum angelorum et alia-
rum sanctorum patrum quos ab inferno
extraxerat ascendit in celum. Et
de isto articulo habetur in utroque
symbolo. Ascendit ad celos
sedet ad dexteram dei patris omni-
potens. Septimus articulus
ad humanitatem pertinet est adue-
ntu Christi ad iudicium credere. scilicet
quod Christus sine mundi in forma
humana apparebit cum puer
magna et patre in valle Josaphat:
et ibi iudicabit bonos
et malos. Et de isto articulo
dicitur in utroque simbolo. Inde
venturus est iudicare vivos
et mortuos. Isti sunt, xiiij, ar-

ticuli fidei: quorum septem pertinent
ad diuinitatem: et alij septem ad
humanitatem Christi. Et istos arti-
culos dicitur sacerdotes subdi-
tos suos edocere: et maxime
illos qui pertinent ad humanitatem:
et potissime illos de quibus eccle-
sia sollemnizat: sicut est articulus
conceptus: de quo est festum in an-
nuntiatione beate Marie: et arti-
culus de natiuitate: de quo fit
festum in natali: et articulus de
passione: de quo fit festum in pasce-
ue: et articulus de resurrectione:
de quo fit festum in die pasce
et articulus de ascensione: de quo
fit festum in die ascensionis domini.
Istos enim articulos cum arti-
culo de aduentu ad iudicium qui
libet fidelis postquam venit ad
annos discretiōis tenet scire
explicite. Et de istis articulis
ad humanitatem pertinentibus habetur
plus. Nascitur abluitur pati-
tur descendit ad ima. Surge-
git et ascendit venit discernere
cuncta. Hec est fides catho-
lica quam corde credis ore co-
fiteor: in qua fide vivere volo
morari: prestat me in omnibus cre-
dere sicut sancta romana eccle-
sia credit. Et si quid minus bene
dixerim totum reuoco: et totum
habeat per non dicto.

De petitionibus orationis dominice
Capitulum II.

De articulis fidei

Modū et formā orandi
saluator tradēs dicit
Matth. vi. et Luc. xi.
Cum oratis dicite. Pater noster qui
es etc. Circa quod notandum est
quod ista oratio excellit omnes
orationes in tribus. Primo ratione
magistri qui eam composuit: qui fuit
christus verus deus et homo verus
in quo omnes thesauri sapientie et
scientie dei sunt absconditi. Quia
tunc magister qui istam orationem
composuit excellit omnes alios
magistros: tanto ista oratio excellit
omnes alias orationes. Unvocat
ista oratio dominica oratio: quia dominus
dominantium eam composuit et ordi-
nauit. Secundo excellit omnes
alias orationes ratione forme. Est
enim oratio brevissima: ita quod ne-
mo potest se excusare et dicere quod
ratione plerique sue generet tediu-
m vel fastidium. Notandum
tamen quod licet ut dictum est sit bre-
uis in verbis: est tamen multum pro-
funda in sensu: et ad impetran-
dum efficacissima. Unde et ea di-
cit sapiens. Brevis oratio per-
ueniat celos. Tercio excellit
omnes alias orationes ratione ma-
terie de qua est. In ipsa ei con-
tinentur omnia necessaria tam in vi-
ta ista quam in alia. Unum notan-
dum quod saluator in ista oratione
sic procedit: quia primo docet nos
captare dei benivolentiam.

Secundo docet nos orandi
modum et formam. Primum facit
cum dicit. Pater noster etc. Secundu-
m facit cum dicit. Ad-
ueniat regnum tuum etc. Circa
primum duo facit. Primo docet
nos captare dei benivolentiam.
Secundo docet nos
optare orationis efficaciam: ibi.
sanctificetur nomen tuum etc.
Dicimus ergo. Pater noster qui
es in celis etc. Ubi primo con-
fitemur deum esse omnium regum prin-
cipium: quia pater. Secundo
allegamus nostrum privilegium
quia dicimus: noster. Tercio
nominamus nomen eius pro
prium: ibi. qui es. Quarto as-
signamus sibi certum domici-
lium: quia in celis. Dicimus
ergo: Pater noster qui es in
celis. Ubi sciendum quod secundum
quod dicit Eberhardus pater
accipitur quatuor modis: quia pri-
mo dicitur pater ratione cure:
alio modo ratione geniture: alio
modo ratione etatis: alio modo
ratione honoris: alio modo ratione
creationis. Istis quatuor modis
deus est pater omnium. Primo
ratione cure. Ita dicit paulus
apostolus dicens. Omne sollicitu-
dinem vestram ponentes in
deum: quia ipse curat de omnibus
ut ipsemet dicit christus in
Matth. Nolite solliciti esse

Capi. II. tertie partis

dicētes. qđ manducabimus
aut qđ bibemus: aut qđ opies
mur. scit ei pī vester celestis
qz his oīb; indiget. Secdo
de^o est pī oīm rōne geniture
Un de eo dī apl's. Volūta-
rie genuit nos pbo pītatis:
vt sim⁹ initiū aliqđ creature
ei⁹. Un qlibet pōt dicere illō
ps. Dñs dixit ad me fili⁹ me-
us es tu ego hodie genui te.
Et de qlibz dī dñs illō qđ dī
ij. libro Regū. Ego ero illi i
pīem: et ipe erit mihi in filiū
Tertio de^o est pī rōe antiq̄ra-
tis. Un dī eo dī Daniel. An-
tiquus diez sedit: et libri vi-
delicet p̄scīaz apti sunt corā
eo. Un oēs possumus dice-
re qđ dicit apl's. Unū pīem
habemus deū. Quarto de^o
est pī oīm rōe honoris: qz de-
um habemus honorare spe-
ciali honore et reuerētia: qđ a
doctorib; dī latīa: qđ honor
nulli creature dī exhiberi nec
debet. Un qlibet dī dicere
illō qđ dī in Mattheo. Lō-
fiteor tibi dñe pī celi et terre:
ita qđ p̄fiteri ibi idem est qđ
laudare siue honorare. Qui-
to de^o est pī oīm rōe creatio-
nis. Un Moyses. Nunqđ
nō ipe est de⁹ qđ possedit te: se-
cit te: et creauit te. Un ex hoc
qđ dicim⁹: pī habem⁹ fiduci-

am ad obtinendū illō qđ i il-
la orōne petim⁹. Un possum⁹
arguere sic. pī dat filio
illō qđ petit ab eo dum mō il-
lud qđ petit sit iustum et filio
necessariū: sed deus est pater
oīm: et illō qđ petimus i ista
orōne est iustissimū et valde
nobis necessariū: q̄re fiduci-
am habemus qđ de⁹ totū da-
bit nobis. Et fundat ista rō
sup p̄bū saluatoris i Luc. vbi
dicit sic. Si vos cū sitis mac-
li nōstis dare bona filiis ves-
tris: q̄nto magis pī vī dabit
sp̄m bonū petētib; se. q̄si dis-
cat. qđ imo dabit. Secdo in
ista orōne allegam⁹ nrm pui-
legiū: cū dicim⁹ nr. Un notā
dū qđ q̄uis vt dictū est deus
sit pī oīm illis qnq; modis:
tū nos qđ sum⁹ regenerati in
ch̄zo possum⁹ dicere sp̄calit̄
pī nr. Un ipe est pī nr: quia
nos sum⁹ ab eo liberati mis-
ericordi⁹: adoptati sp̄calius
educati nobilius: informati
salubrius. Dico qđ de⁹ est spe-
cialiter pater nr: qz nos ch̄zia-
ni sumus ab eo redēpti siue
liberati misericordi⁹. vñ pos-
sumus de eo dicere illud qđ
dī i Apocalypsi. Redemisti
nos deo in sanguine tuo. De
qua redemptiōe dicit br̄s
Petrus. Nō ex corruptibili

di. vñ
m. f. h.
vñ

De orōne domica

bus auro vel argēto redempti estis de vanavra puerfatione: s; p̄cioso sanguine imaculati agni dñi nr̄i Jesu ch̄ri. Sc̄do dico q; de⁹ est sp̄ealis ter p̄r nr̄: q; nos ch̄iani sumus ab eo adoptati speciali us. Et de h̄ dic̄ apls. Visite de⁹ sp̄m filij sui in corda nr̄a in q̄ clamam⁹ abba p̄r: vt adoptionē filioꝝ dei recipem⁹. Tercio dico q; deus est sp̄ealiter p̄r nr̄: q; nos ch̄iani sumus ab eo educati nobili⁹. In sacro em̄ eucharistie pascit nos de⁹ corpe ⁊ sanguine ch̄i. Ita dicit ip̄emet ch̄s in Joāne dicēs. Caro mea vere est cibo: ⁊ sanguis meus vere est pot⁹. De isto cibo d̄t p̄s. Panē angeloz māducauit h̄o. De q̄ pane dicit ch̄s Qui māducauerit ex h̄ pane viuet ī et̄nū. Vñ eccl̄ia tānū bñficiū recoḡscēs ī vocē gr̄a r̄iactiōis pr̄p̄ens d̄t. O q̄ suauis est dñe sp̄s tu⁹ ī nob̄ vt em̄ dulcedinē tuā ī filios demonstrares pane de celo p̄stito: esuriētes hūiles replebōis: fastidiosos diuites dimittēs inanes. Quarto dico q; de⁹ est sp̄ealr̄ par nr̄: q; nos ch̄iani sum⁹ ab eo īformati salubrius: ⁊ p̄ h̄ doctrinā euāgelicā: q̄ sola ē doctri-

na salutifera ⁊ salubris. Et istā doctrinā petebat Dauid cū dicebat. Bonitatem ⁊ disciplinā sc̄iaz doce me. De ista doctrina dicit sapiēs. Audi fili mi disciplinā p̄ris tui. Et h̄ q; dicim⁹. p̄r nr̄: habem⁹ fiduciā q; illd̄ qd̄ a deo petimus mediāte orōe dabit nobis. vt arguamus sic. p̄ncipale trahit ad se minus p̄ncipale ⁊ accessorij: extra d̄ p̄se. ec. vel al. c. si eccl̄iam. li. xj. s; de⁹ dedit seipm̄ nobis: ⁊ idō vocamus cū nr̄m: ⁊ respectu ei⁹ oīa sunt accessoria. Ergo certi sum⁹ qd̄ ista dabūt nob̄ a deo. Et fundat̄ ista rō sup̄ p̄bo apli dicentis in eplā ad Ro. viij. Si de⁹ p̄ nob̄ q̄s s̄ nos: q̄ etiā p̄prio filio suo nō pepcit: s; p̄ nob̄ oīb; tradidit eū. Quō nō etiā cū illo oīa nob̄ donabit: q̄li dicat. imo. Tercio in orōne ista nominamus nomē dei p̄riū cum dicim⁹: q̄ es. Circa qd̄ sciendū est q; q̄uis fm̄ doctores in vita ista nesciam⁹ nomē p̄riū dei: tñ in alia noīa q̄ dicūt de deo istd̄ nomē q̄ es est magis p̄riū. qd̄ p̄r ex h̄: q; Moȳsi interrogāti qd̄ r̄ideret filijs isrl̄ si interrogarēt qd̄ eēt nomē p̄riū dei. dixit de⁹ sic dices filijs isrl̄: q̄ est misit

Capi. II. tertie partis

me ad vos. Dicim⁹ ḡ deo: q̄
es: qz de⁹ ē firma entitas nū
q̄ deficiēs sed oēs pficiens:
sūma bonitas oībo sufficiēs
pura p̄itas oēs erudiēs: ve
ra charitas oēs reficiēs. Pri
mo dicim⁹ deo q̄ es: qz ip̄e ē
firma entitas nūq̄ deficiēs
Un̄ ip̄e dicit de se in Exodo
Ego sum q̄ sum. Et ps̄. A se
culo vsqz in seculū tu es. Se
cūdo dicimus deo q̄ es: qz
deus est sūma bonitas oībo
sufficiēs. Un̄ iuueni vocāti
se bonū dicit ch̄us. Nemo
bonus nisi solus de⁹. Et de
deo dicit ps̄. Bon⁹ es tu: ⁊ ī
bonitate tua doce me iustifi
cationes tuas. Et apl̄s. Suf
ficiētia n̄ra ex deo est. Tercio
dicimus deo q̄ es: qz de⁹ est
pura p̄itas oēs erudiēs. Un̄
dicit ch̄us in Joā. Ego sum
via p̄itas ⁊ vita. Et i Bar.
Agf scim⁹ qz verax es: ⁊ vi
am dei ī p̄itate doces. Quar
to dicimus deo q̄ es: qz de⁹
est vera charitas oēs refici
ens. Un̄ in p̄ma canonica
Joānis. Deus charitas est
⁊ q̄ manet in charitate in deo
manet ⁊ de⁹ in eo. Et ip̄emet
dicit i Bar. Venite ad me
oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis:
⁊ ego reficiā vos. Dicēdo ḡ
q̄ es. fiduciā habem⁹ qz de⁹ q̄

est firma entitas nulli defici
et h̄ oēs pficiet: qz est sūma
bonitas oībo sufficiet: qz est
pura p̄itas oēs erudiet: qz est
vera charitas oēs reficiet.
Quinto dico qz in ista oīoe
captādo dei beniuolentiā assi
gnamus certū sibi domiciliū
cū dicim⁹ in celis. Circa qd̄
notandū qz celū q̄ ad nūc est
q̄druplex: qz est celū supnatu
rale: materiale: spūale: ⁊ itel
lectuale. Celū supnaturale ē
ip̄a trinitas. Et de isto celo
dr̄ in Benesi. Suspice. i. res
spice celū. i. ip̄am trinitatē: ⁊
numera stellas. i. ei⁹ p̄fectōes
⁊ p̄prietates si potes. Celū
materiale q̄ ad nūc est celum
empyreū. de q̄ dicit Ben̄. j.
In p̄ncipio creauit de⁹ celū
⁊ terrā. qd̄ fm Strabum̄ in
telligit de celo empyreo. Cel
lū spūale est deuora aia. de q̄
ps̄. Dñs in celo sedes eius.
Celū intellectuale est natura
angelica. de q̄ ibidē. Verbo
dñi celi firmati sūt. i. angeli
p̄firmati sunt in bono. Et in
q̄libet istoz celoz est de⁹: qz
in p̄mo celo. i. in trinitate est
idiuinus p̄ essentiā. In scdo
celo. i. in empyreo est clare vi
sus p̄ gl̄iaz. In tertio celo. i.
in aia deuota est inhabitās
p̄ gr̄am. In q̄rto celo. i. ā nar

De orōne domica

tura angelica est ip̄m eleuās p excellētiā. Dico pmo q de us est in pmo celo. i. in trinitate indiuisus p essentia: 7 d h̄ d̄ in pma canonica Joā nis. Tres sunt q̄ testimoniū dant in celo: p̄. s̄bū: 7 spūs sc̄tus. hi tres vnus sunt: vīcz p essentia. Sc̄do dico q de us est in sc̄do celo. i. in empyreo clare visus p gl̄iam. Et de h̄ d̄ in Apoca. Aprū est ostiū in celo: 7 arca testamēti visa est. Arca testamēti est deus: q̄ vt d̄t apl's Heb. ix. noui testamēti mediator est. Tercio dico q deus est i tercio celo. i. in ania deuota ibi inhabitās p gr̄am. Vñ ps. cxxij. Ad te leuaui oculos meos q̄ habitas in celis. i. i animabo deuotis. Quarto dico q de' est in q̄rto celo. i. in angelica natura ip̄am eleuās p excellētiā. Vñ ps. viij. Eleuata est magnificētia tua super celos. i. sup nouē ordies angeloz. Dicendo ḡ in celis habemus fiduciā q qz deus est i pmo celo in ip̄m trāsfomabimur: qz in sc̄do p ip̄um inhabitabimur: qz in tertio p ip̄m viuificabimur: qz i q̄rto p ip̄m eleuabimur. Et sic terminat pma ps dñice orōnis: in q̄ captam' dei benigno lentiā. Sequit sc̄da ps dñice

orōis i q̄ optam' siue petim' orōis efficacā dicēdo. Sāctificet nomen tuū. Et est pma petitio in ordie: s̄ est vltima in re seu in intentōe. Circa qd̄ sciendū est q ad h̄ q orō nra hēat efficacā. i. q ex audiat a deo req̄runt q̄tuor scz q fiat cuz firmitate fidei cū bonitate rei: cū deuotiōe animi: 7 q fiat in noie ch̄i. Dico pmo q ad h̄ q orō habeat efficacā optet q fiat cū firmitate fidei. Sic ei instru mētū est inefficax nisi sit debito signo signatū: ita orō nostra est inefficax: nisi sit signaculo fidei signata. Et idō dicebat ch̄s. Quicqd̄ orātes petitis credite. i. sigculo fidei sigte 7 accipietis 7 fiet vobis. Vñ d̄t Joā. ix. Sc̄dmus qz petōres de' nō audir. Vt at̄ d̄t apl's ad Ro. xij. Dē qd̄ nō ē ex fide petm' ē: 7 id̄ vt d̄t ch̄s Joā. iij. Veri adoratores adorabūt p̄zem in spū et p̄itate. i. fidei. Sc̄do dico q ad hoc vt orō habeat efficacā oportet q fiat cū bonitate rei. i. q in orōne nō petatur inania sed vtilia. sicut em̄ libellus ineptus est nullus: ita orō inepta est nlla. In cuius signū dicit apl's Jac. iij. Petitis 7 non accipietis eo q male petatis. Tercio dico

Capitulum II. tertie partis

q̄ ad h̄ q̄ oīo habeat efficacia: optet q̄ fiat cū deuotiōe animi. Sic ei ad h̄ vt sum⁹ ascēdat de thuribulq̄ optet q̄ sit ibi ignis: ita ad h̄ q̄ oīo ascēdat ad deū optet q̄ sit igne deuotiōis accēsa. In cuius signum legit Apoꝑ. viij. Stetit angel⁹ dñi añ altare hñs thuribulū aureū in manu sua: et data st ei incēsa mlt̄a: q̄ sūt oīones sc̄rōz: et ascēdit fum⁹ incēsoz de oīonibz sc̄rōz d̄ manu angeli. Jōpe tebat David in ps̄. Dirigat dñe oīo mea sic̄ censuz i cōspectu tuo. Quarto dico q̄ ad h̄ q̄ oīo habeat efficacia optet q̄ fiat i noīe ch̄i. Si cut em̄ illō qd̄ pcurator agit nō valet nisi agat noīe pcuratoris: ita cū sum⁹ orādo pcuratores ch̄i: si volum⁹ exaudiri optet q̄ petamus in noīe ch̄i. Vñ d̄t ch̄is. Qd̄ cūq̄ petierit i p̄em in nomie meo dabit vob̄ Jo. xv. Ista q̄tuor optamus eē in oīone n̄ra cū dicimus: sc̄tificet nomen tuū. Tria p̄ma tanguntur in h̄ q̄ dicimus sc̄tificet p̄m q̄ sc̄m p̄mo idem est qd̄ firmū: in quo firmitas fidei. Sc̄do idē est qd̄ sine terra: i q̄ vilitas rei. Tercio idē est qd̄ sanguine tinctū: in q̄ anis

mi deuotio designat. Quarta tū tangit in h̄ qd̄ dicim⁹ nomen tuū. De q̄ noīe d̄t Bar. vlti. In noīe meo demonia cecident: linguis loq̄nt nomis serpētes tollēt: et si mortiferū qd̄ biberint nō eos nocebit: sup̄ egros manus imponent et bene habebūt. Et sic terminat sc̄da ps̄ oīonis dñice: in q̄ optamus siue petim⁹ orationis efficaciam. Sequit̄ tertia ps̄ p̄ncipalis: in qua docemur orandi modū et formā cū d̄t. Adueniat regnū tuuz Circa qd̄ sciēdū q̄ ab isto locorq̄ in finē p̄tinent sex petitiones: in qbz petimus oē qd̄ est nob̄ necessariū tam in vita ista q̄ in alia. Cū em̄ tota p̄fectio hoīs p̄sistat i duobz. s. in declinatōe mali: et p̄secutōe boni. iuxta illud ps̄. Declina a malo et fac bonuz ideo in ista oīone petimus a deo vt nobis p̄ferat oē bonū: et oē malū auferat. Quarta tū ad collatōem boni ponūtur tres petitiones. Cū em̄ sit triplex bonū. s. bonū glie: bonum gratie: et bonum nature istud triplex bonuz petimus nobis dari. Nam bonū glorie petimus nobis dari: cuius dicim⁹ Adueniat regnū tuū id ē regnū paradisi: est sensus

De orōne domica

O pī q̄ es in celis petim⁹ q̄
regnū tuum adueniat nobis.
ad nos veniat. Sed q̄re po
tius dicim⁹. adueniat regnū
tuū: q̄ dicamus. adueniam⁹
in regnū tuū. Dico ad veno
tandū q̄ glia paradisi nō habe
tur ex pprijs meritis: s; ex me
ra grā dei. iuxta p̄bū apli di
centis. Nō ex opib; iusticie
q̄ fecim⁹ nos: s; fm suā mise
ricordiā saluos nos fecit. Iō
dicimus adueniat. i. grā tua
ad nos veniat: nō at̄ dicim⁹
adueniam⁹: q; vt dictū ē ex
meritis nr̄is nō possum⁹ in
illō venire. Nemo ei p̄veni
re ad mensi pī qui misit me
traxerit eū. vt d; Jo. vj. De
isto regno d; Aug. loq̄ns in
p̄sona cb̄i. Venale habeo
regnū celoz. qd̄ emit: paup;
tate regnū: vilitate glia: labo
re req̄es: tristitia gaudium:
morte vita. Bonū ḡe peti
mus cū dicimus. Fiat volū
tas tua sic in celo et in terra.
Ad cui⁹ euidentia sciendū q̄
hō vocat i sacra scriptura ter
ra. Vñ ps. Aia mea sic tra
sine aq̄ ribi. Vñ boi iusto d;
ibide. Bñ dixisti dñe trā tuā
Angeli autē et sc̄i in paradiso
ex̄ntes vocant celū. Vñ ps.
Celi enarrāt glia dei. Est
ḡ sensus. O pī n̄r q̄ es in cel

fiat volūtas tua i terra: s; est
in nobis hoib; terrenis sicut
fit in celis. i. sicut fit in ange
lis et in bñs. Vel p̄ terrā in
telligit ecclia militās: p̄ celū
ecclia triūphās. vt sit sensus
sicut in ecclia triūphante fit
volūtas tua: ita petimus q̄
fiat in ecclia militante. Que
at̄ sit ista volūtas docet nos
apls dicēs. Hec est volūtas
dei sc̄ificatio v̄ra. Et d; fiat
volūtas tua: nō aut̄ volun
tas nr̄a: q; vt dicit cb̄is. Nō
oīs q̄ dic̄ mibi dñe dñe itra
bit in regnū celoz: sed q̄ facit
volūtatē p̄ris mei q̄ in celis
est. Bonū nature petim⁹ cū
dicimus. Panē nr̄m q̄ridia
num da nobis hodie. Et est
sciendū q̄ panis d; a pan gre
ce qd̄ est totū latine. In s; ḡ
q̄ petimus panē petim⁹ oia
que sūt nobis necessaria ad
sustentationē huius miseret
trāsitorie vite. Nec est illud
i isto qd̄ dictū est s. i. p̄te. ij.
tracta. iij. i ca. de orōe: vbi
dicebat q̄ in orōe nō sunt pe
tenda tpalia. qd̄ est intelligē
dū q̄ nō sūt petēda directer
p̄ se: sed inq̄ntū sunt necessa
ria ad habēdū celestia et eter
na sic bñ p̄nt peti. Vñ Bre.
in collecta. Sic trāscam⁹ p̄
bona tpalia vt nō amittam⁹.

*Admiratione et amoris
concordia*

Cap. II. tertie partis

eterna. Vel est intelligendū
q̄ nō sunt petēda ad supflui
tatē sed ad sustērationē: et sic
petim⁹ ea hic, vñ dicim⁹ ho
die: q̄ nō petim⁹ nisi inq̄ntū
est necessariū p̄ hoc die. Et
ita petebat Salomon dum
dicebat. Diuitias et paup̄es
ne dederis mihi: s̄ tñ vi
cui meo tribue necessaria.
Et Paul⁹. Habētes alimē
tar q̄to regamur his p̄tēti si
mus. Notandū etiā q̄ tri
plex est panis quē petim⁹ in
ista oīone. Prim⁹ est panis
sp̄ialis austere p̄nīe. Iste est
panis hordeace⁹ rōe aspitag.
Et de isto pane d̄r Joā. vj.
Est puer vnus hic hñs q̄nq;
panes hordeaceos. Isti q̄n;
q̄ panes sunt q̄nq; p̄es p̄fe
cte p̄nīe. s̄ p̄ticio: confessio:
oīo: elemosyna: et ieiuniū. d̄
q̄b; dictū est i. ij. p̄te. Scōs
panis est sac̄alis. s̄. eucharis
tie. De q̄ pane d̄r Joan. vj.
Ego sum panis viuus q̄ de
celo descēdi: si q̄s manduca
uerit ex h̄ pane viuet in eter
nū. In fortitudine istius pa
nis ambulāt fideles vsq; ad
montē paradisi. Terti⁹ panis
est materialis et realis sube.
De isto pane d̄r Hen. iij. In
sindore vult⁹ tui veleris pa
ne tuo. Et istos tres panes

petimus in oīone ista. iuxta
p̄bū saluatoris in Luca dice
tis. Amice accommoda mihi
tres panes. Iste ē tres peti
tiōes respiciūt collatiōes bo
ni. Sunt alie tres q̄ respici
unt ablationē malī. Circa
q̄d notandū est q̄ duplex est
malū. s̄. malū culpe et malū
pene. Malū culpe ē duplex
s̄ p̄teritū et futurū. s̄m h̄ ē se
tres petitiōes ablatiōis ma
li. In p̄ma petim⁹ malū cul
pe p̄teritū nobis dimitti cur
dicim⁹. Dimitte nob debita
n̄ra sic et nos dimittim⁹ debi
torib; n̄ris. Ista debita sunt
p̄ctā iuxta pabolā ch̄i: quaz
pposuit Simoni leproso di
cēs. Duo debitores erāt cui
dam feneratori rē. q̄ p̄ sola
s̄m glo. intelligit de debito
p̄cti. Debita ista petim⁹ nob
dimitti a deo sic dimittim⁹
debitorib; n̄ris. i. illis q̄
nos peccauerūt. Et isto itel
ligit de debito iniuriarū q̄s
debem⁹ remittere: alioq̄n si
nos nō dimittam⁹ deus nō
dimittet nob; dicēte christo.
P̄i vñ celest⁹ nō dimitte vob
his nisi vos dimiseritis vnus
q̄s de cordib; v̄ris. Qua ei
mēsura mensi fueritis eadē
remetiet vobis. Si ē v̄s q̄
de⁹ tibi dimittat p̄ctā tua: et

De orōne domica

tu dimitte illis q̄ s̄ te peccas
uerunt: alioq̄n diceſ tibi. *Ex*
ore tuo te iudico ſerue neq̄.
Dicis em̄: dimitte mibi ſicut
ego dimitto: ſ; tu nō dimit-
tis, q̄ dicis q̄ tibi nō dimit-
tere debeā. S; nūq̄d ille q̄
in fraterno odio dicit iſtam
orōnē peccat. Dico q̄ nō: qz
nō d̄t cā in pſona p̄pria ſ; i pſo-
na ecclie, qd̄ p̄t; qz d̄t no-
bis ⁊ nō dicit mibi: ⁊ cū vni-
uerſal ecclia regat a ſpū ſcrō:
terrare nō poſſit, iō nūq̄ qd̄
errat dicēdo iſtā orōnē. In
ſcōa petiōe petimus nos a
malo culpe futuro p̄caueri:
cū dicim⁹. Et ne nos iudicas
in tentationē. Notandū q̄
tentatio aliqui ſumit i bonū
ſic̄. *Gen.* qñ d̄r. Tentauit
de⁹ Abrahā. Et i libro Sap.
cū d̄r. Deus tētauit illos: et
p̄nit eos dignos ſe. Et d̄r
de. s̄ tentare duob; modis
Uno mō pmiſſiue: ⁊ ita ſu-
mit qñ d̄r: de⁹ tētauit illos. i.
tentari pmiſit. Et ſic tētauit
Job. Alio modo dic̄t ten-
tare vt oñdat alijs exēplū
p̄utis: ſic tentauit Abrahā:
vt oñderet virtutē obediē-
cie eius. ⁊ de tali tentatōe nō
loq̄mur hic. Aliqñ etiā ten-
tatio ſumit i malū: ⁊ ſic eſt
duplex. Nā quedā eſt ab hō

ſte. i. a demone: ⁊ qdā a car-
ne. i. inq̄ntū caro p̄ſurgit ad
uerſus ſpūm. Tentatio q̄ eſt
ab hoſte nō eſt pctm̄: niſi cō-
ſentiat ei: imo ſi reſiſtat ſibi
eſt multū meritoria. Et iſto
mō ch̄s fuit tētat⁹. de q̄ dic̄
Matthens. Duct⁹ eſt ieſus
in deſtū a ſpū vt tētareſ a di-
abolo ⁊c. Tēratio q̄ ē a car-
ne ſp̄ p̄ſurgit ex pctō. Inquā-
tū. i. ſp̄a rebellio carnis ad-
uerſus ſpūm puenit in nobis
ex pctō p̄moꝝ pentū: ⁊ ē ma-
terialis ip̄m pctm̄ originale
mō iſta rebellio q̄ntū ad ſui
p̄ncipiū non eſt in p̄tate n̄ra
inq̄ntū dicim⁹ q̄ p̄mi mor⁹
nō ſunt in p̄tate n̄ra: ſ; reſiſte-
re iſti tentatōi ſiue cōſentire
p̄mis motib; bñ eſt in pote-
ſtate n̄ra: ⁊ iō p̄ſentire tenta-
tioni ſiue ſit ab hoſte ſiue a
carne ſp̄ eſt pctm̄: ita q̄ ſi ſit
cōſenſus cū deliberatiōe eſt
pctm̄ mortale: ſ; ſi ſit cōſen-
ſus ſubitus ⁊ ſiſurreptici⁹
eſt ſolū pctm̄ veniale. Nos
do in iſta petiōe nō petim⁹
vt in tentatōem non induca-
mur: ſed vt in tentatōe nō cō-
ſentiamus. Et iō in iſta peti-
tiōe nihil aliud petimus q̄
q̄ deus docet nobis p̄utē re-
ſiſtēdi tentatōi. qd̄ apl's pro-
mittit cum factur⁹; dicens.

Capi. III. tertie partis

Fidelis de⁹ q non patit^r vos
tentari supra id qd potestis
sed faciet cū tentatōe pūctū
vt possitis sustinere. In vlti
ma petitione petimus nos a
malo pene libari: cū dicim⁹:
Sed libera nos a malo. qd
intelligim⁹ a malo pene eter
ne qd est simpliciter malū. Nā
malū pene tpalis pōt esse et
est aliquū bonū. sicut bonū fu
it martyrib⁹ sustinere mltas
penas et multa tormēta. Vñ
a tali malo nos nō petimus
liberari: s; a malo pene eter
ne. fm qd petit ecclia dicens
in canone misse. Libera nos
qsumus dñe ab oībo mal⁹ c.

In fine oīm petitionū sub
iungit amen. i. ita fiat: qñ cō
firmatio oīm petitionū. Si
cut g in oīone dñica sunt se
ptē petitōes. in qñ pma pe
timus oīonis efficacīa: cur
dicim⁹. sanctificet nomē tu
um. qñ dicam⁹: nomē tuū ē
scm⁹ et firmū: ita illō qd peti
mus ī ista oīone optam⁹ esse
firmū cum in fine dicimus
Amen. i. sic fiat: et firmū sit si
cut petim⁹. Et iō l; ista peti
tio sit pma in intētiōe: est tū
vltia ī exēcutōe. In alijs sex
petitiōib⁹ petim⁹ nob oē bo
nū pferri et a nobis oē malū
auferri donec nob hec oīa cō

cedant. Et hec qñ ad nunc
sufficiant.

De decē pcept⁹ p ordinē.
Caplm. III.

Interroganti inueni
i qd faciēdo vitā eter
nam hiet. rñdit chris
tath. xij. Si vis vitā ē
gredi serua mādata. qñ dice
ret. Ingressus invitā eternā
est obfatio mādatoz. Que
qdē mādata sunt pcepta de
calogi. Et d; decalog⁹ a de
ca qd est decē: et logos qd est
fmo quasi decē mandatorū
fmo. Sunt g pcepta legis
decē: qz qdā ordināt hoīem
ad deū: qdā ad primū. Pres
cepta q ordināt hoīez ad de
um sunt tria: fm q bō est ob
ligatus ipi dō ad tria. Sic
em vasallus d; dñō suo tria
scz fidelitatē vt nō recognos
cat aliquē aliū dñm. reuerē
tiā vt nō faciat ei opprobriū.
famulatū vt ipendat ei debi
tū obsequiū: sic qlib; dictas
mine iur; natural est obliga
tus dō ad ista tria. Et iō qñ
tū ad pmū est istud pceptū.
Nō habeb deos aliōs cor
rā me Ero. xx. Quātū ad ses
cundū est istō. Nō assumes
nom dñi dī tui ī vanū. Quā
tū ad terciū est istō. Memē
to vt diē sabbati sanctifices

De decē preceptis

Precepta q̄ ordinant hoīes
ad primū sunt septē. Ordinat
em̄ hō ad primū duobz mo-
dis. s. vt bonum sibi faciat: z
ne sibi noceat. Quātū ad p̄-
mū est vnū p̄ceptū. s. Hono-
ra p̄ez tuū z m̄ez tuā. Quā-
tum ad scōm sūt sex p̄cepta.
Pōt em̄ hō nocere p̄io tri-
bus modis. Vno mō facto
alio mō p̄bo. alio mō volū-
tate. Facto p̄t nocere sibi tri-
bus modis. s. v̄l i p̄sona p̄p̄a
vel in p̄sona sibi p̄iūcta: v̄l i
rebus p̄p̄ijs. Quātū ad p̄mū
est istō p̄ceptū: nō occides: q̄-
tū ad scōz est istō. nō mecha-
beris. q̄tū ad terciū est istud
nō furtū facies. Quātū ad
istō ne hō noceat p̄io p̄bo ē
istō. Nō falsum testimoniū
dices. Quātū ad h̄ ne hō no-
ceat p̄io volūtate sunt alia
duo: qz ne noceat sibi volū-
tate libidīs est istō. Nō p̄cu-
p̄sces vxores p̄imi tui. Ne
aut noceat sibi volūtate cu-
piditatis est istō. Nō p̄cupi-
sces suū: nō ancillā: nō bonē
nō asinū zc. Ista ḡ sunt decē
p̄cepta leḡ. de q̄z q̄libet ali-
q̄ p̄ ordinē sunt dicēda.

Primū p̄ceptū.

Rimū p̄ceptū ē. Nō
p habeb̄ deos alienos
corā me. Exo. xx. Ita

q̄ in isto p̄cepto phibet oīs
idolatria. z oīs heres: z oēs
spēs sortilegij siue diuinati-
onis q̄cūqz mō fiant: siue si-
ant in igne siue in acre: siue i
aq̄ siue in terra: siue in corpi-
bus mortuoz: siue i aspectu
garritus v̄l volat⁹ anī: siue
in characteribz: siue in vana
inspectōe psalterij vel enāge-
lioz v̄l aliaz scripturaz. Et re-
gularit̄ oīs diuinatio q̄cūqz
mō p̄dictoz: v̄l quodcūqz ali-
ter fiat phibita est i isto p̄ce-
pto: z est maledicta a deo z a
sc̄tā eccl̄ia tāqz idolatria z iſi-
delitas reprobata. Cū ē fur-
tura q̄ soli⁹ deī sit p̄ḡscere ali-
q̄ p̄ tales sup̄stitiōes v̄l iueni-
re laborēt deitas iura crea-
turis attribuūt. Ita inquit
Esaias dicēs. P̄iora z no-
uissima annūciate mihi: z di-
cā q̄ dñs est vos. Aug. Nō
obfuer̄ dñs q̄ dicūt egypti-
aci: aut kalendas ianuarij: i
q̄bz cātilene z q̄dā cōmissio-
nes z ad iniicē dona donant̄
q̄si in p̄ncipio noui āni boni
fati p̄sagiū existāt: aut aliq̄s
mēses v̄l t̄pa dies v̄l annos
lune aut mēsis: aut sol⁹ cursū
qz q̄ habz q̄cūqz diuinatiōes
aut auguria fac̄ aut obfuar̄:
aut attēdit: aut p̄sentit obf-
uantibz: aut talibz credit: aut

Capitulum tertie partis

ad domū eorū vadit: aut i suā
domū introduc: aut interrogat
sciat se fidē chriāā z bapti:
smū puaricasse: z paganū et
apostatā z inimicū dī se eē: et
irā dei gūit in etnū icurrisse
nisi i ecclia emēdat⁹ pnia deo
recōciliē. Nota tñ q agri
cole q obfuāt tpa ad seminā
dū: vel arbores succidēdas
vel ad similia q certāz nafas
lēhūt rōez: z phisici q ad me
dicinas dādas vl minutōes
faciēdas z ad silia obfuāt di
es certos z tpa nō pdēnāt h
Lū ei oia ista iferiora subsint
qstū ad naturā corpeaz ifluē
tijs corpoz supcelestiū: nō ē
phibitū: imo ē obitū z neca
riū respicere habitudies tali
um: z attēdere ifurū stellaz
z planeraz. Sz cū aīa rōna:
lis i nullo subsit ifluētjs cor
poz supioz: dicente Salo:
mōe ac etiā Ptolomeo. Aīa
sapiēs dñabit astris: iō respi
cere talia i his q a libero ar
bitrio pcedūt est supstitiosuz
z vanū. Un ex clamōre cor
nicias pñosticare pluuiā futu
rā nō ē supstitiosum: cū talia
animalia ex dispositōe aeris z
mutatōe rpiis pñt in corpi
suis sentire talē imutacōz zē
Nota dū etiā q si aliqz vel
aliq colligat aliquā berbā

dicēdo symbolū fidei vl oīo:
nē dñicā: vt ponat eā sup ali
quē ifirmū ista intētoe. vt in
istis de⁹ creator oīm z deus
bonoz: nō reprobat: dūmō
aliq alia obfuātia supstitio:
sa nō obfuet vl imisceat. xxvj
q. v. n. liceat. z. q. viij. n. obfue
tis. Et isto bñdū est p regla
gñali i matia ista q oīs inq:
sicio q sit p iuocatōez demo
nū racitā vl expsā quōcūqz
fiat: siue p caracteres siue p
figuras siue qcūqz alio mō ē
in isto pcepto phibita. Sz
qd erit d ist⁹ iuratioibz i qbz
ponūt z recitāt noīa dei z an
geloz i qbz ponūt mltā bona
pba. Dico q i talibz ē cauē
dū ne sub spē boni lateat ma
lū. Un diligētē aduertēdū
ne in illa noīa imisceant ali
q noīa igta q magis sē noīa
demonū q noīa āgeloz. Lū
em fm qd dīc Beda. Nulla
sit falsa doctrina q n aliq pba
fals imisceat: ipossibile ē q
i ist⁹ supstitioibz n admisceat
aliq vera cū fals: z aliq bona
cū mal. Et qz modicū fermē
tū totā massā corrūpit: qntū
cūqz sint ibi mltā bōa si sint
ibī aliq mala totū ē corrūptū
z suspēctū: qz etiā sepe ange
lus mal⁹ trāffigurat se i āge
lū lucis. Nō est igit facile cre

Capitulum tertie partis
de superstitionibus

De decē preceptis

dendū illis phāstasticis q̄ di
cūt se videre angelos vel ali
q̄s sc̄tōs. **Uñ** d̄t apl's. Pro
bate spūs si ex deo sunt.

Sc̄dm̄ p̄ceptū.

I Ec̄ndū p̄ceptū ē. **Nō**
assumes nomē dñi dī
tui i vanū: ita q̄ i isto p̄cepto
phibēt p̄mo 2 p̄ncipāl'r oēs
spēs piurie q̄ s̄t m̄ltē. **Ad** c̄
enidētiā sciēdū est q̄ ad h̄c
iuramētū sit licitū oportz q̄
sint ibi tria. s. v̄itas: iudiciū
2 iusticia. Ita dicit dñs per
Osee p̄pham. Jurabūt i v̄i
tate 2 iusticia i iudicio. **xxij.**
q. j. 2 iurabūt. Si aliq̄s isto
rū defuerit ē piuriū. **xxij. q. iij.**
aiaduertendū. **Veritas** ei sp̄
d̄z eē in p̄scia iurāt̄ vt firmē
sciat ita eē sic iurat: aliter si
solū credit 2 nō sciat p̄ certo
ita eē nō d̄z de certa scia: sed
ex credulitate iurare. **Judici**
um d̄z hic discreta delibera
tio. s. vt nō iuret: etiā vez nī
si p̄p̄t necitatē. i. cū dīc̄ alicui
aliq̄s vez q̄s ei expedit vel
v̄tile est credere: 2 nō vult cre
dere simplici assertōi: tūc po
terit illud affirmare iuramē
to. **Iusticia** vt illō q̄s iurat
sit licituz 2 honestū. extra de
iureiur. 2 si ch̄s. Quōcūq̄
ē iuret siue iuramentū sit as
sertoriū siue p̄missoriū q̄s

cūq̄ istoz deficiat: siue iuret
falsū siue vez cū iurās credit
iurare falsū: siue q̄ iuret abs
q̄ aliq̄ necitate: siue q̄ iuret
aliq̄s illicitū: sp̄ ē piuriū. 2 ē
directe 3 istō p̄ceptū. **Sed**
qd̄ fieri d̄t ist̄ iuramēt̄ q̄tidia
nis q̄ fiūt ex q̄dā mala p̄sue
tudie. nūqd̄ est ibi piuriū cū
deficiat ibi iudiciū. **Dico** q̄
sic: s̄ si fiāt d̄ re licita 2 sine in
tētiōe d̄cipiēdi v̄l fallēdi. istō
n̄ ē piuriū s̄ p̄ctm̄ veniale: s̄
si fiāt d̄ re illicita v̄l cū intētiōe
fallēdi v̄l d̄cipiēdi est p̄ctm̄
mortale. **Uñ** nota cū iuras
mētū nō fuerit institutū vt sit
vinculū inq̄tatis: iuramentū
q̄s sit d̄ re illicita v̄l 3 chari
tate: 2 q̄s nō p̄t fuari sine ite
ritu salutis etne. sic si iurem
me aliquē interfecituz v̄l nō
daturū elemosynā: vel aliq̄s
p̄ile piuriū ē: 2 n̄ est aliq̄ten⁹
obseruandū. **Uñ** **Micro.** In
mal' p̄missis rescide fidē: i tur
pi voto muta decretū. **xxij. q.**
ij. In mal'. **Notādū** etiā q̄
sc̄dario phibēt hic iuramen
tū q̄s sit p̄ falsos deos. q̄s n̄
d̄z fieri a ch̄ianis **Tū** credo
q̄ ch̄ian⁹ vbi eēt expediēs
posset recipe iuramentū a pa
gano p̄ deos suos **Nota** ē
q̄ nō est iurādū p̄ creaturas
nisi p̄ aliq̄s. v̄icz p̄ euāgeliū

Capitulum III. tertie partis

p altare: p crucē: per reliquias
 scōr. In manu etiā epi pōt
 iurari. xxij. q. j. Si aliq. 2. q.
 v. Qui p iurat. Un nota q q
 iurat p creaturā nō p cessam
 d3 acerrime castigari. vt dīc
 Raymūdus in sūma sua.

Tertiū pceptū.

t Ertiū pceptū ē. De
 mēto vt diē sabbati
 sc̄ifices: ita q in isto pcepto
 p̄cipit pmo 2 p̄ncipalr obf
 uari dies dñica 2 cōit p̄cipi
 unt alie festiuitates solēnes
 q ponūt d̄ p̄se. di. iij. p̄nūciā:
 dū. vbi sic d̄r. P̄nūciādū ē
 vt sciāt tpa feriādi p annū. i.
 oēs dñicā a vespa vsq ad ve
 sperā: nea iudaismo capiant
 Feriādi p̄o p ānū sunt isti di
 es. Natiuitas dñi. sanctorū
 Stephani. Joānis euāgeli
 ste. Innocentiū. sc̄i Silue
 stri. Circūcisio dñi. Epipha
 nia. Purificatio b̄e Marie
 v̄rgis. Sc̄m pasca cū tota
 hebdomada. Tres dies ro
 gationū. Ascensio dñi. Dies
 Pentecostes. sc̄i Joānis ba
 ptiste. duodeci ap̄loz: 2 ma
 xime sc̄oꝝ Petri 2 Pauli: q
 mūdū sua p̄dicatōe illumina
 uerūt. sc̄i Laurētij. Assum
 ptio b̄e Marie: 2 natiuitas
 eiusdē. Eccl̄ie dedicatio. sc̄i
 Michaelis. Dedicatio cu

iuscūq oratorij. Dim sc̄oꝝ.
 sc̄i Martini: 2 ille festiuitas
 tes q̄s singuli epi in suis epi
 scopatib cū pp̄lo collaudaue
 rint: q̄ vicinis tñ cōmorāti
 bus indicēde sūt: nō tñ oib
 generalr. Tñ b̄ vltimū itelli
 ge de sc̄is canonizat̄ ab ec
 clesia romana: qz epi p se nō
 possent aliquē sc̄m canoniz
 zare seu erigere. extra d̄ fli. 2
 vene. sc̄oꝝ. c. j. Reliq̄ p̄o festi
 uitates nō sūt cogēde ad feri
 uādū necphibēde. Dec ita
 q̄ sc̄pta sūt 2 det̄miata in c.
 p̄allegatop̄nūciādū. Itē Eu
 sebius papa statuit festū In
 uentiōis sc̄e cruc̄. q̄nto no
 nas Maij solēniter celebra
 ri. de p̄se. di. iij. crucis. No
 ta etiā q in c. p̄nūciandū nō
 fit mēto de pceptōe 2 annū
 ciatōe b̄e Marie p̄gis: cuz
 tñ q̄libet sit festū solenne 2
 celebre. Rōnem vide in glo.
 ibidē. S3 forte dicerz aliq̄s
 Istud pceptū d̄ diē sabbati
 2 nō de diē dñica est itelligē
 dū. Ad hui⁹ euidētā est no
 tandū q i lege veteri fuerūt
 q̄dā p̄cepta cerimōialia: 2 q̄
 dāz moralia. Cerimōialia
 erāt illa q̄ p̄tinebāt ad sp̄calē
 cultū dī: sic q̄ diē t̄li fieret ta
 le sacrificiū l̄ t̄ler: 2 q̄ p̄tine
 bāt ad cerimōialia pp̄li: sic

De decē preceptis

q̄ iduerent tal i veste ⁊ filia.
Et ista p̄cepta ex q̄ chris̄ i sur
rexit: ⁊ ē pmulgatū euāgelū:
n̄ fuerit obfūata: imo q̄ ea ob
fūaret peccaret mortl̄r. Vo
ralia āt erāt illa q̄ erāt de di
ctamie leḡ nate: sic fūire dō
honorare pentes: ⁊ filia. Et
ista p̄cepta adhuc manent in
fute sua. Dō p̄ceptū d̄ ob
fūātia sabbati p̄i erat morā
le: q̄tū ad h̄. s. vt d̄bit⁹ honor
ip̄deret dō: ⁊ istud ē d̄ dicta
mie leḡ nate. S; tali die de
termiata tal honor ip̄deret
magis q̄ alia die erat ceri
moniale. s. in q̄tū redēs illi⁹
diei erat figura illi⁹ sabbati
magni i q̄ xps̄ redēnit i sepul
cro. ⁊ idō q̄tū ad istō cessa
uit istō p̄ceptū ita q̄ dies sab
bati fuit mutata i diē dñicaz
⁊ rōabilr. In hac ei die mōs
sūpsit exordii. resurrexit xps̄
mors interitū et vita accepit
p̄ncipiū. Et ista ē intentio. b.
pauli in epl'a ad Col. ij. Nō
vos iudicet in cibo vel potu:
aut in parte diei festi. aut neo
menie aut sabbatoz q̄ sūt ym
bza fūsoz. ⁊ d̄ hoc mltū dispu
tat ap̄ls̄ ibidē. Ech̄n̄ sup̄ h̄
mlta ca. d̄ p̄se. di. iij. In dieb⁹
festiuis dñt homines vacare
hymnis ⁊ psalmis ⁊ canticis
sp̄ualib⁹. ⁊ alijs boīs operib⁹

magis q̄ alijs dieb⁹. Et idō
dñt abstiner ab oi ope fūili n̄
solū a p̄cto qd̄ p̄pe fūile d̄:
qz̄ fac̄ hoīem fūū diaboli: s;̄
etiā ab opib⁹ mechanicis: et a
negocijs scl̄arib⁹: ⁊ mercatū
n̄ fiat n̄ placitū: n̄ aliq̄s ad
mortē sine penā iudicet: nec
sac̄o iuret: nisi p̄ pace siēda.
d̄ p̄se. di. iij. rogatōe. De his
mech̄anicis ⁊ scl̄arib⁹ exp̄ssit de
us di. Exodi. xx. Sex dieb⁹
opaberis: ⁊ facies oīa opa tua
septio āt die sabbatū dñi dei
tui ē. Nō facies oē op̄i eo tu
⁊ fili⁹ tu⁹ ⁊ filia tua: fū⁹ tu⁹ ⁊
ācilla tua: iunctū tuū ⁊ aduēa
q̄ ē itra portas tuas. Nota
tū q̄ p̄p̄ piculū hostiū v̄l p̄p̄
iminētē tēpestatē p̄nt fruct⁹
colligi dieb⁹ dñicis ⁊ festiuis
ita tū q̄ illi q̄z̄ h̄mōi res sūt
studeāt p̄ posse suo largiores
clynas erogare. Scholares
etiā i h̄mōi dieb⁹ p̄nt scribe
re i q̄ternul̄ suis lectōes suas
q̄s p̄ hebdomodā audierūt.

Quartū p̄ceptū

q̄ Quartū p̄ceptū ⁊ pmū
d̄ ill q̄ p̄tinēt ad p̄m
est. Honora p̄ez tuū ⁊ m̄ez
tuā: itaq̄ in isto p̄cepto dire
cte p̄cipit q̄ pentes honorēt
Et est itelligēdū n̄ solū d̄ ho
nore reuerēcie: sic q̄ osculent
ei⁹ mā⁹: v̄l genua flectēt corā

Capl. iii. tertie partis

eis: filia: imo d' honore sub
fidij z puiderie. s. q' puidet
eis i necarijs fm factatē vni
uscuiusq'. Noie ē p'ris ma
tris intelligant p'lati ecclie z
m'gri z dñs r'pales: q'bo o'ib' ē
honor debet' ip'edēd' seu ex
hibēd'. Noie ē p'ris z ma
tr' intelligūt oēs p'ri q'bo si in
digeāt sūt eis seprē opa mie
exhibēda. Et notād' ē q' ope
rū mie q'dā sūt opa spūalia: et
q'dā corpalia. Spūalia sūt
ista: p'sulere nescientes: corri
gere deliquentes: f'mittere iu
riatib': solari est'es: suppor
tare ipotuos: orare p' p'ecu
torib'. Un' p'. Consule casti
ga f'mittere solare fer ora. Cor
poralia sūt ista: pascere esuriē
tes: potare sitiētes: vestire nu
dos: visitare infirmos: r'dime
re captiuos: colligere i hospi
tio vagos: sepelire mortuos
Un' p'sus. Visito poto cibo
redimo tego colligo condo

Quintū pceptū

q' Quintū pceptū z secū
dū d' p'tinēt ad p'ri
mū ē. Nō occides suppleti
ste. In q' pcepto phibet ho
miciidū: z sub noie homici
dij intelligit oīs iuria corp'al
q' p't'ferri p'cio. Et ē notādū
q' duplex est hōicidiū: q' q'd
dā est spūale: z q'dā corpale

Spūale fit q'nq' modis. scz
odiēdo. d' q' Joā. i p'ma cano
nica sua. c. iij. Qui odit frēm
sūū hōicida ē: d'rahēdo: ma
le p'sulēdo: r'l' nocēdo. Et de
ist' trib' h' d' pe. di. j. homici
dioz. z c. ois iūctas. z c. noli
putare. Ul' victū s'brabēdo
di. lxxvj. p'asce fame moriē
tē: si nō panisti occidisti. Et
q'dlib' istoz homicidioz fm
doc. ē p'ctm mortale. Homici
diū corpale fm doc. fit du
ob' mōis. Uno mō p'bo, as
lio mō facto. Verbo fit trib'
mōis. s. pcepto: p'silio z defē
siōe. di. l. si q's viduā. d' pe. di.
j. p'iclose. Et q'dlib' istoz si fi
at iuste est p'ctm mortle. Fa
cto fit q'ttuor modis. s. iusti
cia: necessitate: casu z volūta
te. Iusticia vt cū iudex v'l mi
ster reū iuste p'denatū ad mor
tē occidit: h' hōicidiū si fiat
ex linore l'amore fūdedi b'na
nū sāguinē: lz tal' occidat ius
te: q'z merebat mortē: tñ qui
ita occiditū peccat mortale
p'p' intētiōem corruptā. Si
p'o fiat ex timore iusticie tūc nō
peccat iudex p'denādo ip's ad
mortē: n' p'ciptēdo mīstro q'
occidat eū: nec mīster ere q'n
do mādātū iudicis: dū tñ faci
ant suato ordie iurs. pbat h'
ex p'bis apli ad Ro. xij. ybi

De decē preceptis

dic sic. Dīs aīa p̄tātibz subli
mioribz subdita sit: seq̄t. Nō
ei sine cā gladiū portat: dī ei
mister ē videri i irā ei q̄ malū
agit. Si fiat nēritas: tūc dī
stigue: qz illa nēritas aut fuit
curabil: sic qz potat euadere
absqz occasiōe hoīs. tūc re? ē
homicidiū: qz dī agere p̄niaz
tāqz p̄ mortē: aut fuit ieuīta
bil: vt qz occidit hoīez absqz
odij meditatiōe: imo libādo
se z sua cū dolore. In isto ca
su nō dī peccare: n̄ at̄rigit ad
p̄niaz: tū dī dolere z suis pec
cat̄ ascribere: qz i istā deuēit
necitatē. P̄niaz ei mētū ē ibi
culpā aḡscere vbi cl̄pa n̄ ē. ex
tra dī homi. c. at̄fecisti. si at̄ fi
at cāu itez distingue: qz aut
dabat opaz rei licite aut illi
cite. Si dabat opaz rei illici
te: vt puta qz piccit lapidē s̄
suo locū p̄ quē s̄uenerit hoī
mies trāsire: vel dū furabat̄
equū v̄l bonē aliq̄s ab eq̄ v̄l
bonē p̄cussit itez: z s̄illa. In
isto cāu talē ē simplr re? hōici
dij. Si dabat opaz rei licite:
puta qz icidebat arborē sibi
necariā: v̄l depōebat fenū dī
curru: l̄ s̄illa. si adhibuit dili
gētiā quā d̄buit vicz respiciē
do et p̄clamādo n̄ nīs tarde
nec f̄misse: s̄ tpe p̄gruo: z ita
alte qz si aliq̄s erat ibi v̄l ve

niebat potat fugere z sibi ca
uere: z tūc n̄ iputat sibi. vt h̄
l. dī sepe p̄tigit. z extra dī ho.
c. qdā. Si at̄ fiat hōicidiū vo
lūrate sine oī distinctiōe tenē
dū ē qz sit ḡuissimūz enoz me
p̄cū. dī. l. Si q̄s volūtarie.

Sextū p̄ceptū.

¶ Sextū p̄ceptū est. Nō
mechabeis: itaqz i isto
p̄cepto phibet oīs p̄cubir̄ p̄
terqz q̄ rite fit cū legitia vxo
re. Que at̄ sūt q̄ sūt sp̄s ta
lis p̄cubir̄. vide s̄. i. p̄e scōa
tractatu. iij. c. ix. q̄nīs qdā

Septimū p̄ceptū

¶ Septimū p̄ceptū ē. nō
facies furtū: itaqz in
isto p̄cepto phibet oīs vsura
rapina: fraus: dol?: z genera
lit̄ oīs adq̄sitio illicitā aliene
rei q̄cūqz mō: q̄cūqz pallio si
ue titulo fiat.

Octauū p̄ceptū.

¶ Octauū p̄ceptū ē. Nō
falsus testioniū dices
ita qz i isto p̄cepto phibet oē
mēdaciū. Et ē h̄ sciēdū qz s̄z
Aug. i li. de mēdacio octo s̄
genera mēdaciōz. Primū ē
qd̄ sit s̄ doct̄nā fidei z bono
rū mox: vt dicere sp̄z n̄ eē na
tū dī p̄ḡie: v̄l n̄ eē passū i cru
cel̄ aliq̄d s̄ile s̄ articlos fidei
v̄l bonos mores. Scōz ē qz
nulli p̄deit s̄z alicui obet: sic

Cap. III. tertie partis

médaciū detractor? vel falsi
test? i cā criminali. Tertiū est
qđ pdest vni sz obest alci: vt
médaciū falsi test? i cā pecūi
aria Quartū ē qđ sit sola mē
tiēdi libidie: 2 qđ absq; cā et
vtilitate. Quitiū ē qđ sit pla
cēdi cupiditate: sic médaciū
adulator?. Sextū ē qđ nulli
nocet sz pdest alicui ad euitā
dū piculū pecūie vl' alci? rei:
sic si aliqđ sciēs pecūiā alie?
tollēdā a fure vl' raptore mē
tiat sibi dicēdo se nescire vbi
sit. Septimū ē qđ nlli nocz sz
pdest alicui ad euitādū picu
lū psonē: vt si aliqđ qrat ad
mortē 2 ali? mētiat dicēdo se
nescire vbi sit. Octauū est qđ
nlli nocz sz pdest alicui ad h
vt ab imūdicia corpali tueat
vt si volēti corrūpehginē mē
tiat aliqđ dicēs cā cē iunga
rā Alia distinctio pōit ab eo
de Aug. s. q. médaciū aliō est
pniciosū: 2 istō pphēdic qnq;
gñā pme distinctiōis: 2 est sp
pctm mortle. xxi. q. ii. pmi.
Aliō ē officiosū: 2 istō pphē
dit vltia tria gñā pme distin
ctiōis: 2 istō est pctm veniale
Aliō ē iocofuz: 2 istō credo
etiā cē pctm veniale. qđ itel
ligo qñ ille cui dē tale mēda
ciū nouit ipm cā iocādi esse
dictū: 2 qñ n dicat ex libidie

mētiēdi. De médacio adula
tōis notaq; aliqđ pē alci ad
ulari duobz mōis. Uno mō
attribuēdo ei bonū qđ n bz:
2 de isto dicūt oēs q; sit mor
tale. Alio mō extollēdo bo
nū qđ habet: 2 de isto dicūt
oēs q; sit veniale.

Honū 2 decimū pceptū.

Onū 2 decimū pceptū

n phibēt actū iteriorē. s.

actū volūtariū. s. q. null?

pcupiscat alienā vxorē: 2 no

mie vxor? itelligit qñq; mu

lier. q. vt dē chis. Qui vide

rit mlierē ad pcupiscā iā me

cha. ē cā i cor. suo. Sitr nēo

pcupiscat illicite rem alienā

ad possidēdū eā. Nec g; sit de

cē pcepta legi: qñ qdā sit affir

matia: qdā negatiua. Affir

matia obligāt sp sz n ad sp:

sz p loco 2 tpe. Negatiua at

obligāt sp 2 ad sp. De ist? p

cept? hñt p. s. Unū cole de

um: nec vane iures p ipm.

Sabbata scifices: venera

re: q; pentes. Ad sis occisor:

fur: mech? test? iniqu? Vici

nig; thoz: resq; caueto suas

De dotibz btōz. Ca. III

Via teste Aug. nullū

q bonū irremuneratuz

sitr nullū malū ipuni

tū. iō vltio vidēdū ē de doti

buz. i. d. pmijs q; bebūt illi q

De dotibus beatorum

obſuabunt illa precepta ſup̄ di
cū. Nota igitur quod obſuatoribus
iſtorum preceptorum dabunt ſep̄te
dotes. id eſt ſep̄te gl̄ie in paradifo:
tres ex pte aie: et quattuor ex pte
re corporis. Prima dos ex pte aie
eſt clara viſio. quod ſ. videbim⁹
deū clare ſine aliq̄ velamine: et
iſta viſiōe conſiſtit tota beati
tudine nra. Vñ Aug. Viſio tota
erit merces. Et iſta viſio cla
ra ſuccedit viſiōi fidei: ſic dicit
Paul⁹. Videm⁹ nūc. ſ. in vi
ſta iſta per ſpeculū i enigmate.
ſ. fidei: tūc autē facie ad faciē.
Secūda dos ex pte aie eſt fir
ma tētiō. ſ. quod ita firmit̄ tene
bim⁹ eū quod ipſus amittere nō poſ
ſum⁹. De iſta tētiōe dicit i Lā
ticiis. Tenui eū nec dimittā
Et iſta firma tētiō ſuccedit
ſpei. Tercia dos ex pte aie
erit pfecta fruitiō. ſ. quod aia beatā
pfecte fruēt deo: et adharebit
ei ſatiabiliter et delectabiliter i eo
p̄s. Satiabor cū ap. gl̄ia tua
Et iſta pfecta fruitiō ſucce
dit amori et charitati. Et de
iſtis tribus dotibus dicit Aug. Vi
debim⁹ amabim⁹ et laudabim⁹
Nā iſtō offm̄ habim⁹ i para
diſo. ſ. videre: amare et laudare
deū. P⁹ reſurrectōs at̄ habi
mus quattuor dotes ex pte
corporis: quod corpora nra erūt agi
lia. id eſt mouebūt per quodcūq̄ ſpa

ciū ſine aliq̄ fatigatiōe et labo
re. Erūt etiā impaſſibilia: quod
nullo mō poterūt pati: ma
ximē corpora beatorum. Erūt etiā
imortalia: quod nullo mō pote
rūt mori. Erunt etiā clariffi
ma. Vñ ſaluator. Fulgebūt
iuſti ſic ſol in regno patris mei
Cum regni principes nos faci
at rex regū et dñs dñantium.
Jeſus chris. Amen.

Hec circa officiū curato
rū breuit̄ a me perſcripta ſūt ut
ſimplices in aliq̄bo inſtruant̄
et magi puecti ad altiora inue
ſtigandū laborare conēt̄. Ob
ſecrās ut ſi in h̄ libello lector
aliq̄ vitia inueniat. ipſa ſoli
deo attribuens gr̄as ei refe
rat quod aliq̄ntulā ſcintillā intel
ligentie mihi imp̄tri digna
tus eſt. Ea autē quod minus be
ne dicta vident̄ humane fra
gilitati aſcribēs charitatiue
corrigat: et per me peccatiōe p̄ces
ad deū fideliter ſūdat. Hec
inſup exarata ſunt in imp̄iali
oppido Hagenaar per indu
ſtrium Henricū gran: expen
ſis puidi viri Joānis knob
lauch ciuis iclyte vrbis Ar
gen. Anno virginēi partus
Milleſimo quingentefimo
octauo. xx. die menſis Au
guſti.

De conditio

nibz requisitis in sumēte eucharistie sacm.

Ad decim sunt peditōes
v q̄s d̄ ad m̄n⁹ h̄ie q̄
celebrat: vel q̄ recipit
eucharistie sacm. Prima q̄
sit hō. iō nō debet admistrari
aialibz. Scda q̄ sit viator:
z iō nō admistrat angelis si
ue bonis siue mal: nec mor-
tuis si forte in visiōe eos ap-
parere ptingeret. Tercio q̄
sit fidel: iō nō admistrat pa-
ganis: saracenis: aut alijs iſi-
delibz. Quarta q̄ sit adult⁹,
et iō nō admistrat iunioribz
nisi dolicapacibz. qd̄ relinq-
tur sacerdotis iudicio. Qui-
ta q̄ sit sane mētis: z iō nō d̄
admistrari stultis z vesanis
tpe furor̄. Si q̄o habeat fu-
rorē p lucida iſterualla tpe q̄
sit sane mētis bñ p̄t sibi mini-
strari h̄ sacm. Sexta q̄ sit
ieiunus. z si fiat instātia de
isto q̄ ch̄s post cenā cōica-
uit cū discipulis suis. Pōt
dici q̄ cenauit rōne veter̄ te-
stamenti. qd̄ finis erat t̄pis
qd̄ erat añ legē gr̄e: z sic sub
lege cōicauit: qz tūc incipie-
bat t̄ps gr̄e. Alia rō est cau-
sa necessitatis: z sic infirmis

pōt mīstrare q̄cūq̄ tpe. Et iō
qz ch̄s erat moriturus p re-
demptiōe n̄ra: ideo tūc cōica-
uit cum discipulis. Septis-
ma q̄ sit deuotus. Octaua
q̄ nō habeat p̄sciam siue res-
morsum alicuius p̄cti mor-
talis. Nona q̄ nō sit notat⁹
crimine: z subaudi notorio
nisi forte sit emendatus. De-
cima q̄ sit mundus mente z
corpe. Undecima q̄ habeat
puram z rectam intentionē.

Lasus episcopales patēt
in his versibus.

Qui facit incestus: deflorās
aut homicida. Sacrilegus
patrum percussor: vel sodo-
mita. Trāsgressor voti: piur-
rus: sortilegusq̄. Et mentita
fides: faciens incendia. plis
Oppressor: blasphemus: he-
reticus: omnis adulter. Pon-
tificem sup his semper dicē-
dis adibis.

BIBLIOTHECA
VNI. V. MAGELL
CRACOV. 1615

Handwritten text at the top, possibly a title or date, including the word "Luna".

Handwritten text in the center, appearing to be a list or inventory, possibly starting with "In".

